

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี

อ.พ. 2/2566 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 2/2566
สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ญัตติ

ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี

(นายชลอนาน ศรีแก้ว กับคณะ จำนวน 135 คน เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

นายทองศักดิ์ สุระคำแหง

นางสุภาวดี ตันตระกูล

นางมาลินี คงรื่น

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการวิชาการ 1

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการวิชาการ 2

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1

นายโชคสุข กรกิตติชัย

นายภูซงค์ สุวรรณมณี

นายอริย์รัช แก้วเกาะสะบ้า

นายแดนชัย ไชวิเศษ

นายฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา

นางสาวพิรุวรรณ กิตติคุณ

นางสาวอรุณี ชัยสุวรรณ

นางสาวสุภาพิษย์ ธีระวัฒน์

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

นางเมฆาพร กาญจนินทุ

วิทยากรเชี่ยวชาญ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2

นางสุภัทร คำมุงคุณ	วิทยากรเชี่ยวชาญ
นายอานันท์ เกียรติสารพิภพ	นิติกรเชี่ยวชาญ
นางสาวพรรณทิภา นิลโสภณ	วิทยากรเชี่ยวชาญ
นายภูมิพิชญ์ ยาสีทธิ์	วิทยากรเชี่ยวชาญ
นายวิริยะ คล้ายแดง	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางอาริยา สุขโต	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางรติมา คชนันท์	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นายจีรณัฏย์ ชาญเชิงพานิช	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นายณัฐพงศ์ พันธุ์ไชย	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสาวพิมพ์ธัญญา ฮ่องเสนาะ	วิทยากรชำนาญการ
นายณัฐพงศ์ พิมพ์เสน	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวอุไร ธรรมเพชร	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวดาวรัตน์ สมจิตร	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวสุนันท์ เจสละ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวสุพรรณิศา พรหมบุตร	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางวรลักษณ์ อัครโกศล	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3

นางสาวณิชชา บุรณสิงห์	วิทยากรเชี่ยวชาญ
นายวิชาญ ทรายอ่อน	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสุรัสวดี จันทร์บุญนะ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นายรณชัย โตสมภาค	วิทยากรชำนาญการ
นายอนุชา ตีสวัสดิ์	นิติกรชำนาญการ
นายสุเมฆ จีระชัยสิริ	นิติกรปฏิบัติการ
นายเปรม ถาวรประภาสวัสดิ์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวเมษณีญา สอนทรัพย์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอชฌา ไตรมาลัย	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางเสาวภา วาสนา	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 162 กำหนดว่า “คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ...” ประกอบกับมาตรา 164 กำหนดว่า “ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม อีกทั้งต้องยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีปรองดองกัน...” ดังนั้น ในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเมื่อได้ดำเนินการไปได้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งมีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่ง คือ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี เมื่อเห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินมิได้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและประเทศชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีได้โดยไม่มีการลงมติ เพื่อให้ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและรับข้อเสนอแนะหรือแนวความคิดที่จะ นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 152 ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเสนอญัตติดังกล่าว เอาไว้ดังนี้

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อกัน

2. เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลง จะไม่มีการลงมติในญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปฯ ดังกล่าว

ในการเสนอญัตติครั้งนี้ มีสมาชิกเข้าชื่อกันจำนวน 135 คน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปัจจุบันมีจำนวน 426 คน) ซึ่งมีประเด็นตามญัตติในการซักถามและเสนอแนะโดยสรุปเกี่ยวกับที่รัฐบาลมิได้ปฏิบัติหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วน 12 ประการ เช่น การแก้ไขปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชนระดับฐานรากยังมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาประมงพื้นบ้าน สวัสดิการของมารดาเด็กแรกเกิด ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ปัญหาการทุจริตอย่างกว้างขวางซึ่งส่งผลกระทบต่อดัชนีชี้วัดการทุจริต ปัญหายาเสพติด ปัญหาบ่อนการพนัน การปล่อยปละละเลยให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งทำมาหากินและบ่มเพาะอาชญากรรมต่อเนื่องและทำการฟอกเงิน การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การใช้จ่ายงบประมาณและการก่อกวนนี้สาธารณะ การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การใช้เงินเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองเพื่อความอยู่รอดของตนทำให้การปฏิรูปการเมืองล้มเหลวจนทำให้ระบบการเมืองกลายเป็นธนาภิการเมือง (Money Politics) การจัดสรรงบประมาณประจำปีไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม การเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนและพวกพ้อง การแก้ไขปัญหาที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม ปัญหาด้านสังคมและอาชญากรรมมีแนวโน้มที่รุนแรงและเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยเฉพาะกรณีการกราดยิง 2 ครั้ง (จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดหนองบัวลำภู)

การป้องกันและการแก้ไขปัญหาคอขวดที่ได้รับประสิทธิภาพ การไม่ส่งเสริมให้มีการปฏิรูประบบราชการ และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการแก้ไขปัญหาคอขวดความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

จากสถานการณ์ของประเทศที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันประสบกับสภาวะปัญหาในหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติ แม้ว่ารัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีจะได้พยายามดำเนินการหามาตรการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแล้วก็ตาม โดยเฉพาะปัญหาการก่อกวนสาธารณะ หนี้ครัวเรือนและอัตราการว่างงาน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาการนำทรัพยากรทางธรรมชาติไปใช้ ปัญหาด้านการประมง ปัญหายาเสพติด การกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต รวมทั้งการปฏิรูปการเมืองไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร ฯลฯ จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคร่วมฝ่ายค้าน เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ได้รับความกระจ่างชัดจากการชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญอย่างหนึ่ง

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผล ญัตติ ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะ ปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติ (นายชุลน่าน ศรีแก้ว กับคณะ จำนวน 135 คน เป็นผู้เสนอ)	1-1
ส่วนที่ 2 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	2-1
- สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยกับการจัดอันดับคอร์รัปชัน	2-1
- ผลงานด้านปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ตั้งแต่ปี 2562-2565	2-8
- ผลงานด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)	2-13
- สถิติคดีที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกา (คดีอาญานักการเมือง/คดีอุทธรณ์อาญา นักการเมือง) ตั้งแต่ปี 2562-2565	2-16
- สถิติคดีอาญาคดีทุจริตและประพฤตินิชอบ ตั้งแต่ปี 2563-2565	2-20
- มูลค่าความเสียหายจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	2-22
- การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นที่ยังไร้ประสิทธิภาพ	2-23
- สถิติจำนวนผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	2-25
- สรุปเหตุการณ์กราดยิงในประเทศไทย	2-30
- ผลงานตำรวจในรอบ 3 เดือน (1 ตุลาคม-31 ธันวาคม 2565)	2-35
- ข้อมูลเรือหลวงสุโขทัย	2-39
- กรณีเรือหลวงสุโขทัยอัปปาง เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565	2-43
- จริยธรรมของข้าราชการไทยกับการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานราชการ	2-47
- ธนกิจการเมือง	2-50
- นโยบายหลัก และนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล	2-56
- กลุ่มทุนเงินสีเทา	2-57

- ภาพรวมเศรษฐกิจไทย ปี 2565-2566 2-59
- หนี้สาธารณะและหนี้ภาคครัวเรือนของไทย 2-65
- สถานการณ์ราคาสินค้าและบริการ เดือนธันวาคม 2565 2-79
- แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อทั่วไป ปี 2566 2-84
- ความเหลื่อมล้ำของรายได้ 2-85
- การใช้จ่ายเงินแผ่นดินของรัฐบาล 2-88
- ปัญหาการประมงทะเลไทย 2-92
- สินค้าเกษตรและโครงการประกันรายได้เกษตรกร 2-97
- ปัญหาเกษตรกรชาวสวนกับกลุ่มทุนต่างชาติ 2-102
- การป้องกันและการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย 2-104
- โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม 2-109
- การปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย 2-120
- อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ 2-127
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน : เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 2-136
 - ตารางสถิติที่สำคัญของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พ.ศ. 2559-2566 2-137
 - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2-138
- ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทย 2-141
 - สาเหตุที่ยาเสพติดราคาถูกลง 2-148
 - สถิติการจับกุมยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรม 2-149
 - แนวคิดการครอบครองยาบ้าเกิน 1 เม็ดให้เป็นผู้ค้า 2-152
- การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของผู้มีสิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2-154
 - ภาพรวมพื้นที่ป่าไม้รายภาคของประเทศไทย พ.ศ. 2516-2564 2-154
 - เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในพื้นที่ป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ และอุทยานแห่งชาติ 2-158
 - ข้อเสนอแนะการจัดการปัญหาการบุกรุกและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยมิชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) 2-162
- กรณีข้าราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรียกรับเงินจากเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 2-166

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

ญัตติ ขอบเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี
โดยไม่มีการลงมติ
(นายชลงาน ศรีแก้ว กับคณะ จำนวน 135 คน เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอบเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี

เหตุผล

โดยที่การบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานี้ ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วน 12 ประการ ที่รัฐบาลประกาศว่าจะเร่งดำเนินการก็มิได้มีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมแต่อย่างใด ดังเช่น การแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน พบว่าประชาชนระดับฐานรากยังมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐาน มีความเหลื่อมล้ำระหว่างคนในสังคมสูงมากขึ้น เกิดภาวะรวบรัดกระจุ๊ก จนกระจาย คนไร้ที่อยู่อาศัยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ปัญหาประมงพื้นบ้านยังไม่ได้รับการแก้ไข ขณะที่ประมงระดับชาติได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการตราพระราชกำหนดของรัฐบาล กลุ่มมารดาตั้งครรภ์แรกเกิดยังไม่ได้รับสวัสดิการ การยกระดับราคาสินค้าเกษตรก็ไม่บรรลุผล ราคาสินค้าเกษตรก็ยังตกต่ำมากขึ้นตลอดมา ปัญหาการทุจริตและยาเสพติดก็เพิ่มมากขึ้น การดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก็ไม่มี การปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้ โดยขาดความจริงใจ ปลดปล่อยให้พรรคการเมืองดำเนินการกันไปและแก้ปัญหาอุปสรรคกันเอง เป็นต้น การบริหารประเทศของคณะรัฐมนตรีมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและความผาสุกโดยรวมของประชาชนเป็นที่ตั้ง มีการใช้จ่ายงบประมาณและการก่อหนี้สาธารณะจำนวนมหาศาล ส่งผลให้หนี้สินต่อครัวเรือนและต่อหัวประชากรสูงขึ้นเป็นลำดับ แต่กลับไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจและความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนได้ ทำให้การบริหารงานด้านเศรษฐกิจล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ขณะเดียวกันก็มุ่งใช้เงินเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง ทั้งเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับรัฐบาล และเพื่อความมั่นคงและความอยู่รอดของตนเองทำให้การปฏิรูปการเมืองล้มเหลวจนทำให้ระบบการเมืองกลายเป็นธนาภิบาลเมือง (Money Politics) ที่มีการใช้เงินเพื่อให้ได้มาหรือรักษาไว้ซึ่งอำนาจทางการเมือง โดยมีได้คำนึงถึงความถูกต้อง ขอบธรรม และภาระด้านงบประมาณของประเทศ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

อย่างกว้างขวาง ทั้งจากโครงการขนาดใหญ่จนถึงระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติด้านทุจริตสูงสุดเป็นประวัติการณ์ มีการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนและพวกพ้องตนเองให้เกิดการผูกขาดและการแสวงหาผลประโยชน์จากโครงการของรัฐและทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยต้องปิดตัวเองลงจำนวนมาก ขณะที่การแก้ปัญหาที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลับไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม

ปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อความมั่นคงและสุขภาพอนามัยรวมถึงชีวิตความปลอดภัยของประชาชนก็ไม่ได้รับการแก้ไข กลับปล่อยให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างแพร่หลายกระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งพักยาเสพติดของผู้ค้าก่อนส่งไปยังต่างประเทศ ขณะเดียวกันปัญหาเรื่องบ่อนการพนันก็เกิดขึ้นทั่วไปภายใต้การรู้เห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่มีการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง ปล่อยให้ปล้นปลสะดมให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งหากินและบ่มเพาะอาชญากรรมต่อเนื่องและฟอกเงินจนกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ล้มเหลวในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จนสร้างความเดือดร้อนให้กับพี่น้องประชาชนทั่วประเทศ ขณะที่การแก้ปัญหาความมั่นคงโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมาก แต่กลับไม่สามารถทำให้ปัญหาเบาบางลงได้

ปัญหาสำคัญที่กระทบต่อพี่น้องเกษตรกรโดยเฉพาะราคาพืชผลทางการเกษตรที่มีราคาตกต่ำและปล่อยให้กลุ่มทุนต่างชาติเอารัดเอาเปรียบและสร้างอำนาจต่อรองเหนือเกษตรกร ขณะที่ค่าครองชีพและราคาสินค้าก็สูงขึ้นจนยากที่จะควบคุม สร้างความทุกข์ยากให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาด้านสังคมและอาชญากรรมมีแนวโน้มที่รุนแรง และมีสถิติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังเช่นการเกิดเหตุกราดยิงที่จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งที่ก่อนหน้านี้ก็เกิดเหตุกราดยิงที่จังหวัดนครราชสีมาแล้ว รัฐบาลกลับมิได้ดำเนินมาตรการใด ๆ เพื่อป้องกันเหตุในลักษณะดังกล่าว การป้องกันและแก้ปัญหาอุทกภัยก็เป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ ปล่อยให้เกิดน้ำท่วมขังในปริมาณสูงในหลายพื้นที่ ทั้งที่รัฐมีเครื่องมือที่สามารถคำนวณปริมาณน้ำฝนได้ล่วงหน้าจนกระทบและสร้างความเดือดร้อนให้กับพี่น้องประชาชนอย่างมาก นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังไม่ส่งเสริมให้มีการปฏิรูประบบราชการและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเลย

ปัญหาต่าง ๆ ดังที่ได้กราบเรียนข้างต้น ทำให้เห็นได้วาระระยะเวลาสามปีกว่าของการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเป็นเวลาที่ทำให้ประเทศชาติสูญเสียโอกาสในการที่จะได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและแทนที่ประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่กลับทำให้ประเทศมีการพัฒนาที่ถดถอยและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนลำบากยากแค้นยิ่งขึ้น ปัญหาของประเทศด้านต่าง ๆ ก็มีความทับถมและซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากการขาดยุทธศาสตร์และแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินที่ถูกต้องของคณะรัฐมนตรี ขาดความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อคณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา 164 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่สภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยจะได้ร่วมกันซักถามข้อเท็จจริงและปัญหาต่าง ๆ เพื่อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้ระยะเวลาการบริหารราชการแผ่นดินที่เหลืออยู่เกิดประโยชน์กับประเทศและประชาชนต่อไป

ส่วนที่ 2

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยกับการจัดอันดับคอร์รัปชัน¹

ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย 2565 (CPI 2022)

อันดับ 101/180

คะแนน 36/100

สถานการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชันในแต่ละประเทศมีระดับความรุนแรงแตกต่างกันออกไปตามบริบทและปัจจัยเกื้อหนุนของประเทศนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยและองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ตระหนักถึงความสำคัญและเล็งเห็นถึงผลกระทบของปัญหาการคอร์รัปชันที่ประชาชนทั่วโลกต้องเผชิญ ดังนั้น องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีความพยายามในการสร้างเครื่องมือวัดการคอร์รัปชันในระดับสากลและมุ่งพัฒนาเครื่องมือวัดให้มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นถึงภัยคุกคามของการกระทำการทุจริต เพื่อร่วมกันต่อต้านการคอร์รัปชันและส่งเสริมความซื่อสัตย์โปร่งใส

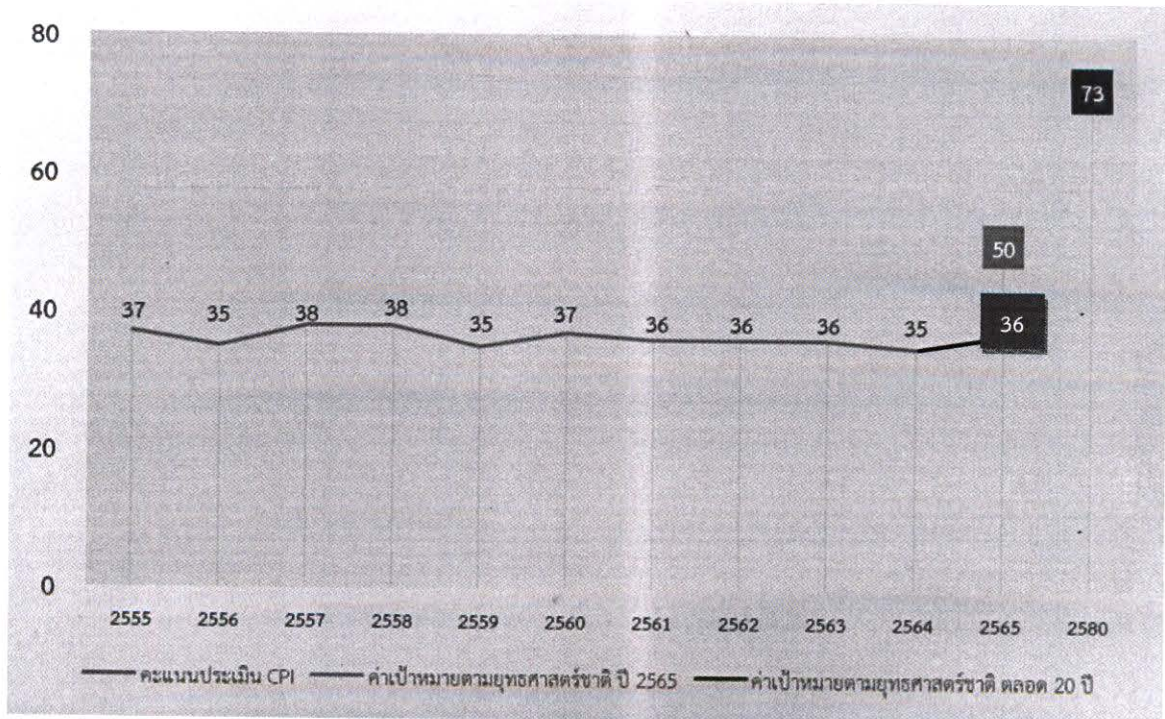
องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อรณรงค์แก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และมีเครือข่ายอยู่ใน 120 ประเทศทั่วโลก ซึ่งการจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน หรือ CPI (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จะจัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี เริ่มมีมาตั้งแต่ปี 1995 เป็นต้นมา โดยกำหนดค่าตั้งแต่ 0 คะแนน (คอร์รัปชันมากที่สุด)–10 คะแนน ต่อมาในปี 2012 ได้มีการปรับการให้คะแนนเป็น 0-100 (คอร์รัปชันน้อยที่สุด) โดยข้อมูลที่ใช้จัดทำ CPI เป็นข้อมูลจากการสำรวจของหน่วยงานวิจัยที่มีชื่อเสียง สถาบัน องค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ที่ทำการสำรวจระดับความรู้สึกและการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศนั้น ๆ

สำหรับประเทศไทย คะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี 2022 (ปี 2565) จากจำนวน 180 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศเดนมาร์ก ยังคงครองตำแหน่งอันดับที่ 1 ของโลก ด้วยคะแนนสูงสุด 90 คะแนน ตามด้วยประเทศฟินแลนด์ และประเทศนิวซีแลนด์ อันดับ 2 คะแนนเท่ากัน 87 คะแนน ในขณะที่ประเทศไทยได้ 36 คะแนน เพิ่มขึ้นกว่าปี 2021 (พ.ศ. 2564 ได้ 35 คะแนน) จัดอยู่ในอันดับที่ 101 ของโลก ขยับขึ้นมา 9 อันดับ และอยู่ในอันดับที่ 4 ของกลุ่มประเทศอาเซียน (10 ประเทศ) ซึ่งประเทศสิงคโปร์ได้คะแนนสูงสุดคือ 83 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 4 ของโลก

อันดับและคะแนนในปี 2565 สวนทางกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยแผนแม่บทประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

¹ เรียบเรียงโดยนายโชคสุข กรกิตติชัย วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ จากข้อมูลขององค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย. (2566). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <http://www.transparency.org/>

(พ.ศ. 2561-2580) กำหนดแผนยุทธศาสตร์ไว้ว่า ปี 2565 จะต้องขยับมาเป็นอันดับ 1 ใน 54 และหรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน จากการประเมินผ่านคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของ Transparency International นอกจากนี้ ยังปรับคะแนนเป้าหมายสูงขึ้นทุก 5 ปี และกำหนดไว้ว่า เมื่อครบตามยุทธศาสตร์ 20 ปีแล้วจะต้องเป็นประเทศปลอดคอร์รัปชันโดยติด 1 ใน 20 อันดับแรก และตั้งเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติตลอด 20 ปี ต้องได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 73 คะแนน ปรากฏตามแผนภูมิกราฟ ดังนี้

หมายเหตุ: รวบรวมและเรียบเรียงจาก 1) Transparency International 2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ (21 ประเด็น) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580)

เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561-2565	ปี 2566-2570	ปี 2571-2575	ปี 2576-2580
ประเทศไทย ปลอดการทุจริต และประพฤติ มิชอบ	ดัชนีการรับรู้ การทุจริตของ ประเทศไทย (อันดับ/คะแนน)	อยู่ในอันดับ 1 ใน 54 และ/หรือได้ คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน	อยู่ในอันดับ 1 ใน 43 และ/หรือได้ คะแนนไม่ต่ำกว่า 57 คะแนน	อยู่ในอันดับ 1 ใน 32 และ/หรือได้ คะแนนไม่ต่ำกว่า 62 คะแนน	อยู่ในอันดับ 1 ใน 20 และ/หรือได้ คะแนนไม่ต่ำกว่า 73 คะแนน

สาเหตุที่ประเทศไทยมีคะแนนเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อภาพลักษณ์ ดังนี้

ผู้เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยเริ่มมีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากภาครัฐได้มีการแก้ไขปัญหาการติดสินบน โดยมีการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับสินบนอย่างจริงจัง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการอนุมัติอนุญาตให้มีความโปร่งใส การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ประกอบกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ได้ส่งเสริมให้มีการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการอนุมัติ อนุญาตตามนโยบาย Digital Government ส่งผลให้เกิดการอำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนระยะเวลาในการติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงานราชการ ตลอดจนมีการเปิดเผยข้อมูลลงในระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาคประชาชนมีความตื่นตัวในการจับตามองการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ จึงเกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในการตรวจการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จึงส่งผลต่อมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามที่มองว่าปัญหาการติดสินบนและการคอร์รัปชันถูกแก้ไขเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ปัญหาที่ยังส่งผลต่อการจัดอันดับและภาพลักษณ์ของประเทศไทย ได้แก่

1) ถึงแม้ในปีที่ผ่านมาประเทศไทยจะได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตต่าง ๆ เช่น มีการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับระบบงบประมาณ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการอนุมัติ อนุญาต การผลักดันให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงกระบวนการและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากขึ้น ตลอดจนมีการลงโทษผู้ที่กระทำการทุจริต แต่ในปัญหาการทุจริตต่าง ๆ ของประเทศไทยยังคงมีอยู่ไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา เช่น พฤติกรรมการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐ ความโปร่งใสในการบริหารเงินงบประมาณ การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการตรวจสอบและลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำการทุจริต ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) เจ้าหน้าที่ของรัฐยังรับรู้และถือปฏิบัติตามนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมไม่มากเท่าที่ควร รวมถึงยังคงมีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนขาดการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจัง เช่น ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานรัฐยังต้องมีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผู้ประเมินยังคงเห็นว่าปัญหาการทุจริตยังคงมีอยู่ อีกทั้งยังคงพบปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการดำเนินมาตรการในการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ

ตารางดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2538-2565

ปี	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2538	2.79 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	41	34
2539	3.33 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	54	37
2540	3.06 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	52	39
2541	3.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	85	61
2542	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	98	68
2543	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	90	60
2544	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	91	61
2545	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	102	64
2546	3.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	133	70
2547	3.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	146	64
2548	3.80 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	159	59
2549	3.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	163	63
2550	3.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	179	84
2551	3.50 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	80
2552	3.40 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	84
2553	3.50 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	178	78
2554	3.40 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	183	80
2555	37 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	88
2556	35 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	177	102
2557	38 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	175	85
2558	38 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	168	76
2559	35 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	101
2560	37 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	96
2561	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	99
2562	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	101
2563	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	104
2564	35 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	110
2565	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	101

การจัดอันดับการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล ช่วงปี 2538-2565

ปี	นายกรัฐมนตรีในปีนั้น	ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ คอร์รัปชัน	อันดับ โลก
2538	นายชวน หลีกภัย และนายบรรหาร ศิลปอาชา	2.79	34
2539	นายบรรหาร ศิลปอาชา และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	3.30	37
2540	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และนายชวน หลีกภัย	3.06	39
2541	นายชวน หลีกภัย	3.00	61
2542	นายชวน หลีกภัย	3.20	68
2543	นายชวน หลีกภัย	3.20	60
2544	นายชวน หลีกภัย และพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.20	61
2545	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.20	64
2546	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.30	70
2547	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.60	64
2548	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.80	70
2549	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร และพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์	3.60	64
2550	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	3.30	59
2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายสมัคร สุนทรเวช นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	3.50	63
2552	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	3.40	84
2553	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	3.50	80
2554	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	3.40	80
2555	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	37	88
2556	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	35	102
2557	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	38	85
2558	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	38	76
2559	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	35	101
2560	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	37	96
2561	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	99
2562	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	101
2563	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	104
2564	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	35	110
2565	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	101

หมายเหตุ ปี พ.ศ. 2538-2554 คะแนนเต็ม 10 คะแนน
 ปี พ.ศ. 2555-2565 คะแนนเต็ม 100 คะแนน
 (คะแนนมาก แสดงว่า มีคอร์รัปชันน้อย คะแนนน้อย แสดงว่า มีคอร์รัปชันมาก)

สถิติคะแนน CPI/อันดับของประเทศในอาเซียน (ย้อนหลัง 6 ปี)

ประเทศ	2560	2561	2562	2563	2564	2565
สิงคโปร์	84/1	85/1	85/1	85/1	85/1	83/1
มาเลเซีย	47/3	47/3	53/3	51/3	48/2	47/2
เวียดนาม	35/6	33/7	37/5	36/5	39/3	42/3
ไทย	37/4	36/5	36/6	36/5	35/5	36/4
อินโดนีเซีย	37/4	38/4	40/4	37/4	38/4	34/5
ฟิลิปปินส์	34/7	36/5	34/7	34/7	33/6	33/6
ลาว	29/9	29/8	29/8	29/8	30/7	31/7
กัมพูชา	21/10	20/10	20/10	21/10	23/9	24/8
เมียนมา	30/8	29/8	29/8	28/9	28/8	23/9
บรูไน	62/2	63/2	60/2	60/2	-	-

หมายเหตุ: ปี 2565 บรูไน ไม่ปรากฏคะแนน

ผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ปี 2566 (จาก 180 ประเทศทั่วโลก)

ประเทศที่ได้คะแนนสูง 5 อันดับแรก

Top Countries	
ประเทศ	คะแนนเต็ม 100
เดนมาร์ก	90
ฟินแลนด์	87
นิวซีแลนด์	87
นอร์เวย์	84
สิงคโปร์	83
สวีเดน	83

ประเทศที่ได้คะแนนต่ำ 10 อันดับท้าย

Bottom Countries	
ประเทศ	คะแนนเต็ม 100
บรูไน	17
อิเควทอเรียลกินี	17
ไฮติ	17
เกาหลีเหนือ	17
ลิเบีย	17
เยเมน	16
เวเนซุเอลา	14
ซูดานใต้	13
ซีเรีย	13
โซมาเลีย	12

ผลงานด้านปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ตั้งแต่ปี 2562-2565¹

ผลงานด้านการปราบปรามการทุจริต

ปี 2562

จากสถิติคำกล่าวหาร้องเรียนที่เข้ามาสู่สำนักงาน ป.ป.ช. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวนทั้งสิ้น 10,382 เรื่อง จำแนกตามประเภทเรื่องกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/และใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต จำนวน 1,517 เรื่อง การยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 629 เรื่อง และการบริหารบุคคล (การบรรจุ/แต่งตั้ง/เลื่อนตำแหน่ง/โยกย้าย/ลงโทษทางวินัย) จำนวน 277 เรื่อง

ปี 2563

จากสถิติคำกล่าวหาร้องเรียนที่เข้ามาสู่สำนักงาน ป.ป.ช. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวนทั้งสิ้น 9,130 เรื่อง จำแนกตามประเภทเรื่องกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 902 เรื่อง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/และใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต จำนวน 815 เรื่อง และการทุจริตในการจัดหางบประมาณ/โครงการ/เบิกจ่ายเงินในโครงการเป็นเท็จ จำนวน 279 เรื่อง

ปี 2564

จากสถิติคำกล่าวหาร้องเรียนที่เข้ามาสู่สำนักงาน ป.ป.ช. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวนทั้งสิ้น 8,381 เรื่อง จำแนกตามประเภทเรื่องกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/และใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต จำนวน 979 เรื่อง การจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 930 เรื่อง และการยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 279 เรื่อง

ปี 2565

จากสถิติคำกล่าวหาร้องเรียนที่เข้ามาสู่สำนักงาน ป.ป.ช. ในไตรมาสแรก ปี 2565 (ตุลาคม 2564 - มกราคม 2565) จำนวนทั้งสิ้น 2,656 เรื่อง จำแนกตามประเภทเรื่องกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/และใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ

¹ รวบรวมและเรียบเรียงจาก 1) รายงานประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2562-2564 2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (28 กุมภาพันธ์ 2565). ป.ป.ช. แลกผลงานด้านการปราบปรามการทุจริต. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.nacc.go.th/files/article/attachments/26919776633b68427953e67972ba2f8178850cf.pdf>

หรือโดยทุจริต จำนวน 2,031 เรื่อง จัดซื้อจัดจ้าง 393 เรื่อง และอื่น ๆ เช่น ร่ำรวยผิดปกติ การขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคลและส่วนรวม ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม จำนวน 232 เรื่อง

คำกล่าวหาจำแนกตามหน่วยงานที่ถูกกล่าวหา

ปี 2562

หน่วยงานที่มีคำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 570 เรื่อง (ร้อยละ 43.75) รองลงมาเป็นประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 347 เรื่อง (ร้อยละ 26.63) และประเภทยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 104 เรื่อง (ร้อยละ 7.98)
2. กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 154 เรื่อง (ร้อยละ 44.77) รองลงมาเป็นประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 91 เรื่อง (ร้อยละ 26.45) และประเภทยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 35 เรื่อง (ร้อยละ 10.17)
3. กระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 95 เรื่อง (ร้อยละ 30.25) รองลงมาเป็นประเภทออกเอกสารสิทธิที่ดิน จำนวน 92 เรื่อง (ร้อยละ 29.30) และประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 63 เรื่อง (ร้อยละ 20.06)

ปี 2563

หน่วยงานที่มีคำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 516 เรื่อง (ร้อยละ 35.98) รองลงมาเป็นประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 329 เรื่อง (ร้อยละ 22.94) และประเภททุจริตในการจัดหางบประมาณ/โครงการ/เบิกจ่ายเงินในโครงการเป็นเท็จ จำนวน 163 เรื่อง (ร้อยละ 11.37)
2. กระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 102 เรื่อง (ร้อยละ 35.17) รองลงมาเป็นประเภทออกเอกสารสิทธิที่ดิน จำนวน 61 เรื่อง (ร้อยละ 21.03) และประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 55 เรื่อง (ร้อยละ 18.97)
3. กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 96 เรื่อง (ร้อยละ 47.52) รองลงมาเป็นประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 31 เรื่อง (ร้อยละ 15.35) และประเภทยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 30 เรื่อง (ร้อยละ 14.85)

ปี 2564

หน่วยงานที่มีค่ากล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นค่ากล่าวหาประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 675 เรื่อง (ร้อยละ 30.38) รองลงมาเป็นประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 644 เรื่อง (ร้อยละ 28.98) และประเภทยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 330 เรื่อง (ร้อยละ 14.85)
2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นค่ากล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 648 เรื่อง (ร้อยละ 77.79) รองลงมาเป็นประเภทเรียกรับสินบน จำนวน 88 เรื่อง (ร้อยละ 10.56) และประเภทยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 64 เรื่อง (ร้อยละ 7.68)
3. กระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่เป็นค่ากล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 289 เรื่อง (ร้อยละ 38.84) รองลงมาเป็นประเภทออกเอกสารสิทธิที่ดิน จำนวน 132 เรื่อง (ร้อยละ 17.74) และประเภทยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ จำนวน 96 เรื่อง (ร้อยละ 12.90)

ปี 2565

หน่วยงานที่มีค่ากล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นค่ากล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 438 เรื่อง (ร้อยละ 66.86) รองลงมาเป็นประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 163 เรื่อง (ร้อยละ 24.88) และประเภทอื่น ๆ จำนวน 29 เรื่อง (ร้อยละ 4.42)
2. กระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่เป็นค่ากล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 426 เรื่อง (ร้อยละ 81.52) รองลงมาเป็นประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 70 เรื่อง (ร้อยละ 13.05) และประเภทอื่น ๆ จำนวน 28 เรื่อง (ร้อยละ 5.22)
3. กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่เป็นค่ากล่าวหาประเภทปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่/ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ จำนวน 114 เรื่อง (ร้อยละ 79.44) รองลงมาเป็นประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 24 เรื่อง (ร้อยละ 16.43) และประเภทอื่น ๆ จำนวน 5 เรื่อง (ร้อยละ 3.41)

การไต่สวนข้อเท็จจริง

ปี 2562

สำนักงาน ป.ป.ช. มีเรื่องกล่าวหาที่ค้างสะสมมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 16,232 เรื่อง โดยมีเรื่องที่ได้รับใหม่ จำนวน 3,285 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 19,517 เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 5,167 เรื่อง คงเหลือ 14,350 เรื่อง (ร้อยละ 73.53)

ปี 2563

สำนักงาน ป.ป.ช. มีเรื่องกล่าวหาที่ค้างสะสมมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 14,350 เรื่อง โดยมีเรื่องที่ได้รับใหม่ จำนวน 3,563 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 17,913 เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 5,062 เรื่อง คงเหลือ 12,851 เรื่อง (ร้อยละ 71.74)

ปี 2564

สำนักงาน ป.ป.ช. มีเรื่องกล่าวหาที่ค้างสะสมมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 12,851 เรื่อง โดยมีเรื่องที่ได้รับใหม่ จำนวน 4,081 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 16,932 เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 4,620 เรื่อง คงเหลือ 12,312 เรื่อง (ร้อยละ 72.71)

ปี 2565 (ตุลาคม 2564–มกราคม 2565)

สำนักงาน ป.ป.ช. มีเรื่องกล่าวหาที่ค้างสะสมมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2,767 เรื่อง และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตุลาคม 2564–มกราคม 2565) เรื่องที่ได้รับใหม่ จำนวน 236 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 3,003 เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 246 เรื่อง คงเหลือ 2,756 เรื่อง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ตั้งเป้าหมายดำเนินการแล้วเสร็จไว้ 1,667 เรื่อง โดยเป็นเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตุลาคม 2564–มกราคม 2565) จำนวน 189 เรื่อง แยกออกเป็นการชี้มูล ดังนี้

1. ชี้มูลความผิดทางอาญา 82 เรื่อง
2. ชี้มูลความผิดทางวินัย 2 เรื่อง
3. ชี้มูลความผิดทางวินัยและอาญา 102 เรื่อง
4. ชี้มูลว่าร่ำรวยผิดปกติ 3 เรื่อง

ในส่วนของการประเมินมูลค่าความเสียหายของคดีในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นั้น พบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดในคดีต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 189 คดี สามารถคิดประเมินมูลค่าความเสียหายของคดี โดยประมาณ 152,811,052.00 บาท หากจำแนกข้อมูลตามหน่วยงานของผู้ถูกชี้มูลความผิดแล้ว พบว่า

- ลำดับที่ 1 คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ลำดับที่ 2 คือ กระทรวงมหาดไทย
- ลำดับที่ 3 คือ กระทรวงศึกษาธิการและรัฐสภา

ผลคำพิพากษาของศาลตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางอาญา
ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 จนถึงปัจจุบัน (ข้อมูลแถลง ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565)

1. กรณีอัยการสูงสุดฟ้องคดีอาญา

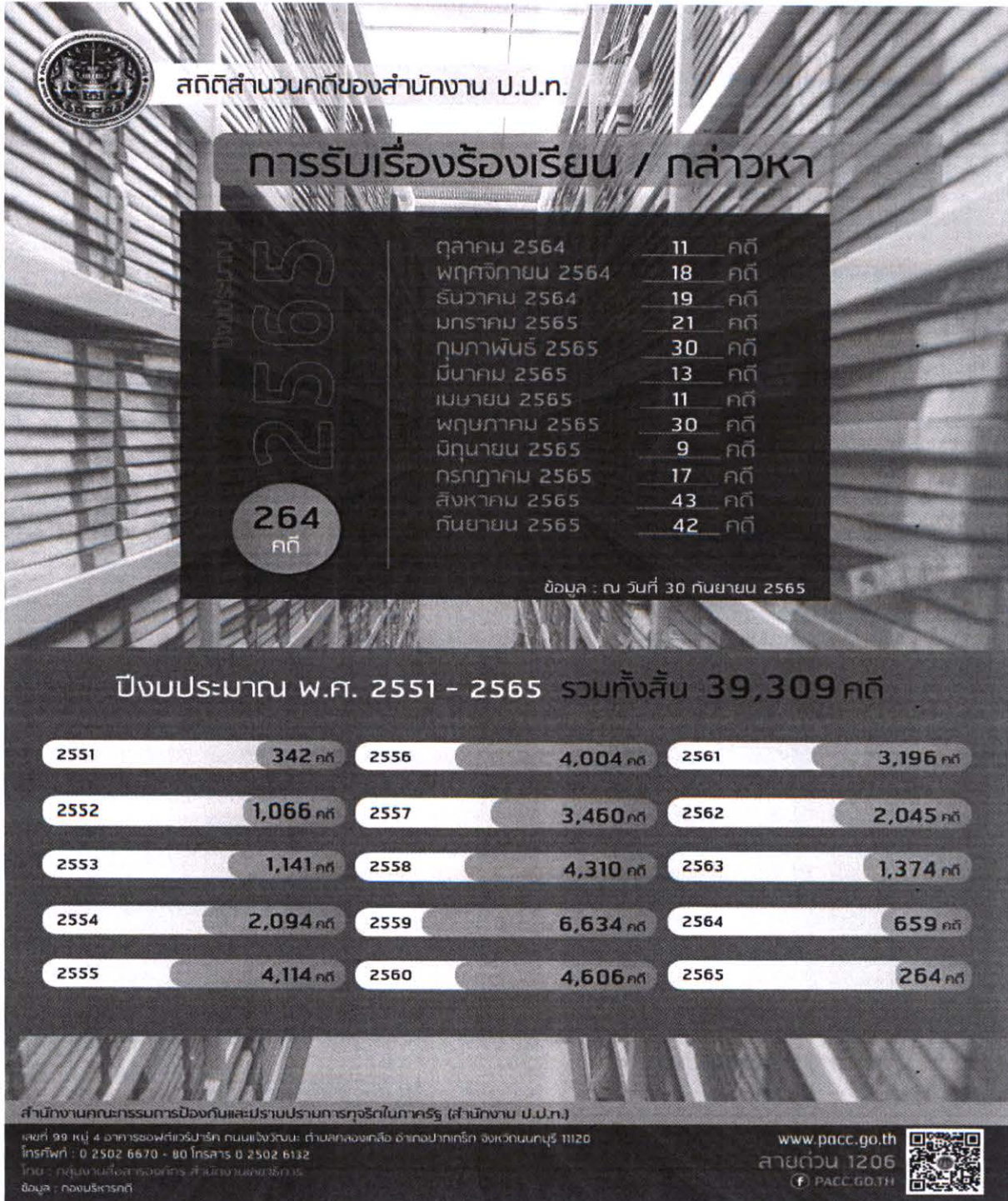
ศาลชั้นต้น	จำนวน	128	เรื่อง
ลงโทษ	จำนวน	121	เรื่อง
ยกฟ้อง	จำนวน	7	เรื่อง

ศาลอุทธรณ์	จำนวน	59	เรื่อง
ลงโทษ	จำนวน	52	เรื่อง
ยกฟ้อง	จำนวน	7	เรื่อง

2. กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ฟ้องคดีเอง จำนวน 2 เรื่อง

ศาลชั้นต้น	ลงโทษ	จำนวน	2	เรื่อง
------------	-------	-------	---	--------

ผลงานด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)¹
การรับเรื่องร้องเรียน/กล่าวหา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2565

¹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.). (2565). รายงานสถิติสำนวนคดีของสำนักงาน ป.ป.ท. ประจำปีเดือนกันยายน พ.ศ. 2565. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.pacc.go.th/index.php/home/view_content/45/9329

ด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ตั้งแต่ปี 2555-2565

สถิติสำนวนคดีของสำนักงาน ป.ป.ท.

ด้านการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน

(ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 - 2565)

รับไว้

ไว้สำนวน

ข้อเท็จจริง

7,282 คดี

ไม่รับ

ไว้สำนวน

ข้อเท็จจริง

17,793 คดี

คณะกรรมการ ป.ป.ท.

พิจารณาแล้ว

38,511

คดี

ข้อมูล : ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

ส่งสำนักงาน
ปป.ช.

10,676

คดี

ตรวจสอบเพิ่ม
และอื่นๆ

1,554

คดี

ส่งพนักงาน
สอบสวน

1,206

คดี

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เลขที่ 99 หมู่ 4 อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเตย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทรศัพท์ : 0 2502 6670 - 80 โทรสาร 0 2502 6132

โทรสาร : ศูนย์งานสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขาธิการ

อีเมล : กองบริหารคดี

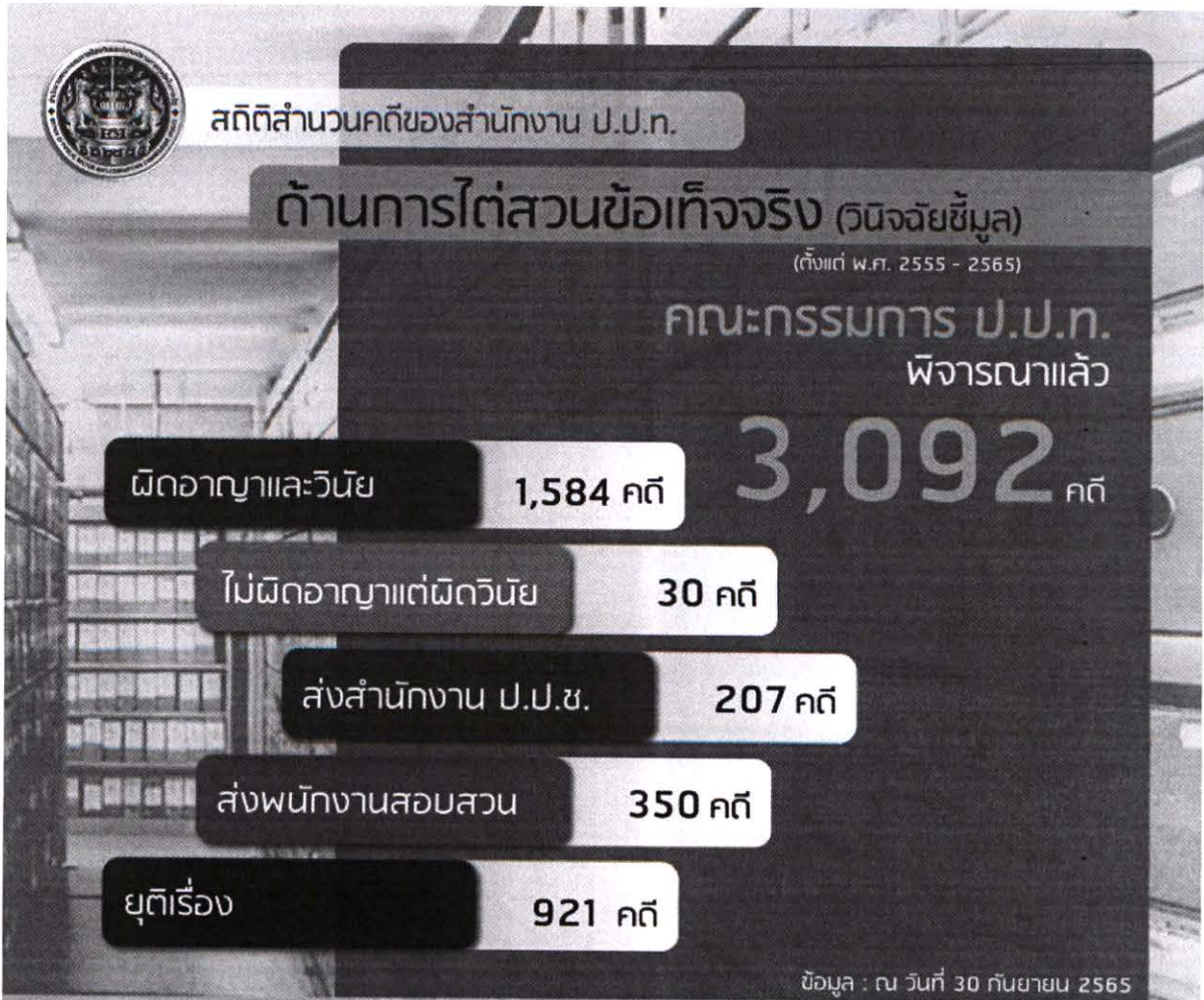
www.pacc.go.th

สายด่วน 1206

PACC.GO.TH

ด้านการไต่สวนข้อเท็จจริง (วินิจฉัยชี้มูล) ตั้งแต่ปี 2555-2565

สถิติคดีที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกา (คดีอาญา นักการเมือง/คดีอุทธรณ์อาญานักการเมือง) ตั้งแต่ปี 2562-2565¹

ปี 2562

ประเภทคดี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา							คดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ			ร้อยละคดี ที่ พิพากษา แล้วเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา		
	คดีค้างมา		คดีรับใหม่		รวม									
	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	รวม	แพ่ง	อาญา	รวม		แพ่ง	อาญา	รวม
คดีอาญา นักการเมือง	4	285	-	-	4	285	289	3	264	267	92.39	1	21	22
รวม	4	285	-	-	4	285	289	3	264	267	-	1	21	22

¹ รวบรวมและเรียบเรียงจากศูนย์ข้อมูลคดี สำนักแผนและงบประมาณ. (2566). ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลยุติธรรม ตั้งแต่ปี 2562-2565. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://oppb.coj.go.th/content/category/detail/id/8/cid/2088/iid/320820>

ประเภทคดี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา							คดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ			ร้อยละคดี ที่ พิพากษา แล้วเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา		
	คดีค้างมา		คดีรับใหม่		รวม									
	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	รวม	แพ่ง	อาญา	รวม		แพ่ง	อาญา	รวม
คดีอาญานักการเมือง	-	13	-	15	-	28	28	-	21	21	75.00	-	7	7
คดีอุทธรณ์อาญานักการเมือง	1	8	1	19	2	27	29	2	21	23	79.31	-	6	6
รวม	1	21	1	34	2	55	57	-	42	44	-	-	13	13

ปี 2564

ประเภทคดี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา							คดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ			ร้อยละคดี ที่ พิพากษา แล้วเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา		
	คดีค้างมา		คดีรับใหม่		รวม									
	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	รวม	แพ่ง	อาญา	รวม		แพ่ง	อาญา	รวม
คดีอาญานักการเมือง	-	7	-	26	-	33	33	-	14	14	42.42	-	19	19
คดีอุทธรณ์อาญานักการเมือง	-	6	-	7	-	8	8	-	8	8	100.00	-	-	-
รวม	-	13	-	33	-	41	41	-	34	34	-	-	19	19

ประเภทคดี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา							คดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ			ร้อยละคดี ที่ พิพากษา แล้วเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา		
	คดีค้างมา		คดีรับใหม่		รวม									
	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	รวม	แพ่ง	อาญา	รวม		แพ่ง	อาญา	รวม
คดีอาญานักการเมือง	-	18	-	27	-	45	45	-	28	28	62.22	-	17	17
คดีอุทธรณ์อาญานักการเมือง	-	5	-	7	-	12	12	-	6	6	50.00	-	6	6
รวม	-	23	-	34	-	57	57	-	34	34	-	-	23	23

สถิติคดีอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ตั้งแต่ปี 2563-2565¹

ปี 2563

ศาลอาญา คดีทุจริตฯ	ค้างมา	รับใหม่	เข้าสู่ศาล (ค้าง มา+รับใหม่)	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ ร้อยละ	ค้างไป
กลาง	104	202	306	215	70.26	91
ภาค 1	52	103	155	77	49.68	78
ภาค 2	22	87	109	81	74.31	28
ภาค 3	100	124	224	174	77.68	50
ภาค 4	73	208	281	177	62.99	104
ภาค 5	52	92	144	82	56.94	62
ภาค 6	29	117	146	79	54.11	67
ภาค 7	39	90	130	74	56.92	56
ภาค 8	33	82	115	80	69.57	35
ภาค 9	21	61	82	59	71.95	23
รวม	525	1,163	1,692	1,098	64.89	594

ปี 2564

ศาลอาญา คดีทุจริตฯ	ค้างมา	รับใหม่	เข้าสู่ศาล (ค้าง มา+รับใหม่)	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ ร้อยละ	ค้างไป
กลาง	91	197	288	157	54.51	131
ภาค 1	78	152	230	67	29.13	163
ภาค 2	28	69	97	33	34.02	64
ภาค 3	50	196	246	118	47.97	128
ภาค 4	104	299	403	233	57.82	170
ภาค 5	62	136	198	68	34.34	130
ภาค 6	67	236	303	112	36.96	191
ภาค 7	55	87	146	56	38.36	90
ภาค 8	35	78	114	49	42.98	65
ภาค 9	23	101	125	37	29.60	88
รวม	590	1,551	2,150	930	43.26	1,220

¹ รวบรวมและเรียบเรียงจากศูนย์ข้อมูลคดี สำนักแผนและงบประมาณ. (2566). ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลยุติธรรม ตั้งแต่ปี 2563-2565. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2088/iid/320820>

ปี 2565

ศาลอาญา คดีทุจริตฯ	ค้างมา	รับใหม่	เข้าสู่ศาล (ค้าง มา+รับใหม่)	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ ร้อยละ	ค้างไป
กลาง	116	232	348	171	49.14	177
ภาค 1	132	183	315	129	40.95	186
ภาค 2	55	117	172	85	49.42	87
ภาค 3	110	154	389	220	56.56	169
ภาค 4	133	191	484	300	61.98	184
ภาค 5	114	92	282	141	50.00	141
ภาค 6	146	178	499	158	31.66	341
ภาค 7	64	94	241	97	40.25	144
ภาค 8	56	72	198	83	41.92	115
ภาค 9	78	50	175	86	49.14	89
รวม	1,004	2,099	3,103	1,470	47.37	1,633

มูลค่าความเสียหายจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน¹

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รายงานเกี่ยวกับมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงิน จำแนกตาม
หน่วยงาน ตั้งแต่ปี 2559-2564 ปรากฏตามตาราง ดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

ปี	หน่วยงาน				
	ราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค	ราชการ ส่วนท้องถิ่น	รัฐวิสาหกิจ	กองทุน และเงินทุน หมุนเวียน	หน่วยงานอื่น ของรัฐ
2559	27,098.48	6,008.09	65,203.58	12,561.60	3,107.47
2560	26,526.21	6,159.13	58.67	59.47	817.26
2561	2,477.42	1,810.29	35.94	3.72	21.94
2562	5,041.64	980.03	2.65	5.78	243.67
2563	10,613.04	4,654.76	28,145.37	0.39	73.92
2564	3,281.66	715.08	90.99	0.94	136.23

¹ รวบรวมและเรียบเรียงจาก รายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ ตั้งแต่ปี 2559-2564

การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นที่ยังไร้ประสิทธิภาพ¹

การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นถือเป็นพันธกิจ (Mission) ที่สำคัญยิ่งของไทย เพราะได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งฉบับพุทธศักราช 2540 พุทธศักราช 2550 และพุทธศักราช 2560 ซึ่งในปี 2542 รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้นบังคับใช้

เป้าหมายสำคัญของพันธกิจการกระจายอำนาจที่ผ่านมา คือ การถ่ายโอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการบริหารและการดำเนินภารกิจจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้แก่ท้องถิ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองและพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็ง แต่อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2542 ถึงปัจจุบัน นับเวลาได้ 24 ปี ผลของการดำเนินการยังไม่บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก

1. ระบบและกลไกการใช้อำนาจรัฐยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจ โดยโครงสร้างอำนาจรัฐและกระบวนการใช้อำนาจยังเป็นระบบรวมศูนย์ไว้ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ถึงแม้ว่าโดยหลักการแล้ว ส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นนิติบุคคล แต่ในทางปฏิบัติกลไกกระบวนการบริหารท้องถิ่น กระบวนการทางการเงิน การคลังท้องถิ่น ตลอดจนกระบวนการข้อบัญญัติท้องถิ่น ยังถูกรอบงำและแทรกแซงจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้รับการบัญญัติขึ้นภายใต้หลักการรวมศูนย์อำนาจ ยังไม่ได้รับการแก้ไข

2. กลไกภาคท้องถิ่นยังอ่อนแอเกินไป ไม่สามารถพึ่งตนเองและปกครองตนเองได้ ความสามารถในการจัดหาบริการสาธารณะยังไม่เพียงพอแก่ความจำเป็น กลไกดังกล่าวครอบคลุมถึงกลไกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดโดยเฉลี่ยไม่เหมาะสมในการรับภาระบริการหลายประเภท กลไกภาคชุมชนและประชาสังคมอ่อนแอ โดยมีค่านิยมพึ่งพามากกว่าการพึ่งตนเอง ส่วนกลไกภาคพลเมืองยังขาดการตื่นรู้และกระตือรือร้นในการใช้สิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองคุณภาพของท้องถิ่น

3. ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองของท้องถิ่นยังต่ำเกินไป โดยส่วนกลางมีอำนาจในการแทรกแซงกิจการท้องถิ่นได้สูง และท้องถิ่นเองก็ขาดความสามารถในการปกป้องตนเองจากการแทรกแซง ทำให้ท้องถิ่นมีลักษณะเป็นกลไกสนองนโยบายของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมากกว่าเป็นกลไกสนองความต้องการของประชาชน

ความเป็นอิสระของท้องถิ่นครอบคลุมไปถึงความเป็นอิสระในการตัดสินใจนโยบายทางการเมืองของท้องถิ่น ความเป็นอิสระในการบริหารทรัพยากรบุคคลของตนเอง และความเป็นอิสระในการมีระบบการคลังของตนเอง

¹ คณะกรรมการการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ สภาผู้แทนราษฎร. (2565). รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักการพิมพ์.

4. ความสามารถในการบริการสาธารณะของท้องถิ่นยังอ่อนแอเกินไป ภารกิจในการให้บริการประชาชนเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากบริการสาธารณะของท้องถิ่นไม่เพียงพอ ทั้งในด้านประเภทบริการ ความไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ทั่วถึง ย่อมนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรมของประชาชนในชาติ รวมทั้งทำให้เกิดปัญหาความอ่อนแอในระบบฐานรากของชาติโดยทั่วไปด้วย สาเหตุของความอ่อนแอในการบริการสาธารณะของท้องถิ่นอาจเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ขาดความร่วมมือ การถ่ายโอนงาน เงิน และคนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมทั้งขนาดของท้องถิ่นไม่เหมาะสมกับบริการขนาดใหญ่ และต้องใช้ทักษะและทรัพยากรมากกว่าศักยภาพของท้องถิ่น ความสามารถในการให้บริการของท้องถิ่น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานถ่ายโอนไม่เชื่อมั่นว่าเมื่อถ่ายโอนภารกิจไปแล้วท้องถิ่นจะมีขีดความสามารถเพียงพอในการรับช่วงภารกิจต่อไปให้ได้มาตรฐานและคุณภาพเท่าเดิม ดังนั้น ประเด็นเรื่องขีดความสามารถในการให้บริการประชาชน จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การถ่ายโอนภารกิจติดขัด

5. ปริมาณและคุณภาพทรัพยากรท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ โดยทรัพยากรดังกล่าวครอบคลุมถึง (1) รายได้ของท้องถิ่นมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอแก่การดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากความสามารถทางด้านการคลังท้องถิ่นยังอยู่ในระดับต่ำ และรัฐบาลยังไม่กระจายอำนาจทางการคลังมาให้ (2) การได้รับการถ่ายโอนงานมา แต่มิได้โอนคนและเงินมาให้ ทำให้ท้องถิ่นขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและเงินเพื่อดำเนินภารกิจ และ (3) ท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องใช้ทักษะเชิงวิชาชีพ ทำให้มีปัญหาในการถ่ายโอนภารกิจที่จำเป็นต้องใช้ทักษะเชิงวิชาชีพที่ต้องมีมาตรฐานสูง เช่น ทักษะด้านการแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก เป็นต้น

6. ส่วนกลางไม่สนใจถ่ายโอน ปัญหานี้ถือเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นเหตุให้การถ่ายโอนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจทางด้านการศึกษา การสาธารณสุข ด้านสาธารณูปโภคหลายประเภท โครงสร้างพื้นฐาน ที่เป็นงานหลักขององค์กรในส่วนกลาง ซึ่งหน่วยงานในส่วนกลางส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจ

ข้ออ้างในการไม่สนใจในการถ่ายโอนส่วนใหญ่เกิดจาก (1) ไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของท้องถิ่นว่าดำเนินการได้ตามมาตรฐานของตน (2) ไม่อยากสูญเสียอำนาจที่ตนมีอยู่ และ (3) แผนการกระจายอำนาจเปิดโอกาสให้ตนเลือกทำได้โดยสมัครใจ

7. ความซ้ำซ้อนของพื้นที่ในการดูแลเพื่อจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้เป็นการแน่นอนและชัดเจนแล้วก็ตาม แต่ในระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองยังมีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ เช่น การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีพื้นที่ที่มีการให้บริการสาธารณะทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล²

² ฉัตรสมุน พุฒิมิถุนิโย, และ สิริพันธ์ พลรบ. (กันยายน-ธันวาคม 2558). แนวทางการปรับปรุงฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข, 1(3), 10-11.

สถิติจำนวนผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เริ่มตั้งแต่เหตุการณ์มีกลุ่มคนร้ายเข้าปล้นอาวุธปืนจากค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กองพันพัฒนาที่ 4 อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 จำนวน 413 กระบอก หลังจากนั้นได้มีการก่อเหตุความรุนแรงรายวัน โดยใช้กำลังประทุษร้ายทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้บริสุทธิ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากว่า 19 ปี (มกราคม 2547-กุมภาพันธ์ 2566) สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนธันวาคม 2565 มีเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวน 21,815 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต 7,431 ราย และผู้ได้รับบาดเจ็บ 13,811 ราย¹

ที่มา : สถิติเหตุการณ์ความขัดแย้งและผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี 2547-2565, โดย ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, สืบค้นจาก <https://th-th.facebook.com/deepsouthwatch/>

¹ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2566). เหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำเดือน ธันวาคม 2565. สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก <https://th-th.facebook.com/deepsouthwatch/>

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากกราฟตั้งแต่ปี 2556 มาจนถึงปี 2563 สถิติจำนวนเหตุการณ์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องโดยมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี² ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้มีความเห็นว่า แนวโน้มสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลงอย่างเป็นระบบนับตั้งแต่ปี 2556 อันเป็นปีที่เริ่มมีการพูดคุยสันติภาพและสถิติเหตุการณ์รายปีมีสภาพที่ความถี่ของการใช้ความรุนแรงลดลงอย่างต่อเนื่องมาถึงปี 2563 ในการนี้จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บโดยทั่วไปก็ลดลงเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุการณ์ความไม่สงบในปี 2565 กลับมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่าปี 2563 และปี 2564 ตามลำดับ

สำหรับรูปแบบการก่อเหตุความไม่สงบตลอดระยะเวลา 19 ปี (4 มกราคม 2547- 4 มกราคม 2566) มีเหตุรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุการณ์เฉพาะเหตุความมั่นคงสรุปได้ ดังนี้³

รูปแบบการก่อเหตุ	จำนวนเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคง (ครั้ง)
1. การโจมตีที่ตั้ง	51
2. การซุ่มโจมตี	197
3. การลอบยิง	4,440
4. การลอบวางระเบิด	3,739
5. การลอบวางเพลิง	1,530
6. การสังหารด้วยวิธีทารุณ	92
7. ประสงค์ต่ออาวุธปืน	180
8. การลอบทำร้ายด้วยรูปแบบต่าง ๆ	49
รวม	10,278

ตัวอย่างเหตุการณ์ความรุนแรง

การก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยส่วนใหญ่ผู้ก่อความไม่สงบมักจะใช้อาวุธปืนในการก่อเหตุ แต่ในช่วงเวลาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการก่อเหตุเพื่อสร้างสถานการณ์ให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้นโดยการใช้ระเบิดแสวงเครื่องติดไว้กับรถยนต์หรือที่เรียกว่าคาร์บอมบ์ (car bomb) เช่น เหตุการณ์มีคนร้ายนำรถยนต์กระบะประกอบระเบิดไปจอดบริเวณแพลตฟอร์มตรวจของสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2565 ส่งผลให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิต จำนวน 1 นาย มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 43 ราย และมีทรัพย์สินเสียหายเป็นจำนวนมาก⁴ และเมื่อปี 2563 ได้มีเหตุคนร้ายใช้ระเบิด

² ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. (2565). ชายแดนใต้/ปัตตานี 2547-2564: ก้าวเข้าปีที่สิบเก้าสันติภาพจะเดินหน้าไปถึงไหนในปี 2565?. สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/12816>

³ ฝันร้ายคนใต้ 19 ปี ปล้นปืน “ค่ายปีเหล็ง” ขนวนเหตุไฟใต้ที่คุกรุ่น. (6 มกราคม 2566). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2595405>

⁴ จับได้แล้ว 2 มือคาร์บอมบ์แพลตฟอร์ม. นราธิวาส ปี'65 ยังล่าตัวเอก 7 ผบ.ตร.binตัวนเอง (2 มกราคม 2566). มติชนออนไลน์. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_3753449

คาร์บอมบ์ที่บริเวณหน้าศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยคนร้ายได้ซั้บรถยนต์ กระบะตอนเดียวสภาพเก่า ยี่ห้อโตโยต้า รุ่นไมตี้เอ็กซ์ สีขาว ไม่ทราบหมายเลขทะเบียน ดัดแปลงประกอบ ระเบิดเป็นคาร์บอมบ์ ไปจอดไว้ที่หน้าป้าย ศอ.บต. แรงระเบิดทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักข่าว และประชาชน ทั่วไปได้รับบาดเจ็บ จำนวน 25 ราย⁵

อย่างไรก็ดี เหตุระเบิดคาร์บอมบ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก การก่อเหตุแต่ละครั้ง อาจเป็นการตอบโต้เจ้าหน้าที่รัฐหลังจากที่ได้มีการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมและทำการวิสามัญฆาตกรรม ผู้ก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง จากสถิติการก่อเหตุคาร์บอมบ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2547-2565 มี จำนวน 60 ครั้ง ในพื้นที่ต่าง ๆ คือ 1. จังหวัดนราธิวาส จำนวน 24 ครั้ง 2. จังหวัดยะลา จำนวน 14 ครั้ง 3. จังหวัดปัตตานี จำนวน 17 ครั้ง 4. พื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวน 4 ครั้ง และ 5. จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสมุย จำนวน 1 ครั้ง (เป็นเหตุการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้)⁶

ตารางสรุปพื้นที่และจำนวนการก่อเหตุคาร์บอมบ์ ปี 2547-2565

จังหวัด	จำนวน/ครั้ง
นราธิวาส	24
ยะลา	14
ปัตตานี	17
สงขลา (พื้นที่ 4 อำเภอ)	4
นอกพื้นที่	1
รวม	60

นอกจากนี้ เหตุการณ์ลอบวางระเบิดและวางเพลิงร้านค้า รางรถไฟ ยังคงมีการก่อเหตุอย่างต่อเนื่อง เช่น เหตุการณ์เมื่อช่วงกลางดึกของวันที่ 16 สิงหาคม 2565 ต่อเนื่องถึงวันที่ 17 สิงหาคม 2565 ได้มีคนร้าย กระจายกันลอบวางระเบิดร้านสะดวกซื้อในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 17 จุด (จังหวัดนราธิวาส จำนวน 9 จุด, จังหวัดยะลา จำนวน 6 จุด, และจังหวัดปัตตานี จำนวน 2 จุด) โดยมุ่งเป้าร้านสะดวกซื้อ ในสถานีบริการน้ำมัน ส่งผลให้ร้านสะดวกซื้อและสถานีบริการน้ำมันได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะ สถานีบริการน้ำมันบางจาก จังหวัดปัตตานี ได้รับความเสียหายมากที่สุดเนื่องจากคนร้ายได้วางระเบิด รถบรรทุกน้ำมันที่จอดอยู่ใกล้หัวจ่ายน้ำมัน แรงระเบิดทำให้เกิดเพลิงลุกไหม้และได้รับความเสียหาย

⁵ คาร์บอมบ์ลูกที่ 2 ในปี 65 โจมตีแพลตฟอร์มตำรวจในนราธิวาส เชื่อจงใจ "ยกระดับความรุนแรง". (22 พฤศจิกายน 2565). **บีบีซี ไทย**. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cz9y76zr06eo>

⁶ คาร์บอมบ์แพลตฟอร์มตำรวจ ลูกที่ 2 ของปี ลูกที่ 60 ไฟใต้!. (22 พฤศจิกายน 2565). **สำนักข่าวอิศรา**. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.isranews.org/article/south-news/stat-history/113857-carbombdata.html>

เป็นวงกว้าง⁷ และเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2565 มีเหตุการณ์ลอบวางระเบิดรางรถไฟบริเวณระหว่างสถานีรถไฟ คลองแจะ-ป่าดงเบขาร์ ในพื้นที่ หมู่ 2 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา ส่งผลให้ขบวนรถไฟขนส่งสินค้า ขบวน 707 ตกรางและได้รับความเสียหาย โดยไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ หลังจากนั้น วันที่ 6 ธันวาคม 2565 ได้มีคนร้ายลอบวางระเบิดซ้ำบริเวณจุดเดิมขณะที่พนักงานการรถไฟกำลังเก็บกู้ซากขบวนตู้ขนส่งสินค้าที่ได้รับ ความเสียหาย แรงระเบิดทำให้พนักงานการรถไฟเสียชีวิต 3 ราย บาดเจ็บ 4 ราย⁸

งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2560-2566 รัฐบาลได้ใช้ งบประมาณไปแล้วประมาณ 71,016.42 ล้านบาท ซึ่งงบประมาณดังกล่าวเป็นงบประมาณที่อยู่ในแผนงานบูรณาการ ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือที่เรียกว่า “งบบูรณาการ” ถูกนำมาใช้ตั้งแต่รัฐบาล คสช. ภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี สามารถแยกเป็นรายปีงบประมาณได้ ดังนี้

ตารางงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2566

ปีงบประมาณ	จำนวน (ล้านบาท)
2560	12,510.10
2561	13,255.80
2562	11,924.30
2563	10,641.91
2564	9,563.30
2565	6,912.10
2566	6,208.91
รวม	71,016.42

ที่มา : รวบรวมจากเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2566

หากพิจารณางบประมาณแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้ “งบบูรณาการ” ตั้งแต่ปี 2560-2566 จะเห็นได้ว่าตัวเลขงบประมาณลดลงเป็นอย่างมาก แต่หากพิจารณาในภาพรวม

⁷ สรุพบเหตุ “ป่วนใต้” คนร้ายลอบวางระเบิด ร้านสะดวกซื้อ - ปั้มน้ำมัน 17 จุด ใน 3 จว..(17 สิงหาคม 2565). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.bangkokbiznews.com/news/news_update/1021351

⁸ ย้อนอดีตรถไฟสายชายแดนใต้ฝาดระเบิด. (6 ธันวาคม 2565). สำนักข่าวอิศรา. สืบค้น 14 ก.พ. 2566 จาก <https://www.isranews.org/article/south-news/stat-history/114233-databombtrain.html>

ของงบประมาณที่ได้กระจายอยู่ในแผนงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานอื่น ๆ จะพบว่า ได้มีการกระจายงบประมาณลงไปอีกเป็นจำนวนมาก สามารถแยกเป็นรายปีงบประมาณ ดังนี้⁹

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 25,284 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 37,794.1 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 27,368 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 40,623.8 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 25,666 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 37,590.3 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 28,011 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 38,652.91 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 26,323 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 35,886.3 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 24,355 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 31,267.1 ล้านบาท

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบประมาณแผนงานอื่น ๆ 8,423 ล้านบาท เมื่อรวมกับงบแผนบูรณาการฯ ยอดรวมอยู่ที่ 14,631.91 ล้านบาท

ดังนั้น จะเห็นได้ว่างบประมาณแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้ “งบบูรณาการ” ตั้งแต่ปี 2560-2566 เมื่อรวมกับงบประมาณที่ได้กระจายอยู่ในแผนงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานอื่น ๆ จะมียอดรวมการใช้งบประมาณทั้งสิ้น 236,446.42 ล้านบาท

⁹ 19 ปีไฟใต้ยังไม่ดับ แต่งบบมอดไปแล้วเกือบครึ่งล้านล้าน! (4 มกราคม 2566). สำนักข่าวอิศรา. สืบค้น 5 มกราคม 2566 จาก <https://www.isranews.org/article/south-news/scoop/114961-anniversaryviolence.html>

สรุปเหตุการณ์กราดยิงในประเทศไทย

ในอดีต “การกราดยิง (Mass Shooting)” มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีสถิติการกราดยิงสูงมาก ในปี 2563 มีการกราดยิงในสหรัฐอเมริกาทั้งหมด 610 ครั้ง ปี 2564 จำนวน 692 ครั้ง¹ และในปี 2565 ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนตุลาคมมีการกราดยิงไปแล้วไม่น้อยกว่า 531 ครั้ง² อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมาประเทศไทยเกิดเหตุกราดยิงขึ้นหลายครั้ง แต่เหตุการณ์ที่เกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง และมีผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจำนวนมากมีจำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ การกราดยิงที่จังหวัดนครราชสีมา และการกราดยิงที่จังหวัดหนองบัวลำภู

1. เหตุการณ์กราดยิงที่จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563 ได้เกิดเหตุการณ์ทหารกราดยิงที่จังหวัดนครราชสีมา คนร้ายยิงผู้บังคับบัญชาของตนเองและแม่ภรรยาของผู้บังคับบัญชาเสียชีวิต จากนั้นยิงใส่ผู้อื่นที่อยู่บริเวณวัดป่าศรัทธาธรรม และห้างสรรพสินค้าเทอร์มินอล 21 ก่อนที่ผู้ก่อเหตุจะถูกวิสามัญฆาตกรรมเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 30 คน (รวมผู้ก่อเหตุ)³ และมีผู้ได้รับบาดเจ็บ (รวมคู่กรณี) จำนวน 69 คน (เดิมจำนวนผู้บาดเจ็บที่รายงานต่อคณะรัฐมนตรีมีจำนวน 57 คน (ไม่รวมคู่กรณี 1 คน) แต่ต่อมาคณะกรรมการพิจารณาเงินช่วยเหลือ เยียวยา ผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บและผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์คนร้ายก่อเหตุยิงประชาชน ของจังหวัดนครราชสีมาได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่แจ้งเหตุภายหลังเพิ่มเติมจำนวน 11 คน รวมเป็น 68 คน)

ต่อมาเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2563 ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 45/2563 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายเทวัญ ลิปตพัลลภ) เป็นรองประธาน และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อพิจารณารวบรวมข้อมูล มาตรการและการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว และวางมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา⁴

¹ Saldana, D. (2022, July 22). *Guns in America: 16 Charts You Need to See*. Retrieved October 27, 2022 from <https://www.rd.com/article/gun-violence-statistics/>

² A partial list of mass shootings in the United States in 2022. (2022, October 14). *The New York Times*. Retrieved October 26, 2022 from <https://www.nytimes.com/article/mass-shootings-2022.html>

³ ย้อนคดีตั้ง “จำคลังโคราช” สู่เหตุสะเทือนขวัญ “ร.พ.สนาม”. (24 มิถุนายน 2565) สืบค้น 10 มกราคม 2565 จาก <https://d.dailynews.co.th/crime/852152/>

⁴ คณะกรรมการติดตามมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (17 กุมภาพันธ์ 2563). เรื่อง มาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา [หนังสือราชการ]. (นร 0110/1469). สืบค้น 10 มกราคม 2566 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2563/993346446.pdf

และคณะกรรมการได้สรุปมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว ณ วันที่ 18 มีนาคม 2563⁵ ดังนี้

1) ได้จ่ายเงินช่วยเหลือตามกฎหมายและสิทธิประโยชน์ส่วนบุคคล ตามหลักเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงาน เช่น

- กระทรวงยุติธรรม จ่ายเงินช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้แก่ญาติผู้เสียชีวิตทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนครบ 27 รายแล้ว และผู้บาดเจ็บ 68 ราย มีผู้ยื่นเอกสารขอรับเงินเยียวยา 68 ราย เอกสารครบถ้วน 49 ราย ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างติดตามเอกสาร และคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ประจำจังหวัดกำหนดพิจารณาในวันที่ 25 มีนาคม 2563

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ่ายเงินช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้แก่ญาติผู้เสียชีวิต 27 ราย และผู้บาดเจ็บ 57 รายแรกที่ได้เคยรายงานต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว และอยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการตามกฎหมายพิจารณาให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมแก่ผู้บาดเจ็บ 11 ราย ภายในเดือน มีนาคม 2563

- สำนักนายกรัฐมนตรี จ่ายเงินช่วยเหลือจากกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี ให้แก่ญาติผู้เสียชีวิต 27 ราย และผู้บาดเจ็บ 57 รายแล้ว ส่วนทุนการศึกษารายปีต่อเนื่อง และเงินยืมชีพรายเดือนของบุตรเจ้าหน้าที่จำนวน 1 ราย อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อเสนอเรื่องให้สำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

- กระทรวงแรงงาน จ่ายเงินชดเชยจากกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนให้แก่ญาติของผู้เสียชีวิตที่เป็นสมาชิกครบ 11 รายแล้ว ยกเว้นรายการเงินบำเหน็จชราภาพของสมาชิก 1 ราย ซึ่งต้องรอคำสั่งศาลให้เป็นทายาทตามกฎหมายเพื่อรับเงินช่วยเหลือต่อไป

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีความช่วยเหลือเยียวยาแก่ญาติเจ้าหน้าที่ผู้เสียชีวิต 3 ราย คือ 1) เงินช่วยพิเศษ 3 เท่าของเงินเดือน ได้จ่ายให้แก่ญาติเจ้าหน้าที่ผู้เสียชีวิตทั้งหมด 3 รายแล้ว 2) เงินบำเหน็จตกทอด รอกกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังอนุมัติเงินตามสิทธิ จำนวน 1 ราย และอยู่ระหว่างดำเนินการทางเอกสารอีก 2 ราย 3) บำนาญพิเศษ คณะกรรมการพิจารณาบำเหน็จความชอบค่าทดแทนและการช่วยเหลือ (ก.บ.ท.ช.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยบำเหน็จความชอบ ค่าทดแทน และการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือช่วยเหลือราชการ เนื่องในการป้องกันอธิปไตยและรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ พ.ศ. 2521 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีมติอนุมัติเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ 7 ขั้น ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เสียชีวิตทั้ง 3 รายแล้ว อยู่ระหว่างการดำเนินการทางเอกสารเพื่อแจ้งให้สำนักงานตำรวจ

⁵ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (7 เมษายน 2563). สรุปผลการดำเนินการมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 10 มกราคม 2566 จาก https://resolution.soc.go.th/?prep_id=99335022

แห่งชาติดำเนินการต่อไป 4) การบรรจุกายาทตามความสมัครใจ มีผู้ยื่นใช้สิทธิ 2 ราย อีก 1 รายอยู่ระหว่างการตรวจสอบทายาท

- กระทรวงกลาโหม จ่ายค่าสินไหมทดแทนจากประกันชีวิตให้แก่ญาติพลทหารที่เสียชีวิตเรียบร้อยแล้ว

- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ดำเนินการตรวจสอบและจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทน 1) กรณีผู้เสียชีวิต จำนวน 30 ราย (รวมคู่กรณี) ทำประกันภัยไว้ทั้งสิ้น 22 ราย และได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนครบถ้วนแล้ว รวมเป็นเงินจำนวน 32,143,134.90 บาท สำหรับผู้บาดเจ็บที่มีการทำประกันภัยไว้จะได้รับการดูแลและช่วยเหลือตามสัญญาประกันภัยต่อไป 2) กรณีทรัพย์สินเสียหายรถยนต์ที่ได้รับความเสียหาย จำนวน 9 คัน อยู่ระหว่างการจัดซ่อม 8 คัน และมีการคืนทุนประกันภัยรถยนต์ 1 คัน จำนวน 220,000 บาท กรณีศูนย์การค้า Terminal 21 บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน) สํารวจความเสียหายแล้ว มีค่าสินไหมทดแทน กรณีทรัพย์สินเสียหาย จำนวน 8,000,000 บาท และค่าชดเชยกรณีธุรกิจหยุดชะงัก 3,000,000 บาทซึ่งบริษัทอยู่ระหว่างรอเอกสารจากผู้เอาประกันภัย ส่วนผู้ประกอบการบริษัท ฟู้ดแลนด์ซูเปอร์มาร์เก็ต จำกัด ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วจำนวน 4,000,000 บาท

2) ดำเนินการเกี่ยวกับเงินบริจาคและเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น

- เงินประทานจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราชฯ ผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จ่ายให้แก่ญาติผู้เสียชีวิต 27 ราย และผู้บาดเจ็บ 57 ราย ครบถ้วนแล้ว

- เงินบริจาคผ่านจังหวัดนครราชสีมา จ่ายให้แก่ญาติผู้เสียชีวิต 27 ราย และผู้บาดเจ็บ 68 ราย ครบถ้วนแล้ว

- เงินช่วยเหลือจากสวัสดิการหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ฅาปนกิจสงเคราะห์ กองทุน มูลนิธิต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจสอบสวนกลาง ตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 3 ตำรวจภูธรจังหวัด ตำรวจภูธรเมือง และสมาคมแม่บ้านตำรวจ คงเหลือบางรายการที่อยู่ระหว่างติดตามจ่ายให้ญาติของเจ้าหน้าที่ที่เสียชีวิตและผู้ได้รับบาดเจ็บให้ครบถ้วน

- เงินช่วยเหลือจากรัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ได้แก่ ฅนาคารกรุงไทย ฅนาคารออมสิน ฅนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฅนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล มหาวิทยาลัยศรีปทุม บริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์นส์ โบรคเกอร์ จำกัด บริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และนายสุชัย พรชัยศักดิ์อุดมและครอบครัว คงเหลือบางรายการที่อยู่ระหว่างติดตามจ่ายให้แก่ญาติและเจ้าหน้าที่และประชาชนที่เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บให้ครบถ้วน

3) รักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ 69 ราย (รวมคู่กรณี 1 ราย) กลับบ้านแล้ว 64 ราย และรักษาตัวในโรงพยาบาล 5 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ป่วยในวิกฤต (ICU) 3 ราย และผู้ป่วยในสามัญ 2 ราย

4) พันฟูสภาพจิตใจผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ฯ มีการประเมินสภาพจิตใจ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มญาติผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ กลุ่มผู้อยู่ในเหตุการณ์ และกลุ่มประชาชนทั่วไป สรุปรวมมีผู้ได้รับการประเมิน 2,872 ราย มีผลต้องติดตาม 440 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.32

2. เหตุการณ์กราดยิงที่จังหวัดหนองบัวลำภู

เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565 ได้เกิดเหตุการณ์กราดยิงขึ้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู คนร้ายได้บุกเข้าไปในองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ใช้อาวุธมีดและอาวุธปืนทำร้ายเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ ทำให้เด็กซึ่งกำลังนอนกลางวัน ครู และชาวบ้าน เสียชีวิต 37 คน (รวมผู้ก่อเหตุ) เป็นเด็ก 24 คน ผู้ใหญ่ 13 คนและมีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวน 10 คน⁶

จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้มีการจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น⁷

1) คณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี โอนเงินช่วยเหลือเป็นค่าจัดการศพและเงินทุนเลี้ยงชีพให้กับทายาทผู้เสียชีวิต 34 ราย รายละ 200,000 บาท รวมเป็นเงิน 6,800,000 บาท โดยยังไม่รวมถึงผู้ก่อเหตุและบุคคลในครอบครัว

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรีให้กับผู้เสียชีวิตที่ตั้งครรภ์ 8 เดือน เพิ่มอีก 200,000 บาทเป็นกรณีพิเศษโดยพิจารณาตามหลักมนุษยธรรมและข้อเท็จจริง และมีการอนุมัติเงินที่มีผู้บริจาคให้กับผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ กรณีเสียชีวิต 147,000 บาท กรณีบาดเจ็บสาหัสได้รับเพิ่มเติม 147,000 บาท กรณีบาดเจ็บไม่สาหัสคนละ 10,000 บาท⁸

2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานยุติธรรมมีการจ่ายเงินเยียวยาครั้งที่ 1 วันที่ 9 ตุลาคม 2565 ให้กับครอบครัวผู้เสียชีวิต 36 ราย (ไม่รวมผู้ก่อเหตุ) รวมเป็นเงิน 3,960,000 บาท รายละ 110,000 บาท ประกอบด้วย ค่าตอบแทนการตาย 50,000 บาท ค่าทำศพ 20,000 บาท ค่าขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู 40,000 บาท

ต่อมาได้มีการจ่ายเงินเยียวยา ครั้งที่ 2 ให้แก่ครอบครัวผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ 48 ราย เป็นเงิน 3,786,574 บาท แบ่งเป็น ผู้เสียชีวิต 36 ราย ได้เพิ่มรายละ 90,000 บาท เป็นเงิน 3,240,000 บาท ประกอบด้วย ค่าตอบแทนการตาย 50,000 บาท ค่าเสียหายอื่น ๆ 40,000 บาท นอกจากนั้น คณะกรรมการพิจารณาเงินเยียวยาได้นำเบี้ยประชุม จำนวน 172,850 บาท สมทบให้แก่ครู 2 รายและประชาชน 1 ราย ที่เป็นพลเมืองดีช่วยเหลือเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประชาชนผู้บริสุทธิ์จมน้ำเสียชีวิต และจ่ายเงินเยียวยาให้แก่ผู้บาดเจ็บ จำนวน 12 ราย เป็นเงิน 373,724 บาท ยอดรวมของเงินเยียวยา ทั้งหมด 2 ครั้ง ทั้งตามกฎหมายและเงินบริจาค รวม 7,746,574 บาท⁹

⁶ ผ่านทวิตเตอร์ ดร.หม่อม “หนองบัวลำภู” วิบโยค ข้าเหตุการณ์กราดยิงโคราช คำถามคุมปืน-ยาเสพติด. (17 ตุลาคม 2565) สืบค้น 11 มกราคม 2566 จาก https://www.matichonweekly.com/special-report/article_616444

⁷ อัปเดตเยียวยาครอบครัวผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บกราดยิงหนองบัวลำภูแล้ว 13.9 ล้าน. (10 ตุลาคม 2565). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 17 มกราคม 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2522890>

⁸ เพิ่มเงินเยียวยาเหตุหนองบัวลำภูเสียชีวิตคนละ 1 ล้านบาท. (15 พฤศจิกายน 2565) สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/321540>

⁹ ข่าวกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ฉบับที่ 209/2566 กรมคุ้มครองสิทธิฯ ลงพื้นที่หนองบัว โดย ร.มว.ยธ. มอบเงินเยียวยากราดยิง จ่ายเพิ่ม 26 ผู้เสียชีวิต - ผู้บาดเจ็บ 12 ราย รวมยอดทั้งหมด 7.5 ล้านบาท ขอทุกคนเชื่อมั่นไม่ทิ้งประชาชน เผยนายกฯ อบจ. เตรียมรับสามัคคีพรเข้าทำงานให้เรียนเพิ่มวุฒิอีกนิด. (19 ธันวาคม 2565). สืบค้น 17 มกราคม 2566 จาก <https://www.moj.go.th/view/78730>

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานในสังกัดให้ความช่วยเหลือแบ่งเป็น

3.1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รายละเอียด 10,000 บาท จำนวน 47 ราย รวมเป็น 470,000 บาท

3.2) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) รายละเอียด 1,000 บาท จำนวน 47 ราย รวมเป็น 47,000 บาท

3.3) สมาชิกกองทุนชุมชน 74,000 จำนวน 3 ราย เป็นเงิน 222,000 บาท

4) สำนักงานประกันสังคม ให้ความช่วยเหลือรวม 2,585,555 บาท โดยอนุมัติ/มอบแล้วเมื่อวันที่ 7-8 ต.ค. 2565 ดังนี้

4.1) สิทธิประกันสังคม 7 ราย รวมจำนวนเงิน 2,425,555 บาท

4.2) กระทรวงแรงงาน มอบเงินช่วยเหลือ รายละเอียด 5,000 บาท จำนวน 32 ราย รวมเป็นเงิน 160,000 บาท

5) คณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้เสียหายจากเหตุการณ์ร้ายแรงที่จังหวัดหนองบัวลำภู ได้อนุมัติเงินกองทุนเพิ่มเติมให้ผู้เสียชีวิต 36 ราย และบาดเจ็บ 10 ราย สำหรับกรณีเสียชีวิตได้รับเงินเยียวยา 1 ล้านบาท ผู้บาดเจ็บหากเกิดทุพพลภาพในอนาคต คนละ 700,000 บาท กรณีบาดเจ็บสาหัสคนละ 200,000 บาท กรณีบาดเจ็บไม่สาหัสหรือบาดเจ็บเล็กน้อย คนละ 100,000 บาท¹⁰

¹⁰ เพิ่มเงินเยียวยาเหตุหนองบัวลำภูเสียชีวิตคนละ 1 ล้านบาท. (15 พฤศจิกายน 2565) สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/321540>

ผลงานตำรวจในรอบ 3 เดือน (1 ตุลาคม-31ธันวาคม 2565)¹

เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566 พล.ต.ต.อาชยน ไกรทอง โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แถลงผลงานรอบ 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม-31 ธันวาคม 2565 ขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลกวาดล้างอาชญากรรมอย่างเด็ดขาดและต่อเนื่อง สืบสวนปราบปรามจับกุม คดียาเสพติด คดีออนไลน์ การพนัน อาวุธปืน สถานบริการ เพิ่มความเข้มในการคัดกรองและจัดระเบียบคนต่างด้าวฯ แก้ไขปัญหาและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกวาดล้างอาชญากรรม สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม ทั่วประเทศ สามารถจับกุมได้ 221,205 คดี ระดมกวาดอาชญากรรมในช่วงเทศกาลสำคัญ (APEC ฟุตบอลโลก ปีใหม่) จับกุมความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทั้งสิ้น 11,811 คดี ผู้ต้องหา 10,450 คน จับบุคคลตามหมายจับคดีอาญาได้ 9,465 หมายจับ ผู้ต้องหา 9,255 คน จับกุมการลักลอบเล่นการพนันทนายผลการแข่งขันฟุตบอลโลก ผู้ต้องหา 12,245 ราย ยึดทรัพย์สินมูลค่ารวม 1,770,565,337 บาท และเงินทุนหมุนเวียน 11,202,398,188 บาท การกวาดล้างและจัดระเบียบคนต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย ระดมกวาดล้างคนต่างด้าว Overstay ในห้วงวันที่ 1-13 ธันวาคม 2565 จับกุมได้ 7,886 ราย สถิติการจับกุมในข้อหาหลบหนีเข้าเมือง 3,017 ราย ช่วยเหลือ ซ่อนเร้น 23 ราย และนำพาคนต่างด้าว 4 ราย สถิติการดำเนินคดีในข้อหาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (10 ประเภทความผิด) จำนวน 34 คดี จับกุมผู้ต้องหาได้ 64 ราย และช่วยเหลือผู้เสียหายได้ 91 ราย (ข้อมูลจากศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

สำหรับโครงการฝากบ้าน 4.0 ในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2566 มีประชาชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 8,583 ราย เป็นการลงทะเบียนผ่านทางแอปพลิเคชัน “ฝากบ้าน 4.0” จำนวน 7,190 ราย และลงทะเบียนผ่านการติดต่อกับสถานีตำรวจในละแวกบ้าน จำนวน 1,393 ราย โดยการลงทะเบียน สามารถลงทะเบียนฝากบ้าน 4.0 ได้ตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะช่วงเทศกาล ส่วนโครงการ Stop Walk and Talk เป็นการเก็บข้อมูลจากการหยุดรถตรวจพูดคุยกับประชาชน นำข้อมูลมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมก่อนเกิดเหตุ ซึ่งในระหว่างที่มีการประชุม APEC มีการบันทึกข้อมูลบุคคลที่พบปะพูดคุย จำนวน 593,621 ครั้ง

ขณะที่เพื่อนบ้านเตือนภัย ให้ประชาชนสามารถดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้ในขั้นต้น เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน และโครงการ 1 ตำรวจ 1 หมู่บ้าน พบปะทำความรู้จัก รับฟังปัญหาจากประชาชน แสวงหาความร่วมมือทำลายกระบวนการยาเสพติด ควบคุมและลดพฤติกรรมที่อันตราย ในระยะที่ 1 จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจลงสู่ชุมชน จำนวน 1,365 ชุมชน แก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ 203 คดี

2. ด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด สถิติการจับกุมคดียาเสพติด จับกุมได้ 69,385 คดี ผู้ต้องหา 68,354 คน ของกลาง ยาบ้า 93,118,132 เม็ด ไอซ์ 77,246 กิโลกรัม เฮโรอีน 36,861 กิโลกรัม เคตามีน

¹ สำนักงานตำรวจแห่งชาติโชว์ผลงาน 5 ด้าน รอบ 3 เดือน คดียาเสพติดจับผู้ต้องหา 6.8 หมื่นคน ยึดยาบ้า 93 ล้านเม็ด. (2566). สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://news.ch7.com/detail/618725>

43,084 กิโลกรัม โคเคน 262 กิโลกรัม และยาอี 54,789 เม็ด สำหรับโครงการค้นหา ผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยา และผู้ป่วยจิตเวช เพื่อนำเข้าสู่การบำบัดรักษา จำนวน 401,452 คน โดยแบ่งเป็น ผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยา จำนวน 350,056 คน ผู้สมัครใจนำเข้ากระบวนการบำบัดยาเสพติด จำนวน 106,937 คน ผู้ป่วยจิตเวช ส่งเข้ารับการบำบัด จำนวน 51,396 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยจิตเวชสาเหตุจากยาเสพติด จำนวน 25,586 คน ส่วนโครงการชุมชนยั่งยืน ดำเนินการไปแล้วจำนวน 2,966 ชุมชน พบผู้เสพยาเสพติด จำนวน 28,164 คน ในปี 2566 จะดำเนินการอีกจำนวน 1,483 หมู่บ้าน/ชุมชน นำเข้าสู่การบำบัดรักษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ด้านการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ประกอบด้วยด้านการแจ้งความออนไลน์ สถิติการรับแจ้งความออนไลน์ตั้งแต่ 1 ตุลาคม-31 ธันวาคม 2565 รับแจ้งความ 67,479 คดี ข้อมูล 5 กลโกง ที่พบการรับแจ้งมากที่สุด คือ 1) คดีหลอกลวงซื้อขายสินค้า 2) โอนเงินเพื่อหารายได้จากกิจกรรม 3) หลอกให้กู้เงินแต่ไม่ได้รับเงิน 4) หลอกให้ลงทุน ซึ่งไม่เข้าข่ายฉ้อโกงประชาชน และ 5) หลอกลวงทางโทรศัพท์แบบเป็นขบวนการ หรือคอลเซ็นเตอร์ ส่วนข้อมูล 5 กลโกงที่พบความเสียหายสูงสุด คือ 1) หลอกให้ลงทุนมีความเสียหายรวม 6.9 ล้านบาท 2) หลอกลวงทางโทรศัพท์แบบเป็นขบวนการหรือแก๊งคอลเซ็นเตอร์มีความเสียหายรวม 2.6 ล้านบาท 3) โอนเงินเพื่อหารายได้จากกิจกรรมความเสียหายรวม 2.5 ล้านบาท 4) หลอกให้รักแล้วลงทุนมีความเสียหายรวม 1.18 ล้านบาท และ 5) หลอกให้กู้เงินแต่ไม่ได้เงินมีความเสียหายรวม 8.1 แสนบาท ความเสียหายทั้งหมดรวม 8,815,670,563 บาท สามารถอายัดบัญชีได้ 24,614 บัญชี อายัดเงินได้ทัน 105,917,104 บาท ขณะที่ความเชื่อมโยงอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ออกหมายจับจำนวน 321 คน จับกุมได้ 95 คน

สำหรับการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างตำรวจ สยามสมาคมสถาบันการเงินของรัฐ สมาคมธนาคารไทย และธนาคารสมาชิกรวม 21 ธนาคาร โดยมีผู้แทนจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และเลขาธิการสมาคมสถาบันการเงินของรัฐ ร่วมเป็นสักขีพยาน บันทึกข้อตกลงเพื่อให้เกิดการประสานการปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ธนาคารในการรับส่งข้อมูลของคนร้ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และสอดคล้องกับรูปแบบอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน

นอกจากนี้ โครงการสร้างภาคีเครือข่ายป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (Cyber Vaccine) ระหว่างวันที่ 13-14 ธันวาคม 2565 อบรมครูแม่ไก่ 11 กองบัญชาการ รวม 116 นาย และลูกไก่ (ครู ข.ไซ) จำนวน 29 กองบังคับการ สำหรับการประชาสัมพันธ์การป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้บันทึกความร่วมมือ (MOU) ระหว่างไปรษณีย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการรวบรวมรูปแบบกลโกงต่างๆ ของมิจฉาชีพ 22 รูปแบบ (ขนาด A4) จำนวน 1,500,000 แผ่น แจกจ่ายให้ประชาชนทั่วประเทศ และโปสเตอร์ขนาด A3 จำนวน 500,000 แผ่น สำหรับสถานีตำรวจทั่วประเทศ

โครงการแชทบอท@police1441 ผ่านทางแอปพลิเคชัน Line เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ให้ข้อมูล และความรู้เกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีพร้อมวิธีป้องกันเบื้องต้นแก่ประชาชน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางด้านอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยแชทบอท Line@police1441 เป็นโปรแกรม

คอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งในแอปพลิเคชัน Line ให้ตอบกลับการสนทนาแบบอัตโนมัติโดยมี “ผู้หมวดขวัญดาว” เป็นตัวแทนของฝ่ายรับแจ้งทางโทรศัพท์ ศูนย์บริหารการรับแจ้งความออนไลน์ ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คอยให้บริการตอบคำถามประชาชน ตลอด 24 ชั่วโมง

อย่างไรก็ตามสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ร่วมกับกระทรวงดิจิทัลฯ ยกร่างพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. เพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กสทช. ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ทรู. ปง. และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งเดิมกำหนดไว้เฉพาะอำนาจหน้าที่ของสถาบันการเงิน และให้มีคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี มีนายกรัฐมนตรี หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) เป็นประธาน ขณะเดียวกันยังเสนอร่างประกาศ ปง. เรื่อง การจัดทำข้อมูลบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานและการฟอกเงินฯ การนำข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน (บัญชีต้องสงสัย) เข้าสู่ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน HR-03 โดยเสนอ สำนักงาน ปง. ให้กำหนดมาตรการให้มีการนำชื่อและบัญชีของบุคคลอื่นซึ่งเปิดบัญชีไว้แล้วมาใช้เป็นช่องทางในการรับเงิน และโอนถ่ายเงินที่ได้จากการกระทำผิด โดยปัจจุบันอยู่ในระหว่างรอประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเพื่อมีผลบังคับใช้ต่อไป

4. ด้านการยกระดับการบริการประชาชนของสถานีตำรวจ ได้แก่ Service Mind ปรับแนวคิดการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจทั่วประเทศ จำนวน 1,484 สถานี เน้นการให้บริการดูญาติมิตรรับรู้ แก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่ ยกระดับการบริการทุกสายงาน เช่น สายตรวจต้องเข้าไปรับรู้ปัญหาของชุมชน (Stop Walk and Talk) พนักงานสอบสวนต้องแจ้งความคืบหน้าทางคดีให้ทราบ เป็นต้น สำนวจความพึงพอใจประชาชน ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ โดยมีที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการภายนอกเป็นผู้สำรวจจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวน 80,000 หมู่บ้าน ประชาชน 1 ล้านคน ทำการสำรวจ 2 ครั้งต่อปี ครั้งที่ 1 ในเดือน มกราคม 2566 และ ครั้งที่ 2 ในเดือน กรกฎาคม 2566

การรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ออนไลน์ (ผ่านระบบ JCOMS) เปิดช่องทางให้ประชาชนได้มีโอกาส ร้องเรียน ร้องทุกข์ หรือแจ้งเบาะแสต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ JCOMS: www.jcoms.police.go.th และเว็บไซต์สำนักงานจเรตำรวจ: www.jaray.go.th หรือสแกนผ่านทาง QR Code ปัจจุบันมีการรับเรื่องร้องเรียน 1851 เรื่อง แจ้งเบาะแส/ขอความช่วยเหลือ 1,261 เรื่อง รวม 3,112 เรื่อง และโครงการ “ทำดี มีรางวัล” โดย ผบ.ตร. ได้มอบเกียรติบัตรตามโครงการ “ทำดี มีรางวัล” จาก 15 เหตุการณ์ รวม 74 ราย แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 68 นาย พลเมืองดี จำนวน 6 คน

5. ด้านจราจร ได้แก่ การดูแลการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ข้อมูลจากศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ 2566 ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ตลอด 7 วัน มีสถิติจำนวนรถเข้า-ออกจากกรุงเทพฯ จำนวน 7,199,251 คัน แบ่งเป็น ขาออก 3,428,939 คัน และขาเข้า 3,770,312 คัน มีการเปิดช่องทางพิเศษ จำนวนทั้งสิ้น 117 ครั้ง มีการบังคับใช้กฎหมายใน 10 ข้อหาหลัก จับกุมผู้กระทำความผิดทั้งสิ้น 518,367 ราย ข้อหาเมาแล้วขับ 22,439 ราย ข้อหาขับรถเร็วกว่าที่กฎหมายกำหนด 199,640 ราย

เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 21.31% สถิติการเกิดอุบัติเหตุ ทั้งหมด 2,440 ครั้ง ลดลง 22.61% ผู้บาดเจ็บ 2,437 ราย ลดลง 23% เสียชีวิต 317 ราย ลดลง 13.39%

โครงการสุขภาพบุรุษจรรยา ประชาชนสัญจรปลอดภัย ตามหลัก 5S Smile: ยิ้มแย้มเป็นมิตร Smart: คลิกภาพดี ใช้เทคโนโลยีทันสมัย Salute: สุขภาพให้เกียรติ Service Mind: จิตอาสาบริการ Standard: มาตรฐานสากล สิ่งที่ประชาชนจะได้รับ คือ มีตำรวจจราจรมืออาชีพในทุกสถานีที่จะดูแลและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเป็นมิตร ซึ่งมีการอบรมเจ้าหน้าที่แล้วกว่า 18,000 นาย

โครงการอาสาตำรวจ รมรงค์เพื่อร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการขับรถตามกฎหมายจราจร เพื่อความปลอดภัยบนท้องถนน ผู้ที่พบเห็นการทำผิดกฎจราจร หรือพบเห็นอุบัติเหตุจราจรสำคัญ ให้บันทึกเหตุการณ์จากคลิปกล้องหน้ารถหรือกล้องโทรศัพท์มือถือ แล้วส่งมาให้ในเพจตำรวจทางหลวงหรือเพจกองบังคับการตำรวจจราจร รวมถึงเพจเครือข่ายที่ร่วมโครงการ ทั้งเพจมูลนิธิเมาไม่ขับ สวพ.91 และ จส.100 มีการมอบรางวัลไปแล้วจำนวนทั้งสิ้น 134 รางวัล รวมเป็นเงิน 740,000 บาท

การปรับปรุงกฎหมายจราจรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยของผู้ขับขี่ที่จำเป็นต้องใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ขณะขับรถ ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกประกาศ “เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ขับขี่ขณะขับรถ พ.ศ. 2565” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2565 เป็นต้นมา เพื่อกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้ขับขี่สามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในขณะขับรถได้ โดยต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ คือ 1) ใช้อุปกรณ์เชื่อมต่อแบบไร้สาย/อุปกรณ์เสริมสำหรับการสนทนา/ระบบกระจายเสียง โดยผู้ขับขี่ไม่ต้องถือหรือจับโทรศัพท์เคลื่อนที่ 2) ใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับยึดหรือติดโทรศัพท์เคลื่อนที่ไว้กับส่วนหน้าของตัวรถทุกครั้งก่อนการขับรถ โดยต้องไม่บดบังทัศนวิสัยหรือเสียความสามารถในการขับรถ กรณีมีความจำเป็นต้องถือ จับ สัมผัสโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อใช้งาน ให้หยุดหรือจอดในสถานที่สำหรับจอดอย่างปลอดภัย ทั้งนี้ หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 4,000 บาท

สำหรับระบบตัดคะแนนความประพฤติในการขับขี่ มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ 9 มกราคม 2566 ผู้ขับขี่ทุกคนต้องมีใบขับขี่ มีคะแนนบันทึกไว้ 12 คะแนน หากทำผิดกฎจราจร หรือค้างชำระค่าปรับจะถูกหักคะแนน หากถูกตัดคะแนนจนเหลือ 0 จะถูกพักใช้ใบขับขี่ 90 วัน และหากฝ่าฝืนขับรถระหว่างถูกพักใช้ใบขับขี่ มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน และ/หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หากถูกพักใช้ใบขับขี่ซ้ำ ๆ อาจถูกเพิกถอนใบขับขี่ทุกประเภท สามารถตรวจสอบคะแนนใบขับขี่ผ่าน 2 ช่องทาง ได้แก่ Police Ticket Management และแอปพลิเคชัน “ซับดี KHUBDEE”

สถิติการตัดคะแนนความประพฤติใบขับขี่ วันที่ 9-15 มกราคม 2566 (7 วัน) รวมจำนวน 3,446 ราย แบ่งเป็น กลุ่ม 1 คะแนน จำนวน 3,160 ราย กลุ่ม 2 คะแนน จำนวน 414 ราย ส่วนกลุ่ม 3 คะแนน และกลุ่ม 4 คะแนน เป็นคดีที่ต้องฟ้องศาล ซึ่งจะบันทึกคะแนนเมื่อคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ข้อหาที่มีการตัดคะแนนมากที่สุด คือ 1) ใช้รถไม่แสดงเครื่องหมายเสียภาษีประจำปี จำนวน 1,174 ราย 2) ขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด จำนวน 580 ราย 3) ไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียนรถ จำนวน 516 ราย จังหวัดที่มีการบันทึกและตัดคะแนนมากที่สุด ได้แก่ 1) ชัยนาท 2) กทม. และ 3) เพชรบุรี

ข้อมูลเรือหลวงสุโขทัย

ภาพที่ 1 ภาพเรือหลวงสุโขทัย

ที่มา: ร.ล.สุโขทัย โดยกองบัญชาการกองเรือฟริเกตที่ 1 กองเรือยุทธการ, 2546, สืบค้นจาก https://www.fleet.navy.mi.th/frigate1/index.php/today/detail/content_id/72

ประวัติเรือหลวงสุโขทัย

เรือหลวงสุโขทัย (ร.ล.สุโขทัย) สร้างโดย TACOMA BOATBUILDING COMPANY ที่เมือง TACOMA ประเทศสหรัฐอเมริกา ชื่อเดิม RTN 252 PSMM MK-16#446 เป็นเรือคอร์เวตที่ได้รับการติดตั้งระบบอาวุธ ยุทโธปกรณ์และระบบอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย มีขีดความสามารถและประสิทธิภาพสูง พร้อมทั้งจะปฏิบัติการรบได้ทั้ง 3 มิติ ในเวลาเดียวกัน คือ การป้องกันภัยทางอากาศ สงครามผิวน้ำ และสงครามปราบเรือดำน้ำ

ปัจจุบัน ร.ล.สุโขทัย สังกัดหมวดเรือที่ 1 กองเรือฟริเกตที่ 1

กองเรือฟริเกตที่ 1 มีหน้าที่จัดและเตรียมกำลังสำหรับการปฏิบัติการรบผิวน้ำ ปราบเรือดำน้ำ และป้องกันภัยทางอากาศ ซึ่งมีการปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดส่งเรือออกปฏิบัติราชการ ในทัพเรือภาคที่ 1 2 และ 3 ตามแผนการใช้เรือโดยมีการปฏิบัติการลาดตระเวนคุ้มครองเรือประมง การป้องกันการกระทำผิดกฎหมายในทะเล การป้องกันฐานขูดเจาะก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่หัวเมืองชายทะเล และการลาดตระเวนร่วมกับ กองทัพเรือ เวียดนามและมาเลเซีย
2. ฝึกอบรมกำลังพล เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ให้สามารถปฏิบัติราชการตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ดูแลบำรุงรักษาเรือและอาวุธยุทโธปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมปฏิบัติราชการตลอดเวลา

4. ฝึกการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในทะเลทางยุทธวิธี และสาขาการปฏิบัติต่าง ๆ กับกองเรือต่าง ๆ ในกองทัพเรือและกับกองทัพเรือของมิตรประเทศเพื่อให้มีขีดความสามารถ และความชำนาญในการทำการรบ รวมทั้งมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ปัจจุบันกองเรือฟริเกตที่ 1 มีเรือในบังคับบัญชาทั้งสิ้น 11 ลำ โดยแบ่งเป็น 3 หมวดเรือ ดังนี้

1. หมวดเรือที่ 1 ประกอบด้วย ร.ล. ตาปี ร.ล. ศิริรัฐ ร.ล. มกุฎราชกุมาร ร.ล. รัตนโกสินทร์ และ ร.ล.สุโขทัย
2. หมวดเรือที่ 2 ประกอบด้วย ร.ล. พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ร.ล. พุทธเลิศล้ำภักดิ์ และ ร.ล. ปิ่นเกล้า
3. หมวดเรือที่ 3 ประกอบด้วย ร.ล. คำรณสินธุ์ ร.ล. ทยานชล และ ร.ล. ล่องลม¹.

ข้อมูลทั่วไปของ ร.ล.สุโขทัย

- หมายเลขเรือ 442
- ประจําการ 19 ก.พ. 2530 (รวมระยะเวลาประจําการ 36 ปี)
- ผู้บังคับการ ร.ล. สุโขทัยคนปัจจุบัน คือ นาวาโท พิชิตชัย เกื่อนนาคี

คุณลักษณะของ ร.ล.สุโขทัย

- ระวางน้ำ : ปกติ 866.8 ตัน เต็มที่ 958.9 ตัน
- มิติ (กว้าง x ยาว x สูง): 9.6 x 76.7 x 26.82 เมตร น้ำลึกหัว 3.81 เมตร ท้าย 3.07 เมตร โดมโซนาร์ 4.5 เมตร
- เครื่องจักรใหญ่: ดีเซลจำนวน 2 เครื่อง ชนิด 4 Stroke Single Action แบบ 20V 1163 TB 83 กำลัง 7,268 แรงม้า
- เครื่องไฟฟ้า: จำนวน 4 เครื่อง ชนิด Self-Regulating Brushless Alternators แบบ DKB 100/500-4TS
- ความเร็ว: มัธยัสถ์ 16 นอต สูงสุด 24 นอต
- ระยะปฏิบัติการสูงสุด: 3,568 ไมล์ทะเล

ภารกิจ แบ่งออกเป็น 2 ภารกิจ คือ

1. ภารกิจหลัก ได้แก่

- การปราบเรือดำน้ำ
- การลาดตระเวนตรวจการณ์
- การคุ้มกันกระบวนเรือ
- การสนับสนุนการยิงฝั่ง

¹ กองเรือฟริเกตที่ 1. (1 กันยายน 2546). สืบค้น 3 มกราคม 2565 จาก https://www.navy.mi.th/index.php/main/detail/content_id/485

2. ภารกิจรอง ได้แก่ การสนับสนุนภารกิจกองทัพเรือ

ขีดความสามารถ

- ระดมยิงฝั่งด้วยปืน 76/62 OTO MELARA 1 กระบอก
- ต่อสู้อากาศยานด้วยปืนกล 40L70 มิลลิเมตร แทนคู่ 1 กระบอก
- ป้องกันระยะประชิดด้วยปืนกล 40L70 มิลลิเมตร แทนคู่ ปืนกล 20 มิลลิเมตร 2 กระบอก

และเครื่องทำเป้าลวง GAGAIE

- ระบบอาวุธปล่อยนำวิถี พื้นสู่พื้น แบบ HARPOON BLOCK 1C
- ระบบอาวุธปล่อยนำวิถี พื้นสู่อากาศ แบบ ASPIDE 2000 ด้วยแท่นยิง ALBATROS Mk2 9/T
- ท่อตอร์ปิโด 2 แท่น MK 32 MOD5

ยุทธโศปกรณ์ภายในเรือ

ปืน

1. ปืน 76/62 มม. จำนวน 1 กระบอก
2. ปืน 40L70 มม. แทนคู่ 1 กระบอก
3. ปืน 20 มม. 2 กระบอก

ระบบอาวุธปราบเรือดำน้ำ

4. ท่อยิงตอร์ปิโด 2 แท่น MK 32 MOD5 (6 ท่อยิง)

ระบบอาวุธปล่อยนำวิถี

5. ระบบอาวุธปล่อยนำวิถี พื้นสู่พื้น แบบ HARPOON BLOCK 1C 2 แท่น (8 ท่อยิง)
6. ระบบอาวุธปล่อยนำวิถี พื้นสู่อากาศ แบบ ALBATROS 1 แท่น (8 ท่อยิง ASPIDE 2000)

ระบบ SONAR: DSQS 21 C MOD

ระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์: ESM Harris Excellis 3601

ระบบต่อต้านอาวุธปล่อยนำวิถี: DAGAIE EW/IR

ระบบตรวจการณ์

- เรดาร์พื้นน้ำ SPERRY VISION MASTER FT

- เรดาร์พื้นน้ำ FURUNO
- เรดาร์พื้นน้ำ SCOUT
- เรดาร์อากาศ DA05
- IFF interrogator
- Link Y MK2

ระบบควบคุมการยิง

- เรดาร์ควบคุมการยิง รุ่น WM25
- ระบบควบคุมการยิง LIROD
- ระบบควบคุมการยิงตอร์ปิโด MK 309 Mod.²

² ร.ล.สุโขทัย. (5 กรกฎาคม 2565). สืบค้น 3 มกราคม 2565 จาก https://www.fleet.navy.mi.th/frigate1/index.php/today/detail/content_id/72

กรณีเรือหลวงสุโขทัยอัปปาง เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565

สรุปเหตุการณ์

เรือหลวงสุโขทัยมีภารกิจลาดตระเวนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีภารกิจในการดูแลและช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติทางทะเล โดยออกเรือไปเพื่อดูแลพี่น้องประชาชน เรือประมง และเรืออื่น ๆ แต่เรือหลวงสุโขทัยได้เกิดอัปปางลงเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565 เวลา 18.40 นาฬิกา ซึ่งศูนย์บัญชาการกองทัพเรือได้รับรายงานจากเรือหลวงสุโขทัยและได้รายงานตามลำดับการบังคับบัญชา สำหรับสาเหตุนั้น ศูนย์อำนวยการกองทัพเรือรายงานว่า ขณะนั้นสภาพอากาศมีคลื่นลมแรงมาก แต่เรือหลวงสุโขทัยได้ฝ่าคลื่นแรงไป ส่งผลให้มีน้ำเข้ามาในตัวเรือบางส่วน ทำให้น้ำเข้าไปที่เครื่องไฟฟ้าและเครื่องจักรใหญ่ จนกระทั่งหยุดทำงาน เป็นเหตุให้ไม่สามารถควบคุมเรือหลวงสุโขทัยได้ และน้ำเข้ามาในตัวเรืออย่างรวดเร็ว และเรือเอียงประมาณ 60 องศา ศูนย์อำนวยการกองทัพเรือจึงได้สั่งการให้เรือหลวงภูมิพลอดุลยเดช เรือหลวงอ่างทอง เรือหลวงกระบี่ และเฮลิคอปเตอร์จำนวน 2 ลำ เข้าไปช่วยเหลือ เรือหลวงกระบี่ซึ่งอยู่ที่บางสะพานห่างไป 20 ไมล์เข้าถึงพื้นที่ในเวลา 20.40 นาฬิกา โดยได้ปล่อยแพจำนวน 8 แพ ซึ่งสามารถบรรทุกกำลังพลได้แพละ 15 นาย และเรือหลวงสุโขทัยได้รับการช่วยเหลือจากเรือลากจูงของเอกชนจากท่าเรือบางสะพานอีก 2 ลำ เรือน้ำมันอีก 2 ลำ แต่เรือหลวงสุโขทัยมีน้ำเข้าจำนวนมาก จึงเตรียมการสละเรือโดยกำลังพลทั้งหมด 105 นายไปอยู่ที่กาบเรือและเตรียมขนกำลังพลขึ้นเรือกระบี่ แต่ในที่สุดสามารถลำเลียงกำลังขึ้นเรือกระบี่ได้เพียง 75 นาย ทำให้อีก 30 นายพลัดสูญหายไป¹

เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2566 โฆษกกองทัพเรือได้สรุปผลการช่วยเหลือปรากฏว่า จากยอดกำลังพล 105 นาย มีผู้รอดชีวิตจำนวน 76 นาย เสียชีวิตจำนวน 24 นาย และยังคงมีกำลังพลสูญหายอีก 5 นาย² เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2566 ยังคงไม่พบผู้สูญหายเพิ่มเติมแต่กองทัพเรือยังคงค้นหาอย่างต่อเนื่องต่อไป³

กรณีเสื้อชูชีพไม่เพียงพอ

ผู้บัญชาการทหารเรือได้แถลงข่าวยอมรับว่ามีกำลังพล 30 คนไม่มีเสื้อชูชีพประจำกายจริงเนื่องจากเรือหลวงสุโขทัยต้องนำกำลังพลของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินและหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาชายฝั่งหน่วยละ 15 คน ไปร่วมพิธีครบ 100 ปีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่จังหวัดชุมพร แต่โดยปกติเรือรบจะมีเสื้อชูชีพอยู่ประจำกำลังพล และเสื้อชูชีพสำรองเพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย นอกจากนี้ เรือรบยังมีอุปกรณ์ช่วยชีวิตอื่น ๆ เช่น แพชูชีพ ห่วงยาง หรือลูกยางกันกระแทกที่ติดอยู่กับ

¹ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์, กลุ่มงานสื่อมวลชน. (22 ธันวาคม 2565). สรุปข่าวรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 4 ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20221222180841.pdf

² สำนักงานเลขาธิการกองทัพเรือ, กองประชาสัมพันธ์. (4 มกราคม 2566). โฆษกกองทัพเรือแถลงปฏิบัติการในการค้นหาและช่วยเหลือกำลังพลเรือหลวงสุโขทัย วันที่ 4 มกราคม 2566 เวลา 11.00 น.. สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก https://www.navy.mi.th/index.php/main/detail/content_id/22907

³ สำนักงานเลขาธิการกองทัพเรือ, กองประชาสัมพันธ์. (18 มกราคม 2566). ผู้บัญชาการทหารเรือมอบเงินช่วยเหลือกำลังพล กองทัพเรือที่ได้รับบาดเจ็บและประสบภัยจากเหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอัปปาง. สืบค้น 19 มกราคม 2566 จาก https://www.navy.mi.th/index.php/main/detail/content_id/22292

เรือเล็กของเรือ และเมื่อมีเสื้อชูชีพไม่เพียงพอกับกำลังพลที่มาเพิ่มเติมจำนวน 30 คน ได้พยายามที่จะนำอุปกรณ์ และสิ่งที่สามารถช่วยชีวิตได้มาให้กำลังพลที่ไม่มีเสื้อชูชีพ⁴

นอกจากนั้น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมได้ชี้แจงในการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 22 ธันวาคม 2565 ว่าอุปกรณ์เครื่องช่วยชีวิตในเรือหลวงสุโขทัย ตามปกติจะมีอัตราประจำเรือและมีส่วนหนึ่งเป็นอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยทางทะเล ทั้งชูชีพส่วนบุคคล ชูชีพเป็นพวง และแพชูชีพ แต่ในวันนั้นเรือหลวงสุโขทัยเอียงจึงไม่สามารถปล่อยแพลงทะเลได้เพราะคลื่นลมแรงมาก และเฮลิคอปเตอร์ที่ส่งไปช่วยนั้น กำลังพลไม่สามารถขึ้นได้เพราะเรือหลวงสุโขทัยอยู่ในลักษณะที่เอียงและคลื่นลมแรง⁵

การซ่อมบำรุงเรือหลวงสุโขทัย และงบประมาณการซ่อมบำรุง

จากข้อมูลที่ปรากฏในแผนการจัดซื้อจัดจ้างโดยศูนย์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและราคากลาง กรมอู่ทหารเรือ จะเห็นว่าที่ผ่านมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2561 กองทัพเรือได้มีโครงการจัดซื้อจัดจ้างระบบควบคุมเครื่องไฟฟ้า ระบบควบคุมเครื่องจักรใหญ่ของ ร.ล.สุโขทัย และอะไหล่อื่น ๆ อีกหลายรายการ⁶ และจากเว็บไซต์ “ภาษีไปไหน” ยังพบข้อมูลว่านับแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2565 มีโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับ ร.ล.สุโขทัย 60 โครงการ คิดเป็นมูลค่ารวมประมาณ 40.76 ล้านบาท⁷

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 22 ธันวาคม 2565 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมได้ตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาว่าเรือรบส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานอยู่ที่ 40 ปี โดยการซ่อมบำรุงจะมีการซ่อมบำรุงแต่ละระดับตามวงรอบ ตั้งแต่วงรอบปกติไปถึงวงรอบใหญ่ โดยเรือหลวงสุโขทัยได้ทำการซ่อมบำรุงใหญ่ในปี 2561 และปี 2563 ในทุกระบบ และได้ตรวจรับในปี 2564 เรือหลวงสุโขทัยจึงได้ทำการซ่อมบำรุงเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ กองทัพเรือได้รับงบประมาณซ่อมบำรุงเรือเฉลี่ยปีละประมาณ 1,300 ล้านบาท และในปี 2566 ได้รับประมาณ 1,800 ล้านบาท⁸

การเยียวยา กำลังพลใน ร.ล.สุโขทัย

เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2565 โฆษกกองทัพเรือได้ระบุถึงสิทธิกำลังพลผู้เสียชีวิตว่า กองทัพเรือถือว่ากำลังพลดังกล่าวเป็นผู้ที่เสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่จึงจะพิจารณาบำเหน็จด้านสิทธิกำลังพลสูงสุด โดยจะพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน 3-5 ชั้น กับขอพระราชทานเลื่อนยศ 2-4 ชั้นยศ รวมทั้งเงินช่วยเหลืออื่น ๆ ตามสิทธิที่สมควรจะได้รับ โดยแยกเป็นกลุ่ม ดังนี้

⁴ ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล. (21 ธันวาคม 2565). เรือหลวงสุโขทัย: เจาะงบราชชนาวีไทยกับคำถาม ทำไมเสื้อชูชีพไม่พอ. สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cxeje9nngyzo>

⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์, กลุ่มงานสื่อมวลชน. (22 ธันวาคม 2565). สรุปรายการรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 4 ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20221222180841.pdf

⁶ ภูษช กนิษฐชาติ. (28 ธันวาคม 2565). เปิดงบ “เรือหลวงสุโขทัย” เคยซ่อมอะไร จ่ายไปเท่าไร แล้วทำไมยังล่ม. สืบค้น 10 มกราคม 2566 จาก <https://waymagazine.org/htms-sukhothai-tax-spending/>

⁷ ย้อนภารกิจ ซ้อมจ้าง 6 ปี “เรือหลวงสุโขทัย” ก่อนอัปปาง. (21 ธันวาคม 2565). สืบค้น 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/114616-Appang099639963963.html>

⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์, กลุ่มงานสื่อมวลชน. (22 ธันวาคม 2565). สรุปรายการรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 4 ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20221222180841.pdf

1. ชั้นยศ นาวาตรี จะขอพระราชทานเลื่อนยศเป็น พลเรือโท กับได้รับสิทธิกำลังพล ประกอบด้วย เงินประกันภัยหมู่แบบเฉพาะกิจกองทัพเรือ 500,000 บาท เงินจากกองทุนน้ำใจไทยเพื่อผู้เสียสละกองทัพเรือ 160,000 บาท และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ รวมเป็นเงินประมาณ 1,200,000 บาท

2. ชั้นยศ เรือเอก จะขอพระราชทานเลื่อนยศเป็น พลเรือตรี กับได้รับสิทธิกำลังพล ประกอบด้วย เงินประกันภัยหมู่แบบเฉพาะกิจกองทัพเรือ 500,000 บาท เงินจากกองทุนน้ำใจไทยเพื่อผู้เสียสละกองทัพเรือ 160,000 บาท และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ รวมเป็นเงินประมาณ 2,000,000 บาท ทั้งนี้ เพราะเป็นผู้ที่มีอายุราชการ และฐานเงินเดือนสูง

3. ชั้นยศ พันจ่าเอก จะขอพระราชทานเลื่อนยศเป็น นาวาตรี กับได้รับสิทธิกำลังพล ประกอบด้วย เงินประกันภัยหมู่แบบเฉพาะกิจกองทัพเรือ 500,000 บาท เงินจากกองทุนน้ำใจไทยเพื่อผู้เสียสละกองทัพเรือ 135,000 บาท และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ รวมเป็นเงินประมาณ 1,000,000 บาท

4. ชั้นยศ จ่าตรี-จ่าเอก จะขอเลื่อนยศและขอพระราชทานเลื่อนยศเป็น พันจ่าโท-เรือตรี กับได้รับสิทธิ กำลังพล ประกอบด้วยเงินประกันภัยหมู่แบบเฉพาะกิจกองทัพเรือ 500,000 บาท เงินจากกองทุนน้ำใจไทย เพื่อผู้เสียสละกองทัพเรือ 135,000 บาท และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ รวมเป็นเงินประมาณ 900,000 บาท

5. ทหารกองประจำการ จะขอเลื่อนยศเป็น พันจ่าตรี กับได้รับสิทธิกำลังพล ประกอบด้วย เงินประกันภัยหมู่แบบเฉพาะกิจกองทัพเรือ 500,000 บาท เงินจากกองทุนน้ำใจไทยเพื่อผู้เสียสละกองทัพเรือ 100,000 บาท และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ รวมเป็นเงินประมาณ 600,000 บาท

โดยกองทัพเรือ จะเร่งรัดการดำเนินการให้กำลังพลและครอบครัวได้รับสิทธิกำลังพลเป็นไป ด้วยความรวดเร็ว เพื่อเป็นการช่วยเหลือบรรเทาความเดือนร้อนในเบื้องต้นให้แก่กำลังพลและครอบครัวต่อไป⁹

ต่อมา เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2566 โฆษกกองทัพเรือได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าเงินช่วยเหลือประกอบด้วย เงินจากส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ดังนี้

1. เงินตามสิทธิด้านกำลังพล เช่น เงินช่วยพิเศษ บำเหน็จตกทอด และบำนาญพิเศษ ทั้งนี้ เป็นไปตามสิทธิด้านกำลังพลของกำลังพลแต่ละราย โดยมีขั้นตอนการเบิกจ่ายตามหลักเกณฑ์และระเบียบ แบบแผนที่ทางราชการกำหนด

2. เงินจากกองทุนต่าง ๆ ของกองทัพเรือ เช่น กองทุนน้ำใจไทยเพื่อผู้เสียสละในจังหวัดชายแดน ภาคใต้และพื้นที่รับผิดชอบกองทัพเรือ

3. เงินประกันภัย เช่น เงินประกันภัยหมู่กองทัพเรือ

4. เงินสวัสดิการกองทัพเรือและเงินฌาปนกิจกองทัพเรือสำหรับผู้ที่เป็นสมาชิก

5. เงินที่หน่วยงานภาคเอกชนร่วมบริจาคเพื่อช่วยเหลือครอบครัวกำลังพล¹⁰

⁹ สำนักงานเลขานุการกองทัพเรือ, กองประชาสัมพันธ์. (22 ธันวาคม 2565). โฆษกกองทัพเรือแถลงปฏิบัติการในการค้นหา และช่วยเหลือกำลังพลเรือหลวงสุโขทัย วันที่ 22 ธันวาคม 2565 เวลา 12.00 น.. สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก https://www.navy.mi.th/index.php/today/detail/content_id/22804

¹⁰ สำนักงานเลขานุการกองทัพเรือ, กองประชาสัมพันธ์. (4 มกราคม 2566). โฆษกกองทัพเรือแถลงปฏิบัติการในการค้นหา และช่วยเหลือกำลังพลเรือหลวงสุโขทัย วันที่ 4 มกราคม 2566 เวลา 11.00 น.. สืบค้น 9 มกราคม 2566 จาก https://www.navy.mi.th/index.php/main/detail/content_id/22907

การตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2565 นายอนุชา บูรพชัยศรี รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ปฏิบัติหน้าที่โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงว่า ขณะนี้กองทัพเรือโดยผู้บัญชาการทหารเรือ ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณี ร.ล. สุโขทัย อับปาง ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการ จำนวน 2 คณะ คือ

1. คณะทำงานสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เรือหลวงสุโขทัยอับปาง มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาสาเหตุทั้งด้านความพร้อมของเรือและการปฏิบัติงานของเรือ

2. คณะทำงานสอบสวนข้อเท็จจริงในการดำเนินการภายหลังจากเรือหลวงสุโขทัยอับปาง มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อตรวจสอบการดำเนินการในขั้นตอนของการสละเรือใหญ่ การค้นหา และช่วยเหลือกำลังพลภายหลังประสบเหตุว่าเป็นไปตามหลักการและแนวทางการปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งในขณะนี้ได้เร่งดำเนินการสอบสวนผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาสาเหตุต่อไป¹¹

ความคืบหน้าการสรุปผลการสอบข้อเท็จจริง

เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 พลเรือเอก เชิงชาย ชมเชิงแพทย์ ผู้บัญชาการทหารเรือได้แถลงผลการสอบสวนเหตุการณ์ ร.ล. สุโขทัยอับปางว่า คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ตั้งขึ้นทั้ง 2 ชุด ได้สอบปากคำผู้เกี่ยวข้องทั้งกำลังพลที่รอดชีวิต หน่วยงานที่เข้าร่วมช่วยเหลือแล้วรวม 289 ปากเสร็จแล้วอยู่ระหว่างการสรุปผลการสอบสวน โดยสาเหตุหลักที่เรือจมลงเนื่องจากน้ำเข้าเรือ และไม่สามารถสูบน้ำออกได้ทันทำให้เรือเอียงและจมลง ในที่สุด ซึ่งสาเหตุต่าง ๆ ต้องนำมาประมวลหาสาเหตุที่แท้จริงอีกครั้ง โดยในขณะนี้ได้ตั้งสมมติฐานที่ทำให้เรือจมไว้หลายประเด็น และขอให้รอคณะกรรมการสอบสวนประมวลผลอย่างเป็นทางการก่อน

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเสื้อชูชีพ ได้มีการตรวจสอบอัตราเสื้อชูชีพของ ร.ล. รัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นเรือรุ่นเดียวกันกับ ร.ล. สุโขทัยมีเพียงพอสำหรับกำลังพลที่อยู่ในเรือโดยมีอัตราเสื้อ 120-130 ตัว และจากการตรวจสอบกับกรมพลธิการได้รับการยืนยันว่าได้แจกจ่ายเสื้อชูชีพให้ 130 ตัว และเมื่อมีการเบิกเปลี่ยนเสื้อชูชีพล่าสุดเพียงพอสำหรับกำลังพลที่อยู่บนเรือ 105 นาย แต่ประเด็นที่กำลังพลบางนายไม่มีเสื้อชูชีพอยู่ในขั้นตอนการสอบสวน และสอบถามพยานผู้รอดชีวิตว่าเกิดอะไรขึ้นในขณะที่เรือใกล้จม

ส่วนความคืบหน้าการกู้เรือ เนื่องจากการกู้เรือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเพราะเรือจมอยู่ในระดับน้ำที่ลึก 40-50 เมตร ดังนั้น การที่จะนำเรือขึ้นสู่ผิวน้ำและนำเรือเข้าฝั่งต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและงบประมาณที่ใช้ น่าจะสูงกว่า 200 ล้านบาท

สำหรับผู้ที่ยังคงสูญหาย กองทัพเรือได้มีการเยียวยาในส่วนของกองทุนรวมใจไทยกองทัพเรือ และทุนประกันชีวิตหมู่ซึ่งได้มีการจ่ายเงินไปแล้วบางส่วน สำหรับส่วนที่เหลือต้องรอให้ศาลมีคำสั่งให้เป็นผู้สาบสูญตามกฎหมายก่อนจึงจะดำเนินการจ่ายเงินส่วนที่เหลือได้ และกองทัพเรือได้จัดเจ้าหน้าที่ดูแลญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิตและผู้สูญหายอย่างต่อเนื่อง¹²

¹¹ โฆษกรัฐบาลเผย นายกฯ ติดตามความคืบหน้าเรือหลวงสุโขทัยอับปาง สั่งการให้เร่งสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อหาสาเหตุล่าสุด ผบ.ทร. ลงนามตั้งคณะกรรมการสอบสวนฯ กรณีเรือหลวงสุโขทัยอับปางแล้ว. (26 ธันวาคม 2565). สืบค้น 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63112>

¹² ผบ.ทร. เปิดตัวเลขขงกู้เรือหลวงสุโขทัยทะเล 200 ล้านบาทแล้ว!. (10 กุมภาพันธ์ 2566). เดลินิวส์ออนไลน์. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/1983185/>

จริยธรรมของข้าราชการไทยกับการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานราชการ

ชาวกรณีกองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้าแสดงหมายค้นเพื่อขอค้นห้องทำงานของข้าราชการระดับสูง โดยในการตรวจค้นห้องทำงาน เจ้าหน้าที่พบเงินสดจำนวนประมาณ 4.9 ล้านบาท พร้อมกับซองบรรจุเงินที่มีการจำหน่ายซองจากแต่ละหน่วยงานในสังกัดอีกจำนวนหลายซอง และเอกสารอีกจำนวนหลายฉบับซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเรียกรับเงินจากเจ้าหน้าที่ในสังกัด เพื่อแลกกับการไม่ถูกโยกย้ายออกจากตำแหน่ง และได้มีการดำเนินคดีกับข้าราชการระดับสูงผู้นั้นในข้อหา “เป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยไม่ชอบด้วยหน้าที่ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบโดยทุจริต” อีกทั้งหากพบพยานหลักฐานอื่นเพิ่มเติม อาจมีการแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติมในภายหลังอีกด้วย

ด้านหนึ่งนับเป็นการตอกย้ำถึงการทุจริตในแวดวงข้าราชการไทย ในขณะที่อีกด้านหนึ่งกลับสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของข้าราชการไทยในแง่ของจริยธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งอาชีพข้าราชการนั้นมักถูกคาดหวังจากประชาชนว่าจะประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ยึดความถูกต้องเป็นธรรม และเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน

การที่ข้าราชการทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ราชการแผ่นดินในส่วนที่ตนรับผิดชอบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม ข้าราชการจึงต้องใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อให้หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุล่วง โดยต้องมีคุณธรรม (ที่เป็นการอันพึงทำเพราะนำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเอง) และมีศีลธรรม (ที่เป็นการอันพึงเว้นเพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเอง) และยิ่งไปกว่านั้นข้าราชการทั้งปวงจะต้องยึดมั่นในจริยธรรมของข้าราชการ ที่ทำให้ดำรงตนตั้งมั่นมีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดีงาม และทำให้เกิดสำนึกถึงซึ่งและเทียงธรรมในหน้าที่ ตลอดจนเป็นสิ่งผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการให้ควรค่าแก่ความไว้วางใจและเชื่อมั่นของปวงชน อีกทั้งให้สมกับความเป็นข้าราชการของประชาชน ทั้งนี้ หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของข้าราชการไทยที่เกี่ยวกับการทุจริต สรุปได้ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 กำหนดให้รัฐพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และให้รัฐดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และให้รัฐจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ

2. พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมที่เป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ (3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม

มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว (6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และ (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

3. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 34 กำหนดให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณธรรม **มาตรา 42** (1) การรับบุคคลเพื่อบรรจุเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ (2) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพขององค์กรและลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (3) การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการให้ประโยชน์อื่นแก่ข้าราชการต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมโดยพิจารณาจากผลงาน ศักยภาพ และความประพฤติ และจะนำความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณามีได้ (4) การดำเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ และ (5) การบริหารทรัพยากรบุคคลต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง **มาตรา 52** กำหนดให้การสรรหาเพื่อให้ได้บุคคลมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าว ตลอดจนประโยชน์ของทางราชการ **มาตรา 78** กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการตามที่ส่วนราชการกำหนดไว้โดยมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ (1) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง (2) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ (3) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (4) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และ **มาตรา 82** กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม

4. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2564 ข้อ 2 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรม (2) ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ มีความพร้อมรับการตรวจสอบและรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดี โดยคำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (3) กล้าตัดสินใจและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม กล้าคัดค้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กล้าเปิดเผยหรือรายงานการทุจริตประพฤติมิชอบต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยปราศจากอคติ และไม่ยอมกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมเพียงเพื่อรักษาประโยชน์หรือสถานภาพของตนเอง (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เสียสละ มีจิตสาธารณะ สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และไม่ประกอบกิจการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน และ (6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติโดยการใช้ความรู้สึก หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือเหตุผลของความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย สถานะทางเศรษฐกิจสังคม และต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมือง โดยไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการให้คุณให้โทษแก่นักการเมืองและพรรคการเมือง.

ทั้งนี้ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2564 ได้กำหนดให้มีการจัดทำแนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นการวางกรอบแนวทางการปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำสำหรับข้าราชการ ที่จะช่วยให้ข้าราชการมีการประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมและรักษาจริยธรรมอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ และส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาจัดทำข้อกำหนดจริยธรรมที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจ และสภาพปัญหาความเสี่ยงทางจริยธรรมของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนจริยธรรมข้าราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นได้

แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือข้าราชการทั้งปวงต้องตระหนักถึงจริยธรรม เพื่อประพฤติตนให้ถูกครรลองครองธรรม เพราะตลอดเวลาในการทำงานของข้าราชการนั้น ต้องมีการตัดสินใจซึ่งเปรียบเสมือนการถูกทดสอบในทุก ๆ วัน ซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจต้องทำทันทีหรือทำในอนาคต อาจเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กแต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสังคม และการตัดสินใจเหล่านั้นย่อมแตกต่างกันไปตามแต่ละกรณี แต่การตัดสินใจทุกอย่างมีสิ่งที่เหมือนกันอย่างหนึ่ง คือ ต้องใช้จริยธรรมเป็นหลักในการตัดสินใจเพื่อความโปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และความภาคภูมิใจของตัวข้าราชการเอง ซึ่งข้าราชการทุกคนเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะต้องได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน ในฐานะที่ได้รับเงินเดือนและทรัพยากรในการทำงานจากภาษีของประชาชน ดังนั้น ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ข้าราชการจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยต้องยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ (accountability) และโปร่งใส (transparent) ซื่อสัตย์ต่อประชาชนและผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดความถูกต้อง เทียบธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน เป็นพื้นฐานของการบริหารราชการที่ดีตามหลักสากลทั้งปัจจุบันและอนาคต

บรรณานุกรม

“ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2564” (20 พฤษภาคม 2564). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 138

ตอนพิเศษ 109 ง, น. 8-9.

เปิดเบื้องหลังบุกรวบ อธิบดีกรมอุทยานฯ คั้นห้องทำงานเจอเงินสดเกือบ 5 ล้าน. (27 ธันวาคม 2565).

ไทยโพสต์. สืบค้น 25 มกราคม 2566 จาก <https://www.thaipost.net/hi-light/292447/>

“พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562” (16 เมษายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136

ตอนที่ 50 ก, น. 1-10.

“พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551” (25 มกราคม 2551). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 125

ตอนที่ 22 ก, น. 1-51.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (6 เมษายน 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134

ตอนที่ 40 ก, น. 1-90.

ธนกิจการเมือง¹

ความหมาย

“ธนกิจการเมือง” มาจากคำว่า “Money Politics” ในบางครั้งยังใช้ในความหมายว่า “การเมืองแบบเงินตรา” หรือ “ธรรมาภิบาลเมือง” เป็นต้น ทั้งนี้ ผาสุก พงษ์ไพจิตร ได้ให้ความหมายคำว่า “ธนกิจการเมือง” (Money Politics) ว่า คือ กระบวนการที่นักการเมืองหรือนักธุรกิจใช้เงินตราไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภาด้วยการซื้อเสียง หรือการร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มก้อนเพื่อเข้าถึงอำนาจ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อจัดตั้งคณะรัฐมนตรีที่สามารถดำเนินนโยบายที่เอื้อต่อธุรกิจของตนเองหรือธุรกิจของพวกเขา ทั้งในรูปแบบของการฟื้นฟูการลงทุนไปจนกระทั่งการหากำไรจากการได้รับค่าเช่าและรายได้จากค่าเช่าต่าง ๆ เช่น ใบอนุญาต การสัมปทานหรือการอุดหนุน เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ได้รับกลับมาจะสูงกว่าภายใต้สภาวะของการแข่งขันปกติ นอกจากนี้ ยังมีการแสวงหาสินบนและการปรับใช้งบประมาณปกติเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ถึงที่สุดแล้ว ความมั่งคั่งและผลประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมเหล่านี้จะถูกลักไปใช้ลงทุนในทางการเมืองเพื่อขยายเขตอำนาจของตนอีกต่อหนึ่ง กล่าวได้ว่าการเมืองในแนวนั้นโดยตัวมันเองจึงเป็นแต่เพียงธุรกิจ อันหมายถึงวิถีทางในการแสวงหารายได้เท่านั้น

นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์² ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า “ยังไม่รวมถึงสภากล้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่เลวร้ายที่สุดในระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นข่าวรั่วลือและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าสภาแห่งนี้มีการแจกกล้วย ซึ่งถือเป็นใบเสร็จที่ยิ่งใหญ่ในการปฏิรูปการเมือง ถ้าเราคิดจะปฏิรูปการเมืองแต่กลไกทางการเมืองและระบบรัฐสภาต้องถอยไปสู่อำนาจทุน ตกอยู่ภายใต้อำนาจทุน การเมืองเพื่อประชาชนจะไม่เหลือ และอำนาจที่แท้จริงจะเป็นประชาธิปไตยลบลวงพราง ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง แต่ดูเหมือนเรายอมรับการเมืองทุกระดับวันนี้มีการพูดถึงว่ามีการใช้ทุนมากที่สุด สิ่งเหล่านี้ นำพามาถึงทุกเรื่องในสังคมไทย”

โดยสรุปแล้ว “ธนกิจการเมือง” คือ การที่นักธุรกิจขนาดใหญ่ระดับนำเพียงไม่กี่คน ประสบความสำเร็จในการใช้เงินซื้อการเมือง และพยายามถอนทุนจากการมีอำนาจได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ และประสบความสำเร็จในการบ่อนทำลายระบอบรัฐสภาประชาธิปไตยอย่างสิ้นเชิง หมายความว่าแทนที่รัฐสภาจะมีสมาชิกที่เป็นตัวแทนของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมอย่างครอบคลุม กลับกลายเป็นเพียงตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มน้อยนิตของสังคมไทย คือ “นักธุรกิจขนาดใหญ่ระดับนำและพรรคพวกจำนวนหนึ่ง”

¹ ฐิติกร สังข์แก้ว และดร. อรรถสิทธิ์ พานแก้ว. (2560). ธนกิจการเมือง. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%98%98>

² “สภากล้วย” เลวร้ายที่สุดในระบอบประชาธิปไตย. (28 สิงหาคม 2565). แนวหน้า, สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://www.naewna.com/politic/676230>

ยุครัฐราชการ/ระบอบอำมาตยาธิปไตย

ภายใต้รัฐราชการ (bureaucratic polity) หรือระบอบอำมาตยาธิปไตยในช่วงทศวรรษที่ 1960 – 1970 รัฐบาลที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ วิธีการสำคัญในการแสวงหารายได้ก็โดยการเรียกเก็บสินบนจากเจ้าของธุรกิจที่อยู่ภายนอกกระบวนการเมืองที่เป็นทางการ สร้างผู้ประกอบการที่ได้รับสัญญาจ้างจากรัฐบาลหรือทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางที่จะแบ่งสัมปทานรัฐ ปล้นงบประมาณเงินทุนของรัฐผ่านการจัดสรรเงินทุน เช่น เงินราชการลับ รายได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาล ค่านายหน้าในการใช้จ่ายงบประมาณทางการทหาร เป็นต้น อีกประเภทหนึ่งคือ การทำธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด การพนัน การค้าอาวุธ เป็นต้น หรือการให้ความคุ้มครองภาคเอกชนหรือการปกป้องผลกำไร หรือการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนไปทำให้ทรัพย์สินสาธารณะมาเป็นทรัพย์สินส่วนตัว ในขณะที่ช่วงเวลาดังกล่าวยังขาดสถาบันที่ต่อต้านการคอร์รัปชันในการตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมือง สื่อมวลชนถูกปิดปาก และภาคประชาสังคมอ่อนแอ

ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบและประชาธิปไตยเต็มใบ

ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยครึ่งใบและระบอบประชาธิปไตยในทศวรรษที่ 1980-1990 รูปแบบของรายได้จากการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่ยังคงเป็นเช่นเดิม ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น เงินราชการลับหายไปเพราะสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง แต่รายได้จากการคุ้มครองการค้าของผิดกฎหมายยังคงอยู่และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ผู้รักษาผลประโยชน์ (Gate-keeping) และค่านายหน้า/ค่าหัวคิวสำหรับใบอนุญาต การสัมปทานของรัฐ และสิทธิพิเศษอื่น ๆ ยังคงอยู่เช่นเดิม ตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์ “เช็คของขวัญ” (Gift Cheques) และ “รัฐบาลบุฟเฟต์” (buffet cabinet) ดังจะเห็นได้จากการผันที่ดินสาธารณะมาเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวโดยนักการเมืองจากการเลือกตั้งที่มีอำนาจและอิทธิพล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจระดับจังหวัดและชนชั้นนำในท้องถิ่นระดับ “เจ้าพ่อ” อันที่จริงในมุมของการแสวงหาค่าเช่าและการได้รับรายได้จากค่าเช่าเติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีช่องทางในการทำกำไรสูง การรั่วไหลของงบประมาณประจำปีจากโครงการที่เสนอโดยนักธุรกิจและได้รับการอนุมัติโดยข้าราชการและค่านายหน้าจากการจัดซื้อจัดจ้าง/การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแสดงบทบาทอย่างแข็งขันเป็นเรื่องปกติธรรมดา

กระนั้นก็ตาม ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเต็มใบ ต้นทุนของการเข้าสู่อำนาจการเมืองเริ่มสูงขึ้น นักการเมืองได้รับการเลือกตั้งมีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นักการเมืองที่มีความทะเยอทะยานอยากจำเป็นต้องรวบรวมเครื่องมือหรือเงินทุนเพื่อสร้างกลุ่มหรือมุ้งของตนเพื่อต่อรองให้ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ผู้ที่ต้องการเป็นนายกรัฐมนตรีจึงต้องทำตัวเสมือน “ตู้เอทีเอ็มเคลื่อนที่” อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ถูกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2518 ก็สามารถเอาผิดคนเล็ก ๆ ในหมู่ข้าราชการเนื่องมาจากกฎหมายยังไม่ครอบคลุมถึงนักการเมือง สื่อมวลชนเองก็เริ่มมีความเป็นอิสระและเป็นเครื่องมือในการเปิดโปงประเด็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ ภาคประชาสังคมองค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการก็เริ่มที่จะมีบทบาทขึ้นมามากกว่าเดิม

ยุคไทคูน (Tycoon) คือรัฐ

รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 และการเลือกตั้งในปี 2544 อาจเรียกได้ว่าเป็นช่วงเวลาของ “การยึดกุมรัฐโดยนายทุนผู้ประกอบการ” (state-capture by tycoon-owners period) อันคือ “ภาวะการเมืองที่ นักการเมือง และนักธุรกิจเป็นคนกลุ่มเดียวกัน นักธุรกิจใหญ่ ๆ ที่รอดพ้นจากผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 รวมตัวกันตั้งพรรคการเมือง และประสบความสำเร็จในการเข้ายึดกุมรัฐสภา การสร้างพันธมิตรที่แข็งแกร่งด้วยการควบรวมพรรคการเมืองขนาดเล็ก และการชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลายด้วยนโยบายประชานิยม”

สำหรับการแสวงหาค่าเช่าและการได้รับรายได้จากค่าเช่าในช่วงเวลานี้บางส่วนยังคงเป็นวิธีเก่า ๆ อยู่ เช่น การทำหน้าที่เป็นผู้รักษาผลประโยชน์ ค่านายหน้า/ค่าหัวคิว การใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง และพวกพ้อง เป็นต้น นอกจากนี้ กลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่ปรากฏขึ้นมาอย่างโดดเด่น เช่น “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย” (policy corruption) เป็นต้น สิ่งที่น่าสนใจคือ การเชื่อมโยงระหว่าง “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย” และการประเมินมูลค่าหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทที่เชื่อมโยงกับนักธุรกิจผู้ผันตัวมาเป็นนักการเมือง การเชื่อมโยงนี้เห็นได้จากนโยบายรัฐบาลที่เอื้อประโยชน์ต่อบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองตำแหน่งสูงในรัฐบาล ถึงที่สุดแล้วแม้ว่าการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองและการประเมินมูลค่าหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ที่อยู่ในมือของครอบครัวนักธุรกิจผู้ผันตัวมาเป็นนักการเมืองยังอยู่ภายใต้การตรวจสอบ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นของครอบครัวนายทุนผู้ผันตัวมาเป็นนักการเมืองย่อมถูกนำมาใช้รักษาฐานอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของพวกเขาต่อไป

ผลกระทบต่อระบบการเมืองไทย

...“ธนาภิการเมือง” อาจจะมีหรือไม่มีผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจ แต่มีแนวโน้มที่จะมีผลกระทบที่ไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ความเท่าเทียมกันทางสังคม และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และยังมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อ สิทธิต่าง ๆ กระบวนการประชาธิปไตย และหลักนิติธรรม... ..ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2001 นักธุรกิจผู้ผันตัวมาเป็นนักการเมืองสามารถแสวงหาค่าเช่าและการได้รับรายได้จากค่าเช่าได้อย่างง่ายดาย... ..ในระยะสั้นผลอันตรายอาจจะไม่ชัดเจน แต่ในระยะยาวสังคมไทยจะเผชิญความเสี่ยงสูงไม่เพียงแต่ความถดถอยของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงแนวโน้มที่เลวร้ายต่อกระบวนการประชาธิปไตย... ..ทางออกเดียวก็คือการส่งเสริมและสร้างความมั่นใจต่อเสรีภาพของสื่อมวลชนและการสนับสนุนกิจกรรมของภาคประชาสังคมด้วยหลักประชาธิปไตย...

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

“ธนาภิการเมือง” ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

ประการแรก แต่เดิมที่ “นักธุรกิจ” และ “นักการเมือง” เป็นคนละกลุ่มกัน นักธุรกิจจึงมีบทบาทเพียงเป็นแรงผลักดันทางนโยบาย โดยไม่ได้เป็นผู้กำหนดนโยบายโดยตรง ด้วยเหตุนี้ นักการเมืองจึงมีอิสระอยู่พอสมควรในการกำหนดนโยบาย และเพียงพอที่จะรับฟังความเห็นจากเทคโนโลยี นวัตกรรม และภาคประชาสังคมต่อการดำเนินนโยบาย ขณะที่ปัจจุบันเมื่อรัฐมนตรี เป็นนักธุรกิจหรือมีครอบครัวทำธุรกิจในขณะเดียวกัน

การแยกผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์สาธารณะจึงเป็นเรื่องที่ยากมากขึ้น และเมื่ออยู่ในอำนาจนานขึ้น ความสนใจต่อผลประโยชน์ส่วนตัวจะมากกว่าผลประโยชน์สาธารณะ

ประการที่สอง การผูกขาดทางการตลาด นักธุรกิจที่อยู่วงนอกหรืออยู่นอกเครือข่ายอำนาจอุปถัมภ์ของนักการเมืองจะถูกกันออกไป นักธุรกิจที่อยู่วงในหรืออยู่ในเครือข่ายอำนาจอุปถัมภ์ของนักการเมืองจึงมีโอกาสในการเพิ่มการผูกขาดของตลาด ถึงที่สุดแล้ว ผู้บริโภคจะได้รับผลกระทบในทางลบอย่างมาก คือราคาสินค้าที่สูงขึ้น แต่สินค้ากลับไม่ได้มาตรฐาน

ประการที่สาม ต้นทุนในการอยู่ในอำนาจและต้นทุนการป้องกันไม่ให้ถูกตรวจสอบและจับกุมเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รอดพ้นจากการตรวจสอบขององค์กรอิสระสื่อมวลชน และองค์กรเอกชน อีกทั้งด้วยเหตุนี้ นักการเมืองที่อยู่ในอำนาจจึงต้องสำรองทั้งอำนาจเงิน และอำนาจทางการเมืองไว้มากๆ

ประการที่สี่ การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เพราะจะมีความพยายามในการปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร และการบ่อนเซาะสถาบันที่ทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจรัฐ การบังคับใช้กฎหมายแบบเลือกปฏิบัติ

ธนกิจการเมือง (Money Politics) ที่มากกว่าเงินและอำนาจ³

ธนกิจการเมืองหมายถึง

ธนกิจการเมือง (Money Politics) พูดถึง 2 สิ่ง คือ เงินกับอำนาจการเมืองการปกครองสามารถอธิบายโดยใช้ “เงิน” หรือความมั่งคั่งเป็นตัวตั้งกับใช้ “อำนาจ” เป็นตัวตั้ง

ถ้าใช้ “เงิน” เป็นตัวตั้ง เป้าหมาย คือ ต้องการเงินมาก ๆ มีกำไรมาก ๆ สะสมความมั่งคั่ง คนที่ยึดแนวทางนี้จะทำทุกวิถีเพื่อให้ได้ความมั่งคั่ง หากอำนาจการเมืองช่วยให้ร่ำรวยย่อมต้องให้ตัวเองมีอำนาจอิทธิพลมากที่สุด หากเป็นนักการเมืองแล้วสามารถควบคุมรัฐบาลหรือออกกฎหมายเอื้อกิจการของตนกับพวกพ้องย่อมเป็นวิธียอดเยี่ยม นักธุรกิจใหญ่จึงส่งลูกหลานหรือตัวแทนเข้าสภาเพื่อกีดกันป้องกันคู่แข่งออกกฎหมาย หรือนโยบายที่ทำลายธุรกิจตน

เป็นวัฏจักร “เงินสู่อำนาจ อำนาจสู่งเงิน”

ถ้าใช้ “อำนาจ” เป็นตัวตั้ง เป้าหมายคือต้องการอำนาจการเมืองการปกครอง มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ใช้ประโยชน์จากกลไกรัฐ ทรัพยากรของรัฐ การเป็นรัฐบาลหรือผู้นำประเทศจึงเป็นเป้าหมายสูงสุด (หรือสามารถควบคุมขึ้นมา) อาจใช้เงินเพื่อให้ได้อำนาจ เช่น ซื้อตำแหน่ง ใช้เงินควบคุมเจ้าหน้าที่รัฐ ยังมีเงินมากยังสามารถซื้อ ส.ส. ส.ว. ให้อยู่ในสังกัดมากที่สุด และ/หรือใช้อำนาจต่ออำนาจ เช่น จากผู้มีอิทธิพลประจำตำบลขยับเป็นเจ้าพ่อจังหวัด ลงสนามเลือกตั้งได้เป็น ส.ส. แล้วใช้อำนาจ ส.ส. (กับอำนาจเงิน) สร้างกลุ่มของตนให้มี ส.ส. ในสังกัดหลายคน สร้างพรรคการเมือง ฯลฯ หรือจากเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยขูดรีดแม่ค้าก่ายเตี้ยเพื่อนำเงินไปซื้อตำแหน่งสูงขึ้น

เป็นวัฏจักร “อำนาจสู่งเงิน เงินสู่อำนาจ”

³ ธนกิจการเมือง (Money Politics) ที่มากกว่าเงินและอำนาจ. (18 ตุลาคม 2563). ไทยโพสต์, สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/80904>

ธนกิจการเมืองอยู่กับเสรีประชาธิปไตย

ในอดีตกาล อำนาจปกครองจะอยู่ที่สถาบันศาสนาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์กับกษัตริย์เหล่าขุนนางผู้มีกองทัพเกรียงไกร ในระบบประชาธิปไตยที่อำนาจการเมืองมาจากการเลือกตั้ง ผู้มีเงินกับอำนาจ และใช้ 2 สิ่งนี้เพื่อได้เปรียบ

เพราะมนุษย์ไม่สมบูรณ์ มีความโลภ ขอบอะไรที่ได้มาง่าย ๆ คิดว่าเป็นของฟรีหรือหวังเพียงประโยชน์เฉพาะหน้า ผนวกกับระบบควบคุมไม่สมบูรณ์ เปิดช่องให้สามารถใช้จ่ายเงินกับอำนาจเข้าถึงอำนาจการเมือง การปกครอง เช่น ด้วยการซื้อเสียงซื้อตำแหน่ง แจกเครื่องอุปโภคบริโภค ข้าวสารอาหารแห้ง ฯลฯ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันและกัน ใช้อิทธิพลครอบงำ กลายเป็นว่าใครมีเงินมากกว่ามักจะชนะ

มีข้อสังเกตว่าการเมืองเช่นนี้มักเป็นการเมืองที่ต้องใช้เงินมาก ประชาชนยอมรับการซื้อสิทธิขายเสียง การซื้อสิทธิขายเสียงเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งที่ทำกัน หลายคนถึงขั้นต่อรองหวังได้เงินจากการขายเสียงมากที่สุด เจ้าหน้าที่รัฐใช้เงินซื้อแม้เป็นเพียงตำแหน่งเล็ก ๆ

จะเห็นว่าอำนาจกับเงินมักไปด้วยกันเสมอ อำนาจเงินกับอำนาจปกครองจะสัมพันธ์กันไปด้วยกัน นักการเมือง กลุ่มทุนและเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงมักเป็นพวกเดียวกัน ร่วมมือกัน กลายเป็นชนชั้นปกครอง

กลุ่มชนชั้นปกครองมักเป็นผู้มั่งมีและร่ำรวยขึ้นทุกที ความเหลื่อมล้ำขยายตัว ระบอบการปกครองที่มีเพื่อคนส่วนน้อยไม่ใช่เพื่อประชาชนอย่างที่พูดตอนหาเสียง นับวันประชาชนไม่ศรัทธา นักการเมืองระบบการเมือง ความเป็นประชาธิปไตยถดถอย

มักอยู่ควบคู่กับสังคมอุปถัมภ์

ตามหลักประชาธิปไตย พรรคการเมืองกับนักการเมืองควรเสนอนโยบายพัฒนาจังหวัด พัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้ลูกหลานได้รับการศึกษาที่ดี น้ำไหลไฟสว่าง ระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง สังคมปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ปลอดภัยอาชญากรรม เพื่อดึงดูดให้ประชาชนเลือกผู้ที่เหมาะสม แต่ธนกิจการเมืองจะมุ่งซื้อเสียงหรือซื้อความนิยม

ในมุมมองนักวิชาการประชาธิปไตยเห็นว่าเป็นเรื่องแปลกเพราะประชาชนเลือกรับเงินเล็กน้อย ยอมเสียผลประโยชน์ที่ใหญ่กว่าสำคัญกว่า และไม่ควรเรียกว่าเป็นสังคมประชาธิปไตย แต่เป็นสังคมภายใต้ชนชั้น “ภายใต้การปกครองนอกระบบ” เกิดสังคมการเมืองที่ประชาชนเห็นว่าจำเป็นหรือจำยอม เพราะทุกอย่างสัมพันธ์ไปหมด เช่น หากต้องไปติดต่อหน่วยงานรัฐ ลูกหลานจะเข้าโรงเรียนต้องใช้เส้นสายของนักการเมือง ผู้มีอิทธิพล กรณีที่ร้ายแรงคือ ถ้าไม่ยอมอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์คุ้มครองอาจถูกรังแก การยอมอยู่ใต้ระบบอุปถัมภ์หรือพูดอีกอย่างคือ อยู่ใต้อิทธิพลของใครบางคนบางกลุ่มกลายเป็น “สิ่งจำเป็น” เรากำลังพูดถึงประเทศที่ประกาศว่าปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง มีสิทธิเสรีภาพ แต่ในทางปฏิบัติเป็นสังคมแห่งชนชั้น มีผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองนอกระบบ การปกครองประชาธิปไตยที่ประกาศในรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ทำหน้าที่จริง

ไม่ช้าไม่นานธนกิจการเมืองภายใต้ระบบอุปถัมภ์กลายเป็นวัฒนธรรม และปฏิบัติกันทั่วไป โอกาสที่จะหลุดพ้นจึงไม่ใช่เรื่องง่าย คำว่าปฏิรูปมักเป็นเพียงคำสวยหรู หรือปฏิรูปเพื่อกระชับอำนาจภายในหมู่ชนชั้นปกครอง ถ่ายโอนอำนาจจากสายหนึ่งไปสู่อีกสาย

เพื่อผลประโยชน์คนส่วนน้อย เอื้อพวกพ้อง

ลักษณะหนึ่งที่ปรากฏชัดคือ คนส่วนน้อยไม่กี่กลุ่มที่กุมอำนาจระบบเศรษฐกิจ ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ คนเหล่านี้เชื่อมโยงกับนักการเมือง พรรคการเมือง จะเห็นปรากฏการณ์ที่พรรคการเมืองพยายามควบคุมระบบเศรษฐกิจ การต่อสู้ช่วงชิงภายในพรรค (การช่วงชิงภายในกลุ่มชนชั้นปกครอง) เห็นได้ชัดทั้งในญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์

ถ้ามองในเชิงการพัฒนาประเทศควรยอมรับว่าภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่อยู่ใต้มือคนส่วนน้อยมีประโยชน์เหมือนกัน อาจตีความว่าเป็นลักษณะปกติของทุนนิยม หรือตีความว่าธนาภิบาลเมืองในสังคมอุปถัมภ์เป็นระบบกระจายความมั่งคั่ง กระจายผลประโยชน์จากทรัพยากรชาติรูปแบบหนึ่ง ผู้มีอำนาจสูงสุดเป็นผู้ควบคุมผลประโยชน์ กระจายให้แก่คนภายใต้ตามสัดส่วน ประชาชนที่อยู่ฐานล่างสุดได้รับส่วนหนึ่งด้วยเช่นกัน ความท้าทายสำคัญอยู่ที่ว่าระบบดังกล่าวจะยั่งยืนแค่ไหน ประชาชนคนส่วนใหญ่รับได้หรือไม่ โดยเฉพาะเมื่อประเทศเผชิญวิกฤติที่กระทบชีวิตความเป็นอยู่อย่างรุนแรง และแน่นอนว่าประเทศไม่เป็นประชาธิปไตยจริงปราศจากความเท่าเทียม นานวันเข้าสังคมยิ่งเหลื่อมล้ำ ความเป็นไปได้ว่าในอนาคตระบบการเมืองจะเป็นอำนาจนิยมมากขึ้น

รวมความแล้ว ธนาภิบาลเมืองเป็นการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนน้อยเพื่อพวกพ้อง โดยที่ประชาชนคนส่วนใหญ่เป็นผู้จ่ายราคาให้คนชนชั้นปกครองเสวยสุข

ธนาภิบาลเมืองที่มากกว่าเงินและอำนาจ

ถ้าอธิบายในกรอบแคบ ธนาภิบาลเมือง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเงินกับอำนาจการเมืองที่ไปด้วยกัน แต่หากมองในกรอบกว้าง คือ ระบบปกครองอีกระบบที่แฝงตัวอยู่ในระบบการเมืองการปกครองอื่น ๆ อาจอยู่ในระบบประชาธิปไตย ระบบเผด็จการ ฯลฯ เป็นระบบควบคุมและกระจายผลประโยชน์ เกิดสังคมวัฒนธรรมสังคมที่อำนาจเงินกับการเมืองอยู่เหนือสิทธิเสรีภาพ เหนือความเสมอภาค เหนืออำนาจรัฐอยู่เหนือหลักประชาธิปไตย ประชาชนจำนวนมากคุ้นชินที่จะอยู่กับระบอบดังกล่าว ไม่คิดทบทวนแก้ไขออกจากระบอบนี้ด้วยตัวเอง

เงินกับอำนาจไม่ใช่สิ่งชั่วร้ายในตัวเอง กิจกรรมการเมืองมักมีเงินเกี่ยวข้องเสมอ ที่ไหนธนาภิบาลเมืองรุนแรงจะมีทุจริตคอร์รัปชันมาก ใช้ตำแหน่งอำนาจในทางมิชอบ การทุจริตจึงเป็นดัชนีชี้วัดว่าสังคมใดมีธนาภิบาลเมืองรุนแรง สามารถมองได้ทั้งในสังคมเล็ก ๆ เช่น หมู่บ้าน ตำบล กรม กอง จนถึงระดับประเทศ เป็นตัวชี้วัดว่ารัฐบาลหรือผู้ปกครองเอาใจใส่แก้ไขปรากฏปัญหาบางอย่าง (ตรงข้ามกับการแก้ไขที่เปลือกนอกมุ่งให้ความช่วยเหลือเยียวยาเฉพาะหน้า)

ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจะเป็นตัวชี้ว่าประเทศเป็นประชาธิปไตยมากแค่ไหน ประสบความสำเร็จมากเพียงไร ทางออก คือ ต้องเรียนรู้หลักประชาธิปไตยอย่างถูกต้องครบถ้วน เป็นคนยึดเหตุผล ฟังความรอบข้าง สร้างสังคมที่คนยึดมั่นอุดมการณ์ ประชาชนที่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวม ต้องจัดตั้งกลุ่มการเมือง สร้างสถาบันการเมืองที่ไม่ยึดโยงธนาภิบาลเมือง.

นโยบายหลัก และนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินโดยกำหนดนโยบายหลัก 12 ด้าน คือ

1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
2. การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
3. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
4. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
6. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
7. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
8. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
9. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
11. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ และ
12. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

นโยบายหลักทั้ง 12 ด้าน จะเป็นทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในช่วง 4 ปีนี้ แต่อย่างไรก็ดี สถานการณ์และปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาปากท้องของประชาชน กลุ่มต่าง ๆ สถานการณ์เศรษฐกิจโลกและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ทำให้รัฐบาลได้กำหนดเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ 12 เรื่อง เพื่อบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบกับประชาชนและระบบเศรษฐกิจ

นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง

1. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
2. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกร และพัฒนานวัตกรรม
5. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
6. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
7. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21
8. แก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ
9. แก้ปัญหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
10. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
11. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
12. สนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และดำเนินเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

กลุ่มทุนจีนสีเทา

จากกรณีตำรวจนครบาลได้สนธิกำลังเข้าตรวจค้น “ฝั่บเงินหลัง” ฝั่บลับของนักท่องเที่ยวยุโรปในเขต ยานนาวา ก่อนตรวจพบว่าในจำนวนผู้ให้บริการทั้งหมด 266 คน มีปัสสาวะสีม่วงจำนวน 104 คน (เป็นชาวจีน 99 คน) นอกจากนี้ ยังพบยาเสพติดถูกซุกซ่อนไว้ในสถานบันเทิงแห่งนี้อีกเป็นจำนวนมาก ได้แก่ เฮโรอีน 323 ซอง ยาอี 258 ซอง ยาอีบรรจุในซองกาแฟ 71 หลอด ยาเค 16 ซอง และยาเสพติดแบบปั๊วเตอร์ และจากการตรวจค้นวันนั้นทำให้เจ้าหน้าที่ได้ยึดรถบรรทุกที่จอดอยู่ในร้านจำนวน 35 คัน อาทิ รถปอร์เช่ รถโรลส์รอยซ์ รถตู้อัลพาร์ด และตรวจพบว่าบางคันเป็นรถที่สวมทะเบียน โดยมีเจ้าของส่วนใหญ่เป็นคนจีน อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่พบตัวของ “ตู้ห่าว” หรือ นายชัยณัฐร์ วรรณชายนันท์ นักธุรกิจชาวจีน สัญชาติไทย¹ ในคืนนั้น

ต่อมา นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ นักธุรกิจและอดีตนักการเมือง ได้ออกมาเปิดเผยว่าฝั่บเงินหลังเป็น ฝั่บศูนย์เหรียญ เปิดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และใช้ของที่ส่งมาจากจีนเท่านั้น และได้เปิดเผยในเวลา ต่อมาว่ากลุ่มนักธุรกิจชาวจีนกลุ่มนี้เป็นเครือข่าย 5 ทุนจีนสีเทา คือ กลุ่มเดวิด กลุ่มฉางเฟย กลุ่มโทนี่ กลุ่มหมิง และกลุ่มตู้ห่าว และต่อมา นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ได้เข้ามาขอข้อมูลดังกล่าวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งเรื่องเครือข่าย เส้นทางทางการเงิน ตลอดจนความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจในประเทศ

จากการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ นำไปสู่การขยายผลและสอบสวนคดี จนกระทั่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้รับสำนวนการสอบสวนคดีนายชัยณัฐร์ วรรณชายนันท์ หรือ “ตู้ห่าว” กับพวกจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2566 และอัยการสูงสุดได้พิจารณาสำนวน การสอบสวนคดีดังกล่าวแล้วนั้น เมื่อวันที่ 18 มกราคม นางสาวนารี ตันตเสถียร อัยการสูงสุด จึงได้มีคำสั่งฟ้อง นายชัยณัฐร์ วรรณชายนันท์ หรือ “ตู้ห่าว” กับพวกรวม 41 ราย ในฐานความผิด ดังนี้

1. สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 และประเภท 4 โดยกระทำการในลักษณะเป็นการกระทำขององค์กร อาชญากรรม
2. ร่วมกันจำหน่ายโดยมีไว้เพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็น การกระทำเพื่อการค้า ก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนและโดยมีอาวุธปืนทำให้เกิดผลกระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประชาชน
3. ร่วมกันจำหน่ายโดยมีไว้เพื่อจำหน่ายวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 และประเภท 4 โดยไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นการกระทำเพื่อการค้า ก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนและโดยมีอาวุธปืนทำให้เกิดผล กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประชาชน
4. สมคบกันโดยการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และร่วมกันฟอกเงิน

¹ เข้าใจคดี ‘ตู้ห่าว’ เปิดผังคดีและบุคคลเชื่อมโยงกรณีกลุ่มทุนจีนเทา (8 ธันวาคม 2565). สืบค้น 31 มกราคม 2566 [thematter](https://thematter.co/quick-bite/quickbite-tuhaw-case/192422). จาก <https://thematter.co/quick-bite/quickbite-tuhaw-case/192422>

5. เป็นอั้งยี่ มีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเป็นสมาชิกหรือเครือข่ายดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยสมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

6. ร่วมกันมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

7. ร่วมกันตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

8. ร่วมกันรับคนต่างด้าวทำงานโดยคนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตให้ทำงาน โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

9. ร่วมกันให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ ให้คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายพ้นจากการจับกุม

ดังนั้น เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2566 เวลา 15.00 นาฬิกา อัยการสูงสุดได้มอบหมายให้สำนักงานคดีอาชญากรรม สำนักงานอัยการสูงสุด นำคำฟ้องจำนวน 332 หน้า ไปยื่นฟ้องต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาที่ยังหลบหนีมาส่งฟ้องต่อศาลภายในอายุความตามกฎหมายต่อไป²

² อัยการสูงสุดมีคำสั่งฟ้องนายชัยณัฐร์ (ตุ๋น) ทรัพย์ชายนันทกับพวก (19 มกราคม 2566). ประชาสัมพันธ์. สืบค้น 20 มกราคม 2566) จาก <https://www.ago.go.th/press190166/>

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย ปี 2565-2566

เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกประเทศ เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับสถานะแวดล้อมภายในประเทศที่ผันผวน เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดต่ำลง ซึ่งเป็นผลจากการชะลอตัวของภาคการบริโภค การลงทุน และการส่งออก ส่งผลให้อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น สินค้ามีราคาแพง ภาวะเงินเฟ้อ หนี้สินครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลมีการกู้เงินจำนวนมากจนส่งผลให้ตัวเลขหนี้สาธารณะสูงขึ้นจนเกือบชนเพดานการก่อหนี้สาธารณะที่กรอบความยั่งยืนทางการคลังกำหนดไว้ จนทำให้ต้องมีการขยายกรอบเพดานการก่อหนี้สาธารณะ เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในลักษณะรวยกระจุกจนกระจาย ซึ่งสภาพการณ์ทั้งหมดนี้เป็นความท้าทายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่เป็นประเด็นเร่งด่วน ขณะเดียวกันต้องมีการวางรากฐานการพัฒนา และการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและความอยู่ดีกินดีของประชาชนในระยะยาว โดยจะต้องสร้างสมดุลของการพัฒนา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ปี 2565 ยังเป็นปีของการฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีแนวโน้มกลับเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเมื่อเดือนตุลาคม 2564 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกปี 2565 จะขยายตัวที่ร้อยละ 4.9 ชะลอลงจากปี 2564 ที่ขยายตัวร้อยละ 5.4¹ เศรษฐกิจโลกยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ และมีความเปราะบางในช่วงแรกของการฟื้นตัว โดยเฉพาะปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากการกระจายวัคซีนในหลายประเทศยังไม่ทั่วถึง ประกอบกับการใช้แนวทาง living with COVID ทำให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความเสี่ยงที่จะกลับมาแพร่ระบาดเป็นระยะ ตามที่เริ่มเห็นจำนวนผู้ติดเชื้อกลับมาเพิ่มขึ้นในช่วงปลายปี 2564 ถึงกลางปี 2565 และบางประเทศเริ่มกลับมาใช้มาตรการล็อกดาวน์อีกรอบ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่ฟื้นตัวช้าเมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยมีสัดส่วนการพึ่งพาภาคการส่งออกและภาคการท่องเที่ยวสูง การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบกว่า 2 ปี แต่หลังจากที่ผ่านจุดต่ำสุดไปแล้วในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 ธนาคารแห่งประเทศไทยคาดว่าในปี 2565 จะเป็นปีแรกที่เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวอย่างชัดเจน โดยมีอัตราการขยายตัวได้ประมาณร้อยละ 3.9 ปัจจัยสำคัญมาจาก

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). ส่องเศรษฐกิจปี 2565 ก้าวแรกหลังมรสุมโควิด 19. สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256406TheKnowledge_EconomicOutlook.aspx

การได้รับวัคซีนทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศเริ่มกลับมาดีขึ้น รวมถึงการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งถือเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้หลักของประเทศ

ในปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความขัดแย้งระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียและประเทศยูเครน ภาวะเงินเฟ้อรวมถึงการปรับขึ้นของอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างรวดเร็วของธนาคารกลางหลายพื้นที่ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยมีการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายครั้งแรกในเดือนสิงหาคม 2565 ตั้งแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อต่อสู้กับสถานการณ์เงินเฟ้อ เมื่อเข้าสู่ปี 2566 เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวจากการกลับมาของนักท่องเที่ยวและการบริโภคภาคเอกชน โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารแห่งประเทศไทย ได้คาดการณ์ว่าในปี 2566 เศรษฐกิจไทยจะโตขึ้นร้อยละ 3.7 ทั้งนี้ ก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประเทศไทยมีภาคการส่งออกและภาคการท่องเที่ยวเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญมาก ซึ่งปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวจากมาตรการภาครัฐที่ผ่อนคลายและการเปิดประเทศ โดยเดือนธันวาคม 2565 ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 10 ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมากที่สุด ตามด้วยนักท่องเที่ยวชาวอินเดียและนักท่องเที่ยวชาวลาว และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นถึงจำนวน 22 ล้านคนในปี 2566

อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจโลกในปี 2566 มีความเสี่ยงเข้าสู่ภาวะถดถอยมากขึ้น หลังจากมีความเสี่ยงจากภาวะเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้น ราคาพลังงานปรับเพิ่มขึ้น และการปรับอัตราดอกเบี้ยขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อชะลอเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Recession) หมายถึง การถดถอยของภาวะเศรษฐกิจที่แผ่ผลในวงกว้างอย่างมีนัยยะสำคัญ และมีการตกต่ำของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในกรอบเวลาที่ค่อนข้างยืดเยื้อ โดยพิจารณาจาก GDP ติดลบติดต่อกัน 2 ไตรมาส โดยจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของผู้บริโภคและการจ้างงาน

ทั้งนี้ หน่วยงานด้านการวิจัยได้ประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจไทยไว้ ดังต่อไปนี้

KKP Research ได้ประเมินว่าเศรษฐกิจไทยจะได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกอย่างมากเช่นกัน ทำให้ภาคการส่งออกอาจจะหดตัวลง โดยคาดว่าในปี 2566 เศรษฐกิจไทยจะสามารถเติบโตได้เพียงร้อยละ 2.8 ปรับลดลงจากร้อยละ 3.6 ในการคาดการณ์ครั้งก่อน และถือว่าการเติบโตที่ช้ากว่าปีนี้ แม้จะตั้งอยู่บนการคาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวจะกลับเข้ามาเพิ่มขึ้นเป็น 19.2 ล้านคน จาก 10 ล้านคนในปีที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นภาพการฟื้นตัวในปีหน้าว่าจะมีความแตกต่างอย่างมากระหว่างภาคบริการและภาคการผลิต ในปี 2566 ตลาดเริ่มคาดการณ์ว่าแรงกดดันจากเงินเฟ้อจะลดลงตามราคาน้ำมันที่อาจชะลอลงโดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอย KKP Research ประเมินว่ายังมีความเสี่ยงที่ราคาน้ำมันอาจจะเร่งตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่งได้ เนื่องจากราคาน้ำมันที่ลดลงในช่วงที่ผ่านมาเห็นได้ชัดว่าเกิดจากการนำน้ำมันสำรองออกมาใช้ ยิ่งไปกว่านั้นการเปิดประเทศของจีนที่คาดการณ์ว่าจะทยอยเปิดประเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงครึ่งหลัง

ของปี 2566 กำลังจะเพิ่มอุปสงค์ต่อน้ำมันอย่างมากและสร้างแรงกดดันต่อเงินเพื่อไทย และเงินเพื่ออาจไม่สามารถปรับตัวลดลงได้เร็วอย่างที่คาดไว้ ซึ่งจะเป็นประเด็นกดดันค่าครองชีพและดุลการค้าของไทยได้²

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้ประเมินว่าปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้โลกเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Global Recession) และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในปี 2565 ได้แก่ สถานการณ์สงครามระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียและประเทศยูเครน แนวโน้มราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ที่สูงขึ้น อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และธนาคารกลางหลายประเทศปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายสำหรับปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย คือ เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้ามีแนวโน้มลดลง ซึ่งจากการศึกษาประเทศคู่ค้าของประเทศไทย 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น มีโอกาสเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยประเทศสหรัฐอเมริกามีโอกาสเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยในระดับปานกลางถึงสูง ขณะที่ประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่นมีโอกาสเกิดในระดับปานกลาง ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทย³

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้ประเมินว่าหากปริมาณการค้าโลกชะลอตัวลงร้อยละ 1-2 จะทำให้การส่งออกสินค้าของไทยลดลง 185,596 ล้านบาท ส่งผลต่อเนื่องให้การบริโภคภาคเอกชนลดลง 33,876 ล้านบาท การลงทุนภาคเอกชนลดลง 4,302 ล้านบาท การนำเข้าสินค้าลดลง 23,491 ล้านบาท ซึ่งจะทำให้ GDP ลดลง 200,282 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.22 โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่จะได้รับผลกระทบ ได้แก่ การผลิตโลหะ ผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักร อุตสาหกรรมการค้าและบริการ การผลิตเคมีภัณฑ์และปิโตรเลียม อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจภาคธุรกิจไทย จำนวน 850 ตัวอย่างทั่วประเทศ ปัจจัยเสี่ยงที่เห็นว่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในช่วงที่เหลือของปีนี้ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อที่ปรับตัวสูงขึ้น การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย เงินบาทที่อ่อนค่า การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำและสถานการณ์น้ำท่วม โดยเฉพาะนักธุรกิจมีความกังวลเรื่องค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้นส่งผลทำให้กำไรของภาคธุรกิจลดลงมาก ขณะที่การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย ส่วนใหญ่เห็นว่ากระทบต่อธุรกิจในระดับปานกลาง ทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นและสภาพคล่องลดลง เช่นเดียวกับการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำจะส่งผลกระทบต่อระดับปานกลาง ทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งแนวโน้มภาคธุรกิจส่วนใหญ่จะปรับขึ้นราคาสินค้าและบริการ โดยกลุ่มที่จะปรับขึ้นมากกว่าร้อยละ 5 มีสัดส่วนร้อยละ 22.7 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงมองว่าแนวโน้มสถานการณ์เศรษฐกิจไทยในระยะ 6 เดือน ถึง 1 ปีข้างหน้า มีแนวโน้มชะลอตัวจากที่ก่อนหน้านี้เริ่มฟื้นตัวถึงร้อยละ 43 และร้อยละ 30.3 มองว่าจะเห็นการฟื้นตัวแบบช้า ๆ⁴

² KKP Research. (29 พฤศจิกายน 2565). เมื่อปีหน้าโลกถดถอย เศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร ? สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก https://media.kkpfgr.com/document/2022Nov/cut-gdp-expected-due-to-economic-slow-down_Final.pdf

³ เบ็ญจวรรณ รัตนวิจิตร. (20 กันยายน 2565). ไทยเสี่ยงภาวะ “เศรษฐกิจถดถอย”. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://forbesthailand.com/news/finance-and-investment/ไทยเสี่ยงภาวะเศรษฐกิจถดถอย>

⁴ อ้างซ้ำ

ธนวรรณ พลวิชัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และประธานที่ปรึกษาศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้ประเมินว่าช่วงที่เหลือของปีมีความเสี่ยงในระดับปานกลางถึงระดับสูงที่ประเทศคู่ค้าของประเทศไทยจะประสบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย และส่งผลกระทบต่อมายังประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากเศรษฐกิจถดถอยแล้ว การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำและปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในช่วงที่เหลือของปี ภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอยจะมีผลกดดันการขยายตัวของ GDP ในปี 2565 ใกล้เคียงกับปีก่อน แต่หากสามารถผลักดันจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เพิ่มขึ้นหรือมากกว่าระดับ 10 ล้านคนในปีนี้จะช่วยสร้างรายได้เข้าประเทศได้กว่า 240,000 ล้านบาท ก่อนหน้านี้อาคารการค้าการันต์ว่า GDP ของไทยในปี 2565 จะขยายตัวได้ร้อยละ 3.1 ส่งออกเติบโตร้อยละ 5-6 แต่หากเศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยจะมีการประเมินตัวเลขอีกครั้งหนึ่ง แต่ขณะนี้ยังคาดการณ์ว่า GDP ของไทยจะขยายตัวอยู่ในกรอบร้อยละ 3-3.5⁵

เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นจากการคาดการณ์ว่าภาคการท่องเที่ยวจะฟื้นตัวเร็วขึ้นตามการกลับมาของนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการจ้างงานและการกระจายรายได้ของลูกจ้างในภาคบริการและผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีจำนวนมาก รวมทั้งส่งผลต่อเนื่องไปยังการบริโภคภาคเอกชน ขณะที่การส่งออกสินค้ามีแนวโน้มชะลอลงในปีี้ ประเมินว่าเศรษฐกิจโลกมีความเสี่ยงด้านต่ำต่อเศรษฐกิจถดถอยตามแนวโน้มเศรษฐกิจของประเทศเศรษฐกิจหลักรวมถึงประเทศจีนที่ปรับดีขึ้น อัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีแนวโน้มลดลงตามราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์โลกที่ปรับลดลง แต่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานคาดว่าจะทรงตัวในระดับสูงอีกระยะหนึ่ง ขณะที่อัตราเงินเฟ้อคาดการณ์ระยะปานกลางยังอยู่ในกรอบเป้าหมาย

อย่างไรก็ดี อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีความเสี่ยงที่จะอยู่ในระดับสูงนานกว่า คาดจากการส่งผ่านต้นทุนที่อาจเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการเผชิญภาวะต้นทุนสูงต่อเนื่อง อีกทั้งการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวจะส่งผลให้แรงกดดันเงินเฟ้อด้านอุปสงค์เพิ่มขึ้น จึงต้องติดตามความเสี่ยงเงินเฟ้ออย่างใกล้ชิด ความสามารถในการชำระหนี้ของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนมีแนวโน้มปรับดีขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ แต่ฐานะการเงินของผู้ประกอบการ SMEs และครัวเรือนบางส่วนยังเปราะบางและอ่อนไหวต่อค่าครองชีพและภาระหนี้ที่สูงขึ้น ควรดำเนินมาตรการปรับโครงสร้างหนี้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งการมีมาตรการเฉพาะจุดและแนวทางแก้ปัญหาหนี้ที่ยั่งยืน

ในส่วนของจำนวนและมูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจเล็กประกอบกิจการ ปี 2565 พบว่ามีจำนวน 21,880 ราย และมีมูลค่าทุนที่เล็ก 127,041 ล้านบาท

⁵ อ้างซ้ำ

จำนวนและมูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจเล็กประกอบกิจการ⁶

จำนวนและมูลค่าทุนจดทะเบียนเล็กประกอบกิจการ ปี 2565 มีจำนวน 21,880 ราย
และมีมูลค่าทุนที่เล็ก 127,048.39 ล้านบาท มีรายละเอียด ดังนี้

จำนวนการจดทะเบียนเล็ก ปี 2565

ม.ค.	999
ก.พ.	669
มี.ค.	926
เม.ย.	850
พ.ค.	1,102
มิ.ย.	1,463
ก.ค.	1,543
ส.ค.	1,941
ก.ย.	1,946
ต.ค.	1,973
พ.ย.	2,684
ธ.ค.	5,784

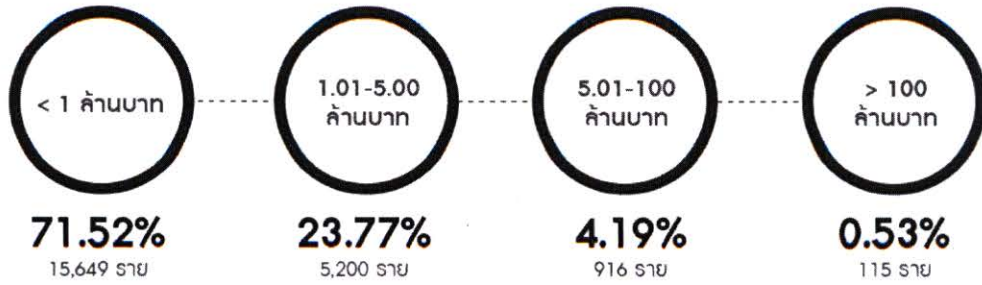
รวม : ๒๑,๘๘๐

มูลค่าทุนจดทะเบียนเล็ก ปี 2565

ม.ค.	2,447.17
ก.พ.	25,643.99
มี.ค.	12,380.99
เม.ย.	9,110.66
พ.ค.	3,760.77
มิ.ย.	5,168.37
ก.ค.	7,148.05
ส.ค.	12,503.99
ก.ย.	10,081.49
ต.ค.	7,315.55
พ.ย.	9,417.60
ธ.ค.	22,069.76

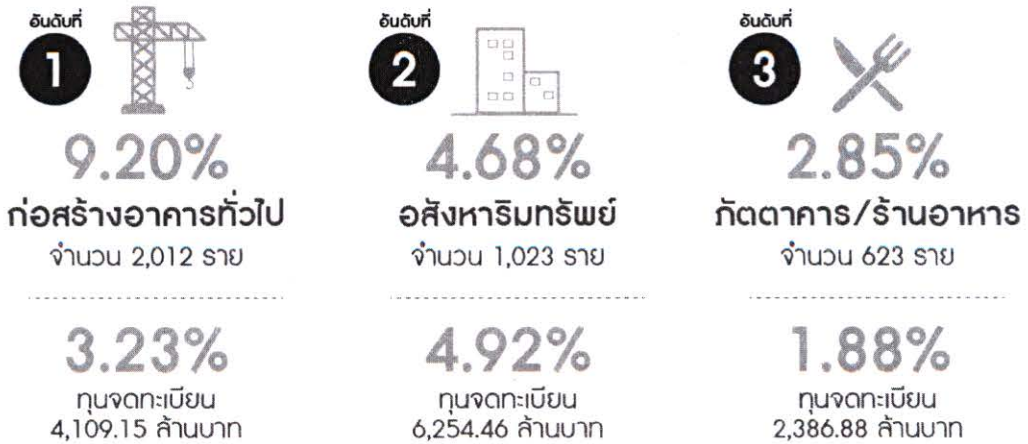
รวม : ๑๒๗,๐๔๘.๓๙

⁶ ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (10 มกราคม 2566). ธุรกิจเล็กแบ่งตามช่วงทุนและธุรกิจเล็กสูงสุด 3 อันดับแรก. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ จาก https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469423422

ธุรกิจเล็กแบ่งตามช่วงทุน⁷

ธุรกิจเล็กสูงสุด 3 อันดับแรก

ประเภทธุรกิจที่เล็กสูงสุด 3 อันดับแรก ปี 2565 มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

⁷ อ้างอิง

หนี้สาธารณะและหนี้ภาคครัวเรือนของไทย

ปัจจุบันประเทศไทยใช้กฎการคลัง (fiscal rule) ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดด้านรายจ่าย ตลอดจนเพดานหนี้สาธารณะ ต่อ GDP อยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 60 โดยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของไทยอยู่ที่ร้อยละ 41.7 ภายหลังจากเกิดวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลได้มีการใช้จ่ายเพื่อบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านมาตรการทางการคลัง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2563-2566 พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 วงเงินกู้จำนวน 1 ล้านล้านบาท พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 วงเงินกู้จำนวน 5 แสนล้านบาท รวมถึงการกู้เงินขาดดุลงบประมาณในระดับสูง ซึ่งเงินกู้ต่าง ๆ เหล่านี้ ประกอบกับอัตรา GDP ของไทยที่หดตัวมาก คาดว่าจะส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของไทย สูงถึงร้อยละ 60 ในปี 2564 จนทำให้คณะกรรมการวินัยการเงินการคลังมีมติเห็นชอบขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะต่อ GDP จากที่ต้องไม่เกินร้อยละ 60 เป็นไม่เกินร้อยละ 70 ต่อ GDP (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564) เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ทางการคลังให้กับรัฐบาล และไม่ใช่อุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลังในระยะปานกลาง ทั้งนี้ การทบทวนกรอบสัดส่วนการบริหารหนี้สาธารณะในครั้งนี้เป็นไปตามความในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้มีการทบทวนสัดส่วนต่าง ๆ อย่างน้อยทุก 3 ปี ซึ่งจะครบกำหนดในปี 2567⁸

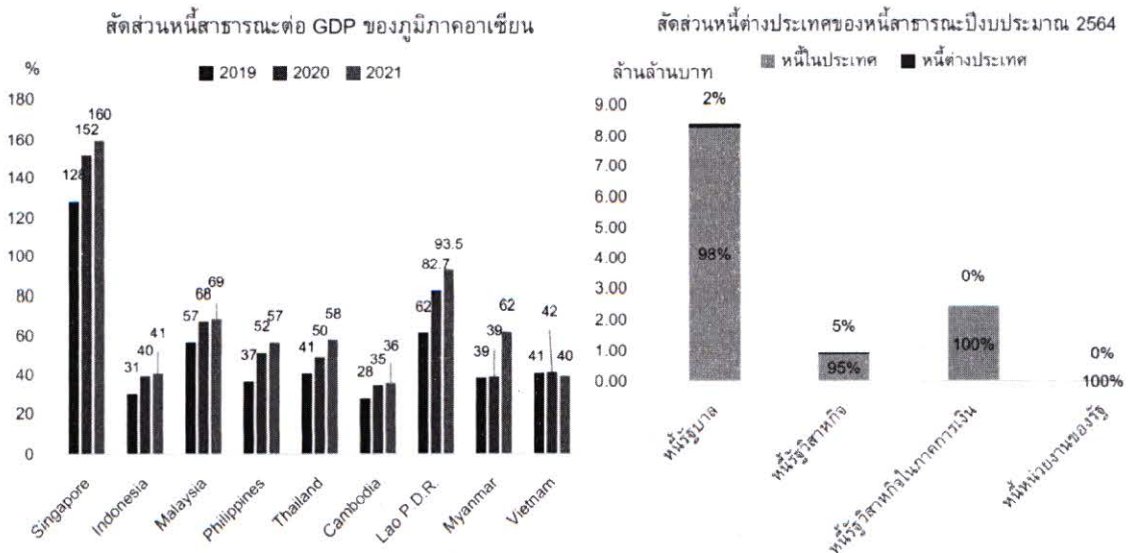
ตั้งแต่ปี 2557 หนี้สาธารณะของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 42.50 ต่อ GDP มีมูลค่ากว่า 5.5 ล้านล้านบาท ขณะที่ปัจจุบัน ณ เดือนธันวาคม 2565 หนี้สาธารณะอยู่ที่ร้อยละ 60.67 ต่อ GDP มูลค่ากว่า 10 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นมากกว่า 5 ล้านล้านบาท เนื่องจากที่ผ่านมารัฐบาลมีการทำงบประมาณขาดดุลต่อเนื่อง รวมถึงทำงบประมาณเพิ่มเติมกลางปีหลายครั้ง เช่น ในปีงบประมาณ 2559 ทำงบประมาณเพิ่มเติม 5.6 หมื่นล้านบาท ปีงบประมาณ 2560 ทำงบประมาณเพิ่มเติมอีก 1.9 แสนล้านบาท และในปีงบประมาณ 2561 ทำงบประมาณเพิ่มเติมอีก 1.5 แสนล้านบาท เป็นต้น และในปี 2563 เมื่อเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลได้ออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 วงเงิน 1 ล้านล้านบาท ต่อมาเมื่อมีการออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 อีก 5 แสนล้านบาท ตามลำดับ

⁸ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (21 กันยายน 2564). ขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะ...คาดไม่กระทบเสถียรภาพทางการคลังในระยะสั้น แต่ระยะยาวต้องหารายได้เพิ่ม. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Fiscal-FB-23-09-21.aspx>

มูลค่าหนี้สาธารณะของไทยในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ถึงร้อยละ 13.7 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากนั้นเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 19 ในปี 2564 และเริ่มชะลอลงในปี 2565 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั่วโลกคลี่คลายลงและมีการยกเลิกมาตรการล็อกดาวน์ และเงื่อนไขการกักตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติส่งผลให้ความจำเป็นของรัฐบาลในการกู้เงินเพื่อวัตถุประสงค์ด้านสาธารณสุขและการชดเชยรายได้ลดลง ทั้งนี้ รัฐบาลยังมีความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและได้มีการขยายเพดานสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ไปถึง ร้อยละ 70 ในปี 2565 โดยสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของไทยเพิ่มจากร้อยละ 41 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 50 ในปี 2563 และขยายตัวถึงร้อยละ 58 ในปี 2564 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนยังถือว่าสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่ากังวล ทั้งนี้ โครงสร้างหนี้สาธารณะของไทยมีสัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่ำ ทำให้ภาระหนี้สาธารณะไม่ผันผวนตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมากนัก

อย่างไรก็ตาม การก่อหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นย่อมหมายถึงการที่จะต้องมีการเก็บภาษีจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นด้วย เพื่อใช้ในการชำระหนี้ในอนาคต ในขณะที่มูลค่าภาษีที่จัดเก็บได้ยังคงอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจยังไม่กลับเข้าสู่ภาวะปกติและข้อจำกัดด้านฐานภาษี ดังนั้น คาดว่ารัฐบาลจะพยายามขยายฐานภาษีและพัฒนาภาษีประเภทใหม่ รวมทั้งปรับเพิ่มอัตรากาซีเดิมที่มีอยู่ เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการคลังของประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชนและการลงทุนของภาคเอกชน แม้ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจจะกลับสู่ภาวะปกติแล้วก็ตาม

รูปที่ 3 สัดส่วนมูลค่าหนี้สาธารณะต่อ GDP ของภูมิภาคอาเซียน และสัดส่วนหนี้ต่างประเทศของหนี้สาธารณะ ปีงบประมาณ 2564

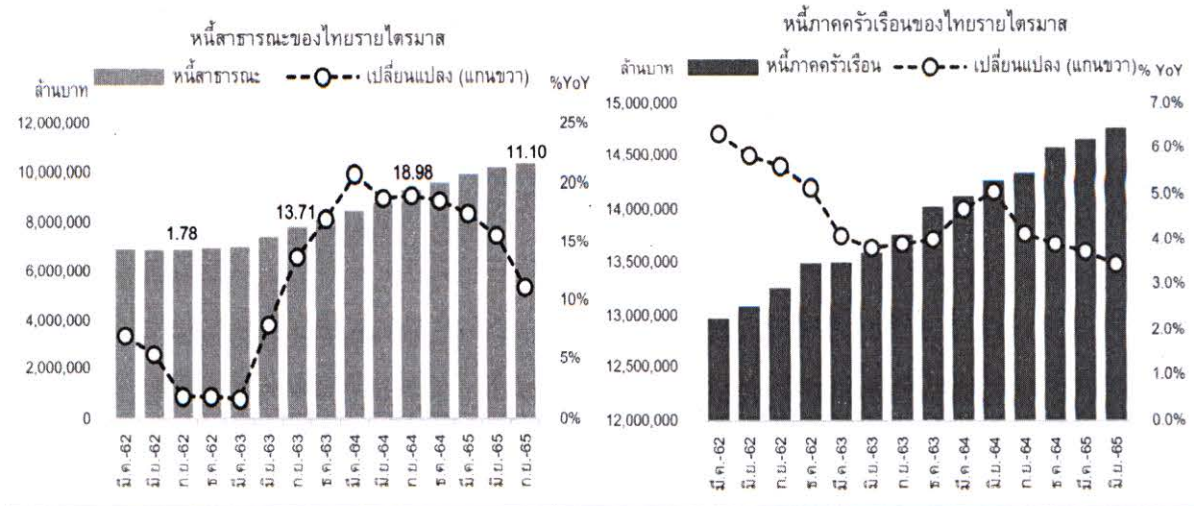
ที่มา : IMF (October 2022) Fiscal Monitor: Helping People Bounce Back

ทั้งนี้ หนี้สาธารณะของไทยในปีงบประมาณ 2565 ขยายตัวร้อยละ 11.1 จากปี 2564 โดยเป็นการขยายตัวต่อเนื่องเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและชดเชยรายได้ของประชาชนจากวิกฤตการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ปี 2563 โดยมูลค่าหนี้สาธารณะในปีงบประมาณ 2563 ขยายตัวจากปี 2562

ถึงร้อยละ 13.7 และปี 2564 ขยายตัวร้อยละ 19 ซึ่งสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ปีงบประมาณ 2565 อยู่ที่ร้อยละ 60 สูงกว่าปีงบประมาณ 2564 ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 58 ในขณะที่ GDP เริ่มฟื้นตัว การขยายมูลค่าหนี้สาธารณะในสัดส่วนสูงเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้รัฐบาลต้องเร่งเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อชำระหนี้สาธารณะในอนาคต

ขณะที่หนี้ภาคครัวเรือนของไทย ณ ครึ่งปีแรกของปี 2565 เติบโตจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 3.5 ชะลอตัวจากช่วงสิ้นปี 2564 ซึ่งขยายตัวที่ร้อยละ 3.9 ในขณะที่มูลค่า GDP เริ่มฟื้นตัวส่งผลให้สัดส่วนของหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ชะลอจากร้อยละ 90 ณ สิ้นปี 2564 มาอยู่ที่ร้อยละ 88.2 ณ ครึ่งปี 2565 ซึ่งสะท้อนถึงการชะลอการบริโภคของประชาชน และอาจทำให้การขับเคลื่อนการฟื้นฟูเศรษฐกิจผ่านการบริโภคภาคเอกชนขยายตัวช้าตามไปด้วย⁹

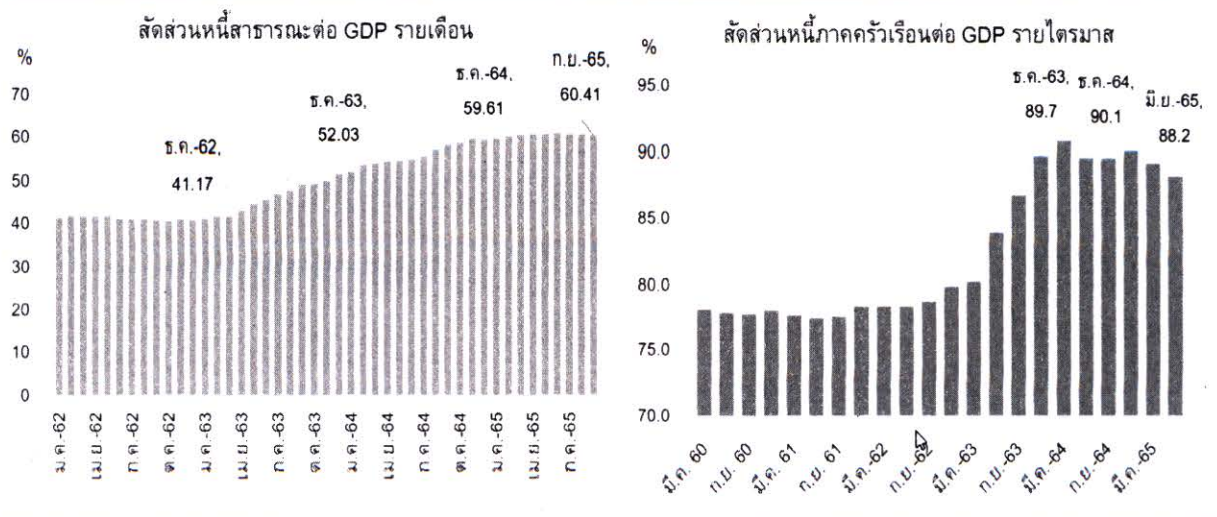
รูปที่ 1 หนี้สาธารณะและหนี้ภาคครัวเรือนของไทยรายไตรมาส ปีงบประมาณ 2562 – 2565

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

⁹ ศศิมา วงษ์เสรี. (15 ธันวาคม 2565). สถานการณ์หนี้สาธารณะและหนี้ภาคครัวเรือนไทย. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.lhbank.co.th/getattachment/53475b43-80c2-4754-b73e-33eddb3b1e50/economic-analysis-Economic-and-Industry-Analysis-2022-Economic-flash-09>

รูปที่ 2 สัดส่วนมูลค่าหนี้สาธารณะต่อ GDP และสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP

ที่มา : สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะและธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ ในปี 2566 กระทรวงการคลังยังได้เสนอแผนบริหารหนี้สาธารณะ คาดว่าจะมีการก่อหนี้ใหม่อีกกว่า 1 ล้านล้านบาท ใกล้เคียงกับปี 2565 เนื่องจากในปีงบประมาณ 2566 รัฐบาลมีการจัดทำงบประมาณขาดดุลอีก 6.95 แสนล้านบาท โดยประเมินว่าหนี้สาธารณะต่อ GDP จะสูงขึ้นถึงร้อยละ 65 ขณะเดียวกันรัฐวิสาหกิจหลายแห่งมีความต้องการใช้เงินกู้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีแผนกู้เงิน 8.5 หมื่นล้านบาท เพื่อบริหารภาระต้นทุนค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (Ft) ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นผู้กำกับเงินกู้ให้ตามที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีไปก่อนหน้านี้ รวมถึงยังมีรัฐวิสาหกิจอีกหลายแห่งขอเงินเพื่อบริหารสภาพคล่อง นอกจากนี้ เป็นการกู้เพื่อดำเนินโครงการลงทุนต่อเนื่องมาจากปีงบประมาณ 2565 อาทิ โครงการรถไฟทางคู่ สายเด่นชัย-เชียงรายได้-เชียงของ โครงการขยายรันเวย์สนามบินสุวรรณภูมิ โครงการสนามบินอู่ตะเภา โครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายสีต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โครงการลงทุนของการเคหะแห่งชาติ รวมถึงโครงการสร้างถนนของกรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท เป็นต้น ในปีงบประมาณ 2566 การกู้เพื่อลงทุนโครงการขนาดใหญ่ ถ้าเป็นโครงการใหม่ ๆ ยังไม่มี แต่จะมีโครงการที่ต้องทำต่อเนื่อง อย่างเช่น การขยายรันเวย์สนามบินสุวรรณภูมิ ที่เดิมใส่ไว้ในแผนบริหารหนี้ปีงบประมาณ 2565 แต่ยังไม่สามารถดำเนินการ จึงต้องยกมาดำเนินการในปีงบประมาณ 2566 และก็มีอีกหลาย ๆ โครงการที่ต้องทำต่อเนื่อง เพราะปกติในแต่ละปีจะเบิกจ่ายเงินกู้ได้เพียงร้อยละ 50-60 เท่านั้น

ส่วนการกู้เงินของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น มีการใส่ไว้ในแผนเบื้องต้น 3 หมื่นล้านบาท ซึ่งเป็นวงเงินเดิมที่กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงสามารถกู้ได้อยู่แล้วแต่ยังไม่ได้กู้ เนื่องจากไม่มีธนาคารพาณิชย์ใดกล้าปล่อยกู้ โดยยังไม่รวมการกู้เงินตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการชำระหนี้ของสำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2565 วงเงิน 1.5 แสนล้านบาท

ทั้งนี้ แผนบริหารหนี้สาธารณะปีงบประมาณ 2566 ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การก่อหนี้ใหม่ ส่วนใหญ่เป็นการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลปีงบประมาณ 2566 วงเงิน 695,000 ล้านบาท การกู้เงินเพื่อเสริมสภาพคล่องคงค้างให้เพียงพอกับการเบิกจ่าย วงเงิน 45,000 ล้านบาท การกู้เงินเพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย วงเงิน 85,000 ล้านบาท กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง วงเงิน 30,000 ล้านบาท เพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพของประชาชน และการกู้เงินเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น โครงการสนามบินอู่ตะเภา และเมืองการบินภาคตะวันออกวงเงิน 16,210.90 ล้านบาท โครงการพัฒนาระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้า ระยะที่ 2 ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) วงเงิน 13,438.31 ล้านบาท เพื่อรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นได้อย่างพอเพียง โครงการสร้างเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอน สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน วงเงิน 9,352.89 ล้านบาท เป็นต้น

2. การบริหารหนี้เดิม ส่วนใหญ่เป็นการกู้เงินเพื่อปรับโครงสร้างหนี้และบริหารความเสี่ยงหนี้เดิม เช่น การกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณรายจ่ายประจำปี เมื่อรายจ่ายสูงกว่ารายได้และการบริหารหนี้ที่ครบกำหนดในปีงบประมาณ 2566 วงเงิน 854,354.16 ล้านบาท และที่จะครบกำหนดในปีงบประมาณ 2567-2570 วงเงิน 225,000 ล้านบาท การกู้เงินเพื่อชดเชยความเสียหายให้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน (Financial Institutions Development Fund: FIDF) วงเงิน 202,663 ล้านบาท การกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วงเงิน 195,490.01 ล้านบาท เป็นต้น

3. การชำระหนี้ ประกอบด้วยแผนการชำระหนี้ของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจและหนี้หน่วยงานของรัฐ จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2566 วงเงิน 306,617.96 ล้านบาท และแผนการชำระหนี้จากแหล่งเงินอื่น ๆ วงเงิน 53,561.72 ล้านบาท

หนี้สาธารณะเป็นการก่อหนี้ของภาครัฐบาลที่เกิดขึ้นเมื่อรายได้ของรัฐบาลน้อยกว่ารายจ่าย โดยรายได้หลักของรัฐบาลนั้นมาจากการจัดเก็บภาษี ซึ่งการก่อหนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสียต่อภาวะเศรษฐกิจ ข้อดีของการก่อหนี้รัฐบาล เช่น การนำเงินที่ก่อหนี้มาใช้จ่ายในการก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ตลอดจนนำมาแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันการก่อหนี้สาธารณะก็มีผลกระทบทางลบต่อภาวะเศรษฐกิจได้ เช่นเดียวกัน เช่น ในปี 1982 ประเทศเม็กซิโกมีหนี้สาธารณะและไม่สามารถชำระหนี้ได้ จนกระทั่งเกิดวิกฤตค่าเงินจนเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและวิกฤตเงินเฟ้อขึ้น หรือปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะของหลายประเทศในยุโรป เนื่องจากนโยบายสวัสดิการซึ่งมีผลทำให้มีรายจ่ายรัฐบาลเป็นเวลายาวนานและจำนวนมาก เช่น ประเทศกรีซที่มีการขาดดุลงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ระหว่างปี 2544 ถึง 2551 ถึงแม้ในช่วงเศรษฐกิจขยายตัวก็ยังขาดดุล จนในปี 2552 ประเทศกรีซได้มีหนี้สาธารณะสูงถึงร้อยละ 115 ต่อ GDP จนกระทั่งเกิดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมตามมาและส่งผลกระทบต่อการเมืองของประเทศด้วย ยกตัวอย่างกรณีนายกรัฐมนตรีของประเทศกรีซและประเทศอิตาลีต้องลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากประชาชนไม่พอใจ

ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ นอกจากประเทศในกลุ่มประเทศยุโรปแล้ว ประเทศที่มีปัญหานี้สาธารณะ อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นยังต้องทำการขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเท่าตัวเพื่อแก้ไขปัญหานี้สาธารณะ¹⁰

สรุปสถานะหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2565¹¹

สถานะหนี้สาธารณะค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2565 มีจำนวน 10,587,313.01 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 60.67 ของ GDP โดยแบ่งเป็นหนี้รัฐบาล จำนวน 9,302,526.11 ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจ จำนวน 1,021,841.59 ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน (รัฐบาลค้าประกัน) จำนวน 226,670.78 ล้านบาท และหนี้หน่วยงานของรัฐ จำนวน 36,274.53 ล้านบาท ทั้งนี้ หนี้สาธารณะ คงค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2565 ประกอบด้วยหนี้ในประเทศ ร้อยละ 98.31 และหนี้ต่างประเทศ ร้อยละ 1.69 ของหนี้สาธารณะคงค้างทั้งหมด และเมื่อแบ่งตามอายุคงเหลือ พบว่า เป็นหนี้ระยะยาว ร้อยละ 87.23 และหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 12.77 ของหนี้สาธารณะคงค้างทั้งหมด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หนี้รัฐบาล จำนวน 9,302,526.11 ล้านบาท เพิ่มขึ้นสุทธิ 66,622.67 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

- เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลเงินงบประมาณ เพิ่มขึ้น 140,711.71 ล้านบาท
- เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นสุทธิ 5,000 ล้านบาท
- เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟู เศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นสุทธิ 5,000 ล้านบาท
- เงินกู้ในประเทศเพื่อให้รัฐวิสาหกิจกู้ต่อในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ เพิ่มขึ้นสุทธิ 1,752.33 ล้านบาท โดยแบ่งเป็น (1) การเบิกจ่ายเงินกู้ของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) จำนวน 1,344.75 ล้านบาท และ (2) การเบิกจ่ายเงินกู้ของการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย (รฟม.) สำหรับ โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย-มีนบุรี จำนวน 407.58 ล้านบาท
- เงินกู้สกุลต่างประเทศ เพิ่มขึ้นสุทธิ 583.55 ล้านบาท ประกอบด้วยการเพิ่มขึ้นของหนี้จากผลของ อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินเยนเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 1,078.14 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม มีการลดลงสุทธิของหนี้

¹⁰ กัญญ์สุดา นิมอนุสรณ์กุล, ชัยวัฒน์ นิมอนุสรณ์กุล, อนัสปรีย์ ไชยวรรณ, และ กาญจนา โชคถาวร. (ม.ป.ป.) การวิเคราะห์ผลกระทบของหนี้สาธารณะต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยวิธีการถดถอยแบบควอนไทล์. *Journal of Economics Chiang Mai University*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.econ.cmu.ac.th/econmag/journals/issue17-2_5.pdf

¹¹ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (ธันวาคม 2565). *สรุปสถานะหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2565*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.pdmo.go.th/pdmomedia/documents/2023/Jan/3.%20สรุปสถานะหนี้สาธารณะ%20สิ้นเดือน%20ธ.ค.%2065.pdf>

เงินกู้สกุลเงินเหรียญสหรัฐและสกุลเงินเยนสำหรับโครงการลงทุนของรัฐบาล จำนวน 469.17 ล้านบาท และการชำระคืนหนี้เงินกู้สกุลเงินเยนสำหรับโครงการระบบขนส่งมวลชนทางรางในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล (สายสีแดง) จำนวน 25.42 ล้านบาท

- เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลดลง จำนวน 130 ล้านบาท
- เงินกู้บาททดแทนการกู้เงินตราต่างประเทศ ลดลง จำนวน 148.92 ล้านบาท
- หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ลดลง จำนวน 2,000 ล้านบาท
- หนี้เงินกู้ล่วงหน้าเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ฯ ลดลง 79,146 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า

หนี้รัฐวิสาหกิจ จำนวน 1,021,841.59 ล้านบาท เพิ่มขึ้นสุทธิ 4,374.81 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดจาก

- หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน เพิ่มขึ้นสุทธิ 5.37 ล้านบาท โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเบิกจ่ายเงินกู้ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำนวน 421 ล้านบาท รวมถึงการเพิ่มขึ้นของหนี้จากผลของอัตราแลกเปลี่ยน จำนวน 20.08 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม มีการชำระคืนหนี้เงินกู้สกุลเงินเยนของบริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน) จำนวน 412.25 ล้านบาท หนี้เงินกู้สกุลเงินยูโรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 18.19 ล้านบาท หนี้เงินกู้สกุลเงินยูโรของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) จำนวน 5.27 ล้านบาท
- หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน เพิ่มขึ้นสุทธิ จำนวน 4,369.44 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเพิ่มขึ้นสุทธิของหนี้การไฟฟ้านครหลวง จำนวน 2,800 ล้านบาท บริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน) จำนวน 1,200 ล้านบาท บริษัทธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์จำกัด จำนวน 766.16 ล้านบาท และการเคหะแห่งชาติ จำนวน 11.79 ล้านบาท ขณะที่มีการลดลงของหนี้จากผลของอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินเหรียญสหรัฐ จำนวน 235.54 ล้านบาท การชำระคืนหนี้เงินกู้ของบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทยจำกัด จำนวน 75.83 ล้านบาท บริษัทกรุงเทพคอมพิวเตอร์เซอร์วิส จำกัด จำนวน 53.25 ล้านบาท การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำนวน 29.55 ล้านบาท บริษัท พีอีเอเอ็นคอม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด จำนวน 8.26 ล้านบาท บริษัททอสมท. จำกัด (มหาชน) จำนวน 3.95 ล้านบาท และบริษัทโรงแรมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำกัด จำนวน 2.13 ล้านบาท

หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 226,670.78 ล้านบาท ลดลงสุทธิ 2.73 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการชำระคืนหนี้สกุลเงินยูโรของธนาคารทหารไทยธนชาติจำกัด (มหาชน) จำนวน 3.12 ล้านบาท ขณะที่มีการเพิ่มขึ้นของหนี้จากผลของอัตราแลกเปลี่ยน จำนวน 0.39 ล้านบาท

หนี้หน่วยงานของรัฐ จำนวน 36,274.53 ล้านบาท เพิ่มขึ้นสุทธิ 20,137.55 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเบิกจ่ายเงินกู้ของสำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 20,000 ล้านบาท สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 146.78 ล้านบาท ขณะที่ มีการชำระคืนหนี้ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 7.29 ล้านบาท และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 1.94 ล้านบาท

ข้อมูลหนี้สาธารณะคงค้างย้อนหลังรัฐบาล
ชุดปัจจุบัน¹²

หน่วย : ล้านบาท

ณ เดือน ก.ย. ปี 2557 ถึง ก.ย. ปี 2565	ก.ย. 65	ก.ย. 2564	ก.ย. 2563	ก.ย. 2562
1. หนี้รัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	9,163,673.00	8,203,698.67	6,734,881.76	5,664,175.96
1.1 หนี้รัฐบาลกู้โดยตรง	8,447,913.50	7,419,214.24	5,991,843.55	4,861,159.75
หนี้ต่างประเทศ	131,643.01	119,904.07	86,760.73	84,040.72
เงินกู้เพื่อใช้ในแผนงาน/โครงการของรัฐบาล	76,065.47	55,802.39	28,659.42	32,755.23
เงินกู้ให้กู้ต่อ	55,577.54	64,101.68	58,101.31	51,285.49
หนี้ในประเทศ	8,316,270.49	7,299,310.17	5,905,082.82	4,777,119.03
เงินกู้ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และการบริหารหนี้	6,248,092.74	5,589,885.68	4,915,543.32	4,157,421.04
พันธบัตรโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุน	355,386.00	0.00	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศ	0.00	0.00	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	0.00	355,386.00	355,472.00	355,472.00
เงินกู้ภายใต้ พ.ร.ก. COVID-19 พ.ศ. 2563	873,171.56	881,311.30	335,726.05	0.00
เงินกู้ภายใต้ พ.ร.ก. COVID-19 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564	466,567.65	144,166.35	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อนำเข้ากองทุนส่งเสริมการประกันภัย	0.00	0.00	0.00	0.00
เงินกู้เพื่อวางระบบบริหารจัดการน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00
เงินกู้ให้กู้ต่อ	303,929.70	258,553.59	226,459.41	191,766.07
เงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน	15,000.00	16,033.33	17,066.67	18,912.00
เงินกู้เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการเงินกู้ DPL	948.92	800.00	1,641.45	374.00
เงินกู้เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน	53,173.92	53,173.92	53,173.92	53,173.92
1.2 หนี้รัฐบาลกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟู	672,613.50	699,484.43	743,038.21	803,016.21
FIDF 1	271,953.00	276,653.00	288,100.00	313,718.21
FIDF 3	400,660.50	422,831.43	454,938.21	489,298.00
1.3 หนี้เงินกู้ล่วงหน้าเพื่อปรับโครงสร้างหนี้	43,146.00	85,000.00	0.00	0.00
หนี้เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ	43,146.00	85,000.00	0.00	0.00
หนี้เงินกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟู	0.00	0.00	0.00	0.00
FIDF 1	0.00	0.00	0.00	0.00
FIDF 3	0.00	0.00	0.00	0.00
หนี้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	0.00	0.00	0.00	0.00
หนี้เงินกู้เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน	0.00	0.00	n/a	n/a

¹² ที่มา: ซอฟต์แวร์ ทยียัทมะ, และเกษแก้ว พวงเพชร. (2566). ข้อมูลหนี้สาธารณะคงค้าง ณ เดือน ก.ย. ปี 2557 ถึง ก.ย. ปี 2565. สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.pdmo.go.th/th/public-debt/debt-outstanding?ft=yearly&ms=1&ys=2019&me=1&ye=2023>

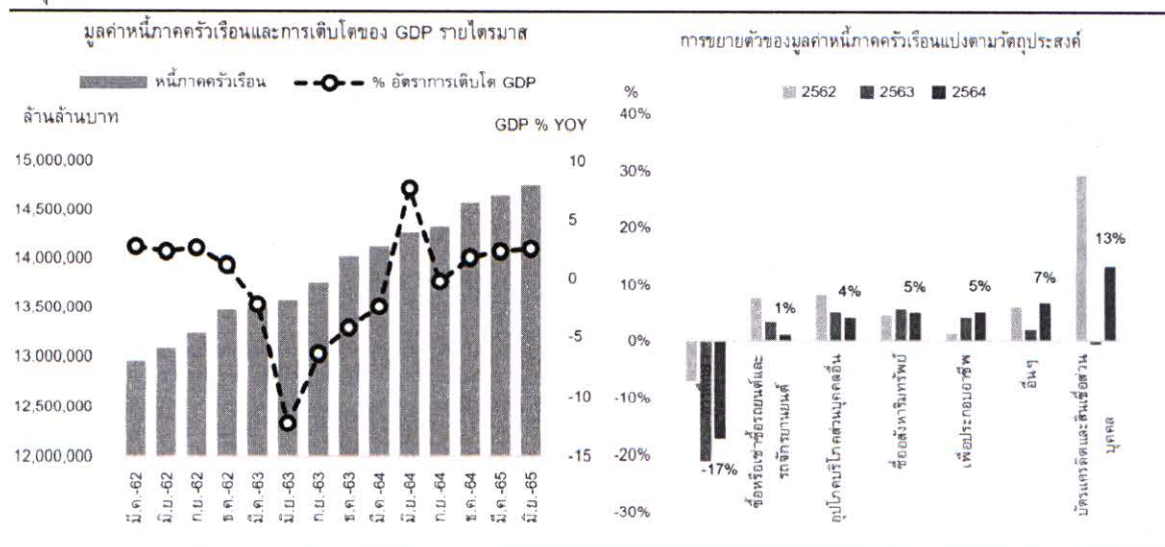
ณ เดือน ก.ย. ปี 2557 ถึง ก.ย. ปี 2565	ก.ย. 65	ก.ย. 2564	ก.ย. 2563	ก.ย. 2562
2. หนี้รัฐวิสาหกิจ (2.1+2.2)	955,633.21	845,639.91	795,980.29	892,597.67
2.1 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน	412,092.35	402,802.98	401,039.23	399,203.75
หนี้ต่างประเทศ	34,181.66	38,400.54	43,206.36	48,439.51
หนี้ในประเทศ	377,910.69	364,402.44	357,832.87	350,764.24
2.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน	543,540.86	442,836.93	394,941.06	493,393.92
หนี้ต่างประเทศ	11,184.62	10,016.11	9,350.64	84,863.67
หนี้ในประเทศ	532,356.24	432,820.82	385,590.42	408,530.25
3. หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงินฯ (รัฐบาลค้ำประกัน) (3.1+3.2)	248,108.49	281,041.62	309,472.36	335,921.18
3.1 หนี้ต่างประเทศ	59.87	70.00	72.38	100.20
3.2 หนี้ในประเทศ	248,048.62	280,971.62	309,399.98	335,820.98
4. หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ (4.1+4.2)	0.00	0.00	0.00	0.00
4.1 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน	0.00	0.00	0.00	0.00
5. หนี้หน่วยงานของรัฐ (5.1+5.2)	6,522.89	7,162.82	7,821.47	9,106.74
5.1 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน	0.00	189.87	189.87	0.00
5.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน	6,522.89	6,972.95	7,631.60	9,106.74
รวม	10,373,937.59	9,337,543.02	7,848,155.88	6,901,801.55
Debt: GDP (%)	60.41	58.38	49.47	41.06
ประมาณการ GDP (ล้านบาท)	17,171,172.00	15,995,776.00	15,863,378.00	16,810,012.00
อัตราแลกเปลี่ยน (บาท)	38.07	34.09	31.83	30.77

สถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนของไทย¹³

ในช่วงปี 2564 สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 90.1 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 89.7 ในปี 2563 ซึ่งสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากร้อยละ 79.9 ในปี 2562 เนื่องจาก GDP หดตัวอย่างมากจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งภาครัฐได้ดำเนินมาตรการควบคุมโรคด้วยการจำกัดการเดินทางและการรวมกลุ่มของประชาชน ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุดชะงัก โดยที่การเติบโตของ GDP ในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 2.2 ส่วนปี 2563 GDP หดตัวร้อยละ -6.2 แม้ว่าในปี 2564 จะเติบโตที่ร้อยละ 1.5 แต่การเพิ่มขึ้นของ GDP ใน ปี 2564 ยังมีสัดส่วนน้อยกว่าการหดตัวในปีก่อนหน้า ในขณะที่มูลค่าของหนี้ภาคครัวเรือนยังมีมูลค่าเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในอัตราที่ชะลอลง ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงมูลค่าหนี้ภาคครัวเรือนในแต่ละหมวด พบว่าหมวดบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลในปี 2563 หดตัวร้อยละ 0.7 จากปี 2562 จากเดิมที่มีการเติบโตถึงร้อยละ 29 และกลับมาขยายตัวร้อยละ 13 ในปี 2564 ในขณะที่หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคในปี 2563 ยังคงมีการเติบโตแต่ชะลอลงเหลือร้อยละ 5 แสดงถึงการลดการกู้ยืมผ่านบัตรเครดิตในช่วงปี 2563 ซึ่งยังคงมีการใช้มาตรการจำกัดการเดินทางอย่างเข้มข้น และในปี 2564 เริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการจำกัดการเดินทางทำให้ประชาชนเริ่มกลับมาใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและทำให้มีการใช้บริการผ่อนชำระผ่านบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น ส่วนหนี้ในการซื้ออสังหาริมทรัพย์และหนี้เพื่อการประกอบอาชีพยังมีการเติบโตแบบทรงตัว โดยในปี 2564 หนี้ในการซื้ออสังหาริมทรัพย์ขยายตัวที่ร้อยละ 5.0 จากปี 2563 และหนี้เพื่อการประกอบอาชีพในปี 2564 ขยายตัวที่ร้อยละ 5.1 จากปี 2563 ที่มีการขยายตัวที่ร้อยละ 4.2 อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมการขยายตัวของมูลค่าหนี้ภาคครัวเรือนยังคงเติบโตในอัตราที่ชะลอลงต่อเนื่อง ในขณะที่การเติบโตของ GDP เริ่มมีทิศทางฟื้นตัว ทำให้สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของไทยมีแนวโน้มลดลง

¹³ ศศิมา วงษ์เสรี. (15 ธันวาคม 2565). สถานการณ์หนี้สาธารณะและหนี้ภาคครัวเรือนไทย. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.lhbank.co.th/getattachment/53475b43-80c2-4754-b73e-33eddb3b1e50/economic-analysis-Economic-and-Industry-Analysis-2022-Economic-flash-09>

รูปที่ 4 มูลค่าหนี้ภาคครัวเรือนและการเปลี่ยนแปลง GDP รายไตรมาส และการขยายตัวของมูลค่าหนี้ภาคครัวเรือนแบ่งตามวัตถุประสงค์

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยนโยบายของประเทศไทยปรับเพิ่มจากร้อยละ 0.5 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 1.25 ในปี 2565 เพื่อชะลอภาวะเงินเฟ้อสูง เนื่องจากวิกฤตเงินเฟ้ออย่างรุนแรงทั่วโลกซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก ทำให้อัตราเงินเฟ้อของไทยปรับเพิ่มจากร้อยละ 2.2 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 5.8 ในปี 2565 ซึ่งการปรับเพิ่มดอกเบี้ยนโยบายจะกดดันให้สถาบันการเงินต้องปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยตามไปด้วย และจะส่งผลให้ประชาชนมีภาระหนี้เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันภาวะเงินเฟ้อจะทำให้ประชาชนมีกำลังซื้อลดลง

แม้ว่าจะมีการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายและอัตราเงินเฟ้อยังมีแนวโน้มทรงตัวในระดับสูง แต่การฟื้นตัวของเศรษฐกิจตั้งแต่ช่วงครึ่งปีหลังของปี 2565 จะทำให้การบริโภคภาคครัวเรือนมีแนวโน้มเติบโตจากปี 2564 อย่างไรก็ตาม คาดว่าการขยายตัวของหนี้ภาคครัวเรือนในปี 2566 จะทรงตัวต่อเนื่องจากปี 2565 โดยที่การเพิ่มขึ้นของหนี้ภาคครัวเรือนจะอยู่ในหมวดการบริโภคที่มีผลของภาระหนี้ในระยะสั้น เช่น หมวดบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลและการอุปโภคบริโภคเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของเงินเฟ้อ ส่วนหนี้ภาคครัวเรือนที่มีผลของภาระหนี้ในระยะยาว เช่น การซื้อสิ่งทอหัตถศิลป์และการซื้อหรือเช่ารถยนต์และรถจักรยานยนต์จะมีแนวโน้มชะลอตัว เนื่องจากการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย

นายธนวรรธน์ พลวิชัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และประธานที่ปรึกษาศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เปิดผลสำรวจสถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทย ปี 2565 จากประชาชน 1,350 ตัวอย่าง พบว่า มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน อยู่ที่ 501,711 บาท สูงสุดตั้งแต่เคยมีการสำรวจภาวะหนี้ภาคครัวเรือนไทย โดยขยายตัวร้อยละ 3.7 เมื่อเทียบกับปี 2563 ส่วนสาเหตุของการเป็นหนี้มาจากค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ตลอดจนการผ่อนสินค้ามากเกินไป เนื่องจากมีการซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้น เช่น บ้าน รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งการขาดรายได้จากการออกจางาน

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบกว่าร้อยละ 78.9 และหนี้นอกระบบร้อยละ 21.1 โดยมองว่าในระยะข้างหน้า อาจมีการก่อหนี้เพิ่มไม่มากนัก เพราะยังคงมีทรัพย์สินถืออยู่ และหากเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้นจะทำให้จำนวนหนี้ลดลงได้จากความสามารถในการชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ภาครัฐไม่จำเป็นต้องเพิ่มมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะยาว แต่ควรสนับสนุนเรื่องการลงทุนทั้งของภาครัฐและเอกชน ให้เกิดการกระจายความเจริญ และรายได้ไปสู่ท้องถิ่น จึงอาจทำให้เกิดการฟื้นตัวระยะยาว ผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การลงทุนใน EEC ที่จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีรายได้เพิ่ม นำไปสู่การใช้จ่ายใช้สอยได้มากขึ้น พร้อมคาดว่าสถานการณ์หนี้ครัวเรือนในปี 2566 จะดีขึ้น จากเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว ซึ่งจะทำให้ปัญหาหนี้ครัวเรือนเริ่มคลี่คลายลงได้¹⁴

สถานการณ์เงินเฟ้อปี 2565

ดัชนีราคาผู้บริโภคของไทยเดือนธันวาคม 2565 เท่ากับ 107.86 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเท่ากับ 101.86 ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไป สูงขึ้นร้อยละ 5.89 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) ตามราคาสินค้าในกลุ่มพลังงาน และอาหาร ที่ยังสูงกว่าเดือนเดียวกันของปีก่อน ประกอบกับฐานราคาในเดือนธันวาคม 2564 ไม่สูงมาก และอุปสงค์ภายในประเทศปรับตัวดีขึ้น ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา ลดลงร้อยละ 0.06 (เปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า) โดยลดลงต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 2 ตามการลดลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง เนื้อสุกร ไก่สด ไข่ไก่ และผลไม้สด เป็นสำคัญ ส่วนอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยทั้งปี 2565 สูงขึ้นร้อยละ 6.08 (เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน) และเมื่อเทียบกับอัตราเงินเฟ้อต่างประเทศที่เริ่มชะลอตัวลง (ข้อมูลล่าสุดเดือนพฤศจิกายน 2565) พบว่า อัตราเงินเฟ้อของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร อิตาลี เม็กซิโก และอินเดีย รวมถึงประเทศในอาเซียน ลาว ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ เงินเฟ้อที่สูงขึ้นร้อยละ 5.89 เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) ในเดือนนี้ สาเหตุสำคัญมาจากสินค้าในหมวดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาหารและ เครื่องดื่ม สูงขึ้นร้อยละ 3.87 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) ตามราคาสินค้าในกลุ่มพลังงานที่สูงขึ้นร้อยละ 14.62 โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า และก๊าซหุงต้ม ตลอดจนค่าโดยสารสาธารณะที่ปรับเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม ผงซักฟอก ยาสีฟัน แชมพูสระผม และค่าแต่งผมชาย-สตรีราคาสูงขึ้นเล็กน้อย

อย่างไรก็ตาม ยังมีสินค้าสำคัญอีกหลายรายการที่ราคาลดลง อาทิ โคมไฟกลางแจ้ง แบงก์คัตหน้า ผลิตภัณฑ์ป้องกันและบำรุงผิว เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศ และค่าสมาชิกเคเบิลทีวี ส่วนหมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ สูงขึ้นร้อยละ 8.87 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) โดยเฉพาะอาหารสำเร็จรูปที่สูงขึ้นร้อยละ 9.66 อาทิ ข้าวราดแกง อาหารแช่ ก๋วยเตี๋ยว และบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ราคาปรับเพิ่มขึ้นตามราคาวัตถุดิบและต้นทุนการผลิต รวมทั้ง เนื้อสุกร ไก่สด ไข่ไก่ และข้าวสาร ราคายังสูงกว่าเดือนเดียวกันของปีก่อน ตามความต้องการในประเทศ ที่ปรับตัวขึ้นตามสถานการณ์เศรษฐกิจ ขณะที่ผัก

¹⁴ กรมประชาสัมพันธ์. (25 สิงหาคม 2565). หนี้ครัวเรือนไทย ปี 2565 เฉลี่ยอยู่ที่ 5 แสนบาทต่อครัวเรือน สูงสุดตั้งแต่เริ่มมีการสำรวจ จากค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG220825171831085

และผลไม้บางประเภทราคาลดลง อาทิ มะเขือเทศ กะหล่ำปลี พริกสด ผักกาดขาว มะขามเปียก มะพร้าวแห้ง/ขูด กล้วยน้ำว่า และทุเรียน เงินเพื่อพื้นฐาน เมื่อหักอาหารสดและพลังงานออก สูงขึ้นร้อยละ 3.23 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากเดือนก่อนหน้าที่สูงขึ้นร้อยละ 3.22 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) ตามต้นทุนการผลิตที่ยังอยู่ในระดับสูง ดัชนีราคาผู้บริโภคในเดือนนี้ เมื่อเทียบกับเดือนก่อนหน้า ลดลงร้อยละ 0.06 (เปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า) ลดลงต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 2 โดยสินค้าในหมวดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาหาร และเครื่องดื่มลดลงร้อยละ 0.30 ตามการลดลงของราคาน้ำมัน เชื้อเพลิง เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า (เสื้อผ้าและกางเกงบุรุษ) ตู้เย็น น้ำยารีดผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม และผงซักฟอก สำหรับสินค้าสำคัญในกลุ่มอาหารที่ราคาปรับลดลง อาทิ เนื้อสุกร ไก่สด ไก่ย่าง ไข่ไก่ ส้มเขียวหวาน ชมพู ฝรั่ง กล้วยน้ำว่า มะขามเปียก และน้ำมันพืช ขณะที่สินค้าอื่น ๆ ราคาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย อาทิ ข้าวสาร ผักสดบางชนิด (ผักชี ผักบุ้ง ผักคะน้า) กาแฟผงสำเร็จรูป อาหารบริโภคในบ้าน-นอกบ้าน และค่าโดยสารสาธารณะ สำหรับอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยทั้งปี 2565 สูงขึ้นร้อยละ 6.08 คาดการณ์ว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 5.5-6.5 (ค่ากลางร้อยละ 6.0) ปัจจัยสำคัญมาจากราคาพลังงาน ที่สูงขึ้น เนื่องจากกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันรายสำคัญควบคุมปริมาณการผลิต และปัญหาทางภูมิรัฐศาสตร์ ระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียและประเทศยูเครน ส่งผลให้อุปทานการผลิตพลังงานตึงตัวมากขึ้น และส่งผลมายังราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง ค่ากระแสไฟฟ้า และก๊าซหุงต้มในประเทศ ทั้งนี้ ราคาพลังงานที่สูงขึ้นดังกล่าวรวมถึงการปรับขึ้นค่าจ้าง อัตราดอกเบี้ย และเงินบาทที่อ่อนค่า ยังเป็นต้นทุนที่แฝงอยู่เกือบทุกขั้นตอนการผลิต ส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการหลายประเภททยอยปรับเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ โรคระบาดในสุกร ปัญหาอุทกภัย อุปสงค์ในประเทศที่ปรับตัวดีขึ้น ฐานราคาในปี 2564 ที่อยู่ในระดับต่ำ รวมถึงราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่ปรับตัวสูงขึ้นมีส่วนทำให้เกิดเงินเฟ้อขึ้นในปี 2565 ทำให้อยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่ปรับลดลงในช่วงปลายปี สถานการณ์อุทกภัยที่คลี่คลาย และมาตรการลดค่าครองชีพของภาครัฐที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีส่งผลให้เงินเฟ้อในช่วงปลายปีชะลอตัว

10 ประเทศอาเซียน

ใครเงินเฟ้อและว่างงานมากที่สุด

ลำดับ	ประเทศ	เงินเฟ้อ	ว่างงาน
1	 ลาว	23.6%	1%
2	 เมียนมา	13.82%	1.79%
3	 ไทย	7.66%	1.53%
4	 กัมพูชา	7.2%	0.31%
5	 ฟิlipปินส์	6.1%	6%
6	 สิงคโปร์	5.6%	2.2%
7	 อินโดนีเซีย	4.35%	5.83%
8	 บรูไน	3.8%	7.4%
9	 เวียดนาม	3.37%	2.46%
10	 มาเลเซีย	2.8%	3.9%

ที่มา : tradingeconomics (19 กรกฎาคม 2565)

BRIEF

สถานการณ์ราคาสินค้าและบริการ เดือนธันวาคม 2565¹⁵

ดัชนีราคาผู้บริโภคของไทยเดือนธันวาคม 2565 เท่ากับ 107.86 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน อัตราเงินเฟ้อทั่วไปสูงขึ้นร้อยละ 5.89 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) ตามการสูงขึ้นของสินค้าในกลุ่มพลังงาน ทั้งค่ากระแสไฟฟ้า ก๊าซหุงต้ม และน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งค่าโดยสารสาธารณะ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด บางประเภท เช่น ยาสีฟันทัน แคมพูสระผม และค่าแต่งผมชายและสตรีราคาสูงขึ้นเล็กน้อย และดัชนีราคาผู้บริโภคของไทยเดือนมกราคม 2566 เท่ากับ 108.18 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเท่ากับ 103.01 ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปสูงขึ้นร้อยละ 5.02 ชะลอลดตัวจากเดือนธันวาคม 2565 ที่สูงขึ้นร้อยละ 5.89 อยู่ระดับต่ำสุดในรอบ 9 เดือน ตามการชะลอลดตัวของราคาสินค้าในกลุ่มพลังงานและอาหาร ขณะที่อุปสงค์ในประเทศปรับตัวดีขึ้นจากภาคการท่องเที่ยว เทศกาลปีใหม่และตรุษจีน ส่งผลให้การใช้จ่ายสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา

สำหรับสินค้าสำคัญที่ราคาลดลง อาทิ โฟมล้างหน้า แป้งผัดหน้า ผลิตภัณฑ์ป้องกันและบำรุงผิว เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศ และค่าสมาชิกเคเบิลทีวี นอกจากนี้ สินค้าในกลุ่มอาหาร ยังคงขยายตัว โดยเฉพาะอาหารสำเร็จรูปราคาปรับเพิ่มขึ้นตามราคาวัตถุดิบและต้นทุนการผลิต รวมทั้งเนื้อสุกร ไก่สด ไข่ไก่และข้าวสาร ราคายังสูงกว่าเดือนเดียวกันของปีก่อนตามความต้องการภายในประเทศที่ปรับตัวดีขึ้นตามสถานการณ์เศรษฐกิจ สำหรับสินค้าที่ราคาลดลง อาทิ มะเขือเทศ กะหล่ำปลี พริกสด กลัวยี่น้ำว่า และทุเรียน รวมทั้ง มะพร้าวแห้ง/ขูด และมะขามเปียก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ สูงขึ้นร้อยละ 8.87 ได้แก่

- กลุ่มข้าวแป้ง และผลิตภัณฑ์จากแป้ง สูงขึ้นร้อยละ 5.40 (ข้าวสารเจ้า ข้าวสารเหนียว ขนมอบ)
- กลุ่มเนื้อสัตว์ เป็ดไก่ และสัตว์น้ำ สูงขึ้นร้อยละ 12.20 (เนื้อสุกร ไก่สด)
- กลุ่มไข่และผลิตภัณฑ์นม สูงขึ้นร้อยละ 9.88 (ไข่ไก่ นมผง นมถั่วเหลือง)
- กลุ่มผักสด สูงขึ้นร้อยละ 1.20 (ต้นหอม ผักบุ้ง พริกสด)
- กลุ่มผลไม้สด สูงขึ้นร้อยละ 7.16 (ส้มเขียวหวาน แตงโม มะม่วง)
- กลุ่มเครื่องประกอบอาหาร สูงขึ้นร้อยละ 6.49 (น้ำมันพืช ซีอิ๊ว น้ำพริกแกง)
- กลุ่มเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ สูงขึ้นร้อยละ 5.25 (กาแฟ ชา (ร้อน/เย็น) กาแฟผงสำเร็จรูป น้ำหวาน)
- กลุ่มอาหารบริโภคในบ้าน สูงขึ้นร้อยละ 9.94 (กับข้าวสำเร็จรูป ก๋วยเตี๋ยว ข้าวแกง/ข้าวกล่อง)
- กลุ่มอาหารบริโภคนอกบ้าน สูงขึ้นร้อยละ 9.30 (อาหารเช้า อาหารกลางวัน (ข้าวราดแกง) อาหารเย็น (อาหารตามสั่ง))

¹⁵ กระทรวงพาณิชย์, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (5 มกราคม 2566). อัตราเงินเฟ้อของไทยเฉลี่ยทั้งปี 2565 ใกล้เคียงกับระดับที่คาดการณ์ ส่วนแนวโน้มปี 2566 คาดว่าจะชะลอลดลงอย่างชัดเจน. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.price.moc.go.th/price/fileuploader/file_admin_sum/indices_all.pdf

หมวดสินค้าอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม สูงขึ้นร้อยละ 3.87 ได้แก่

- หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร สูงขึ้นร้อยละ 5.65 (น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าโดยสารสาธารณะ)
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า สูงขึ้นร้อยละ 0.26 (เครื่องแบบนักเรียนอนุบาล ค่าจ้างซักรีดเสื้อยืดบุรุษ)
- หมวดเคหสถาน สูงขึ้นร้อยละ 3.53 (ค่ากระแสไฟฟ้า ก๊าซหุงต้ม น้ำยาล้างจาน)
- หมวดการตรวจรักษา และบริการส่วนบุคคล สูงขึ้นร้อยละ 1.84 (สบู่ถูตัว ค่าแต่งผมชาย-สตรี)
- หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษาฯ สูงขึ้นร้อยละ 1.44 (ค่าเล่าเรียน-ค่าธรรมเนียมการศึกษา)
- หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์สูงขึ้นร้อยละ 1.26 (บุหรี่ยี่ห้อ สุรา)

เงินเพื่อพื้นฐาน เมื่อหักอาหารสดและพลังงานออก สูงขึ้นร้อยละ 3.23 (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า)

ดัชนีราคาผู้บริโภค เมื่อเทียบกับเดือนพฤศจิกายน 2565 ลดลงร้อยละ 0.06 (เปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า) และเฉลี่ยปี 2565 เทียบกับปี 2564 สูงขึ้นร้อยละ 6.08 ขณะที่ ไตรมาสที่ 4 ปี 2565 เทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน (เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า) สูงขึ้นร้อยละ 5.81 และไตรมาสที่ 4 ปี 2565 สูงขึ้นร้อยละ 0.40 (เปรียบเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า)

สำหรับแนวโน้มเงินเพื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2566 คาดว่าจะขยายตัวในอัตราที่ลดลง ปัจจัยที่ทำให้เงินเพื่อขยายตัวยังคงเป็นราคาสินค้าในกลุ่มพลังงาน ทั้งน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า และก๊าซหุงต้ม ที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเงินเพื่อ และราคาสินค้าในกลุ่มอาหารที่ปรับสูงขึ้นตามต้นทุนการผลิตที่ยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีที่ผ่านมา ทั้งค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง และค่าจ้างแรงงาน ประกอบกับอุปสงค์ในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นจากภาคการท่องเที่ยว และนโยบายกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มชะลอตัว ซึ่งจะทำให้ความต้องการบริโภคโดยรวมและราคาน้ำมันเชื้อเพลิงชะลอตัว ซึ่งเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นจะส่งผลให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้าของไทยลดลง ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่กดดันให้อัตราเงินเพื่อของไทยไม่สูงเท่าที่ควร

กระทรวงพาณิชย์ได้คาดการณ์อัตราเงินเพื่อทั่วไปปี 2566 อยู่ระหว่างร้อยละ 2.0-3.0 ซึ่งเป็นอัตราที่สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจของไทย ส่วนดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคโดยรวมเดือนมกราคม 2566 ปรับเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 51.3 จากระดับ 50.4 ในเดือนก่อนหน้า เป็นการปรับเพิ่มขึ้นทั้งดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคในปัจจุบันและในอนาคต โดยดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคในอนาคต (3 เดือนข้างหน้า) อยู่ในระดับที่มีความเชื่อมั่น สาเหตุของการปรับเพิ่มขึ้นมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่มีการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และการเปิดประเทศของจีน ประกอบกับมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐ ขณะที่ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคและน้ำมันเชื้อเพลิงชะลอตัวลง จะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ

เปรียบเทียบราคาประเภทสินค้าอุปโภคบริโภค และราคาน้ำมัน ปี 2562-2566

ประเภทสินค้า	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2562	ราคาเฉลี่ย 3 ก.พ. 2563 ¹⁶	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2564	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2565	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2566
สุกรชำแหละ เนื้อสัน สันใน (บาท/กก.)	152.5	162.5	167.5	225	210
สุกรชำแหละ เนื้อสามชั้น (บาท/กก.)	152.5	162.5	177.5	210	215
ไก่สดชำแหละ เนื้อสันใน (บาท/กก.)	72.5	72.5	67.5	82.5	95
เนื้อสัตว์ ไก่สดชำแหละ เนื้ออก (เนื้อล้วน) (บาท/กก.)	67.5	62.5	62.5	80	95
ไข่ไก่ เบอร์ 0 (บาท/ฟอง)	3.85	3.85	3.85	4.3	5
ไข่ไก่ เบอร์ 1 (บาท/ฟอง)	3.55	3.55	3.55	4	4.7
ไข่ไก่ เบอร์ 2 (บาท/ฟอง)	3.15	3.15	3.25	3.7	4.4
เนื้อโค ธรรมดา (บาท/กก.)	240	240	250	255	255
กุ้งขาว (40 ตัว/กก.) (บาท/กก.)	305	255	255	285	265
ปลาหมึกกล้วย คละ (บาท/กก.)	185	195	220	195	195
หอยแครง คละ (บาท/กก.)	170	160	170	165	160
ปลาทูสด (9-12 ตัว/กก.) (บาท/กก.)	105	105	105	95	97.5
ปลาหีบหิม (บาท/กก.)	105	105	95	92.5	95

¹⁶ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563 เป็นวันหยุดราชการ

ประเภทสินค้า	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2562	ราคาเฉลี่ย 3 ก.พ. 2563 ¹⁶	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2564	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2565	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2566
ผักคะน้า คละ (บาท/กก.)	19	37.5	16.5	27.5	22.5
ผักบุ้งจีน คละ บาท/กก.	21	42	19	27.5	37.5
ผักชี คละ (บาท/ขีด)	6.5	10.5	4.5	-	-
ผักสด กะหล่ำปลี คละ (บาท/กก.)	21	16.5	17.5	22.5	27.5
พริกชี้หูจินดา (แดง) (บาท/ขีด)	4.5	4.5	8	-	-
มะนาว เบอร์ 1-2 (บาท/ผล)	3.25	2.75	3.25	4.25	5
มะนาว เบอร์ 3-4 (บาท/ผล)	2.25	1.75	2.25	3.25	3.75
ส้มเขียวหวาน สายน้ำผึ้ง เบอร์ 6 (บาท/กก.)	67.5	67.5	67.5	57.5	70
กล้วยน้ำว้า (บาท/หวี)	27.5	47.5	45	45	425
สับปะรด ศรีราชา เบอร์ 1 (บาท/กก.)	22.5	29.5	28.5	25.5	27.5
ข้าวสารเจ้า 100% ข้าวหอม รันคำทั่วไป (บาท/15 กก.)	615	615	645	540	590
ข้าวสารเจ้า 100% ธรรมดา รันคำทั่วไป (บาท/ 15 กก.)	435	435	410	335	375
ข้าวสารเหนียว สันป่าตอง (เขี้ยวจุก) 100% (บาท/ 15 กก.)	650	590	675	575	700
น้ำมันปาล์มสำเร็จรูป บรรจुขวด1 ลิตร (บาท/ขวด)	34.5	41	47	63	48.5
ก๊าซหุงต้ม (บาท/กก.)	21.87	21.87	18.87	18.87	24.87

ประเภทสินค้า	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2562	ราคาเฉลี่ย 3 ก.พ. 2563 ¹⁶	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2564	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2565	ราคาเฉลี่ย 1 ก.พ. 2566
ราคาน้ำมัน					
น้ำมันเบนซิน	33.76	33.06	31.66	41.46	44.06
น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 95	26.35	25.65	24.25	34.05	36.25
น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91	26.08	25.38	23.98	33.78	35.98
น้ำมันแก๊สโซฮอล์ E20	23.34	22.64	22.74	32.84	34.34
น้ำมันแก๊สโซฮอล์ E85	19.34	19.04	19.49	26.14	34.79
น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ธรรมดา	25.69	24.49	22.09	29.94	34.94
น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B7	-	26.49	25.09	29.94	34.94
น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B20	20.69	23.49	21.84	29.94	34.94

หมายเหตุ: ข้อมูลจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และสำนักนโยบายและพลังงาน กระทรวงพลังงาน

แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อทั่วไป ปี 2566

คาดว่าจะชะลอตัวลงจากปี 2565 อย่างชัดเจน เนื่องจากราคาสินค้าส่วนใหญ่เริ่มทรงตัว และบางรายการปรับลดลงหลังจากที่ทยอยปรับขึ้นตามต้นทุนแล้วในปีที่ผ่านมา ขณะที่ราคาพลังงาน โดยเฉพาะราคาน้ำมันดิบ มีแนวโน้มชะลอตัวตามอุปสงค์โลกที่ลดลงตามสถานการณ์ เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ ฐานราคาในปี 2565 ที่ใช้คำนวณเงินเฟ้อค่อนข้างสูง มาตรการลด ค่าครองชีพของภาครัฐ และการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นทางการอย่างเป็นธรรมตลอดห่วงโซ่การผลิต มีส่วนทำให้อัตราเงินเฟ้อปี 2566 ขยายตัวไม่มากเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การปรับขึ้นค่ากระแสไฟฟ้า การปรับขึ้นค่าจ้างทั้งระบบ และเงินบาทที่ยังผันผวน ซึ่งเป็นต้นทุนการผลิต รวมถึงอุปสงค์ในประเทศที่เพิ่มขึ้น และมาตรการกระตุ้น เศรษฐกิจของภาครัฐอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ราคาสินค้าและบริการปรับสูงขึ้น ขณะที่ปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อปี 2566 ได้แก่ ความผันผวนของราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก จากความเสี่ยงของปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ สภาพอากาศที่แปรปรวน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโรคระบาดในสัตว์ซึ่งจะต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดต่อไป

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้คาดการณ์อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปี 2566 อยู่ระหว่างร้อยละ 2.0-3.0 ซึ่งเป็นอัตราที่สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจของไทย และหากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญจะมีการทบทวนอีกครั้ง สำหรับดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคโดยรวมเดือนธันวาคม 2565 ปรับเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 50.4 จากระดับ 49.9 ในเดือนก่อนหน้า ซึ่งอยู่ระดับสูงที่สุดและเป็นการปรับขึ้นมาอยู่ในช่วงเชื่อมั่นครั้งแรกในรอบ 43 เดือน (นับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2562) ก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการปรับเพิ่มขึ้น ทั้งดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคในปัจจุบันและในอนาคต (3 เดือนข้างหน้า) สาเหตุสำคัญมาจากเศรษฐกิจในประเทศที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแรงสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยว การส่งออก ราคาสินค้าเกษตรสำคัญยังอยู่ในเกณฑ์ดี และมาตรการของภาครัฐที่ส่งผลให้ภาคประชาชนและภาคธุรกิจมีรายได้และกำลังซื้อมากขึ้น รวมถึงราคาน้ำมันที่ปรับลดลงเมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมาส่งผลให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจไทยมากขึ้น

		2562	2563	2564	2565	2566 (ม.ค.66)
	อัตราเงินเฟ้อทั่วไป : Headline Inflation ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป : CPI	0.71%	-0.85%	1.23%	6.08%	5.02%
	เงินเฟ้อพื้นฐาน : Core Inflation ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน : Core CPI	0.52%	0.29%	0.23%	2.51%	3.04%
	ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคโดยรวม : CCI	48.4	42.1	43.0	46.2	51.3

ที่มา: สรุปลดดัชนีเศรษฐกิจการค้า ปี 2562-2566 โดย กระทรวงพาณิชย์ สืบค้นจาก <http://price.moc.go.th>

ความเหลื่อมล้ำของรายได้¹⁷

KKP Research โดยเกียรตินาคินภัทร ระบุว่าความเหลื่อมล้ำของไทยมีแนวโน้มปรับสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่วนใหญ่มาจากปัจจัยแก้ไขปัญหาที่ไม่ยั่งยืน อาทิ เงินช่วยเหลือจากภาครัฐและเงินโอนเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งไม่ยั่งยืนและไม่สะท้อนผลผลิตภาพที่เพิ่มขึ้นของแรงงานโดยตรง ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งมากที่สุดในโลก และมีแนวโน้มสูงขึ้นเร็วเมื่อเทียบกับประเทศอื่น โดย Credit Suisse ประเมินว่าคนรวยที่สุดร้อยละ 10 ของประเทศไทยถือครองสินทรัพย์มากถึงกว่าร้อยละ 77 ของคนทั้งประเทศ และสัดส่วนสินทรัพย์ที่ถือครองโดยคนร้อยละ 1 ที่รวยที่สุดเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดระหว่างปี 2551-2561 ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของไทยในความเป็นจริงอาจสูงกว่าตัวเลขทางการ ตัวเลขความเหลื่อมล้ำไทยทางด้านรายได้ มักอ้างอิงจากข้อมูลแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งมีความครบถ้วนที่สุด อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในแบบสำรวจมีแนวโน้มเป็นกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยและไม่รวมผู้ที่มีรายได้สูง ทำให้เลขความเหลื่อมล้ำต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเศรษฐกิจไทยในช่วงที่ผ่านมาโตแบบไม่ทั่วถึงในลักษณะของ “รวยกระจุกจนกระจาย” ในมิติการเติบโตของรายได้ ข้อมูลสะท้อนภาพชัดเจนว่ากลุ่มคนรายได้สูงมีรายได้ที่เติบโตสูงขึ้นเร็วกว่าคนรายได้น้อย

¹⁷ ชุตินันท์ สวงวนประสิทธิ์. (22 เมษายน 2564). 4 เหตุความเหลื่อมล้ำไทยที่ไม่ได้เกิดจากความจน แต่ทำให้คนไทยจนลงเรื่อยๆ. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://thestandard.co/4-causes-of-inequality-in-thailand/>

หากจะแบ่งปัจจัยที่ทำให้เศรษฐกิจไทยมีความเหลื่อมล้ำสูง สามารถแบ่งได้ 4 ปัจจัย ได้แก่

1) คนไทยสัดส่วนกว่าร้อยละ 31 ทำงานอยู่ในภาคเกษตร แต่กลับประสบปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ทำให้การเติบโตของรายได้อยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำกว้างขึ้น

2) ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งในมิติของโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ครอบคลุม และมีคุณภาพแตกต่างกันมาก สิทธิแรงงานที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ค่าแรงที่เติบโตช้ากว่าเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการกระจุกตัวอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่ทำให้รายเล็กขาดความสามารถในการแข่งขัน และภาครัฐยังขาดมาตรการสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยอย่างเป็นระบบ

3) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้น โดยกระทบรายได้ของกลุ่มฐานของพีระมิดรุนแรงกว่ากลุ่มบน แรงงานนอกระบบมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 54 ขาดรัฐสวัสดิการที่เข้มแข็งพอ ระบบคุ้มครองทางสังคมของไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับในระดับสากล

4) ประเทศไทยที่กำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ จะยิ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น

หัวใจหลักของการแก้ปัญหาอยู่ที่การแก้ไขกลไกในระบบเศรษฐกิจที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะในด้านโอกาส กลไกลดความเหลื่อมล้ำที่สำคัญ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1) กลไกทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม สร้างเวทีที่เปิดโอกาสให้ทุกคนแข่งขันบนความเท่าเทียม

2) กลไกทางภาษีในการกระจายรายได้และความมั่งคั่ง โดยใช้ระบบภาษีรายได้ในอัตราก้าวหน้า

3) กลไกสวัสดิการของรัฐ ที่ทำให้คนเข้าถึงการศึกษา บริการทางสาธารณสุขและสินเชื่อที่มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งการมีโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคม (social safety net) ที่เข้มแข็ง

4) กลไกบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันทั้งทางตรงและคอร์รัปชันเชิงนโยบาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในด้านการเข้าถึงอำนาจทางการเมือง

5) กลไกกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลัง โดยมีการจัดสรรทั้งอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางการคลังไปสู่รัฐบาลท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

รายได้ต่อหัวของคนไทย¹⁸

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ได้เปิดเผยรายงานข้อมูลรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัว หรือ GDP Per Capita ในกลุ่มประเทศที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ประจำปี 2565 พบว่า ประเทศบรูไนมีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวสูงสุดเป็นอันดับ 1 ในอาเซียนมาอยู่ที่ 79,816 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 2,993,100 บาทต่อคน ทำสถิติเป็นครั้งแรกและเกินความคาดหมายที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ซึ่งตกไปเป็นอันดับ 2 ทำให้ประชาชนชาวสิงคโปร์มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 79,576 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 2,984,100 บาทต่อคน อันดับ 3 มาเลเซีย 13,268 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 497,550 บาทต่อคน อันดับ 4 ไทย 7,449 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 279,338 บาทต่อคน อันดับ 5 อินโดนีเซีย 4,691 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 175,913 บาทต่อคน อันดับ 6 เวียดนาม 4,122 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 154,575 บาทต่อคน อันดับ 7 ฟิลิปปินส์ 3,858 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 144,675 บาทต่อคน อันดับ 8 ลาว 2,319 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 86,963 บาทต่อคน อันดับ 9 กัมพูชา 1,752 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 65,700 บาทต่อคน และอันดับ 10 เมียนมา 1,285 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 48,188 บาทต่อคน

สำหรับประเทศที่มีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นมากที่สุดประจำปี 2565 ในแง่ร้อยละเมื่อเทียบกับปี 2564 พบว่า อันดับ 1 บรูไนพุ่งขึ้นร้อยละ 78 อันดับ 2 มาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 อันดับ 3 เวียดนามเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 อันดับ 4 สิงคโปร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.3 อันดับ 5 ฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 อันดับ 6 อินโดนีเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.7 อันดับ 7 กัมพูชาเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.99 อันดับ 8 เมียนมาเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.67 อันดับ 9 ไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.54 ในขณะที่อันดับ 10 ลาว พบว่าเป็นประเทศเดียวในอาเซียนกลับมีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวลดลงจากปี 2564 โดยลดลงร้อยละ -7.75

ขณะที่ประเทศไทยนั้น IMF เปิดเผยว่า ในปี 2565 มีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 7,449 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 279,338 บาทต่อคน อยู่ในอันดับที่ 4 ของอาเซียน โดยมีรายได้ดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากในปี 2564 113 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 4,238 บาทต่อหัว อย่างไรก็ตาม รายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวของไทยในแง่ร้อยละกลับเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.54 ซึ่งทำสถิติต่ำที่สุดใน 9 ประเทศที่มีรายได้เพิ่มขึ้นในปี 2565 ในแง่มูลค่าพบว่า ไทยมีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มอันดับ 7 จาก 9 ประเทศที่มีรายได้เพิ่มขึ้นในปี

ทั้งนี้ IMF เปิดเผยว่า ประเทศมาเลเซียกลายเป็นประเทศที่เข้าไปสู่ฐานะประเทศที่มีรายได้สูงในปีนี้ สาเหตุจากรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 13,268 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 497,550 บาทต่อคน จากเดิมที่อยู่ในฐานะประเทศที่มีรายได้ปานกลางถึงรายได้สูงในปีที่ผ่านมาที่ระดับ 11,399 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 427,463 บาทต่อหัว

¹⁸ BTimes. (19 กันยายน 2565). รายได้ต่อหัวคนไทยเพิ่มขึ้นต่ำสุดใน 9 ประเทศอาเซียน บรูไนสูงสุดแซงสิงคโปร์สำเร็จ. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://btimes.biz/whatsapp/96417/>

การใช้จ่ายเงินแผ่นดินของรัฐบาล

การจ่ายเงินแผ่นดินถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้จ่ายงบประมาณของประเทศ โดยจะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวด้วยการโอนงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ ที่จัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือการตรากฎหมายให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการแก้ปัญหาของประเทศ ซึ่งการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของรัฐบาลที่สำคัญ มีดังนี้

1. งบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาลทุกรัฐบาล จะกำหนดให้สำนักงบประมาณมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีหน้าที่กำกับหรือควบคุมกิจการของรัฐวิสาหกิจ รับผิดชอบในการยื่นเสนองบประมาณประจำปีต่อผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เพื่อจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามลำดับ

รัฐบาลชุดปัจจุบันโดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ของประเทศ มีการจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566 เป็นงบประมาณขาดดุลมาโดยตลอด เพื่อหวังกระตุ้นเศรษฐกิจให้สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างมีเสถียรภาพ แต่ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ต้องใช้มาตรการต่าง ๆ รวมถึงเงินงบประมาณที่ต้องนำมาใช้แก้ไขวิกฤตการณ์นี้ เพื่อให้สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานเกือบ 3 ปีทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นรายได้หลักของประเทศลดลง และปัญหาวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น อันเนื่องจากสงครามระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียกับประเทศยูเครนที่ก่อตัวขึ้นและยังไม่มีทีท่าจะจบลงอย่างไร ทำให้ราคาน้ำมันของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ รัฐต้องใช้มาตรการเข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบน้อยที่สุด แต่ในภาคประชาชนยังคงรับรู้ได้ว่าราคาน้ำมันที่สูงขึ้นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อภาระดำรงชีพของประชาชนเป็นอย่างมาก ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งทั้งหมดล้วนส่งผลต่อการดำเนินงานของรัฐบาลที่ไม่เป็นไปตามที่ประมาณการไว้ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในการขับเคลื่อนประเทศในแต่ละปีที่สูงขึ้นไม่ต่ำกว่า 3,000,000 ล้านบาท แต่การจัดเก็บรายได้ของภาครัฐไม่สามารถจัดเก็บได้เทียบเท่ากับรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตั้งงบประมาณขาดดุล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ขาดดุล 450,000 บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ขาดดุล 469,000 บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ขาดดุล 623,000 บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ขาดดุล 700,000 ล้านบาท และปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขาดดุล 695,000 บาท

ตารางงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566¹⁹

หน่วย: ล้านบาท

ปี	งบประมาณรายจ่าย	เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ
พ.ศ. 2562	3,000,000.0	450,000
พ.ศ. 2563	3,200,000.0	469,000
พ.ศ. 2564	3,285,962.5	623,000
พ.ศ. 2565	3,100,000.0	700,000
พ.ศ. 2566	3,185,000.0	695,000

หมายเหตุ : รวบรวมและเรียบเรียงจากค่าแถลงประกอบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566

ตารางแสดงหน่วยรับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสูงสุด 6 อันดับแรก ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566

หน่วย: ล้านบาท

หน่วยรับ งบประมาณ	งบประมาณปีงบประมาณ				
	2562	2563	2564	2565	2566
งบกลาง	401,532.00	518,770.91	614,616.24	587,409.33	590,470.00
กระทรวงศึกษาธิการ	487,646.41	367,744.72	356,449.68	330,426.59	327,374.72
กระทรวงมหาดไทย	371,801.73	352,122.65	334,487.67	315,513.09	325,245.86
กระทรวงการคลัง	242,947.99	249,201.35	268,440.18	273,602.82	285,154.72
กระทรวงกลาโหม	227,126.57	231,745.27	214,530.65	199,937.23	194,498.73
กระทรวงคมนาคม	179,598.65	176,095.18	189,958.73	173,164.30	180,312.92

หมายเหตุ : รวบรวมและเรียบเรียงจากข้อมูลเปิดเผยกระทรวงการคลัง การเบิกจ่ายงบประมาณ และพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566

¹⁹ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (7 มิถุนายน 2561). ค่าแถลงประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://spm.thaigov.go.th/CRTPRS/spm-sp-layout6.asp?i=21111%2E81712702112113121111311>

จะสังเกตเห็นได้ว่ารัฐบาลตั้งงบกลางปี 2566 ไว้ที่ 590,470 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 18.5 ของงบประมาณรวมทั้งหมด ซึ่งถือว่าสูงที่สุดในโครงสร้างงบประมาณ ทั้งนี้เมื่อนำตัวเลขงบกลางของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2562-2566 มารวมกัน จะพบว่ามีงบตั้งงบก่อนนี้เอาไว้สูงถึง 2,712,798.48 ล้านบาท นอกจากการตั้งงบกลางในสัดส่วนที่สูงแล้วยังไม่ปรากฏรายละเอียดของโครงการ แต่มีเฉพาะ “หัวข้อ” กับ “วงเงิน” เท่านั้น ทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติไม่มีโอกาสตรวจสอบและกลั่นกรองก่อน

2. การกู้เงินของรัฐบาลโดยการตราเป็นกฎหมายเฉพาะ

สำหรับการใช้เงินแผ่นดินของรัฐบาลโดยการตรากฎหมายเพื่อให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการแก้ปัญหาสำคัญของประเทศ ภายใต้พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 53 การกู้เงินของรัฐบาลโดยการตราเป็นกฎหมายเฉพาะเป็นเครื่องมือทางการคลัง และเงินที่ได้จากการกู้สามารถนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์โดยได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลังตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 345 และพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 4 ที่ถือเป็นเงินนอกงบประมาณที่ทำการเบิกจ่ายไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

รัฐบาลได้มีการตราพระราชบัญญัติกู้เงินโดยได้มีการตรากฎหมายเฉพาะ จำนวน 2 ฉบับ ที่ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินมาเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นและกำหนดให้เงินที่กู้มานั้นไม่ต้องนำส่งคลัง เป็นการกู้เงินมาเพื่อใช้เป็นเงินนอกงบประมาณ ได้แก่²⁰

1. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มูลค่ารวมกันไม่เกิน 1,000,000 ล้านบาท แบ่งเป็นแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (45,000 ล้านบาท) รวมกับช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ภาคประชาชน ภาคการเกษตร และผู้ประกอบการซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (555,000 ล้านบาท) มีมูลค่าไม่เกิน 600,000 ล้านบาท และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม มูลค่า 400,000 ล้านบาท

ผลการดำเนินการ

คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเป็นจำนวนทั้งสิ้น 982,229 ล้านบาท แบ่งเป็นแผนงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อแก้ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรอบวงเงิน 63,897.991 ล้านบาท วงเงินที่อนุมัติแล้ว 63,402.41 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.22 ผลเบิกจ่าย 58,885.49 ล้านบาท คงเหลือ 495.58 ล้านบาท

²⁰ ThaiME. (ม.ป.ป.). ข้อมูลโครงการภายใต้พ.ร.ก. กู้เงินฯ 1 ล้านล้านบาท และ พ.ร.ก. กู้เงินฯ 5 แสนล้านบาท. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <http://thai.me.nesdc.go.th/>

1.2 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา ชดเชยให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ กรอบวงเงิน 709,059.0223 ล้านบาท วงเงินที่อนุมัติแล้ว 709,059.0223 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 100 ผลเบิกจ่าย 704,749.774 ล้านบาท ไม่มียอดคงเหลือ

1.3 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรอบวงเงิน 227,042.9867 ล้านบาท วงเงินที่อนุมัติแล้ว 209,881.76 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.47 ผลเบิกจ่าย 185,611.91 ล้านบาท คงเหลือ 17,080.7924 ล้านบาท

2. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 มูลค่ารวมกันไม่เกิน 500,000 ล้านบาท เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (30,000 ล้านบาท) ใช้ช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชย ให้แก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (300,000 ล้านบาท) และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (170,000 ล้านบาท) รวมมูลค่า 500,000 ล้านบาท

ผลการดำเนินการ

คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติทั้งสิ้นเป็นจำนวน 499,940 ล้านบาท แบ่งเป็นแผนงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อแก้ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรอบวงเงิน 150,411 ล้านบาท วงเงินที่อนุมัติแล้ว 150,390.102 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.8 ผลเบิกจ่าย 123,498.58 ล้านบาท คงเหลือ 20.89 ล้านบาท

2.2 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา ชดเชย กรอบวงเงิน 185,289 ล้านบาท วงเงินที่อนุมัติแล้ว 106,371.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.28 ผลการเบิกจ่าย 148,902.746 ล้านบาท คงเหลือ 24,917.08 ล้านบาท

2.3 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรอบวงเงิน 164,300 ล้านบาท วงเงินที่อนุมัติแล้ว 115,198.97 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 74.61 ผลเบิกจ่าย 93,961.074 ล้านบาท คงเหลือ 49,101.022 ล้านบาท

การกู้เงินของรัฐบาลโดยการตรากฎหมายเฉพาะมาใช้ในลักษณะเงินนอกงบประมาณทำให้เกิดข้อกังวลในเรื่องการใช้จ่ายของรัฐบาลที่เป็นการชดเชยวินัยทางการคลัง มีความต้องการใช้เงินที่กู้มาอย่างไม่รอบคอบและอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อฐานะการคลังของประเทศ เนื่องจากเงินกู้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงินแผ่นดินที่จะต้องมีการผูกพันของการชดเชยหนี้และดอกเบี้ยในอนาคต

ปัญหาการประมงทะเลไทย

1. ปัญหาการประมงที่ได้รับผลกระทบจากพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ภายหลังการประกาศใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558¹ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560² สามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และการไร้การควบคุมหรือการทำประมง IUU (Illegal Unreported and Unregulated Fishing) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้สหภาพยุโรปได้ประกาศปลดสถานะใบเหลืองการทำประมง IUU ของประเทศไทย แต่ทว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคการประมง และรวมไปถึงการประมงพื้นบ้าน ซึ่งจากรายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง การศึกษาและแก้ไข ปัญหาประมงไทยของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร³ ได้รายงานว่ามีปัญหา การประมงทะเลไทยที่ได้รับผลกระทบจากการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายประมง ดังต่อไปนี้

1) ชาวประมงและผู้ประกอบการประมงพาณิชย์ได้รับผลกระทบจากประกาศของกรมประมงเกี่ยวกับการจัดสรรวันทำการประมงเพียงปีละ 240 วัน และการกำหนดค่าปริมาณสัตว์น้ำสูงสุดที่ใช้ประโยชน์ได้ หรือ MSY (Maximum Sustainable Yield) ก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่องเรื่องการขาดรายได้ เสียโอกาสการทำ การประมง และการเคลื่อนย้ายแรงงาน ชาวประมงจึงเรียกร้องให้เพิ่มวันทำการประมงหรือสามารถทำการประมง ได้ตลอดเวลา

2) ผลกระทบจากมาตรการควบคุมการจดทะเบียนเรือประมงใหม่ ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่ประสงค์ จะเข้ามาประกอบอาชีพด้านการประมงรายใหม่ไม่สามารถทำได้

3) ผลกระทบจากการจำกัดการใช้เครื่องมือทำการประมง ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านขาดโอกาส ทำการประมง ทำให้สูญเสียรายได้ อาทิ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเครื่องมือทำการประมง และพื้นที่ทำการประมง ที่ห้ามใช้ทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำเขตทะเลชายฝั่ง พ.ศ. 2560⁴ ที่กำหนดห้าม เครื่องมือทำการประมงทุกชนิดที่ใช้ประกอบเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (เครื่องปั่นไฟ) ทำการประมง โดยใช้ไฟได้นำ เพื่อล่อสัตว์น้ำ ส่งผลกระทบต่อชาวประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่สามารถทำการประมงได้เต็มที่ หรือกรณี

¹ “พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558” (13 พฤศจิกายน 2558). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 132 ตอนที่ 108 ก, น. 1-47.

² “พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560” (28 มิถุนายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 67 ก, น. 1-18.

³ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). รายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง การศึกษาและแก้ไข ปัญหาประมงไทย ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 13 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/573762>

⁴ “ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเครื่องมือทำการประมง และพื้นที่ทำการประมง ที่ห้ามใช้ทำการประมง ในที่จับสัตว์น้ำเขตทะเลชายฝั่ง พ.ศ. 2560” (15 พฤศจิกายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนพิเศษ 279 ง, น. 3.

ผลกระทบจากพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 67 (4)* ได้กำหนดห้ามใช้เครื่องมือทำการประมงอวนรุนประกอบเรือยนต์ ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดสมุทรปราการขาดโอกาสใช้เครื่องมือทำการประมงได้อย่างเต็มที่และสูญเสียรายได้

4) การห้ามทำประมงพื้นบ้านในเขตทะเลนอกชายฝั่ง พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 34** กำหนดห้ามทำประมงพื้นบ้านในเขตทะเลนอกชายฝั่ง ส่งผลกระทบให้ชาวประมงพื้นบ้านทั้งหมดขาดโอกาสในการทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง

5) การกำหนดเขตทะเลชายฝั่งและการกำหนดประเภทเรือประมงพาณิชย์ เรือประมงพื้นบ้าน ส่งผลให้ไม่สามารถแบ่งพื้นที่ทำการประมงที่เหมาะสมกับวิธีการใช้เครื่องมือและขนาดเรือประมงแต่ละประเภทได้

6) ผลกระทบต่อแรงงานในเรือประมงทะเล ส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในเรือประมงทะเล เนื่องจากข้อจำกัดและเงื่อนไขของกฎหมายที่เพิ่มมากขึ้น และการจ่ายเงินค่าจ้างแรงงานต้องจ่ายผ่านบัญชีธนาคารเป็นรายเดือน

7) ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่อเนื่องประมงทะเล ได้แก่ ปัญหาผู้ประกอบการอู่ต่อเรือและซ่อมเรือประมงขาดลูกค้าจากเรือต่างชาติเนื่องจากมีข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุญาตให้เรือต่างชาติเข้าประเทศเข้มงวดมากขึ้น และเกิดปัญหานำเข้าวัตถุดิบปลาหูจากต่างประเทศยากลำบากมากขึ้น

8) ผลกระทบต่อกลไกการบริหารจัดการประมงทะเล เนื่องจากโครงสร้างของการใช้อำนาจในการบริหารจัดการประมงทะเลที่มีหลายลำดับและหลายขั้นตอนจนไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ชาวประมงได้อย่างทันที่

2. การดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมงทะเลไทย

ตลอดเวลาที่ผ่านมา กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบให้มีความเหมาะสมตามลักษณะและสภาพพื้นที่ อาทิ การออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเครื่องมือทำการประมง และพื้นที่ทำการประมง ที่ห้ามใช้ทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำเขตทะเลชายฝั่ง

* มาตรา 67 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงดังต่อไปนี้

- (1) เครื่องมือโพงพาง รั้วโซمانหรือกันชูรั้วโซมาน เครื่องมือลี้ หรือเครื่องมืออื่นที่มีลักษณะและวิธีการคล้ายคลึงกัน
- (2) เครื่องมือลอบพับได้หรือไ้โง่ ที่มีช่องทางเข้าของสัตว์น้ำสลัดซ้ายขวาอยู่ทางด้านข้างใช้สำหรับดักสัตว์น้ำ
- (3) เครื่องมืออวนลากที่มีช่องตาอวนกันถุงเล็กกว่าขนาดที่อธิบดีประกาศกำหนด
- (4) เครื่องมืออวนรุนที่ใช้ติดกับเรือยนต์ เว้นแต่เป็นอวนรุนเคย

ความในวรรคหนึ่ง (1) และ (3) มิให้ใช้บังคับแก่การศึกษาวิจัยซึ่งกระทำโดยทางราชการ เพื่อประโยชน์ในการหาขนาดช่องตาอวนที่เหมาะสมที่ประชาชนพึงใช้ได้และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายแล้ว

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการประมงพื้นบ้านหรือประมงน้ำจืดที่ได้รับอนุญาตผ่อนผันให้ใช้เครื่องมือทำการประมงตามรูปแบบของเครื่องมือ ขนาดเรือ วิธีการทำการประมง พื้นที่ทำการประมง และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด การขออนุญาตผ่อนผัน การอนุญาต ระยะเวลาการผ่อนผันให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

** มาตรา 34 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ในการอนุญาตดังกล่าว อธิบดีจะประกาศอนุญาตให้เป็นการทั่วไปก็ได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่งด้วยก็ได้

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565⁵ ซึ่งได้ปรับปรุงบทบัญญัติบางประการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาการประมงในปัจจุบัน สำหรับข้อเรียกร้องเรื่องปัญหาการจำกัดวันทำการประมงเพียง 240 วัน ไม่เพียงพอ และกรณีชาวประมงพื้นบ้านที่ประสงค์ทำการประมงได้ตลอดเวลานั้น กรมประมงได้ชี้แจงว่า การบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืน ปราศจากการทำประมง IUU กรมประมงมีการออกใบอนุญาตทำการประมงตามจุดอ้างอิง ศักยภาพของทรัพยากร โดยใช้ผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน หรือ MSY เป็นจุดอ้างอิง และคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติจะกำหนดปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมดที่อนุญาตให้ทำการประมงได้ หรือเรียกว่า TAC (Total Allowable Catch) เพื่อนำ TAC ไปจัดสรรให้กับเรือประมงพื้นบ้านและเรือประมงพาณิชย์ แต่เนื่องจากจำนวนเรือที่มาขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์มีมากกว่าปริมาณสัตว์น้ำที่สามารถจัดสรรให้ทำการประมงได้ กรมประมงจึงต้องมีมาตรการควบคุมจำนวนวันทำการประมงให้สอดคล้องกับจุดอ้างอิงของทรัพยากร โดยควบคุมเฉพาะเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้เครื่องมือประมงประสิทธิภาพสูง ส่วนกลุ่มเรือประมงที่ใช้เครื่องมือประมงประสิทธิภาพต่ำ สามารถทำการประมงได้ตลอดทั้งปี ไม่มีการจำกัดจำนวนวันทำการประมง ดังนั้น แนวทางการจัดสรรวันทำการประมง จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการทำประมงอย่างแน่นอน ในส่วนของเรือประมงพื้นบ้าน ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2565 มีเรือประมงพื้นบ้านที่มาขึ้นทะเบียนรวมทั้งสิ้น 50,645 ลำ ซึ่งที่ผ่านมากรมประมงและกรมเจ้าท่าบูรณาการการทำงานร่วมกันในการเร่งจดทะเบียน เพื่อนำเรือประมงพื้นบ้านเข้าสู่ระบบให้สามารถดำเนินการตามมาตรการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังในการทำประมงได้ เพื่อประโยชน์แก่ชาวประมงในการรับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ⁶

3. ปัญหาประมงพื้นบ้านที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

ปัญหาประมงพื้นบ้านเนื่องจากทรัพยากรทางทะเลเสื่อมโทรมเพราะขาดมาตรการควบคุมการจับสัตว์น้ำขนาดเล็กซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไขนั้น ทางสมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทยได้ร้องเรียนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อเดือนมิถุนายน 2565 ให้เร่งรัดออกประกาศกำหนดควบคุมการจับสัตว์น้ำเศรษฐกิจขนาดเล็ก ตามมาตรา 57 ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งบัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำหรือนำสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดขึ้นเรือประมง ดังนั้น การที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังไม่ออกประกาศกำหนดตามมาตรา 57 จึงเกิดช่องว่างทางกฎหมาย รวมทั้งเป็นภาระแก่เจ้าหน้าที่ในทางปฏิบัติเพราะไม่มีกฎหมายลำดับรองให้อำนาจในการกำกับดูแล ทำให้สัตว์น้ำเศรษฐกิจขนาดเล็กถูกจับเพื่อส่งขายอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการควบคุม เกิดปัญหาทรัพยากรทางทะเลเสื่อมโทรมและส่งผลกระทบต่อในภาพรวมของการประมงพื้นบ้าน โดยชาวประมงพื้นบ้านใช้ชื่อในการร้องเรียนครั้งนั้นว่า “ทวงคืนน้ำพริกปลาทุ” ซึ่งข้อร้องเรียนดังกล่าว กรมประมงได้ชี้แจงว่า กรมประมงได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการกำหนดมาตรการควบคุมการจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก เพื่อกำหนดชนิดและขนาดที่เหมาะสมของสัตว์น้ำเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเสนอ

⁵ “ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเครื่องมือทำการประมง และพื้นที่ทำการประมง ที่ห้ามใช้ทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำเขตทะเลชายฝั่ง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565” (27 เมษายน 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 139 ตอนพิเศษ 96 ง, น. 1-2.

⁶ กรมประมง. (31 พฤษภาคม 2565). *กรมประมง...ชี้แจง ! การแก้ปัญหา IUU ไทย*. สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก https://www4.fisheries.go.th/dof/news_local/1210/144400

หลักเกณฑ์ในการกำหนดร้อยละของสัตว์น้ำขนาดเล็กที่จะใช้กำหนดมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการ ตามมาตรา 57 สำหรับเป็นแนวทางในการประกาศกำหนดการจับ หรือการนำสัตว์น้ำขนาดเล็กขึ้นเรือประมง และนำผลการศึกษาของคณะทำงานฯ มานำเสนอต่อที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสมาคมการประมง แห่งประเทศไทย สมาคมการประมงระดับท้องถิ่นต่าง ๆ อาจารย์คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ของกรมประมง แต่ปัจจุบันยังไม่ได้ข้อยุติที่เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง⁷

4. การแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ในส่วนการแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 พ.ศ. จำนวน 7 ฉบับ* และเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 4 ครั้งที่ 27 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2566 ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมการทำประมงพื้นบ้านให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน โดยมีประเด็นเกี่ยวกับประมงพื้นบ้านที่เสนอแก้ไข สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) “ประมงพื้นบ้าน”** ควรแก้ไขบทนิยามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มรายละเอียดคุณสมบัติ ผู้ที่จะทำประมงพื้นบ้าน อาทิ เป็นบุคคลธรรมดา ผู้มีสัญชาติไทย และบรรลุนิติภาวะ และเพิ่มวัตถุประสงค์ “เพื่อการยังชีพ” ควรแก้ไขขนาดของเรือประมงพื้นบ้านให้เป็นการใช้เรือที่มีขนาดต่ำกว่าห้าตันกรอส และเสนอยกเลิกการห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้านทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่ง และควรเพิ่มข้อกำหนดห้ามใช้คนต่างด้าวทำงานบนเรือประมงพื้นบ้าน และห้ามออกใบอนุญาตให้กับ ผู้ประกอบการประมงพื้นบ้านเกินกว่ารายละหนึ่งลำ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองกับการทำประมงพื้นบ้าน อย่างแท้จริง

2) เสนอให้มีการแยกประเภทของการทำประมงอีกประเภทหนึ่ง คือ “ประมงพาณิชย์ขนาดเล็ก” โดยกำหนดให้ “ประมงพาณิชย์ขนาดเล็ก หมายความว่า การทำการประมงเพื่อการพาณิชย์ โดยใช้เรือประมง ที่มีขนาดตั้งแต่ห้าตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่เกินสิบห้าตันกรอส และมีคุณลักษณะอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ คุณลักษณะอื่นที่กำหนด อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ขนาดแรงม้า และชนิดของเครื่องยนต์ จำนวนลูกเรือ ชนิด ขนาดและจำนวนของเครื่องมือด้วย” เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้านกับประมงพาณิชย์

⁷ กรมประมง. (5 ตุลาคม 2565). กระทรวงเกษตรฯ...ต้อนรับพี่น้องชาวประมง ทหารเรือ 3 แนวทางออก “คุ้มครองสัตว์น้ำ เศรษฐกิจขนาดเล็ก” ตามมาตรา 57 แห่ง พ.ร.ก. การประมง พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www4.fisheries.go.th/dof/news_local/1210/156848

* ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 พ.ศ. (นายนิกร จ่า nang กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (นางกนิษฐารัตน์ ตันเถียร กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (นายศักดิ์ชัย นุ่มหนู กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (นายวรดิษฐ์ เลียงประสิทธิ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (นายชลน่าน ศรีแก้ว กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และ (นายวรภพ วิริยะโรจน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

** มาตรา 5 ในพระราชกำหนดนี้

“ประมงพื้นบ้าน” หมายความว่า การทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่งไม่ว่าจะใช้เรือประมง หรือใช้เครื่องมือ โดยไม่ใช้เรือประมง ทั้งนี้ ที่มีใช้ประมงพาณิชย์

กรณีห้ามมิให้ “ประมงพาณิชย์” ทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่ง ควรพิจารณาถึงลักษณะแตกต่างของพื้นที่ในแต่ละจังหวัดประกอบด้วย การขอใบอนุญาตสำหรับ “ประมงพาณิชย์” ควรมีการแยกประเภทของเรือประมงพาณิชย์ให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตควรเหมาะสมกับลักษณะของกิจการ

3) “ทะเลชายฝั่ง” และ “ทะเลหลวง” เป็นเขตพื้นที่ของการทำประมงทะเล และสัมพันธ์กันระหว่างประมงพื้นบ้านและประมงพาณิชย์ มีข้อเสนอแก้ไขให้ขยายออกไปมากกว่า 3 ไมล์ทะเล เป็น 12 ไมล์ทะเล แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นร่วมด้วย พื้นที่การจับสัตว์น้ำ ควรพิจารณาถึงขนาดสัตว์น้ำที่ห้ามจับช่วงเวลา พื้นที่ที่ห้ามจับ ลักษณะเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ห้ามใช้ ลักษณะการใช้ การครอบครอง หรือวิธีการประกาศที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

4) องค์กรนโยบาย เสนอแก้ไของค์ประกอบและจำนวนของคณะกรรมการให้มีความเหมาะสม ทั้งคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ คณะกรรมการประมงประจำจังหวัด รวมถึงพิจารณาถึงการกระจายอำนาจให้แก่คณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ในส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ควรยกเลิกลักษณะต้องห้ามบางประการของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสม และเสนอขยายวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จากคราวละ 2 ปี แก้ไขเป็นคราวละ 3 ปี เพื่อให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น

5) มาตรการทางกฎหมายและการบริหารจัดการประมง การจัดให้มีระบบความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานของคนประจำเรือ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดเรือ และบริบทของประเทศไทย หน้าที่ของผู้สังเกตการณ์บนเรือ ควรเป็นหน้าที่ในด้านของวิทยาศาสตร์และการสังเกตการณ์สภาพทางชีวภาพเพื่อให้เป็นสากล รวมทั้งควรลดจำนวนเอกสารให้เหลือเท่าที่จำเป็นและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น การขนถ่ายสัตว์น้ำในทะเลไปยังเรือประมงให้สามารถกระทำได้ แต่กำหนดให้ต้องจดแจ้งกับศูนย์การแจ้งเรือเข้าออกเรือประมงก่อนดำเนินการ

6) บทกำหนดโทษและการบังคับใช้กฎหมาย เสนอแก้ไขบทกำหนดโทษ โดยกำหนดอัตราโทษทางอาญาให้เหมาะสม เกิดความเป็นธรรม เนื่องจากบางฐานความผิดมีโทษที่รุนแรงเกินไป อาจไม่เหมาะสมกับลักษณะการกระทำหรือไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ให้ผู้สั่งลงโทษใช้ดุลพินิจพิจารณาโทษโดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงประกอบด้วย โทษริบทรัพย์สินที่ใช้ในการทำการประมง ควรกำหนดให้สามารถวางหลักประกันได้ โดยให้ริบหลักประกันแทนการริบเรือประมง นอกจากนี้ เสนอให้ตัดเรือประมงออกจากประเภทของทรัพย์สินที่ให้ริบ เสนอแก้ไขมาตรการทางปกครองเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการใช้โทษอาญาที่ได้กำหนดไว้ ให้นำระวางโทษตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานมาใช้กับความผิดที่มีการใช้คนประจำเรือซึ่งไม่มีหนังสือคนประจำเรือหรือไม่มีใบอนุญาต

สินค้าเกษตรและโครงการประกันรายได้เกษตรกร

1. สถานการณ์สินค้าเกษตร

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2564 สำหรับราคาสินค้าเกษตร ปี 2565 ด้านสินค้าพืช ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2564 โดยข้าวมีราคาเพิ่มขึ้นเนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าฟื้นตัวจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อเนื่องจากปี 2563 ทำให้มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้น ยางพาราราคาเพิ่มขึ้นจากความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องที่เพิ่มขึ้น ปาล์มน้ำมันราคาเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ส่วนสินค้าพืชที่มีราคาเฉลี่ยลดลง ได้แก่ ลำไย และทุเรียน เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ด้านสินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่เนื้อ และไข่ไก่ มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ด้านสินค้าประมง เช่น กุ้งขาวแวนนาไม มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากความต้องการบริโภคทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้น⁸

ราคาสินค้าเกษตรรายเดือนที่เกษตรกรขายได้ทั้งประเทศ (เฉลี่ยปีเพาะปลูก)⁹

สินค้าเกษตร	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ 105 (บาท/ตัน)	11,632	8,896	11,879	15,342	13,865	10,623	10,040	13,263
ข้าวเปลือกเจ้า ความชื้น 15 % (บาท/ตัน)	7,825	7,377	7,981	7,970	8,053	8,253	7,986	9,213
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ความชื้น 14.5% (บาท/กก.)	7.73	6.86	6.25	7.96	7.60	7.69	8.69	10.24
หัวมันสำปะหลังสดคละ (บาท/กก.)	2.20	1.81	1.43	2.11	2.17	1.88	2.03	2.31
ผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลาย น้ำหนักมากกว่า 15 กก.ขึ้นไป (บาท/กก.)	4.04	5.41	4.10	3.11	2.60	4.27	6.50	7.89
ยางแผ่นดิบชั้น 3 (บาท/กก.)	44.17	48.81	55.81	40.96	41.04	44.85	51.97	51.67
ทุเรียนหมอนทอง (บาท/กก.)	46.96	62.96	71.81	78.16	99.86	102.15	113.98	103.35
ลำไยสดทั้งช่อเกรด A (บาท/กก.)	28.57	33.24	22.35	26.72	26.31	22.28	21.65	20.00
สุกรพันธุ์ลูกผสม น้ำหนัก 100 กก. ขึ้นไป (บาท/กก.)	66.08	66.96	59.01	55.68	66.52	71.87	73.14	99.46
ไก่รุ่นพันธุ์เนื้อ (บาท/กก.)	38.34	37.34	37.28	34.40	36.85	35.44	34.87	44.00
ไข่ไก่สดคละ (บาท/ร้อยฟอง)	269	295	265	268	279	282	283	328
กุ้งขาวแวนนาไมขนาด 70 ตัว/กก. (บาท/กก.)	179	180	185	151	144	140	140	152

หมายเหตุ: ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา/ที่สวน/ที่ฟาร์ม

⁸ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (ธันวาคม 2565). ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 และแนวโน้ม 2566. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/Outllok%202565_2566.pdf

⁹ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (ม.ป.ป.). ราคาสินค้าเกษตรรายเดือน. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.oae.go.th/view/1/ราคาสินค้าเกษตร/TH-TH>

ในปี 2565 แม้ว่าราคาสินค้าเกษตรเฉลี่ยส่วนใหญ่สูงกว่าปี 2564 แต่มีปัจจัยด้านลบที่ทำให้ผลผลิต การเกษตรเสียหายและมีต้นทุนการผลิตเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ปรากฏการณ์ลานีญาในช่วงปลายเดือนกันยายน 2565 ทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากเกือบทั้งประเทศ ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ ซึ่งพื้นที่ทางการเกษตรและผลผลิตบางส่วนได้รับความเสียหาย และสถานการณ์ ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ ทำให้ราคาสินค้าโภคภัณฑ์และปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร หลายชนิดปรับตัวสูงขึ้น ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช วัตถุดิบอาหารสัตว์ และน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งล้วนเป็น ปัจจัยการผลิตหลักในการผลิตสินค้าเกษตร¹⁰ ตัวอย่างเช่น ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 ที่เรียกกันว่าปุ๋ยไนโตรเจน หรือปุ๋ยยูเรียมีราคาเพิ่มขึ้นสูงมาก โดยในปี 2564 ราคาปุ๋ยขายปลีกท้องถิ่นเฉลี่ยอยู่ที่ 8,666 บาทต่อตัน แต่ในปี 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 78.28 เป็น 15,450 บาทต่อตัน นำไปสู่ปัญหาปุ๋ยเคมีแพงและส่งผลกระทบต่อ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรสูงขึ้นด้วย

ต้นทุนการผลิต ปีเพาะปลูก 2562/63-2564/65 (บาท/ตัน)¹¹

รายการ	2562/63	2563/64	2564/65
ข้าวหอมมะลินาปี	12,082	10,840	11,250
ข้าวเจ้าปทุมธานี 1นาปรัง	7,555	7,527	7,950
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	6,670	6,750	6,330
มันสำปะหลัง	1,830	1,852	-
ปาล์มน้ำมัน	3,010	3,050	3,030
ยางแผ่นดิบ	58,670	59,560	59,200

ราคาเฉลี่ยปุ๋ยเคมีสูตรที่สำคัญ ณ ระดับขายปลีกท้องถิ่น ปี 2560-2565 (บาท/ตัน)¹²

สูตรปุ๋ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565
21-0-0	8,255	8,377	8,040	7,862	8,666	15,450
46-0-0	11,313	11,872	12,276	11,486	13,541	26,168
16-20-0	13,338	13,299	13,104	12,815	13,246	20,918
16-16-8	14,035	13,942	13,780	13,431	13,676	21,421
15-15-15	16,975	17,010	16,755	16,214	16,220	25,803
13-13-21	18,331	18,428	18,454	18,020	18,097	27,360

¹⁰ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (ธันวาคม 2565). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 และแนวโน้ม 2566*. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/Outllok%202565_2566.pdf

¹¹ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (มีนาคม 2565). *สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้าปี 2564*. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/commodity2564.pdf>

¹² สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (25 มกราคม 2566). *ปัจจัยการผลิต*. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.oae.go.th/view/1/ปัจจัยการผลิต/TH-TH>

2. โครงการประกันรายได้เกษตรกร

โครงการประกันรายได้เกษตรกรเป็นโครงการที่ขับเคลื่อนตามนโยบายเร่งด่วนเรื่องที่ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรมซึ่งได้กำหนดเป้าหมายรายได้เกษตรกรให้สามารถมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพในสินค้าเกษตรสำคัญ โดยในปี 2562 ได้เริ่มดำเนินการโครงการประกันรายได้ในสินค้าเกษตร 5 ชนิด ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และได้ดำเนินการต่อเนื่องพร้อมกับมาตรการคู่ขนาน เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรให้เหมาะสม โดยมีการดำเนินการโครงการประกันรายได้เกษตรกร ตั้งแต่ปี 2562-2566 สรุปดังนี้

1) โครงการประกันรายได้เกษตรกร ปีการผลิต 2562/2563^{13 14}

สินค้าเกษตร	เป้าหมาย เกษตรกร (ล้านครัวเรือน)	วงเงิน (ล้านบาท)	การจ่ายเงินชดเชย ปีการผลิต 2562/2563	
			จำนวนเกษตรกร (ล้านครัวเรือน)	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ข้าวเปลือก	4.31	21,495.74	1.10	19,413.14
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	0.45	1,592.41 ¹⁵	0.33	987.62
มันสำปะหลัง	0.52	10,125.87	0.54	7,000.97
ปาล์มน้ำมัน	0.30	13,378.00	1.64	6,078.23
ยางพารา (ระยะที่ 1) ^{16 17 18}	1.71 (ล้านราย)	26,626.52	1.2 (ล้านราย)	24,172.43

¹³ กระทรวงพาณิชย์. (19 สิงหาคม 2564). นโยบายสำคัญของกระทรวงพาณิชย์. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.moc.go.th/th/content/category/detail/id/275/iid/2708>

¹⁴ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (ตุลาคม 2563). รายงานผลการดำเนินงานรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ 1 (25 กรกฎาคม 2562-25 กรกฎาคม 2563). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2022/01/ประยุทธ์-ปี-1-เล่ม-1.pdf>

¹⁵ กระทรวงพาณิชย์. (14 กรกฎาคม 2563). โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2563/64 และมาตรการคู่ขนานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2563/64 [หนังสือราชการ]. (พณ 0404/3234). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2563/P_401739_12.pdf

¹⁶ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (15 ตุลาคม 2562). ขออนุมัติดำเนินการตามมติคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ ครั้งที่ 1/2562 [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/23833>

¹⁷ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (18 สิงหาคม 2563). ขออนุมัติเพิ่มเติมวงเงินงบประมาณโครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนยาง ระยะที่ 1 [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/34287>

¹⁸ “ประกันรายได้ยางพารา” กยท. นัดเคาะราคา งวดสุดท้าย วันพรุ่งนี้. (3 เมษายน 2565). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thansettakij.com/economy/519965>

2) โครงการประกันรายได้เกษตรกร ปีการผลิต 2563/2564¹⁹

สินค้าเกษตร	เป้าหมายเกษตรกร (ล้านครัวเรือน)	วงเงิน (ล้านบาท)	การจ่ายเงินชดเชย ปีการผลิต 2563/2564	
			จำนวนเกษตรกร (ล้านครัวเรือน)	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ข้าวเปลือก	4.58	49,509.81	4.68	48,156.95
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	0.45	1,867.92	0.33	1,230.06
มันสำปะหลัง	0.52	9,570.97	0.38	2,745.62
ปาล์มน้ำมัน	0.37	4,500.00	ไม่มีการชดเชย เนื่องจากราคาตลาดอ้างอิงสูงกว่าราคาเป้าหมาย (กก. ละ 4 บาท)	
ยางพารา ^{20 21}	1.83 (ล้านราย)	10,042.82	1.39 (ล้านราย)	7,539.08

3) โครงการประกันรายได้เกษตรกร ปีการผลิต 2564/2565²²

สินค้าเกษตร	เป้าหมายเกษตรกร (ล้านครัวเรือน)	วงเงิน (ล้านบาท)	การจ่ายเงินชดเชย ปีการผลิต 2564/2565	
			จำนวนเกษตรกร (ล้านครัวเรือน)	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ข้าวเปลือก ²³	4.68	88,711.74	4.67	86,169.17
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	0.45	1,824.75	ไม่มีการชดเชย เนื่องจากราคาตลาดอ้างอิงสูงกว่าราคาเป้าหมาย	
มันสำปะหลัง	0.52	6,675.16		
ปาล์มน้ำมัน	0.38	7,500.00		
ยางพารา ^{24 25}	1.88 (ล้านราย)	10,065.69	0.53 (ล้านราย)	2,335.37

¹⁹ กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). รายงานประจำปี 2564. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.moc.go.th/th/ebook/category/detail/id/1/iid/7>

²⁰ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (3 พฤศจิกายน 2563). ขออนุมัติโครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนยาง ระยะที่ 2 [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/36446>

²¹ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (15 ตุลาคม 2565). รายงานผลการดำเนินงานรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ 3 (25 กรกฎาคม 2564-25 กรกฎาคม 2565). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.soc.go.th/?page_id=10338

²² กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). รายงานประจำปี 2565. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.moc.go.th/th/ebook/category/detail/id/1/iid/9>

²³ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (15 พฤศจิกายน 2565). โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว พร้อมมาตรการค้ำชานและโครงการสนับสนุนการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2565/66 [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/61682>

²⁴ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (30 พฤศจิกายน 2564). ขออนุมัติโครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนยาง ระยะที่ 3 [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/48878>

²⁵ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (15 ตุลาคม 2565). รายงานผลการดำเนินงานรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ 3 (25 กรกฎาคม 2564-25 กรกฎาคม 2565). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.soc.go.th/?page_id=10338

4) โครงการประกันรายได้เกษตรกร ปีการผลิต 2565/2566 และมาตรการคู้ชาน

ในปีการผลิต 2565/2566 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2565 อนุมัติหลักการโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว พร้อมมาตรการคู้ชาน และโครงการสนับสนุนค่าบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ดังนี้²⁶

- โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2565/66 กรอบวงเงินงบประมาณตามกรอบมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 จำนวน 18,700.13 ล้านบาท โดยมีเป้าหมายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ประมาณ 4.68 ล้านครัวเรือน

- มาตรการคู้ชานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2565/66 ได้แก่ โครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี และโครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร กรอบวงเงินงบประมาณตามกรอบมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 รวมจำนวน 7,482.69 ล้านบาท สำหรับโครงการชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อกที่ขอรับจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นจำนวน 540 ล้านบาท เห็นสมควรให้ใช้จ่ายจากงบประมาณของกรมการค้าภายในเป็นลำดับแรกก่อน

- มาตรการเพื่อช่วยลดภาระต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ใช้กรอบวงเงินโครงการสนับสนุนค่าบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2565/66 ตามกรอบมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 จำนวน 39,858.086 ล้านบาท และให้ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกรมการค้าข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายตามโครงการสนับสนุนลดต้นทุนการผลิตด้านการเกษตรสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว จำนวน 15,225 ล้านบาท รวมจำนวนกรอบวงเงินเพื่อช่วยลดภาระต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2565/66 ทั้งสิ้น 55,083.086 ล้านบาท

²⁶ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (15 พฤศจิกายน 2565). โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว พร้อมมาตรการคู้ชาน และโครงการสนับสนุนค่าบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2565/66 [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/61682>

ปัญหาเกษตรกรชาวสวนกับกลุ่มทุนต่างชาติ

ผลไม้ไทยเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรที่ได้รับความนิยมจากต่างประเทศ ในแต่ละปีมีการส่งออกผลไม้ไทยเป็นจำนวนมากและมีผู้ประกอบการธุรกิจต่างชาติสนใจเข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทย โดยเข้ามาซื้อผลไม้ไทยในสวน เช่น ลำไย ทุเรียน มังคุด และตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ ทั้งนี้ การที่ผู้ประกอบการต่างชาติได้เข้ามาซื้อผลไม้และตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ในประเทศไทยเพื่อการส่งออก ทำให้เกษตรกรมีแหล่งจำหน่ายผลผลิตและได้รับราคาสูง แต่ด้วยผู้ประกอบการต่างชาติมีเงินทุนจำนวนมากกว่าผู้รับซื้อผลไม้ที่เป็นคนไทยในพื้นที่ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถครอบงำและผูกขาดตลาดการค้าผลไม้ไทยรวมทั้งเป็นผู้กำหนดราคาได้ในอนาคต โดยเฉพาะในช่วงที่ผลไม้ออกตามฤดูกาลซึ่งจะมีผลผลิตออกพร้อมกันเป็นจำนวนมากและล้นตลาด ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถคัดเกรดผลไม้และกตราคารับซื้อจากเกษตรกรหรือเลือกเก็บผลไม้บางส่วนหรือเก็บไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ในสัญญา ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถขายผลไม้ให้กับผู้รับซื้อรายอื่นได้หรือขายได้ในราคาที่ลดลง ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนและอาจนำไปสู่การเอาเปรียบจากการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของผู้รับซื้อผลไม้ตามที่ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางการพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม และการกระทำอันเป็นการผูกขาด หรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจรับซื้อผลไม้²⁷ ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 กำหนดไว้ดังนี้

1. การกำหนดเงื่อนไขอย่างไม่เป็นธรรม หรือละเว้นการกำหนดเงื่อนไขในสัญญาอย่างไม่เป็นธรรม เช่น
 - การไม่ระบุวันหรือช่วงเวลาในการเข้าเก็บผลไม้
 - การกำหนดไม่ให้เกิดกรณีมีสิทธิรับเงินมัดจำหรือไม่ระบุกรอบเวลาที่แน่นอนให้เกษตรกรมีสิทธิรับเงินมัดจำกรณีผู้รับซื้อผลไม้ผิดนัดไม่เข้ามาเก็บผลไม้ตามที่ตกลงในสัญญา
 - การไม่ระบุวันสิ้นสุดของสัญญาซึ่งส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถขายผลไม้ให้ผู้รับซื้อผลไม้รายอื่นได้
 - การแก้ไขสัญญาเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเกษตรกรหรือใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าให้เกษตรกรยินยอม
 - เงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมในสัญญาในลักษณะอื่น ๆ
2. การกำหนดหรือปรับลดราคารับซื้อ หรือกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมภายหลังการทำสัญญา ซึ่งส่งผลต่อการปรับลดราคารับซื้ออย่างไม่เป็นธรรม เช่น
 - การปรับลดราคารับซื้อผลไม้ให้แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 - การกำหนดระดับคุณภาพ (เกรด) ของผลไม้หรือเงื่อนไขอื่นใดอย่างไม่เป็นธรรมในขณะที่เก็บผลไม้หรือภายหลังเข้าเก็บผลไม้ เช่น ขนาดของผล ลักษณะของผล หรือสีของเปลือก เป็นต้น ให้ต่ำกว่าความเป็นจริงและแตกต่างจากมาตรฐานที่กำหนดเพื่อการปรับลดราคารับซื้อให้แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในสัญญา
 - การกำหนดเงื่อนไขอื่นหรือการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการรับซื้อโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรซึ่งส่งผลให้ราคารับซื้อลดลง

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า. (กันยายน 2563). *สั่งผู้รับซื้อผลไม้กับพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรม*. สืบค้น 26 มกราคม 2566 จาก https://www.tcct.or.th/assets/portals/1/files/content_ebook/OTCC-Journal-64.pdf

3. การปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม เช่น

- การชะลอการเข้าเก็บผลไม้ให้แตกต่างจากเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถขายผลไม้ให้ผู้รับซื้อรายอื่นได้หรือขายได้ในราคาที่ลดลง

- การเก็บผลไม้ไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงไว้ในสัญญา หรือเลือกเก็บผลไม้บางส่วน ในกรณีที่มีการทำสัญญาซื้อขายแบบเหมาสวน ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถขายผลไม้ให้ผู้รับซื้อผลไม้รายอื่นได้หรือขายผลไม้ได้ในราคาที่ลดลง

- พฤติกรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่เกษตรกร

ทั้งนี้ จากข้อมูลของกรมวิชาการเกษตรได้รายงานข้อมูลรายชื่อทะเบียนสวนและโรงงานผลิตสินค้าพืชส่งออกจีน²⁸ โดยมีจำนวนโรงคัดบรรจุผลไม้ส่งออกไปยังจีน 1,737 โรง (ข้อมูล ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2565) และจำนวนสวนผลไม้ที่ได้ขึ้นทะเบียนส่งออกไปยังจีนมากที่สุด 5 ลำดับแรก (ข้อมูล ณ 22 ธันวาคม 2565) ดังนี้

รายการ	จำนวนสวน
ลำไย	62,143
ทุเรียน	61,648
มังคุด	31,775
มะม่วง	10,020
เงาะ	5,303

โดยที่ผ่านมามีการดำเนินงานนับแต่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2560 สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้รับเรื่องร้องเรียนระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจรับซื้อผลไม้* จำนวน 12 เรื่อง (ข้อมูล ณ 15 กรกฎาคม 2565) ในกรณี ดังนี้²⁹

1) กรณีผู้ประกอบการรับซื้อผลไม้ในพื้นที่ภาคตะวันออก มีพฤติกรรมปรับลดราคาซื้อผลไม้และชะลอการเข้าเก็บผลไม้ให้แตกต่างจากในสัญญา จำนวน 4 เรื่อง

2) กรณีไม่ชำระเงินค่าผลผลิตลำไย จำนวน 1 เรื่อง

3) กรณีโรงคัดบรรจุผลไม้ปฏิบัติทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม โดยชะลอการเข้าเก็บผลไม้ให้แตกต่างจากในสัญญา จำนวน 2 เรื่อง

4) กรณีโรงคัดบรรจุผลไม้ไม่ปฏิบัติตามหนังสือซื้อขายผลผลิตลำไย จำนวน 2 เรื่อง

5) กรณีผู้ประกอบการรับซื้อผลผลิตลำไยมีพฤติกรรมเอาเปรียบในการรับซื้อลำไยจากเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 เรื่อง

* หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจรับซื้อผลไม้ หรือรับซื้อแล้วนำมาคัดบรรจุในหีบห่อหรือภาชนะใด ๆ เพื่อผลิตหรือจำหน่ายต่อภายในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร และเข้าทำสัญญากับเกษตรกร หรือที่เรียกว่า ล้ง

²⁸ กรมวิชาการเกษตร. (2565). รายชื่อทะเบียนสวนและโรงงานผลิตสินค้าพืชส่งออกไปยังจีน. สืบค้น 30 มกราคม 2566 จาก https://www.doa.go.th/psco/?page_id=988

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า. (กรกฎาคม 2565). ความเป็นธรรมทางการค้ากับกรณี “ล้งรับซื้อผลไม้”. สืบค้น 30 มกราคม 2566 จาก <https://www.tcct.or.th/assets/portals/1/files/bookletNo71.pdf>

การป้องกันและการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน ตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2565 และมีพายุเข้าสู่ประเทศไทยช่วงเดือนสิงหาคม และเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ส่งผลให้ประเทศไทยมีฝนตกหนักถึงหนักมากครอบคลุมเกือบทั่วพื้นที่ประเทศไทย ก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยเป็นภัยพิบัติฉุกเฉินสร้างความเสียหายกับภาคการเกษตรเป็นจำนวนมาก โดยมีหน่วยงานของรัฐได้จัดเตรียมการป้องกันและการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย สรุปได้ดังนี้

1. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูฝน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์³⁰ ได้กำหนดมาตรการลดความเสี่ยงภัยจากอุทกภัยด้านการเกษตร แบ่งออกเป็น ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ประกอบด้วย 3 แผนงาน คือ 1) การป้องกันและเตรียมความพร้อม 2) การเผชิญเหตุและการหยุดยั้งความเสียหาย 3) การฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติงานและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สรุปได้ดังนี้

1) การป้องกันและเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ การผลิตทางการเกษตร และการสร้างความเข้าใจกับเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

1.1) การบริหารจัดการน้ำ เช่น การบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำโดยใช้การจำลองการทำงานของอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Operation Simulation) และการจัดทำโค้งปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Operation Rule Curve) โดยกรมชลประทาน และกรมไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อกำหนดการเก็บกักน้ำและการระบายน้ำให้เป็นไปตามเกณฑ์การเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงเวลา ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบจากสภาพน้ำหลากล้นอ่างเก็บน้ำอย่างรุนแรง และเกิดภาวะน้ำท่วมด้านท้ายน้ำ ตลอดจนเร่งเก็บกักน้ำให้ได้มากที่สุดช่วงปลายฤดูฝนเพื่อเป็นน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในช่วงฤดูแล้ง เป็นต้น

1.2) การผลิตทางการเกษตร เช่น การปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านหนี้สินของสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นต้น

1.3) การสร้างความเข้าใจ เช่น การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดความเสียหาย เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่ได้รับทราบและเตรียมการป้องกัน พร้อมทั้งให้คำแนะนำทางวิชาการ เป็นต้น

2) การเผชิญเหตุและการหยุดยั้งความเสียหาย ประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ การผลิตทางการเกษตร และการสร้างการรับรู้ สรุปได้ดังนี้

2.1) การบริหารจัดการน้ำ เช่น การใช้พื้นที่ลุ่มต่ำเป็นพื้นที่รับน้ำหลาก การเสริมประสิทธิภาพของอาคารชลประทานในบริเวณต่าง ๆ ที่พบว่า ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอกับขนาดของสถานการณ์น้ำหลากที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นต้น

³⁰ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ม.ป.ป.). การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูฝน ปี 2565. สืบค้น 23 มกราคม 2566 จาก http://www.plan.doae.go.th/ndrc/work65/rain_65.pdf

2.2) การผลิตทางการเกษตร เช่น การเสริมคันน้ำ คันคลองส่งน้ำหรือคลองระบายน้ำ งานปิดท่อ ลอดทำนบชั่วคราว สนับสนุนเสบียงสัตว์ เวชภัณฑ์ เพื่อช่วยเหลือสัตว์ในพื้นที่ประสบภัย อพยพหรือเคลื่อนย้าย ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ ผลผลิตด้านการเกษตร สู่ที่ปลอดภัย หากเกิดโรคระบาดสัตว์ให้ดำเนินการตามมาตรการ ควบคุมโรค การตรวจ วินิจฉัย ป้องกัน และกำจัดโรคพืช สัตว์ ประมง เพื่อไม่ให้เกิดโรคระบาดในพื้นที่ประสบ ภัย สนับสนุนเวชภัณฑ์เพื่อป้องกันการระบาดของโรคที่เกิดจากน้ำ เป็นต้น

2.3) การสร้างการรับรู้ เช่น การจัดหน่วยเฉพาะกิจลงพื้นที่ประสบภัย เพื่อให้ความช่วยเหลือ เกษตรกร รวมทั้งประเมินความเสียหายและความต้องการช่วยเหลือเบื้องต้น เป็นต้น

3) การฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิม ประกอบด้วย การช่วยเหลือและเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ ด้านการเกษตร ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563 และหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรผู้ประสบภัย กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2564 การประเมินความเสียหายและการซ่อมสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทาน โครงสร้างพื้นฐานด้านการผลิตทางการเกษตร เศรษฐกิจและสังคม คริวเรือนเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

3.1) การช่วยเหลือและเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร ตามระเบียบ กระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563 และหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2564 เช่น พื้นที่ปลูกข้าว ไร่ละ 1,340 บาท พืชไร่และพืชผัก ไร่ละ 1,980 บาท ไม้ผลไม้ยืนต้น และอื่น ๆ ไร่ละ 4,048 บาท ตามพื้นที่เพาะปลูกที่เสียหายจริง ไม่เกินครัวเรือนละ 30 ไร่ เป็นต้น³¹

3.2) การประเมินความเสียหายและการซ่อมสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทาน เช่น การสำรวจความเสียหายของระบบชลประทาน เพื่อซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้ตามปกติโดยเร็ว การประเมินศักยภาพของปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อช่วยเหลือในช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งเตรียมการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ เคลื่อนที่และรถยนต์บรรทุกน้ำ เป็นต้น

3.3) โครงสร้างพื้นฐานด้านการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ การป้องกัน รักษา และกำจัดโรคระบาด ที่เกิดจากน้ำและพืชผลเกษตร การฟื้นฟูพื้นที่ประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร

3.4) เศรษฐกิจและสังคม คริวเรือนเกษตรกร ได้แก่ การวิเคราะห์ความเสียหาย และความสูญเสีย ที่เกิดจากภัยในแต่ละด้าน การวิเคราะห์ผลกระทบจากภัยพิบัติในเชิงเศรษฐกิจมหภาค และผลกระทบ ต่อมนุษย์และสังคม การประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการฟื้นฟูหลังเกิดภัย เพื่อการจัดลำดับความสำคัญ ในการฟื้นฟูของแต่ละภาคส่วนตามระยะเวลา 3 ช่วง คือ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว โดยระดมเจ้าหน้าที่ ให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว และประชาสัมพันธ์ ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

³¹ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (พฤษภาคม 2565). คู่มือการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร. สืบค้น 23 มกราคม 2566 จาก <http://www.plan.doae.go.th/ndrc/work63/Manual-Assisting-Victims.pdf>

2. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2565 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ปี 2565 และขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ปี 2565 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ สรุปได้ดังนี้³²

2.1 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ปี 2565

หลักเกณฑ์

1. เป็นกรณีอุทกภัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อน้ำท่วมขังในที่อยู่อาศัยในช่วงฤดูฝน ปี 2565 ตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2565 ถึงวันที่ 28 ตุลาคม 2565 ทั้งกรณีน้ำท่วมโดยฉับพลัน น้ำไหลหลาก น้ำล้นตลิ่ง รวมถึงการระบายน้ำ จนส่งผลกระทบทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้

2. เป็นที่อยู่ที่ประสบอุทกภัย ตามข้อ 1 และได้รับผลกระทบกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ที่อยู่อาศัยประจำถิ่นน้ำท่วมขัง ตั้งแต่ 1 วัน (24 ชั่วโมง) แต่ไม่เกิน 7 วัน และทรัพย์สินได้รับความเสียหาย

(2) ที่อยู่อาศัยประจำถิ่นน้ำท่วมขัง เกินกว่า 7 วันขึ้นไป

เงื่อนไข

1. ต้องเป็นบ้านที่อยู่อาศัยประจำในพื้นที่ที่ได้ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยและหรือประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และ

(1) มีหนังสือรับรองผู้ประสบภัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกให้ (ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 30) และ

(2) ต้องผ่านการประชาคมหมู่บ้านของแต่ละพื้นที่ประสบสาธารณภัย และ

(3) ผ่านการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลจากคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) สำหรับกรุงเทพมหานคร ต้องผ่านการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลจากสำนักงานเขตและกรุงเทพมหานคร

2. กรณีที่ประสบภัยหลายครั้ง ให้ได้รับความช่วยเหลือเพียงครั้งเดียว

ทั้งนี้ ให้จังหวัดที่ประสบภัยเร่งรัดดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องตามหลักเกณฑ์และช่วยเหลือให้แล้วเสร็จ ภายใน 60 วัน ตั้งแต่วันที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

2.2 คณะรัฐมนตรีอนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณ

คณะรัฐมนตรีอนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณในการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน กรณีอุทกภัย จากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ปี 2565 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข

³² สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (29 พฤศจิกายน 2565). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 29 พฤศจิกายน 2565. สืบค้น 24 มกราคม 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/62130>

และวิธีการจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ปี 2565 จำนวน 1,046,460 ครั้วเรือน วงเงิน 6,258.54 ล้านบาท ข้อมูล ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2565 ตามข้อมูลครัวเรือนผู้ประสบภัยเบื้องต้น ซึ่งเป็นจำนวนครัวเรือนจากการสำรวจเบื้องต้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัด 66 จังหวัด ที่อยู่ในพื้นที่ ได้ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยหรือประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยรับงบประมาณและจ่ายเงินช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย ผ่านธนาคารออมสิน ให้เบิกจ่ายในงบเงินอุดหนุน ลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป รวมทั้งให้สามารถเฉลี่ยจ่ายข้ามจังหวัดได้

นอกจากนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์³³ ได้สรุปผลการสำรวจความเสียหายของเกษตรกร และการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย พ.ศ. 2562 หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563 และหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรผู้ประสบภัย กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2564 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 สรุปได้ดังนี้

1) อุทกภัย ช่วงเดือนสิงหาคม-เดือนพฤศจิกายน 2565

ประเภท	จำนวน จังหวัด ที่ได้รับความเสียหาย (จังหวัด)	เกษตรกร ได้รับความเสียหาย (ราย)	พื้นที่ได้รับความเสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)	เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือ		มูลค่าการให้ความช่วยเหลือ (ล้านบาท)
					(ราย)	(ร้อยละ)	
1. ด้านพืช	65	464,170	4,158,521 ไร่	6,525.18	89,862	19.36	1,184.39
2. ด้านประมง	52	27,145	44,902 ไร่ 36,804 ตร.ม.*	303.30	6,956	25.62	55.65
3. ด้านปศุสัตว์ และแปลงหญ้า	18	825	207,048 ตัว** 544 ไร่	5.22	410	49.70	2.47

หมายเหตุ: สรุปจากข้อมูลผลการสำรวจความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ช่วงเดือนสิงหาคม-เดือนพฤศจิกายน 2565 ข้อมูล ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร

*พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กระชัง) ได้รับความเสียหาย จำนวน 44,902 ตร.ม.

**สัตว์ตายหรือสูญหาย จำนวน 207,048 ตัว

³³ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร. (9 กุมภาพันธ์ 2566). รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 (เวลา 15.00 น.). สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.moac.go.th/warning-preview-451991791224>

2) อุทกภัยภาคใต้ ช่วงวันที่ 1 ธันวาคม 2565-วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566

ประเภท	จำนวนจังหวัดที่ได้รับผลกระทบ (จังหวัด)	เกษตรกรได้รับความเสียหาย (ราย)	พื้นที่ได้รับความเสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)	เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือ		มูลค่าการให้ความช่วยเหลือ (ล้านบาท)
					(ราย)	(ร้อยละ)	
1. ด้านพืช	11	1,412	5,424 ไร่	9.81	145	10.27	0.81
2. ด้านประมง	10	1,377	1,487 ไร่ 8,961 ตร.ม.*	17.79	36	2.61	0.51
3. ด้านปศุสัตว์และแปลงหญ้า	7	อยู่ระหว่างสำรวจ	อยู่ระหว่างสำรวจ	อยู่ระหว่างสำรวจ	อยู่ระหว่างสำรวจ	อยู่ระหว่างสำรวจ	อยู่ระหว่างสำรวจ

หมายเหตุ: สรุปจากข้อมูลผลการสำรวจความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ ช่วงเดือนธันวาคม 2565-เดือนกุมภาพันธ์ 2566 ข้อมูล ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร

*พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กระชัง) ได้รับความเสียหาย จำนวน 8,961 ตร.ม.

โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม

1. โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์)¹

1.1 ภาพรวมของโครงการ

โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) เป็นโครงการภายใต้แผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (M-MAP) ที่เชื่อมโยงการเดินทางของกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก รวมทั้งเป็นโครงการภายใต้มาตรการเร่งรัดโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ (PPP Fast Track) โดยโครงการได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนตะวันออก ช่วงศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2559 และปัจจุบันงานโยธาดำเนินการก่อสร้างใกล้แล้วเสร็จ

2) ส่วนตะวันตก ช่วงบางขุนนนท์-ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งมีระยะทาง 13.4 กิโลเมตร จำนวน 11 สถานี (ใต้ดินตลอดสาย) โดยเสนอขออนุมัติรูปแบบการร่วมลงทุนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ส่วนตะวันออกและส่วนตะวันตกตามพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 ภายใต้รูปแบบการลงทุนแบบ PPP Net Cost ในคราวเดียวกัน โดยให้เอกชนร่วมลงทุนเป็นระยะเวลา 30 ปี ภาคเอกชนเป็นผู้จัดเก็บค่าโดยสารและรับความเสี่ยงด้านรายได้ค่าโดยสาร รายได้จากการพัฒนาเชิงพาณิชย์ และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด โดยภาครัฐไม่มีภาระสนับสนุนทางการเงิน (Subsidy) แก่เอกชนในส่วนงานระบบรถไฟฟ้าและขบวนรถ และงานเดินรถและซ่อมบำรุงรักษาของโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์)

โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) มีระยะทาง 35.9 กิโลเมตร แบ่งเป็นส่วนตะวันออก (ช่วงศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย-มีนบุรี (สุวินทวงศ์)) ระยะทาง 22.5 กิโลเมตร จำนวน 17 สถานี (สถานีใต้ดิน 10 สถานี และสถานียกระดับ 7 สถานี) และส่วนตะวันตก (ช่วงบางขุนนนท์-ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย) ระยะทาง 13.4 กิโลเมตร จำนวน 11 สถานี (สถานีใต้ดินตลอดสาย)

¹ 1. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (28 มกราคม 2563). ขออนุมัติโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) ของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2563/9933448334.pdf

2. โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.mrta.co.th/th/projectelectrictrain/bangkok-and-neighborhoods/orangeline/>

3. รัฐบาลไทย (ROYAL THAI GOVERNMENT). (28 มกราคม 2563). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุมัติโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) ของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/26116>

ตารางแสดงภาพรวมของโครงการ

รายการ	โครงข่ายสายสี่ล้อทั้งระบบ	ส่วนตะวันออก	ส่วนตะวันตก
ระยะทาง	35.9 กม. (ใต้ดิน 27 กม. + ยกระดับ 8.9 กม.)	22.5 กม. (ใต้ดิน 13.6 กม. + ยกระดับ 8.9 กม.)	13.4 กม. (ใต้ดินตลอดสาย)
จำนวนสถานี	28 สถานี (21 สถานีใต้ดิน + 7 สถานียกระดับ)	17 สถานี (10 สถานีใต้ดิน + 7 สถานียกระดับ)	11 สถานี (ใต้ดินตลอดสาย)
ระบบไฟฟ้า	Heavy Rail Transit System (4 ตู้/ขบวน ในปีที่เปิด)		
ผู้โดยสาร	439,736 คน/เที่ยว/วัน (ปี 2569)	121,599 คน/เที่ยว/วัน (ปี 2566)	439,736 คน/เที่ยว/วัน (ปี 2569)
ผลตอบแทน ด้านเศรษฐกิจ*	EIRR = ร้อยละ 19.06 (NPV = 107,564 ล้านบาท)	EIRR = ร้อยละ 13.96 (NPV = 15,185 ล้านบาท)	EIRR = ร้อยละ 19.45 (NPV = 67,640 ล้านบาท)
ผลตอบแทน ด้านการเงิน*	FIRR = ร้อยละ 0.40 (NVP = -107,556 ล้านบาท)	FIRR = ร้อยละ - 5.87 (NVP = - 95,234 ล้านบาท)	FIRR = ร้อยละ 0.00 (NVP = - 60,714 ล้านบาท)
การจัดทำ รายงาน EIA	จัดทำรายงาน EIA 2 เล่ม (ส่วนตะวันออกและ ส่วนตะวันตก)	คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เห็นชอบแล้ว	อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไข ตามความเห็นของ คชก.
การจัด กรรมสิทธิ์ที่ดิน	พื้นที่รวม 1,099 แปลง รวม 553 หลัง	พื้นที่รวม 594 แปลง รวม 222 หลัง	พื้นที่รวม 505 แปลง รวม 331 หลัง (41 ไร่ 1 งาน 96 ตร.ว.)
	มูลค่า 24,286 ล้านบาท	มูลค่า 9,625 ล้านบาท	มูลค่า 14,661 ล้านบาท

หมายเหตุ: * มาจากผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเศรษฐกิจและการเงินระยะเวลา 30 ปี ที่อัตราคิดลดร้อยละ 12 และร้อยละ 5 ตามลำดับ บนสมมติฐาน MRT Assessment Standardization (ยังไม่รวมกรณีจำกัดอัตราค่าโดยสารสูงสุดที่ 12 สถานี) ทั้งนี้ กรณีจำกัดอัตราค่าโดยสารสูงสุดที่ 12 สถานี IRR ของทั้งโครงการฯ คือ ร้อยละ 0.40 (NPV = - 107,556 ล้านบาท) ในขณะที่ EIRR คือ ร้อยละ - 2.26 (NPV = 107,564 ล้านบาท)

1.2 มูลค่าและรูปแบบการลงทุนของโครงการ

ตารางแสดงมูลค่าของโครงการ

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ส่วนตะวันออก	ส่วนตะวันตก	รวม
การจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน/ ค่าจ้างสำรวจจอสั่งหากรรมสิทธิ์	9,625 (เงินงบประมาณ)	14,661 (เงินงบประมาณ)	24,286
การก่อสร้างงานโยธา/ค่าจ้างที่ปรึกษา บริหารและควบคุมงานโยธา	82,907 (เงินกู้ภายในประเทศ)	96,012 (เงินงบประมาณ)	178,919
งานระบบรถไฟฟ้า ขบวนรถไฟฟ้า บริหารการเดินรถและซ่อมบำรุงรักษา ทั้งโครงการ/ค่าจ้างที่ปรึกษาโครงการฯ	32,116 (เงินลงทุนจากภาคเอกชน)		32,116
รวม	235,321		

ตารางแสดงรูปแบบการลงทุนของโครงการ

รายการ	รูปแบบการลงทุน	
	ส่วนตะวันออก	ส่วนตะวันตก
การจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน	- รัฐเป็นผู้รับผิดชอบจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการกรรมสิทธิ์ ที่ดินสำหรับโครงการฯ ทั้งส่วนตะวันตก และตะวันออก	PPP Net Cost โดยแบ่งการลงทุน ดังนี้ - ภาครัฐลงทุนค่างานจัดการกรรมสิทธิ์ ที่ดินโครงการฯ ส่วนตะวันตก
การก่อสร้างงานโยธา	- ให้กระทรวงการคลัง (กค.) จัดหาแหล่งเงินกู้ ที่เหมาะสม และให้สำนักงบประมาณ (สปป.) พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณให้เป็นรายได้ แก่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ให้เพียงพอต่อการดำเนินการ การบริหารงาน การลงทุน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และการชำระหนี้แก่แหล่งเงินกู้ทั้งในส่วน ของเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง	- ภาคเอกชนลงทุนค่างานโยธาโครงการฯ ส่วนตะวันตก โดยภาครัฐจะทยอย จ่ายคืนหลังเปิดให้บริการเดินรถ เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี (อัตราคิดลดร้อยละ 5)
งานระบบรถไฟฟ้า ขบวนรถไฟฟ้า บริหารการเดินรถ และซ่อมบำรุงรักษา ทั้งโครงการ	- ภาคเอกชนลงทุนค่างานระบบไฟฟ้า ขบวนรถไฟฟ้า บริหารการเดินรถและ ซ่อมบำรุงรักษาทั้งเส้นทาง ระยะเวลาเดินรถ 30 ปี นับจากเริ่มเปิดให้บริการ โครงการฯ ส่วนตะวันออก เป็นต้นไป และเป็นผู้จัดเก็บค่าโดยสารและรับความเสี่ยง ด้านรายได้ค่าโดยสาร รายได้จากการพัฒนาเชิงพาณิชย์ และรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานทั้งหมด โดยภาครัฐไม่มีภาระสนับสนุนทางการเงิน (Subsidy) แก่เอกชนในส่วนงานนี้	

3. โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (ส่วนตะวันตก)

3.1 ลำดับเหตุการณ์สำคัญ²

วันที่	เหตุการณ์
3 กรกฎาคม 2563	รฟม. ออกประกาศเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (PPP)
10-24 กรกฎาคม 2563	ขายซองเอกสารสำหรับการคัดเลือกเอกชน (RFP) มีผู้สนใจซื้อซองเอกสาร รวม 10 ราย
27 สิงหาคม 2563	นำส่งเอกสารสำหรับการคัดเลือกเอกชนเพิ่มเติม (RFP Addendum) ให้เอกชนผู้ซื้อซองเอกสาร RFP ทุกราย แจ้งปรับปรุงวิธีการประเมินข้อเสนอ จากเกณฑ์พิจารณาด้านราคา 100 คะแนน เป็นประเมินให้คะแนนด้านเทคนิค 30 คะแนน และราคา 70 คะแนน
17 กันยายน 2563	เอกชนผู้ซื้อซองเอกสาร RFP รายหนึ่ง ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอทุเลาการบังคับใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ชนะฉบับใหม่
19 ตุลาคม 2563	ศาลปกครองกลางมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามเกณฑ์การประเมินใหม่ไว้เป็นการชั่วคราว
2 พฤศจิกายน 2563	รฟม. และคณะกรรมการ มาตรา 36 ยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลมีคำพิพากษากลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำสั่งระงับคำสั่งทุเลาการบังคับของศาลปกครองชั้นต้น
9 พฤศจิกายน 2563	รฟม. เปิดให้เอกชนยื่นข้อเสนอ มีเอกชนยื่นซอง 2 ราย
3 กุมภาพันธ์ 2564	คณะกรรมการ มาตรา 36 ยกเลิกประกาศเชิญชวนการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม
11 กุมภาพันธ์ 2564	ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งถอนอุทธรณ์คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว และให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ
22 กุมภาพันธ์ 2564	เอกชนยื่นฟ้อง รฟม. และคณะกรรมการ มาตรา 36 ต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ในฐานะกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16) กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 และมาตรา 165
5 พฤษภาคม 2564	ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางรับคำฟ้อง
18 สิงหาคม 2564	ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ให้จำหน่ายคดีในข้อหาที่ฟ้องขอให้เพิกถอนหลักเกณฑ์การร่วมลงทุน
1 กันยายน 2564	ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งยืนตามคำสั่งศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องกรณีห้ามมิให้คณะกรรมการคัดเลือกตามมาตรา 36 และ รฟม. กระทำการหรือดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกเอกชนในโครงการพิพาทครั้งใหม่
24 พฤษภาคม 2565	รฟม. ประกาศเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ครั้งที่ 2

² เปิดใหม่ไลน์ 'รถไฟฟ้าสายสีส้ม' 3 ปีที่เสียไป จากปมล้มประมูล. (2 มกราคม 2566). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1045335>

วันที่	เหตุการณ์
27 พฤษภาคม- 10 มิถุนายน 2565	รฟม. ขยายของเอกสารยื่นข้อเสนอโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม
1 กรกฎาคม 2565	ศาลปกครองกลาง นัดพิจารณาคดีเพิกถอนมติของคณะกรรมการมาตรา 36 และประกาศของ รฟม. เกี่ยวกับการยกเลิกประกวดราคาในโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม
7 กรกฎาคม 2565	ศาลปกครองกลาง อ่านคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ 850/2564 หมายเลขแดงที่ 1455/2565 โดยพิพากษาเพิกถอนมติของคณะกรรมการมาตรา 36 และประกาศของ รฟม. เกี่ยวกับการยกเลิกประกวดราคาในโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม โดยชี้ว่าเป็นมติและประกาศที่ออกโดยใช้ดุลพินิจไม่ชอบด้วยกฎหมาย (วันที่ 3 กรกฎาคม 2563)
20 กรกฎาคม 2565	เอกชนร้องทุกข์ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)
21 กรกฎาคม 2565	รฟม. ชี้แจงคำพิพากษาศาลปกครองกลาง (7 กรกฎาคม 2565) ยังไม่มีผลบังคับ จนกว่าคดีจะสิ้นสุด
27 กรกฎาคม 2565	รฟม. เปิดรับข้อเสนอเอกชนในโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม
2 สิงหาคม 2565	รฟม. เริ่มเปิดซองข้อเสนอเอกชนในโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม
8 สิงหาคม 2565	ศาลปกครองกลางยกคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามที่เอกชนร้องขอ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองกลางได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าการดำเนินการคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุน ตามประกาศเชิญชวนฯ ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 เป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามขั้นตอนตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน
15 กันยายน 2565	ศาลปกครองสูงสุดนัดนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก เกี่ยวกับมติแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาผู้ชนะการประเมินของเอกสารคัดเลือกเอกชน
16 กันยายน 2565	รฟม. ประกาศผลพิจารณาข้อเสนอเอกชน โดย บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BEM) เป็นผู้ยื่นข้อเสนอที่ผ่านการประเมินสูงสุด
27 กันยายน 2565	ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง นัดฟังคำสั่งหรือคำพิพากษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ประมูลรถไฟฟ้าสายสีส้ม เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยศาลชั้นต้นได้พิจารณายกฟ้องคดีดังกล่าว

3.2 รายละเอียดโครงการทั่วไป³

วันที่ 24 พฤษภาคม 2565 การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ได้ประกาศเชิญชวนเอกชนเข้าร่วมคัดเลือกเป็นผู้ร่วมลงทุน ซึ่งเป็นลักษณะโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP-Public Private Partnership) โดยการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ลงทุนด้านการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งโครงการ รวมทั้งดำเนินการก่อสร้างงานโยธาโครงการส่วนตะวันออก ช่วงศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย-มีนบุรี (สุวินทวงศ์)

ผู้ร่วมลงทุนรับผิดชอบลงทุนงานออกแบบและก่อสร้างงานโยธาโครงการส่วนตะวันตก ช่วงบางขุนนนท์-ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย งานออกแบบ จัดหา ผลิต ติดตั้ง และทดสอบการทำงานของอุปกรณ์งานระบบรถไฟฟ้า รวมทั้งงานให้บริการการเดินรถไฟฟ้าและซ่อมบำรุงรักษาตลอดทั้งเส้นทาง รวมถึงเป็นผู้จัดเก็บค่าบริการ (PPP Net Cost)

แผนร่วมลงทุนแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การออกแบบและก่อสร้างงานโยธาและการจัดการระบบรถไฟฟ้าโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงตะวันออก ระยะเวลา 3 ปี 6 เดือนนับจากวันที่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ระบุในหนังสือแจ้งให้เริ่มงาน และโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงตะวันตกระยะเวลา 6 ปี นับจากวันที่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ระบุในหนังสือแจ้งให้เริ่มงาน

ระยะที่ 2 การให้บริการการเดินรถไฟฟ้าและบำรุงรักษา ระยะเวลา 30 ปี นับจากวันที่เริ่มการบริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้มช่วงตะวันออก

ทั้งนี้ ในการดำเนินการโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม เอกชนจะมีแหล่งรายได้หลักจาก 2 ส่วน ได้แก่ (1) รายได้จากการจัดเก็บค่าโดยสาร และ (2) รายได้จากการพัฒนาเชิงพาณิชย์

ทั้งนี้ การคัดเลือกดังกล่าว จะเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน 2562 และ พ.ร.บ.การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย 2543

³ 1. BEM เตรียมเซ็นสัญญารถไฟฟ้าสายสีส้ม. (19 ตุลาคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.prachachat.net/breaking-news/news-1088767>

2. Round up รถไฟฟ้าใต้ดินสีส้มตะวันตก. (1 สิงหาคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-993738>

3.3. สถานการณ์ปัจจุบัน

3.3.1 ความคืบหน้า

การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) กระทรวงคมนาคม⁴ ได้มีประกาศเชิญชวน การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์ - มีนบุรี (สุวินทวงศ์) ครั้งใหม่ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 และได้เปิดขายเอกสารสำหรับการคัดเลือกเอกชน (Request for Proposal Documents: RFP) ตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม-10 มิถุนายน 2565 โดยมีเอกชนผู้สนใจเข้าซื้อเอกสาร RFP ทั้งสิ้น 14 ราย และต่อมาบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BTSC) ได้ยื่นฟ้องศาลปกครองกลาง ขอให้ศาลเพิกถอนหรือยกเลิกประกาศเชิญชวนฉบับเดือนพฤษภาคม 2565 และเอกสาร RFP รวมทั้งประกาศ กับมติที่เกี่ยวข้องด้วย และขอให้ศาลกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวห้ามการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการคัดเลือกเอกชนครั้งใหม่ และศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2565 ยกคำร้องขอให้ศาล มีคำสั่งทุเลาการบังคับตามที่ BTSC ร้องขอแล้ว

วันที่ 27 กรกฎาคม 2565 ซึ่งเป็นกำหนดการยื่นข้อเสนอ ปรากฏว่ามีผู้ยื่นข้อเสนอ การร่วมลงทุน จำนวนทั้งสิ้น 2 ราย ได้แก่ 1) บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BEM) และ 2) ITD Group

ต่อมาการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) คณะกรรมการคัดเลือก ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์- มีนบุรี (สุวินทวงศ์) (คณะกรรมการคัดเลือกฯ) และเอกชนผู้ยื่นข้อเสนอ พร้อมทั้ง ผู้สังเกตการณ์ตามข้อตกลงคุณธรรม ได้ร่วมเปิดซองข้อเสนอการร่วมลงทุนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ซองที่ 1 ข้อเสนอด้านคุณสมบัติ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2565 โดยได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอซองที่ 1 และได้ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอซองที่ 1 แล้วเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 โดยผู้ยื่นข้อเสนอ ทั้ง 2 รายเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอซองที่ 1

การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) คณะกรรมการคัดเลือกและเอกชน ผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอซองที่ 1 พร้อมทั้งผู้สังเกตการณ์ตามข้อตกลงคุณธรรม ได้ร่วมเปิดซองข้อเสนอ การร่วมลงทุนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้มฯ ซองที่ 2 ข้อเสนอด้านเทคนิค เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565 โดยได้ตรวจสอบพิจารณาข้อเสนอซองที่ 2 และได้ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอซองที่ 2 แล้ว เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2565 โดยผู้ยื่นข้อเสนอทั้ง 2 รายเป็นผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอซองที่ 2 และในวันเดียวกัน (7 กันยายน 2565) รฟม. และคณะกรรมการคัดเลือกฯ ได้ดำเนินการเปิดซองข้อเสนอซองที่ 3 ข้อเสนอ ด้านการลงทุนและผลตอบแทน โดยมีผู้สังเกตการณ์ตามข้อตกลงคุณธรรมและผู้ผ่านการพิจารณาข้อเสนอซองที่ 2 เข้าร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและร่วมเป็นสักขีพยาน ซึ่งมีผลการยื่นข้อเสนอในเบื้องต้น ดังนี้

⁴ กรมประชาสัมพันธ์. (9 กันยายน 2565). รฟม. เปิดซองข้อเสนอซองที่ 3 ข้อเสนอด้านการลงทุนและผลตอบแทน โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.prd.go.th/th/content/page/index/id/119434>

- บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เสนอผลประโยชน์สุทธิ (มูลค่าปัจจุบัน: NPV) เท่ากับ - 78,287.95 ล้านบาท

- ITD Group เสนอผลประโยชน์สุทธิ (มูลค่าปัจจุบัน: NPV) เท่ากับ - 102,635.66 ล้านบาท (สำหรับผลประโยชน์สุทธิ คือ เงินตอบแทนที่ผู้ยื่นข้อเสนอจะให้แก่ รฟม. หักลบด้วย จำนวนเงินสนับสนุนค่างานโยธา ที่ผู้ยื่นข้อเสนอจะขอรับจาก รฟม. ซึ่งตัวเลขติดลบ หมายความว่า ยิ่งติดลบน้อย จะเป็นประโยชน์กับภาครัฐมากกว่า เพราะขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อยกว่า)

ทั้งนี้ ในลำดับถัดไป รฟม. และคณะกรรมการคัดเลือกฯ จะพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของข้อเสนอดังกล่าวและดำเนินการตามขั้นตอนที่ระบุในเอกสารสำหรับการคัดเลือกเอกชน (RFP) และพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 โดยเคร่งครัดต่อไป

3.3.2 ข้อสังเกต/ข้อควรพิจารณา จากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ประเด็น BTSC ฟ้องศาลปกครอง คดีหมายเลขดำที่ 2280/2563⁵

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ 300/2564 ยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ที่ให้จำหน่ายคดีในข้อหาที่ BTSC ฟ้องขอให้เพิกถอนหลักเกณฑ์การร่วมลงทุนฯ ที่แก้ไขเพิ่มเติมและการเปลี่ยนแปลงเอกสารการคัดเลือกเอกชนเพิ่มเติมครั้งที่ 1

ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 192/2565 พิพากษายกฟ้องในข้อหาที่ BTSC ฟ้องว่าการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ฯ เป็นการละเมิด เรียกค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน 500,000 บาท

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด เนื่องจาก BTSC ได้ยื่นอุทธรณ์

2) ประเด็น BTSC ฟ้องศาลปกครอง คดีหมายเลขดำที่ 580/2564⁶

วันที่ 7 กรกฎาคม 2565 ศาลปกครองกลางนัดอ่านคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ 580/2564 ระหว่างบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หรือบีทีเอสซี (ผู้ฟ้องคดี) กับ คณะกรรมการคัดเลือกตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) ที่ 1 กับพวกรวม 2 คน (ผู้ถูกฟ้องคดี)

⁵ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. (27 ตุลาคม 2565). รฟม. ชี้แจงข้อเท็จจริง กรณีมีข่าวคัดค้านผลการดำเนินการคัดเลือกเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) (ข่าวประชาสัมพันธ์) ฉบับที่ 71/2565. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://mrt.co.th/th/news/information>

⁶ 1. ศาลปกครองกลางพิพากษา คดีล้มประมูลรถไฟฟ้าสายสีส้ม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย. (7 กรกฎาคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-974948>

2. Round up รถไฟฟ้าใต้ดินสีส้มตะวันตก. (1 สิงหาคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-993738>

3. การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. (27 ตุลาคม 2565). รฟม. ชี้แจงข้อเท็จจริง กรณีมีข่าวคัดค้านผลการดำเนินการคัดเลือกเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) (ข่าวประชาสัมพันธ์) ฉบับที่ 71/2565. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://mrt.co.th/th/news/information>

คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีมติยกเลิกการประมูลในโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) มีประกาศ ลว. 3 กุมภาพันธ์ 2564 ยกเลิกประกาศเชิญชวนการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม และยกเลิกการคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุน เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ซื้อและยื่นเอกสารข้อเสนอการร่วมลงทุนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย

คำพิพากษา

ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 1455/2565 พิพากษาเพิกถอนมติของคณะกรรมการคัดเลือก ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) ที่เห็นชอบให้ยกเลิกประกาศเชิญชวนการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้มฯ ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2563 และยกเลิกการคัดเลือกเอกชนตามประกาศเชิญชวนฯ ดังกล่าว และเพิกถอนประกาศของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) เรื่อง ยกเลิกประกาศเชิญชวนการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้มฯ และยกเลิกการคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุนตามประกาศเชิญชวนดังกล่าว ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการคัดเลือกฯ มีมติ และตั้งแต่วันที่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) มีประกาศดังกล่าว

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และคณะกรรมการคัดเลือก ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน 2562 อยู่ระหว่างใช้สิทธิอุทธรณ์โต้แย้งคำพิพากษามาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน คดีดังกล่าวจึงยังไม่ถึงที่สุด ทั้งนี้ จากประเด็นคำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ 580/2564 ตามที่ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2565 ให้เพิกถอนมติและประกาศยกเลิกการคัดเลือกเอกชนนั้น คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวยังไม่ส่งผลบังคับจนกว่าคดีจะถึงที่สุดตามมาตรา 70 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

3) ประเด็น BTSC ฟ้องศาลปกครองคดีหมายเลขดำที่ 1646/2565⁷

ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2565 ยกคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับคดีตามที่ BTSC ร้องขอ โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองกลาง พิจารณาแล้วมีความเห็นโดยสรุปว่า การรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชนเพื่อประกอบการจัดทำประกาศเชิญชวนฯ และประกาศเชิญชวนฯ ฉบับเดือนพฤษภาคม 2565 มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน การกำหนดคุณสมบัติ

⁷ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. (27 ตุลาคม 2565). รฟม. ชี้แจงข้อเท็จจริง กรณีมีข่าวคัดค้านผลการดำเนินการคัดเลือกเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) (ข่าวประชาสัมพันธ์) ฉบับที่ 71/2565. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://mrta.co.th/th/news/information>

และหลักเกณฑ์ด้านการก่อสร้างงานโยธาในระดับสูงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 ประกาศเชิญชวนฯ มีการเปิดกว้างให้เอกชนเข้าร่วมในการคัดเลือกมากขึ้นกว่าประกาศเชิญชวนฯ ฉบับเดือนกรกฎาคม 2563 และประกาศเชิญชวนฯ ฉบับเดือนพฤษภาคม 2565 ไม่มีลักษณะเป็นการตัดสิทธิหรือกีดกัน BTSC มิให้เข้าร่วมยื่นข้อเสนอ ซึ่งคำสั่งยกคำร้องดังกล่าวเป็นที่สุดแล้วตามข้อ 73 วรรคสอง ของระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543

BTSC ได้ซื้อเอกสารคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุนฯ แต่เมื่อถึงกำหนดยื่นเอกสารข้อเสนอวันที่ 27 กรกฎาคม 2565 มีเอกชน 2 รายที่ยื่นข้อเสนอ ได้แก่ บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และ ITD Group การที่ BTSC ไม่ยื่นเอกสารข้อเสนอไม่ว่าด้วยเหตุผลประการใด ทำให้ BTSC ไม่ใช่ผู้ยื่นข้อเสนอจึงทำให้ไม่มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกตามกระบวนการ

4) ประเด็น BTSC ฟ้องศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ คดีหมายเลขดำที่ อท30/2564⁸

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อท133/2565 ระหว่าง BTSC เป็นโจทก์ฟ้องผู้ว่าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และคณะกรรมการคัดเลือกตามมาตรา 36 รวม 7 คน เป็นจำเลยในความผิดต่อหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 กรณีที่มีการแก้ไขหลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุนฯ โดยศาลได้ไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่า ผู้ว่าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และคณะกรรมการคัดเลือกฯ ได้แก้ไขหลักเกณฑ์การประเมินข้อเสนอ ฉบับเดือนกรกฎาคม 2563 ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 และเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน การแก้ไขหลักเกณฑ์เป็นไปเพื่อประโยชน์ของรัฐ ไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ยื่นข้อเสนอรายใด และกรณีที่มีการยกเลิกการคัดเลือกเอกชนตามประกาศเชิญชวนฯ ฉบับเดือนกรกฎาคม 2563 ไม่มีเจตนาถ่วงล่าช้าหรือกระทำการนอกขอบเขตของกฎหมาย ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต จึงไม่มีมูลความผิดตามฟ้อง พิพากษายกฟ้อง

ทั้งนี้ ปัจจุบันยังมีคดีที่เกี่ยวข้องกับโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้มรวม 3 คดี⁹ ประกอบด้วย

1. คดีเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาผู้ชนะในการประมูล ครั้งที่ 1 ขณะนี้อยู่ระหว่างรอนัดตัดสินคดี

⁸ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. (27 ตุลาคม 2565). รฟม. ชี้แจงข้อเท็จจริง กรณีมีข่าวคัดค้านผลการดำเนินการคัดเลือกเอกชนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงบางขุนนนท์-มีนบุรี (สุวินทวงศ์) (ข่าวประชาสัมพันธ์) ฉบับที่ 71/2565. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://mrta.co.th/th/news/information>

⁹ เปิดใหม่ไลน์ 'รถไฟฟ้าสายสีส้ม' 3 ปีที่เสียไป จากปมล้มประมูล. (2 มกราคม 2566). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1045335>

2. คดียกเลิกการประกวดราคา และคำสั่งของผู้ว่าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ที่มีคำสั่งและออกประกาศยกเลิกการประกวดราคาโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 ปัจจุบันศาลปกครองกลางได้พิพากษาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2565 ซึ่งว่าการยกเลิกประมูลผลจากการเปลี่ยนหลักเกณฑ์คัดเลือกในครั้งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัจจุบันการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย อยู่ระหว่างยื่นอุทธรณ์ไปยังศาลปกครองสูงสุด

3. คดีการกำหนดหลักเกณฑ์ประมูลรถไฟฟ้าสายสีส้ม ครั้งที่ 2 ชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นคดีล่าสุดที่ศาลปกครองกลางรับไว้พิจารณา ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนพิจารณา ยังไม่มีกำหนดนัดไต่สวนเพิ่มเติม

การปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย

สถานีกลางบางซื่อ ได้รับพระราชทานนาม เป็น “สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์” จึงต้องดำเนินการเปลี่ยนชื่อใหม่ จึงเป็นที่มาของการใช้งบประมาณสูงถึง 33,169,726.39 บาท ในโครงการปรับปรุงป้ายชื่อจาก “สถานีกลางบางซื่อ” เป็น “สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์” และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ว่าจ้าง บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ UNIQ โดยวิธีเฉพาะเจาะจง¹⁰ จากการใช้งบประมาณและวิธีการดังกล่าวก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างกว้างขวาง

1. คำชี้แจงของการรถไฟแห่งประเทศไทย

การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ชี้แจงว่า โครงการจัดทำป้ายชื่อสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอย่างเคร่งครัด ทั้งการกำหนดราคากลาง กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้งาน ถูกต้องตามหลักวิศวกรรม เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าของงบประมาณและความปลอดภัยต่อโครงสร้างภายในสถานีสำหรับรองรับการเป็นศูนย์กลางการเดินทางระบบรางที่สำคัญของภูมิภาค อันจะทำให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ¹¹

การกำหนดราคากลาง

การกำหนดราคากลาง รฟท. ได้มีการดำเนินการโดยการตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตของงานและราคากลาง ตามคำสั่งเฉพาะที่ ก.812/2565 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2565 โดยมีการพิจารณารายละเอียดของการประมาณการที่เกี่ยวข้องกับชนิด จำนวน ปริมาณ รายการวัสดุ วัสดุต่าง ๆ ค่าแรง ที่ต้องนำมาใช้ในการคำนวณที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามราคากลางและระเบียบของกรมบัญชีกลาง คิดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%) เป็นเงิน 33,169,726.39 บาท ราคาดังกล่าวได้รวมยอดเงินเพื่อจ่าย (Provisional Sum) เป็นเงิน 1,627,662.60 บาท ซึ่งยอดเงินเพื่อจ่าย (Provisional Sum) รายการนี้กำหนดไว้ว่า จะจ่ายให้ก็ต่อเมื่อผู้ว่าจ้างสั่งให้ดำเนินการ สำหรับงานติดตั้งและรื้อถอนวัสดุปิดแทนผนังกระจก เช่น แผ่นผนังอะคริลิกใส เป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้ลมหรือฝนสาดเข้าตัวอาคารสถานีระหว่างที่รอการผลิตและติดตั้งผนังกระจกใหม่ โดยในกรณีที่ผนังกระจกใหม่สามารถผลิตและติดตั้งให้แล้วเสร็จได้ทันภายใน 90 วัน ยอดเงินเพื่อจ่าย (Provisional Sum) รายการนี้ผู้ว่าจ้างก็จะต้องสั่งให้ผู้รับจ้างดำเนินการและผู้รับจ้างก็จะต้องสามารถขอเบิกจ่ายเงินค่าจ้างได้ การรถไฟแห่งประเทศไทย ก็จะสามารถประหยัดเงินค่าจ้างลงได้ส่วนหนึ่งด้วย¹²

¹⁰ The MATTER. (6 มกราคม 2563). ทำไมต้องใช้งบ 33 ล้านบาท ในการเปลี่ยนป้ายชื่อ ‘สถานีกลางบางซื่อ’. สืบค้น 23 มกราคม 2566 จาก <https://thematter.co/brief/193894/193894>

¹¹ รัฐบาลไทย. (ม.ป.ป.). รฟท. ชี้แจง “โครงการจัดทำป้ายชื่อ สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย” ได้ดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63380>

¹² ประชาไท. (3 มกราคม 2566). รว.คมนาคม สั่งสอบโครงการเปลี่ยนป้าย ‘สถานีกลางบางซื่อ’ มูลค่า 33 ล้าน คาดรู้ผล 6 ม.ค. 66. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2023/01/102131>

การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง

การรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งแจ้งเหตุผลที่ต้องจ้างโดยวิธีดังกล่าว เนื่องจากการจ้างปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นการจ้างปรับปรุงงานก่อสร้างที่ได้ดำเนินงานก่อสร้างจนแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้วและยังอยู่ระหว่างการรับประกันความชำรุดบกพร่องของกิจการร่วมค้า เอส ยู ประกอบด้วย บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ซีโน-ไทย เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างสถานี ซึ่งงานจ้างปรับปรุงฯ นี้ มีขอบเขตงานที่เกี่ยวกับการรื้อถอนของเดิมและติดตั้งของใหม่ที่กระทบต่อโครงสร้างของอาคารสถานีที่ดำเนินการก่อสร้างเสร็จแล้ว ย่อมส่งผลต่อการรับประกันความชำรุดบกพร่องของงาน

การรถไฟแห่งประเทศไทย จึงได้กำหนดขอบเขตของงานให้ผู้รับจ้างต้องดำเนินงานภายใต้เงื่อนไข ข้อกำหนดรายการจำเพาะ ตามข้อช่วยวัตถุประสงค์ ของโครงการระบบรถไฟชานเมือง (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ-รังสิต สัญญาที่ 1 ซึ่งมีเพียงบริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) ที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไข จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 56 (2) (ค) ที่ให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการจัดจ้างจากผู้ประกอบการซึ่งมีคุณสมบัติโดยตรงเพียงรายเดียว ซึ่งถือเป็นการดำเนินการตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหลักธรรมาภิบาล¹³

การกำหนดขอบเขตงาน

ขณะที่กระบวนการกำหนดขอบเขตงาน ทางคณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตของงานและราคากลางของโครงการฯ ได้มีการกำหนดขอบเขตของงานที่หลากหลาย ไม่ได้มีเพียงแค่การเปลี่ยนป้ายชื่อเพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดทำระบบไฟ งานรื้อถอน ที่มีความละเอียดอ่อนและต้องปรับปรุงอย่างระมัดระวังรวมถึงมีการรับประกันความชำรุดบกพร่องเพื่อให้โครงการเกิดความรอบคอบเสร็จสิ้นเรียบร้อยตามกำหนด ซึ่งมีขอบเขตงานทั้งหมด ประกอบด้วย

งานส่วนที่ 1 งานโครงสร้างวิศวกรรม งานรื้อถอนป้ายสถานีกลางบางซื่อเดิม ทั้งในส่วนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ งานรื้อผนังกระจกและโครงกระจกอลูมิเนียมเดิม งานรื้อระบบไฟฟ้าแสงสว่างของป้ายเดิม งานผลิตและติดตั้งโครงเหล็กยึดตัวอักษรใหม่ต่อเติมตามความยาวป้ายที่เพิ่มขึ้น

งานส่วนที่ 2 งานผลิตป้ายใหม่ งานติดตั้งแผ่นกระจกและโครงกระจกอลูมิเนียมใหม่ และงานประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ งานสถาปัตยกรรม งานออกแบบรายละเอียดพร้อมรายการคำนวณ และงานติดตั้งป้ายชื่อใหม่ และงานติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่างของป้ายชื่อใหม่ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยสอดคล้องตามข้อกำหนดของโครงการระบบรถไฟชานเมือง (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ-รังสิต สัญญาที่ 1

งานส่วนที่ 3 งานในช่วงรับประกันความชำรุดบกพร่อง ซึ่งรวมงานดูแลรักษาระบบไฟฟ้าแสงสว่างของป้ายด้วย เป็นเวลา 365 วัน (12 เดือน)

¹³ ไทยรัฐออนไลน์. (6 มกราคม 2566). การรถไฟฯ ได้เปลี่ยนป้าย อักษรละ 5 แสน แจงยับงบ 33 ล้านได้อะไรบ้าง. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2595933>

ในการจัดทำป้ายชื่อสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ รฟท. ยังได้กำหนดจุดติดตั้งป้ายชื่อสถานี จำนวน 2 ฝั่ง ทั้งบริเวณโดมด้านหน้าสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก โดยมีตัวอักษร ตัวสระภาษาไทยฝั่งละ 24 ตัวอักษร อักษรภาษาอังกฤษฝั่งละ 31 ตัวอักษร และ 1 ตราสัญลักษณ์การรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งหากรวมทั้ง 2 ฝั่งจะมีการติดตั้งอักษรภาษาไทยรวมถึง 48 ตัวอักษร อักษรภาษาอังกฤษรวม 62 ตัวอักษร และ 2 ตราสัญลักษณ์การรถไฟแห่งประเทศไทย

ส่วนรายละเอียดของอักษรป้ายชื่อที่ขอพระราชทาน ในส่วนที่เป็นชื่ออักษรภาษาไทย มีความสูง 3 เมตร กว้าง 2.6 เมตร หน้า 40 เซนติเมตร มีความยาวของป้ายใหม่รวม 60 เมตร ตามจำนวนอักษรของชื่อพระราชทาน ในส่วนที่เป็นอักษรภาษาอังกฤษ มีความสูง 2.1 เมตร กว้าง 2.2 เมตร หน้า 40 เซนติเมตร ผลิตตัวอักษรด้วยวัสดุอะคริลิกสีขาวนวล ยกขอบ และซ่อนไฟแสงสว่างไว้ด้านหลังป้ายด้วย รฟท. ได้ขอเพิ่มตราสัญลักษณ์ของ รฟท. ที่มีความสูง 7 เมตร ซึ่งได้รับอนุญาตด้วยเช่นกัน

ที่สำคัญป้ายชื่อสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ ถือเป็นป้ายขนาดใหญ่ มีความยาวของชื่อ และจำนวนตัวอักษรเพิ่มขึ้นจากเดิม อีกทั้งป้ายอักษรติดตั้งโดยมีโครงเหล็กยึดตัวอักษรไว้ที่ด้านหลัง โครงเหล็กยึดไว้กับเสารับน้ำหนักในตัวอาคาร และเจาะทะลุผนังกระจกยึดตัวอักษรแต่ละตัว แต่ผนังกระจกเป็นกระจกหนา กว่า 10 มิลลิเมตร ที่ไม่สามารถเจาะรูใหม่ได้ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนผนังกระจกที่ติดตั้งไว้เรียบร้อยแล้ว ด้วยผนังกระจกใหม่ที่ต้องสั่งหล่อเป็นพิเศษ โดยผนังกระจกต้องหล่อแผ่นกระจกเว้นรูเจาะให้พอดีจุดยึดโครงเหล็กกับตัวอักษรแต่ละตัวไว้ล่วงหน้า

โดยเฉพาะการรื้อถอนป้ายสถานีกลางบางซื่อ (เดิม) รวมถึงงานรื้อผนังกระจก (เดิม) และการติดตั้งป้ายสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ (ใหม่) รวมถึงงานติดตั้งผนังกระจก (ใหม่) ดำเนินการด้วย การติดตั้งกระเช้าไฟฟ้า (แขวนสลิง) ยาว 6 เมตร รวมการย้ายจุดทำงาน จำนวน 4 กระเช้า (ชุด) ระดับความสูงของป้ายสูงจากระดับพื้นดินประมาณ 28 เมตร ความสูงเทียบเท่าตึก 9 ชั้น น้ำหนักที่ต้องยกขึ้นไปติดตั้งกว่า 7 ตัน เป็นงานที่ยากและต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

ขณะเดียวกัน ผู้รับจ้างต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบการดำเนินงานให้แล้วเสร็จครบถ้วนสมบูรณ์ตามระยะเวลาที่สัญญาจ้างกำหนดเป็นจำนวน 150 วัน (5 เดือน) และรับประกันความชำรุดบกพร่อง ซึ่งรวมงานดูแลรักษาระบบไฟฟ้าแสงสว่างของป้ายด้วย เป็นเวลา 365 วัน (12 เดือน) โดยเมื่อเริ่มงานผู้รับจ้างต้องเสนอแผนการดำเนินงานเพื่อขออนุมัติภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันเริ่มงาน โดยในแผนงานต้องระบุงานติดตั้งเฉพาะงานโครงป้ายตัวอักษร สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้ง 2 ด้านของอาคารสถานี พร้อมติดตั้งตราสัญลักษณ์ของ รฟท. ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน และต้องดำเนินงานในส่วนที่เหลือให้แล้วเสร็จครบถ้วนสมบูรณ์ตามสัญญาภายในระยะเวลาที่สัญญากำหนดจนถึงครบกำหนดสิ้นสุดสัญญา 150 วัน¹⁴

¹⁴ R Y T 9. (ม.ป.ป). รฟท.แจงละเอียดยับ ยันงบป้ายใหม่สถานีบางซื่อคู้มราคา 33 ล้าน-จัดจ้างเฉพาะเจาะจงเหตุงานเร่ง. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.ryt9.com/s/iq05/3386928>

2. การดำเนินการของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทยได้ทำหนังสือถึงกรรมการผู้จัดการ บริษัทยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) แจ้งขอให้ระงับการรื้อย้าย จัดหาและติดตั้งงานก่อสร้างปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางบางซื่อกรุงเทพมหานครและตราสัญลักษณ์ของการรถไฟ ฯ โดยในหนังสือระบุว่า ตามที่การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ลงนามสัญญาจ้างผู้รับจ้างบริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) โครงการปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางบางซื่อเป็นสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย ต่อมา รฟท. ได้มีหนังสือแจ้งวันส่งมอบสถานที่ก่อสร้างและแจ้งให้เริ่มงานในวันที่ 3 มกราคม 2566 นั้น รฟท. มีความประสงค์ขอให้ระงับงานรื้อ ย้าย จัดหา และติดตั้ง งานก่อสร้างปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางบางซื่อเป็นสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทยไปก่อน¹⁵

3. การตรวจสอบข้อเท็จจริง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ได้ลงนามในคำสั่ง กระทรวงคมนาคมที่ 5/2566 ลงวันที่ 4 มกราคม 2566 เรื่อง “แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงการก่อสร้างในโครงการปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางบางซื่อ เป็น สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย”¹⁶

4. ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงการก่อสร้างโครงการปรับปรุงป้ายชื่อ “สถานีกลางบางซื่อ” เป็น “สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์” และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทยว่า คณะกรรมการได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบและรอบด้าน ทั้งในประเด็นเรื่องความเหมาะสมของขอบเขตงานและราคากลาง รวมถึงความถูกต้องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยสรุปผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นดังนี้

1. รายละเอียดโครงการ

การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) มีการจัดจ้างโครงการปรับปรุงป้ายชื่อสถานีกลางบางซื่อเป็นสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์และตราสัญลักษณ์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อเปลี่ยนป้ายชื่อสถานีตามที่ได้รับพระราชทานนาม โดยวิธีจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง มูลค่างาน 33,169,726.39 บาท โดยแบ่งงานออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

- 1) งานโครงสร้างวิศวกรรม
- 2) งานสถาปัตยกรรม
- 3) งานออกแบบรายละเอียดพร้อมรายการคำนวณ
- 4) งานเพื่อเลือก

¹⁵ สยามรัฐ. (10 มกราคม 2566). ยังไม่รู้!รถไฟเบรคเปลี่ยนป้ายสถานีบางซื่อ. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://siamrath.co.th/n/413798>

¹⁶ คำสั่ง ตั้ง กก. ตรวจสอบข้อเท็จจริง ปรับปรุงป้าย “สถานีกลางบางซื่อ”. (5 มกราคม 2566). สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.komchadluek.net/news/society/540290>

2. ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง แบ่งเป็น เรื่องความเหมาะสมของขอบเขตงานและราคากลาง กับความถูกต้องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง

2.1 เรื่องความเหมาะสมของขอบเขตงานและราคากลาง คณะกรรมการตรวจสอบได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว มีประเด็นที่จะต้องตรวจสอบ ในรายละเอียด 2 ประเด็น คือ การกำหนดขอบเขตงาน โดยอ้างอิงจากการดำเนินงานเดิมที่ผ่านมา และการกำหนดราคากลางของคณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงาน และกำหนดราคากลาง ในส่วนของค่าวัสดุและค่าแรงซึ่งมีที่มาจาก การสืบราคาของที่ปรึกษา CSC มีผลการตรวจสอบสรุปดังนี้

คณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาเอกสารหลักฐาน ตลอดจนการชี้แจงของ รพท. ทั้งที่เป็น การชี้แจงด้วยวาจาและเอกสารประกอบการนำเสนอ สรุปได้ว่าการกำหนดขอบเขตงาน ซึ่ง รพท. อ้างอิงแบบโครงสร้าง รายละเอียด เทคนิควิธีการ และวัสดุจากงานที่กำหนดไว้เดิม ไม่พบการดำเนินการที่เชื่อได้ว่า รพท. ดำเนินการนอกเหนือจากขอบเขตงานแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นไปตามรายละเอียดของงานติดตั้งป้ายเดิมที่ รพท. รายงานว่ามีการตรวจสอบและรับรองทางวิศวกรรม รวมทั้งมีการติดตั้งไปแล้ว ปรากฏว่ามีความปลอดภัย และแข็งแรงตามมาตรฐาน ดังนั้น การกำหนดขอบเขตการดำเนินการและการกำหนดราคากลางของ รพท. เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งคณะกรรมการมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดย รพท. อาจทบทวนเพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณของ รพท. ให้ได้มากที่สุด เช่น

1) รพท. อาจทบทวนรายละเอียดทั้งในส่วนของวัสดุ เทคนิค ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้การออกแบบ เลือกใช้วัสดุ และวิธีการจัดทำ และติดตั้งป้ายชื่อสถานีกกลางบางชื่อในครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่า หรือมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการจัดทำ เทียบกับติดตั้งป้ายชื่อสถานีกกลางบางชื่อในครั้งก่อน ทบทวนค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน และจำนวนและเวลาที่ใช้งานของกระเช้าอีกครั้ง

2) รพท. อาจพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้ตัวอักษรเดิม “สถานีกกลาง” ที่ติดตั้งอยู่ในปัจจุบัน มาปรับปรุงเพื่อใช้ติดตั้งแทนที่จะทำขึ้นใหม่ทั้งหมด เนื่องจากตัวอักษรยังอยู่ในสภาพยั้งดี และสามารถนำมาปรับปรุงเหมือนกับตัวอักษรใหม่ได้

3) รพท. อาจทบทวนค่างานออกแบบ ที่น่าจะสามารถกำหนดอัตราส่วนของราคางาน ได้ต่ำกว่างานปกติ เนื่องจากเป็นงานที่ได้ออกแบบไว้เดิมอยู่แล้ว รวมทั้งการทบทวนงานเผื่อเลือก (Provisional Sum) ที่อาจสามารถปรับลดได้ เช่น การทบทวนความจำเป็นที่จะต้องมีวัสดุมาปิดไว้ทดแทนกระจกในขณะที่มีการรื้อถอน เนื่องจากงานดำเนินการในช่วงฤดูหนาว และอาคารสถานีบางส่วนเป็นพื้นที่ที่ไม่มีกระจกอยู่แล้ว เป็นต้น

2.2 ความถูกต้องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงในครั้งนี้ รพท. อ้างเหตุผลของการจ้างด้วยเหตุตามนัยมาตรา 56 (2) (ค) แห่ง พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดไว้ว่าเป็น “การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีผู้ประกอบการซึ่งมีคุณสมบัติโดยตรงเพียงรายเดียว หรือการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายหรือตัวแทนผู้ให้บริการโดยชอบด้วยกฎหมายเพียงรายเดียวในประเทศไทยและไม่มีพัสดุอื่นที่จะใช้ทดแทนได้” คณะกรรมการจึงต้องพิจารณาตรวจสอบว่าการจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงของ รพท. เป็นไปตามเหตุผล และหลักการของมาตรา 56 (2) (ค) แห่ง พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 หรือไม่ ซึ่งมีผลการตรวจสอบสรุปได้ ดังนี้

คณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่า กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของ รฟท. ตามนัยมาตรา 56 (2) (ค) แห่ง พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 แม้จะเป็นการใช้ดุลยพินิจตีความระเบียบกฎหมาย ในกรอบอำนาจหน้าที่โดยอาศัยเหตุและผลความจำเป็นตามที่เข้าใจ และ รฟท. ได้ชี้แจงมาข้างต้นไม่ว่าจะ ถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ก็สมควรหาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านพัสดุกรมบัญชีกลางให้ชัดเจน นอกจากนี้ รฟท. ควรศึกษา ทบทวนวิธีการจัดซื้อจัดจ้างให้เหมาะสม รอบคอบ และสอดคล้องกับ พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 โดยอาจพิจารณาแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างตามหลักการของกฎหมาย ที่เห็นควรให้ใช้วิธีการ พิจารณาเลือกใช้วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปเป็นลำดับแรกก่อน เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเปิดกว้าง ซึ่งจะทำให้ เกิดความเชื่อมั่นถึงความโปร่งใส เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของประชาชน ขณะเดียวกัน ยังเห็นควรให้ รฟท. พิจารณาทบทวนตรวจสอบกระบวนการสืบราคาให้เกิดความครบถ้วนชัดเจน และดำเนินการให้สอดคล้อง กับคู่มือแนวทางการประกาศรายละเอียดข้อมูลราคากลางและการคำนวณราคากลางเกี่ยวกับการขอจัดซื้อจัดจ้าง ของหน่วยงานของรัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0433.2/ว 206 ลงวันที่ 1 พ.ค. 2562 ตามขั้นตอนต่อไป¹⁷

ทั้งนี้ ได้มีข้อสังเกตจากภาคประชาชน ในประเด็นถ้าจะขอพระราชทานชื่อสถานีกลางบางซื่อใหม่ ก็ไม่ควรทำร้ายให้ถาวรแต่แรก จะได้ไม่ต้องเสียเงินสองรอบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ชี้แจงแต่เพียงว่า ที่ผ่านมา ระบบขนส่งสาธารณะของประเทศไทย ที่ให้บริการประชาชนทุกโครงการ ล้วนได้รับพระราชทานชื่อที่เป็นมงคลนาม การเปลี่ยนชื่อสถานีกลางบางซื่อ เป็นสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ ซึ่งมีความหมายว่า “ความรุ่งเรืองยิ่งแห่งกรุงเทพมหานคร” จึงไม่ต่างจาก การเปลี่ยนชื่อสนามบินหนองงูเห่า เป็นสนามบินสุวรรณภูมิ โดยได้ดำเนินการขอพระราชทานชื่อ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2564 ได้รับพระราชทานชื่อใหม่ เมื่อเดือนกันยายน 2565 และเดือนตุลาคม 2565 กระทรวงคมนาคม สั่งการให้ รฟท. ติดตั้งป้ายชื่อพระราชทานให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่ง รฟท. กำหนดที่โออาร์ การดำเนินการต้องสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 จึงจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง เพราะการปรับปรุงป้ายจะกระทบโครงการเดิมที่ดำเนินการเสร็จแล้ว และอยู่ระยะค่าประกันสัญญา

การเปลี่ยนชื่อสถานีกลางบางซื่อ เป็น สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ นั้น เกิดขึ้นภายหลังจาก สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) มีหนังสือที่ นร 0508/ท 4784 ลงวันที่ 2 กันยายน 2565 เรื่อง ขอพระราชทาน ชื่อเส้นทางรถไฟโครงการระบบรถไฟฟ้าชานเมืองสายสีแดงอ่อน (ช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน) โครงการระบบรถไฟฟ้าชานเมือง สายสีแดงเข้ม (บางซื่อ-รังสิต) และสถานีกลางบางซื่อ คือ

1. พระราชทานชื่อเส้นทางรถไฟชานเมืองสายสีแดงอ่อน (บางซื่อ-ตลิ่งชัน) ระยะที่ 1 ว่า “นครวิถี”
2. พระราชทานชื่อเส้นทางรถไฟชานเมืองสายสีแดงเข้ม (บางซื่อ-รังสิต) ระยะที่ 1 ว่า “ธานีรัถยา”
3. พระราชทานชื่อสถานีกลางบางซื่อว่า “สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์”

¹⁷ เฝยผลสอบเปลี่ยนป้าย 33 ล้าน ไม่พบ รฟท. ดำเนินการนอกเหนือขอบเขตงาน. (24 มกราคม 2566). สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2611085>

สำหรับ “กรุงเทพอภิวัดน์” เป็นชื่อที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานเพื่อเป็นชื่ออย่างเป็นทางการ ซึ่งมีความหมายว่า “ความเจริญรุ่งเรืองยิ่งแห่งกรุงเทพมหานคร”¹⁸

¹⁸ 1. สะเทือนสังคม ปมเปลี่ยนป้าย 33 ลานบาท สถานีกลางบางซื่อ พบปี 65 UNIQ ได้ 6 โครงการรัฐ มูลค่า 1.8 หมื่นล้านบาท. (4 มกราคม 2565). สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thestandard.co/key-messages-bangsue-grand-station/>
2. ธงทองระบุ ไม่ควรทำป้ายถาวร หากคิดชื่อสถานีกลางบางซื่อใหม่. (4 มกราคม 2565). สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thestandard.co/bang-sue-ขอพระราชทานshould-not-make-a-permanent-label/>

อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์

ภัยการหลอกลวงทางโทรศัพท์ มีฉาชีพคอลเซ็นเตอร์ หรือแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศรูปแบบหนึ่งในยุคดิจิทัล ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อเหยื่อจำนวนมากแล้ว ยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจในภาพรวมระดับประเทศอีกด้วย ภัยคอลเซ็นเตอร์ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติที่เป็นภัยร้ายแรงและเฝ้าระวังในช่วงปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสารที่การติดต่อในรูปแบบดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามรายงานจากศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศเปิดเผยว่า ประเทศไทยพบการใช้โทรศัพท์เพื่อหลอกลวงมากกว่า 6.4 ล้านครั้ง โดยเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 270 จากปี 2563 และในไทยพบการส่งข้อความขนาดสั้นหรือเอสเอ็มเอส (SMS) หลอกลวงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 57 และในปี 2564 มีผู้เสียหายเข้าแจ้งความกับกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) กว่า 1,600 คน มูลค่าความเสียหายสูงกว่า 1,000 ล้านบาท และนับตั้งแต่เดือนมกราคมถึง 15 กุมภาพันธ์ 2565 เข้าแจ้งความแล้ว 129 คดี สถิติทางคดีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแก๊งคอลเซ็นเตอร์ยังคงระบาดอย่างต่อเนื่อง สำหรับมูลเหตุจูงใจการกระทำผิดคือ รายได้ที่ได้รับจากการก่อเหตุมีมูลค่าเป็นจำนวนมากศาล ในขณะที่บทลงโทษตามกฎหมายไม่มีความรุนแรง¹⁹

การหลอกลวงทางโทรศัพท์ ส่วนใหญ่กระทำโดยการหลอกลวงคนไทยหรือจ้างคนไทยเพื่อเป็นพนักงานประจำศูนย์โทรศัพท์นอกประเทศและทำการหลอกลวงผู้เสียหายที่เป็นคนไทยหรืออยู่ในประเทศไทย โดยมีผู้ทำหน้าที่ถอนเงินสดจากตู้ถอนเงินสดอัตโนมัติหรือที่เรียกว่า “ม้าถอนเงิน” ประเทศไทยมีเหยื่อที่ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์จากนอกประเทศเข้ามาหลอกลวงในประเทศไทย โดยอ้างตนว่าเป็นนายหน้า (โบรกเกอร์) ให้เหยื่อร่วมลงทุนซื้อหุ้นที่เชื่อว่าสามารถทำกำไรได้อย่างงดงาม หรือให้เหยื่อหลงเชื่อว่าจะได้ทำการกุศลช่วยเหลือประเทศยากจน ไปจนถึงการหลอกลวงหญิงไทยผ่านการพูดคุยทางอีเมลหรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้เหยื่อใจอ่อนผ่านการสร้างความสัมพันธ์อันดี จนสุดท้ายเหยื่อจะดำเนินการโอนเงินให้คนร้าย เป็นต้น

กลุ่มอาชญากรรมจะแบ่งการทำงานออกได้เป็น 4 หน้าที่ ดังนี้

1. **กลุ่มคอลเซ็นเตอร์** คือ การตั้งศูนย์โทรศัพท์หรือ Call center ในต่างประเทศเพื่อสะดวกต่อการควบคุมพนักงานผู้ทำหน้าที่พูดหรือหลอกลวงเหยื่อไม่ให้หลบหนี หรือไม่ให้ความลับรั่วไหล มีการฝึกหลักการทางจิตวิทยาในการพูดโน้มน้าวและหลอกลวง แต่จะไม่มีการจัดตั้งศูนย์โทรศัพท์ในประเทศที่จะทำการหลอกลวง มีรูปแบบการรับส่งกันเป็นทอด ๆ เพื่อความน่าเชื่อถือ โดยศูนย์โทรศัพท์จะติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อใช้ระบบโทรศัพท์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือ VOIP (Voice Over Internet Protocol) ซึ่งทำให้การติดตามทำได้ค่อนข้างยาก โดยผู้มีความชำนาญในการควบคุมระบบและการโทรศัพท์ถึงผู้เสียหาย ซึ่งจะใช้โปรแกรมในการสุ่มไปเรื่อย ๆ

¹⁹ อาริยา สุขโต. (กรกฎาคม 2565). ภัยอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://library.parliament.go.th/th/radioscript/rr2565-jul7>

2. **กลุ่มม้าถอนเงิน** คือ กลุ่มบุคคลหรือขบวนการอาชญากรรมต่างชาติ ทำหน้าที่ใช้บัตรของเหยื่อในการถอนเงินสดจากตู้ถอนเงินสดอัตโนมัติ เมื่อได้รับคำสั่งจากผู้ควบคุมว่ามีเงินเข้าบัญชีธนาคารแล้ว

3. **กลุ่มจัดหาบัญชีธนาคารหรือบัตรอิเล็กทรอนิกส์** คือ ผู้ทำหน้าที่ในการรวบรวมบัญชีและบัตรเอทีเอ็มเพื่อส่งให้กับกลุ่มม้าถอนเงินและแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ชื่อเจ้าของบัญชี หมายเลขบัญชี หมายเลขบัตรเอทีเอ็มให้กับผู้ควบคุมม้าถอนเงินและศูนย์โทรศัพท์ โดยการจ้างประชาชนทั่วไปให้เปิดบัญชีธนาคารประเภทสะสมทรัพย์พร้อมขอใช้บัตรเอทีเอ็ม

4. **กลุ่มจัดการทางการเงิน** คือ ผู้ทำหน้าที่ในการรวบรวมเงินสดจากม้าถอนเงินที่ทำการถอนเงินสดจากตู้ถอนเงินสดอัตโนมัติที่ทำการหลอกลวงมาได้ จากนั้นจึงส่งเงินให้กับเจ้าของหรือระดับหัวหน้าต่อไป

ข้อมูลในปัจจุบันพบว่าข้ออ้างที่ผู้กระทำผิดมักใช้ในการหลอกลวงเหยื่อผู้เสียหายมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเทคนิคการหลอกลวงและรูปแบบของการใช้กลอุบายอยู่ตลอด โดยมีตัวอย่างการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งคอลเซ็นเตอร์) ตามที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการใช้กลอุบาย วิธีการ และเทคนิคหลอกลวงในการกระทำความผิดโดยการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งคอลเซ็นเตอร์)²⁰

รูปแบบการใช้กลอุบาย	วิธีการและเทคนิคหลอกลวง
1. บัญชีเงินฝากถูกอายัด หรือเป็นหนี้บัตรเครดิต	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นพนักงานธนาคาร มิจฉาซีพีจะใช้ระบบตอบรับอัตโนมัติแจ้งเหยื่อว่าจะอายัดบัญชีเงินฝากเนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น เป็นหนี้บัตรเครดิตหรือกระทำการผิดกฎหมาย โดยมีเสียงอัตโนมัติ เช่น “คุณเป็นหนี้บัตรเครดิตกับทางธนาคาร กด 0 เพื่อติดต่อพนักงาน” เมื่อเหยื่อตกใจ ก็จะรีบต่อสายคุยกับ มิจฉาซีพีทันที หลังจากนั้น มิจฉาซีพีจะหลอกลถามฐานะทางการเงินของเหยื่อ หากเหยื่อมีเงินจำนวนไม่มากนัก มิจฉาซีพีจะหลอกให้เหยื่อโอนเงินผ่านตู้เอทีเอ็ม แต่หากเหยื่อมีเงินค่อนข้างมาก จะหลอกให้ฝากเงินผ่านเครื่องถอนอัตโนมัติ
2. บัญชีเงินฝากเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด หรือการฟอกเงิน	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ตำรวจ มิจฉาซีพีจะหลอกลถามข้อมูลจากเหยื่อหากพบว่าเหยื่อนั้นมีเงินในบัญชีเป็นจำนวนมากจะหลอกเหยื่อต่อว่าบัญชีนั้น ๆ พัวพันกับการค้ายาเสพติด หรือติดปัญหาการฟอกเงิน จึงขอให้เหยื่อโอนเงินทั้งหมดมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความเกี่ยวข้อง

²⁰ จักรพงษ์ กังวานโสภณ. (มกราคม-มิถุนายน 2565). ความผิดฐานฉ้อโกง : ศึกษากรณีการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งคอลเซ็นเตอร์). วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 1), น.280-284.

รูปแบบการใช้กลยุทธ์	วิธีการและเทคนิคหลอกลวง
3. เงินค้ำภาษี	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่สรรพากร โดยใช้อ้างค้ำเงินภาษีจะถูกใช้ใน ช่วงที่มีการยื่นภาษี และมีการขอคืน พร้อมกับแจ้งว่า เหยื่อได้รับภาษีคืน เป็นเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะต้องยื่นยันรายการและ ทำตามคำบอกที่ตู้เอทีเอ็ม แต่ในความเป็นจริง ขั้นตอนที่มีฉฉาชีพให้เหยื่อทำนั้นเป็นการโอนเงิน ให้กับฉฉาชีพ
4. ได้รับรางวัลจากการจับสลากหรือเสี่ยงโชค	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่บริษัท หรือตัวแทนองค์กรต่าง ๆ แจ้งข่าวดีแก่เหยื่อว่า เป็นผู้โชคดีและได้รับรางวัลใหญ่หรือเหยื่อได้รับ เงินรางวัลหรือของรางวัลที่มีคุณค่าสูง เมื่อเหยื่อ หลงเชื่อจะหลอกเหยื่อให้โอนเงินค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้ตามมูลค่าของรางวัล
5. ข้อมูลส่วนตัวหาย	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ สถาบันการเงิน เล่าเหตุการณ์ที่ทำให้ข้อมูลของ ลูกค้าสูญหาย เช่น เหตุการณ์น้ำท่วม จึงขอให้เหยื่อ แจ้งข้อมูลส่วนตัว เช่น วัน/เดือน/ปีเกิด เลขที่ บัตรประชาชน เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลในการใช้ บริการของเหยื่อ แต่แท้จริงแล้วฉฉาชีพจะนำข้อมูล เหล่านี้ไปประกอบการปลอมแปลงหรือใช้บริการ ทางการเงินในนามของเหยื่อ
6. โอนเงินผิด	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นเจ้าของเงินที่แท้จริง ฉฉาชีพจะใช้ข้ออ้างนี้ เมื่อมีข้อมูลของเหยื่อ ค่อนข้างมากแล้ว โดยจะเริ่มจากโทรศัพท์ไปยัง สถาบันการเงินที่เหยื่อใช้บริการ เพื่อเปิดใช้บริการ ขอสินเชื่อผ่านทางโทรศัพท์ เมื่อได้รับอนุมัติสินเชื่อ สถาบันการเงินจะโอนเงินสินเชื่อนั้นเข้าบัญชีเงินฝาก ของเหยื่อ หลังจากนั้นฉฉาชีพจะโทรศัพท์ไปหา เหยื่ออ้างว่า ได้โอนเงินผิดเข้าบัญชีของเหยื่อ ขอให้โอนเงินคืน เมื่อเหยื่อตรวจสอบยอดเงินและ พบว่ามีเงินโอนเข้ามาจริง จึงรีบโอนเงินนั้นไปให้ ฉฉาชีพโดยที่ไม่รู้ว่าเงินนั้นเป็นเงินสินเชื่อที่ ฉฉาชีพทำการขอเปิดสินเชื่อในนามของเหยื่อ
7. พัสดุติดด้านศุลกากร	วิธีการหลอกลวง : แอบอ้างเป็นพนักงานบริษัทขนส่ง หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โทรผ่านโทรศัพท์มือถือ แจ้งกับผู้เสียหายว่ามีพัสดุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ผิดกฎหมายส่งมายังที่อยู่ของผู้รับหรือมีการส่งพัสดุ

รูปแบบการใช้กลอุบาย	วิธีการและเทคนิคหลอกลวง
	<p>ไปต่างประเทศ โดยทางบริษัทและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐจะขอเข้าไปทำการตรวจสอบและดำเนินคดีตามขั้นตอนกฎหมาย ทำให้ผู้เสียหายตกใจกลัวและหลงเชื่อ จึงยินยอมส่งข้อมูลส่วนตัวและโอนเงินไปยังบัญชีที่แก๊งมิจฉาชีพได้แจ้ง เพื่อให้ทำการตรวจสอบเงินดังกล่าว ต่อมาภายหลังผู้เสียหายจึงรู้ว่าตนนั้นถูกหลอก ล่าสุดมีการใช้โปรแกรมแอปพลิเคชัน Deepfake โดยมีการนำรูปภาพของบุคคลมาประกอบ จากนั้นก็อัดเสียงใส่ลงไปใแอปพลิเคชันซึ่งจะสร้างวิดีโอให้ปากขยับตามคำพูดโดยอัตโนมัติ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้เหยื่อตายใจหลงกลโอนเงินในที่สุด</p>
8. หลอกซ้ำหลอกซ้อน	<p><u>วิธีการหลอกลวง</u> : แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่จากหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม เช่น อัยการ ศาล ป.ป.ช. ป.ป.ท. และหน่วยงานอื่น ๆ อ้างเป็นเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม ติดต่อไปยังหน่วยงานรัฐและเอกชนหลอกเอาข้อมูลของประชาชนไปหลอกเหยื่ออีกทอด ซึ่งมีฉ้อโกงจะแอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่จากหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม เช่น อัยการ ศาล ป.ป.ช. ป.ป.ท. และหน่วยงานอื่น ๆ โทรเข้าไปยังหน่วยงานรัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ อ้างว่าต้องการประสานงานหรือขอความร่วมมือในการติดตามบุคคลเพื่อขอออกหมายจับ หรือต้องการข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่เป็นเป้าหมาย บางครั้งอาจมีการหลอกให้เจ้าหน้าที่ติดต่อไปหาเป้าหมายโดยตรง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือก่อน จากนั้นแก๊งคอลเซ็นเตอร์จะโทรศัพท์ไปหาเป้าหมายเพื่อหลอกลวงเหยื่ออีกครั้ง</p>
9. มีหมายเรียก	<p><u>วิธีการหลอกลวง</u> : แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ตำรวจส่งหมายเรียกปลอมไปที่บ้านโดยระบุเบอร์ติดต่อกลับไว้ เมื่อเหยื่อหลงเชื่อโทรศัพท์ไปก็จะถูกมิจฉาชีพหลอกลวงให้โอนเงิน</p>
10. ลูกหลานประสบอุบัติเหตุ	<p><u>วิธีการหลอกลวง</u> : แอบอ้างเป็นพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่การเงินของโรงพยาบาล หลอกลวงว่าบุคคลในครอบครัวประสบอุบัติเหตุต้องการผ่าตัดโดยด่วนให้รีบโอนเงินค่ารักษาพยาบาล</p>

จากการติดตามแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ โดยได้สรุปผลของการปฏิบัติงานและสถิติการดำเนินคดีทางอาชญากรรมออนไลน์ที่สำคัญ²¹ ในปี 2565 (เดือนมกราคมถึงธันวาคม 2565) ประกอบด้วย

1. ดำเนินคดีแก๊ง Call Center ในต่างประเทศ 8 ครั้ง จับกุมผู้ต้องหา 166 คน
2. ปิดกั้นการโทรหลอกลวง/ข้อความ SMS จำนวน 118,530 หมายเลข
3. การอายัดบัญชีม้าจำนวน 58,463 บัญชี และปิดกลุ่มโซเชียลมีเดียซื้อขายบัญชีม้า จำนวน 8 กลุ่ม
4. การดำเนินคดีหลอกลวงลงทุน-ระดมทุน ออนไลน์และหลอกลวงทางการเงิน จำนวน 657 คดี จับกุมผู้ต้องหาจำนวน 673 ราย
5. การปราบปรามออนไลน์ โดยดำเนินคดี 318 คดี มีผู้ต้องหาจำนวน 461 ราย และปิดกั้นเว็บพนันจำนวน 1,830 เว็บ
6. การดำเนินคดีหลอกลวงซื้อขายสินค้าบริการออนไลน์ จำนวน 263 คดี และจับกุมผู้ต้องหาจำนวน 270 ราย

นอกจากนี้ ยังได้มีการติดตามการปิดกั้นเว็บผิดกฎหมาย 6 ด้าน ดังนี้ (1) หมิ่นสถาบันฯ และความมั่นคง ปิดกั้นจำนวน 4,035 URLs (2) พนันออนไลน์ ปิดกั้นจำนวน 1,830 URLs (3) ลามกอนาจาร ปิดกั้นจำนวน 35 URLs (4) บุหรี่ไฟฟ้า ปิดกั้นจำนวน 76 URLs (5) สลากกินแบ่งฯ ปิดกั้นจำนวน 24 URLs (6) อาหารและยา ปิดกั้นจำนวน 24 URLs

สำหรับเว็บพนัน ประเทศเพื่อนบ้านมีการเปิดเว็บพนันได้อย่างถูกกฎหมาย ทำให้มีคนไทยใช้เว็บพนันในประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก การพนันในบ่อนออนไลน์แม้จะมีจำนวนน้อยกว่าการพนันปกติ แต่ก็เติบโตเป็นประวัติการณ์ คือมีคนไทยเล่นพนันในบ่อนออนไลน์ ร้อยละ 3.6 หรือประมาณ 1.947 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 135.8 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562²² เกิดความเสียหายมูลค่ามหาศาลต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย สำหรับการปิดกั้นเว็บลามกอนาจารยังมีจำนวนน้อยอยู่ในปีที่ผ่านมา จึงได้มีการเร่งรัดให้แก้ปัญหาสื่อลามกออนไลน์รวมทั้งการค้ำมุษย์ให้มีผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว และได้เพิ่มผู้แทนจากกองบังคับการปราบปรามการค้ำมุษย์ เพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ด้านลามกอนาจารและการค้ำมุษย์ นอกจากนี้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมยังได้กำชับเรื่องการปราบปรามเว็บพนันออนไลน์ ถึงแม้ว่าจะมีการปิดกั้นเว็บพนันไปเป็นจำนวนมากแล้ว แต่ก็มีเว็บพนันออนไลน์แพร่หลายเข้าถึงได้ง่าย ส่วนหนึ่งเกิดจากประเทศเพื่อนบ้านมีการเปิดเว็บพนันได้อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งทางประเทศไทยเองก็ต้องหาวิธีแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

²¹ ดีอีเอส เปิดสถิติคดีทางอาชญากรรมออนไลน์ปี 2565 อายัดบัญชีม้า 58,463 บัญชี. (11 มกราคม 2566). โพสต์ทูเดย์. สืบค้น 20 มกราคม 2566 จาก <https://www.posttoday.com/business/689458>

²² ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (ม.ป.ป.). รายงานสถานการณ์การพนันในสังคมไทย ปี 2564. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.gamblingstudy-th.org/document_book/169/1/3/cgs-national-survey-2564/

การดำเนินการป้องกันและปราบปราม

ปัจจุบันคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เฉลี่ยวันละ 800 คน เนื่องจากคนร้ายมีการปรับเปลี่ยนวิธีการโกงหลากหลายรูปแบบ โดย 3 อันดับแรก²³ คือ (1) การหลอกลวงซื้อขายสินค้า (2) หลอกให้โอนเงินเพื่อหารายได้จากการทำกิจกรรม (3) หลอกให้กู้เงินแต่ไม่ได้เงิน

ซึ่งตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 10 ธันวาคม 2565 ตำรวจได้รับการแจ้งความเกี่ยวกับการหลอกลวงออนไลน์กว่า 140,000 คดี มูลค่าความเสียหายเกือบ 10 ล้านบาท โดยยืนยันว่า ตำรวจจะเร่งปราบปรามผู้กระทำความผิด ทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมทั้งปรับแก้กฎหมายเพิ่มโทษผู้กระทำความผิด แก้ปัญหาระยะยาว ควบคุมการสร้างความรู้ให้ประชาชน

สำหรับกลโกงที่มีฉวยพินิจใช้ 18 รูปแบบ เช่น คอลเซ็นเตอร์/หลอกขายสินค้าออนไลน์/หลอกให้ลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ/ปลอมหรือแอบบัญชี โอนเงิน เฟซบุ๊ก แล้วหลอกยืมเงิน/หลอกให้ติดตั้งโปรแกรมควบคุมคอมพิวเตอร์ทางไกลเพื่อขโมยข้อมูล/ส่งคิวอาร์โค้ดหลอกให้โอนเงิน/หลอกให้ถ่ายภาพไปเปลี่ยน/ข่าวปลอม เป็นต้น

กรณีการกระทำผิดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์และการจับกุมหรือการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่น่าสนใจและเป็นที่ติดตามของประชาชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ มีกรณีตัวอย่างดังนี้

แก๊งคอลเซ็นเตอร์แอบอ้าง ปง.²⁴ เมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. 2554 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปง. แจ้งว่าขณะนี้มีเหยื่อที่ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์แอบอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ปง. ถึง 205 ราย ที่แจ้งเรื่องร้องเรียนมา และมีเหยื่อที่หลงเชื่อโอนเงินไปให้แก๊งคอลเซ็นเตอร์ถึง 56 ราย คิดเป็นมูลค่าความเสียหายกว่า 15,000,000 บาท โดยมักใช้ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกสิกรไทยเป็นจุดถ่ายโอนเงิน

แก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกให้เหยื่อร่วมลงทุนในหุ้นน้ำมัน เดือนเมษายน พ.ศ. 2556 กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI ได้รับแจ้งว่ามีกลุ่มคนร้ายอ้างว่าเปิดบริษัทร่วมลงทุนในหุ้นน้ำมัน และได้ทำการโทรศัพท์หลอกลวงชาวยุโรปให้เข้าร่วมลงทุนด้วย เมื่อเหยื่อหลงเชื่อก็จะให้โอนเงินมาให้และแก๊งคอลเซ็นเตอร์ดังกล่าวก็จะปิดบัญชีหนี ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการจับกุมผู้ต้องหา 9 คน เป็นชาวอังกฤษ แคนาดา และอเมริกัน ณ สำนักงานย่านสุขุมวิท โดยพบว่ามีเหยื่อที่ถูกหลอกลวงเป็นเงินกว่า 100,000,000 บาท ภายในระยะเวลา 2 ปี นอกจากนี้ยังพบหลักฐานที่แสดงถึงสามี่ของดารานางแบบชื่อดังร่วมแก๊งคอลเซ็นเตอร์นี้ด้วย

แก๊งคอลเซ็นเตอร์!! อ้างตัวเป็นเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ขอตรวจสอบข้อมูลการเสียภาษี²⁵ โดยการส่งลิงก์เว็บไซต์ปลอม หลอกให้โหลดแอปพลิเคชันเพื่อเข้าควบคุมเครื่องมือถือและโอนเงินออกจากบัญชี โดยมีฉวยพินิจค้นหาข้อมูลเจ้าของกิจการร้านค้าธงฟ้าจากเว็บไซต์กระทรวงพาณิชย์ จากนั้นโทรติดต่อเจ้าของกิจการร้านค้าธงฟ้าเป้าหมาย อ้างเป็นเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรขอตรวจสอบข้อมูลการเสียภาษี โดยขอให้ Add LINE เข้ามาเมื่อเหยื่อ Add LINE แล้ว มีฉวยพินิจทำการส่ง Link เว็บไซต์ปลอม มีฉวยพินิจขอให้กดติดตั้ง

²³ เปิดสถิติ 10 อันดับภัยออนไลน์ รอรับเลยส่งเดือน 18 รูปแบบกลโกงถึงบ้าน. (14 ธันวาคม 2565). แนวหน้า. สืบค้น 20 มกราคม 2566 จาก <https://www.naewna.com/local/698041>

²⁴ อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์. (23 กรกฎาคม 2564). สืบค้น 13 มกราคม 2566 จาก <https://researchcafe.org/call-center-crime/>

²⁵ แก๊งคอลเซ็นเตอร์!! อ้างตัวเป็นเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ขอตรวจสอบข้อมูลการเสียภาษี. (8 ก.ย. 2565). สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://krungthai.com/th/krungthai-update/announcement-detail/2324>

โปรแกรมที่อยู่บนหน้าเว็บไซต์ เมื่อติดตั้งโปรแกรมสำเร็จ ระบบจะมีการออกรหัส OTP ส่งมาทางมือถือ มีจฉาชีพขอให้แจ้งข้อมูลรหัส OTP เพื่อขอตรวจสอบข้อมูล เพื่อเข้าควบคุมมือถือ และกระทำทุจริต โดยการโอนเงินออกจากบัญชีผ่าน Mobile Banking

กรณีมีจฉาชีพแก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกเด็กลงทุน²⁶ กรณีเด็กนักเรียนชั้น ม.3 โรงเรียนชื่อดังแห่งหนึ่ง ย่านปากเกร็ด ที่ก่อเหตุสลดผูกคอตู้ต้นไม้ดับ พร้อมเขียนจดหมายลาตายขอโทษพ่อแม่ หลังถูกคนร้ายชักชวน ให้ดูโฆษณาผ่าน YouTube เพื่อหารายได้พิเศษ ก่อนที่จะออกอุบายหลอกให้ลงทุนซื้อสินค้า 10 ชิ้น วางขายออนไลน์เก็งกำไร โดยอ้างว่าจะได้ผลตอบแทนที่สูงกว่าจนเหยื่อหลงเชื่อ ขโมยเงินของแม่โอนไปให้ ต่อเนื่องรวม 14,000 บาท ภายหลังเด็กคนดังกล่าวรู้ตัวว่าจะถูกหลอก จึงขอทวงเงินคืน แต่คนร้ายก็ไม่ยอม โอนเงินให้จึงก่อเหตุสลดขึ้น

กรณีแก๊งคอลเซ็นเตอร์ หลอกอดีตผู้อำนวยการศูนย์แพทย์สุญเงินกว่า 100 ล้าน²⁷ อดีตผู้อำนวยการศูนย์แพทย์ศาสตร์ศึกษา เปิดคลินิกอยู่ในที่จังหวัดชุมพรร่วมกับบุตรสาว แต่ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โทรมาหลอกว่าส่งพัสดุผิดกฎหมาย จะโดน สภ.เมืองเชียงรายดำเนินคดี โดยให้คุยผ่านไลน์กับตำรวจ ช่มชู้ว่า ต้องตรวจสอบเส้นทางการเงิน มิเช่นนั้นก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ก่อนจะแนะนำให้ไปติดต่อกับทาง ผกก.สภ.เมืองเชียงราย บอกให้โอนเงินมาตรวจสอบ สุดท้ายเชื่อสนิทใจ สูญเงินไปกว่า 100 ล้านบาท

เหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ พลาดกดลิงก์ปลอมสายการบิน มอบโปรโมชั่นเที่ยวบินฟรี สูญเงินกว่า 10 ล้าน²⁸ ตำรวจภูธรจังหวัดตรังโพสต์ข้อความแจ้งเตือนภัยประชาชน กรณีมีผู้เสียหายมาแจ้งความว่ามีข้อความ SMS เข้ามาในเครื่องโทรศัพท์ผู้แจ้งเพื่อรับโปรโมชั่นจากสายการบินหนึ่ง ให้เที่ยวบินฟรี จึงได้โหลดข้อมูลและบอกหมายเลขประชาชน 13 หลัก, วันเดือนปีเกิด พร้อมสแกนใบหน้า แล้วส่งไปให้ ในไลน์แอปพลิเคชันของสายการบินดังกล่าว จากนั้นเมื่อผู้แจ้งได้ตรวจสอบข้อมูลเงินในบัญชีธนาคาร จำนวน 4 ธนาคาร ปรากฏว่าเงินถูกโอนออกจากบัญชีผู้แจ้งทั้งหมด เป็นเงินประมาณ 10,150,000 บาท

ปัจจุบันนี้มีจฉาชีพมักใช้กลวิธีส่งลิงก์ปลอมมาชวนเชื่อ โดยปลอมทั้งโลโก้และชื่อให้ใกล้เคียงของจริง ซึ่งทำให้น่าเชื่อถือและถูกหลอกได้ ประการสำคัญ กรณีติดต่อหรือลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันหรือ ลิงก์ และเมื่อแจ้งเลขประจำตัวประชาชน/วันเดือนปีเกิด และสแกนใบหน้า นั่นคือวิธีการที่มีจฉาชีพหลอกเอาข้อมูลเพื่อนำไปแจ้งกับธนาคารและเปลี่ยนรหัสถอนเงินออกจากบัญชีจนหมด

²⁶ รู้ตัวแล้วแก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกเงิน นร.ม.3 พบอยู่ประเทศเพื่อนบ้าน ขอหมายแดงตามจับตัว. (11 มกราคม 2566).

ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://mgronline.com/crime/detail/966000003181>

²⁷ ล่าคอลเซ็นเตอร์แสบ หลอกอดีตผอ.ศูนย์แพทย์สุญเงินกว่า100ล้าน. (10 ตุลาคม 2565). เดลินิวส์ออนไลน์. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/1562337/>

²⁸ สาวตรังเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ กดลิงก์แจกตั๋วเครื่องบินฟรี สูญเงินกว่า 10 ล้าน. (27 มกราคม 2566). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/2614213>

ข้อเสนอแนะต่อกรณีอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์

กรณีแก๊งคอลเซ็นเตอร์นี้ ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะองค์กรที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียเป็นจำนวนมาก เป็นภัยคุกคามความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวและมีแนวโน้มว่าจะมีพัฒนาการในการใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น

มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติกรณีแก๊งคอลเซ็นเตอร์โดยข้อเสนอแนะเป็น 2 ด้านคือ ด้านการดำเนินการของรัฐและด้านกฎหมาย มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการดำเนินการของรัฐ

จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจที่ดำเนินการเฉพาะคดีการล่อลวงผู้เสียหายด้วยวิธีโทรศัพท์หรือวิธีการที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน โดยมีการประชาสัมพันธ์หรือมีสายด่วนให้ประชาชนที่ถูกหลอกลวงโทรแจ้งเหตุเพื่อขอความช่วยเหลือ โดยเฉพาะผู้ที่กำลังถูกคนร้ายหลอกล่อว่าสิ่งนั้นเป็นความผิดหรือไม่

ในส่วนของการเงินการธนาคารจะต้องมีการประสานงานกับธนาคารพาณิชย์ที่คนร้ายใช้บัญชีเพื่ออายัดเงิน ดำเนินการวิเคราะห์เส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยการตรวจสอบบัญชีที่ผิดปกติที่มีพฤติกรรมการถอน การโอน การเปิดบัญชีที่น่าสงสัย

นอกจากนี้รูปแบบการทำงานของแก๊งคอลเซ็นเตอร์มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ จึงจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา หรือการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับบรรดาประเทศที่มีแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามแดน จึงเห็นควรที่หน่วยงานภาครัฐต้องมีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยงานเฉพาะในการป้องกันและปราบปรามแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในรูปแบบของศูนย์ควบคุมสั่งการ (War Room) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยใช้ “ความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา” หรือ “การส่งผู้ร้ายข้ามแดน”

ด้านกฎหมาย

แม้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวจะเข้าข่ายลักษณะความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ก็ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายและปัญหาทางกฎหมายเรื่องอัตราโทษ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ยังกำหนดขอบเขตไว้แบบกว้าง ๆ และกำหนดนิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไว้ในลักษณะการทำความผิดร้ายแรงซึ่งอาจไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ รวมถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ซึ่งยังมีความเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาแก๊งคอลเซ็นเตอร์ค่อนข้างน้อย ดังนั้น การดำเนินการทางกฎหมายสามารถกระทำโดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ให้เหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้²⁹

²⁹ สิริสร กระจ่างสุนทร และคณะ. (2565). บทสรุปเชิงนโยบายเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาฉ้อโกงทางโทรศัพท์ (แก๊งคอลเซ็นเตอร์). สืบค้น 26 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>

1. การเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 กับเครือข่ายและผู้ให้การสนับสนุน โดยกำหนดรูปแบบและลักษณะการกระทำผิดในการล่อลวงผู้เสียหายด้วยวิธีโทรศัพท์หรือวิธีการที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันเป็นความผิดร้ายแรง
2. การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนของความผิดฐานฉ้อโกง การฉ้อโกงโดยแสดงเป็นผู้อื่น หรือการฉ้อโกงประชาชน ให้มีความผิดฐานฉ้อโกงในรูปแบบของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยเป็นความผิดที่มีระวางโทษที่สูงให้เหมาะสมกับลักษณะการทำความผิด
3. การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551
4. การมีกฎหมายรูปแบบพิเศษ (Sui Generis) ที่มีความเท่าทันเทคโนโลยีของคนร้ายที่มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และระบบเทคโนโลยีด้านการเงิน
5. การเร่งผลักดันให้กระบวนการบัญชีม้าหรือบัญชีปลอมเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ทั้งกฎหมายฟอกเงินและกฎหมายอาญา³⁰

ในเชิงปฏิบัติควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและควรมีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในลักษณะของการทำงานในลักษณะของหน่วยงานเดียวกันทั้งโลก (One Team One World) นอกจากนี้ ยังต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนข่าวกรองการช่วยเหลือในการสืบสวนข้อเท็จจริงทางอาญา การดำเนินการตามความยุติธรรมต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานทางอาญาที่สมบูรณ์ การป้องกันการกระทำ ความผิดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า การดำเนินการวิเคราะห์หาเส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด การเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมาย และใช้มาตรการยึดทรัพย์และการดำเนินการทางด้านภาษีอากร การป้องกันการตกเป็นเหยื่อของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในระดับบุคคล มาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีความเหมาะสม³¹

³⁰ "ซัยวุฒิ" ถก กมธ. ไอซีที เดินหน้าแก้ปัญหาแก๊งคอลเซ็นเตอร์. (2 มีนาคม 2565). ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. สืบค้น 24 มกราคม 2566 จาก <https://www.thansettakij.com/economy/515821>

³¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. สมนทิพย์ จิตสว่างและคณะ. (2563). อาชญากรรมข้ามชาติ : ภัยคุกคามประเทศไทยเกี่ยวกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน : เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด*

เด็กแรกเกิดหรือวัยทารกเป็นวัยที่มีความสำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการวัยต่าง ๆ อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีระยะเวลาค่อนข้างสั้นเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอื่น แต่เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ถ้าการเจริญเติบโตหยุดชะงักก็จะเป็นการยากที่จะรักษาให้เป็นปกติได้ บิดามารดาผู้เลี้ยงดูจึงควรใช้ระยะเวลานี้เพื่อส่งเสริมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นโดยการตอบสนองความต้องการจำเป็นต่าง ๆ เพื่อให้เด็กแรกเกิดมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นการสร้างสุขภาพทางกายและทางใจให้สมบูรณ์ การที่เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพเหมาะสมตามวัย และได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เด็กก็จะเติบโตเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความรัก ความเมตตา และเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคตอีกด้วย

โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นนโยบายตามแผนบูรณาการการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต เป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมโดยการจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนให้แก่เด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจนหรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน เป็นมาตรการให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองนำเด็กเข้าสู่ระบบบริการของรัฐ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย รวมทั้งเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการอยู่รอดและการพัฒนาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564)

“เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กเล็ก” คือ รูปแบบสวัสดิการพื้นฐานเพื่ออุดหนุนค่าใช้จ่ายเพื่อให้เด็กมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยเงินอุดหนุนฯ จะเป็นเงินที่รัฐจ่ายให้กับผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น รายเดือน โดยผู้รับไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ

ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 เห็นชอบหลักการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โดยให้เงินอุดหนุนแก่เด็กแรกเกิดที่อยู่ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจนที่เกิดขึ้นระหว่าง วันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2559 รายละ 400 บาท ต่อคน ต่อเดือน เป็นเวลา 1 ปี โดยรัฐจ่ายให้กับมารดา หรือบิดา หรือผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กแรกเกิด และเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ขยายเวลาการให้เงินอุดหนุนเป็น 0-3 ปี เพิ่มเงินอุดหนุนเป็นเงิน 600 บาท ต่อคน ต่อปี ต่อมาเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการยกเลิกเงื่อนไขผู้มีสิทธิที่ต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระบบประกันสังคม และเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2561 โดยเชื่อมโยงข้อมูลผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐ นำมาใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการและปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและรับรองสิทธิ ต่อมาเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบขยายระยะเวลาให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี และขยายฐานรายได้ของกลุ่มเป้าหมายไม่เกิน 100,000 บาท ต่อคน ต่อปี เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 จนถึงปัจจุบัน (ข้อมูลกลุ่มภาพันท์ 2566)

* ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กรมกิจการเด็กและเยาวชน สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก file:///C:/Users/6300/Downloads/document%20(4).pdf

ตารางสถิติที่สำคัญของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พ.ศ. 2559-2566 (หน่วย : บาท)

	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566 (ต.ค. 65-ม.ค. 66)
จำนวนผู้ที่ลงทะเบียน (ราย)	205,812	428,811	761,839	1,080,147	1,912,098	2,401,561	2,841,988	3,008,696
จำนวนผู้รับเงิน (ราย)	90,216	310,041	518,174	518,811	1,758,633	2,303,103	2,703,285	2,312,095
งบประมาณที่ใช้ (บาท)	278,571,100	1,912,787,200	3,499,825,300	4,353,617,200	15,046,889,600	16,322,273,600	17,621,651,400	5,813,235,400

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด.

สืบค้นวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก file:///C:/Users/6300/Downloads/document%20(4).pdf

จากตารางสถิติที่สำคัญของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ปี 2559-2566 พบว่า จำนวนผู้ลงทะเบียนเพิ่มขึ้นทุกปี พ.ศ. 2559 จำนวน 205,812 ราย เพิ่มเป็นจำนวน 3,008,696 ราย ใน พ.ศ. 2566 แสดงให้เห็นถึงการรับรู้และเข้าถึงสิทธิของสตรีตั้งครรภ์มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อมาดูจำนวนผู้รับเงินจริงกลับมีน้อยกว่าจำนวนผู้ลงทะเบียน เช่น ใน พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด มีผู้มาลงทะเบียน 205,812 ราย แต่มารับเงินจริง แค่ 90,216 ราย ซึ่งกรมกิจการเด็กและเยาวชนในฐานะเจ้าของโครงการต้องไปศึกษาว่าจำนวนผู้ลงทะเบียนครั้งแรกแล้วไม่ได้มารับเงินมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร และโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างทั่วถึงครอบคลุมในทุกพื้นที่รวมถึงพื้นที่ห่างไกลในชนบทหรือไม่

เมื่อดูงบประมาณจากตาราง พบว่า มีการใช้งบประมาณใน พ.ศ. 2559 จำนวน 278,571,100 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 15,046,889,600 บาท ใน พ.ศ. 2563 และ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565-มกราคม 2566 ใช้งบประมาณไปแล้วเป็นเงิน 5,813,235,400 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการดังกล่าวเป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรีเสด็จ กองแกน และ ภักดี โพธิ์สิงห์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์นโยบายการขับเคลื่อนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด” พบว่า ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุ ดังนั้นในการวางยุทธศาสตร์ชาติจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ในอนาคต จึงต้องเสริมสร้างศักยภาพของเด็กตั้งแต่แรกเกิดไปตลอดทุกช่วงอายุ ดังที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การลงทุนในการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงขวบปีแรก ๆ เป็นกลยุทธ์ทางการลงทุนที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งจะช่วยให้เกิดประโยชน์ด้านกำลังผลิตของประเทศต่อไปในอนาคต ประเทศไทยมีเด็กจำนวนสองล้านคนอยู่ในครอบครัวที่ยากจน และร้อยละ 21.5 ของเด็ก หรือ 1 ใน 5 ของเด็กไทยประสบปัญหาความยากจนหลายมิติ เด็กเหล่านี้อาจไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่เนื่องจากโอกาสและทรัพยากรที่จำกัด ทำให้ส่งผลต่ออนาคตของทั้งตัวเด็กและต่ออนาคตของทุนมนุษย์และทุนทางเศรษฐกิจของประเทศชาติอีกด้วย รวมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามมา ผู้หญิงที่เป็นแม่ในหลาย ๆ ครอบครัว จึงเลือกที่จะไม่เข้าสู่กระบวนการดังกล่าว แต่เลือกที่จะกีดกันต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง

อย่างไรก็ดี โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ยังมีช่องว่างของการเข้าถึงสิทธิของเด็กแรกเกิด คือ มีความไม่ชัดเจนด้านคุณสมบัติของผู้ขอรับเงินอุดหนุน เป็นสวัสดิการที่รัฐจัดสรรที่ไม่ได้จัดสรรแบบถ้วนหน้า เพราะการเข้าข้อมูลบางพื้นที่ไม่ชัดเจน จึงเป็นช่องว่างในการใช้สิทธิของเด็กแรกเกิด

มาลี จิรวัดนานนท์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง “เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูบุตร: การคุ้มครองทางสังคมด้านเด็กในสังคมไทย” พบว่า การสนับสนุนทางสังคมเพื่อช่วยเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูบุตร (Child Support Grant) เป็นเรื่องของสังคมโดยเฉพาะภาครัฐ ในการลงทุนทางสังคมในเด็ก และสะท้อนในพื้นที่ของครอบครัวที่ดูแลเด็กกว่า มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละครอบครัวอีกต่อไป โดยเด็กในช่วงปฐมวัยหรือเด็กก่อนวัยเรียนคือ ช่วงทองของพัฒนาการมนุษย์ การดูแลเด็กจึงไม่อาจรอให้เด็กเจริญเติบโตเข้าสู่ระบบ

การศึกษาค่อยรับสวัสดิการต่าง ๆ ได้ ยิ่งกว่านั้นสภาพสังคมไทยในปัจจุบันการมีฐานการคุ้มครองทางสังคม เช่น กรณีเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูบุตรนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการบรรเทาผลกระทบต่อความยากลำบากของครอบครัว ที่ส่งผลเสียต่อพัฒนาการและคุณภาพชีวิตของเด็ก การเพิ่มโอกาสทางเลือกที่มากขึ้น และช่วยให้สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้ และเป็นการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมในอีกด้านหนึ่งในเวลาเดียวกัน

อย่างไรก็ดี สังคมยังมีความกังวลเกี่ยวกับการใช้เงินอุดหนุนผิดวัตถุประสงค์ เช่น ผู้ปกครองอาจนำไปเล่นการพนัน ซื้อเหล้าหรือบุหรี่ โดยไม่มองเห็นความจำเป็นของเงินอุดหนุนที่ได้มา สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการใช้เงินผิดประเภท อย่างไรก็ตาม หากมีมาตรการจากหน่วยงานของรัฐกับการใช้วงเงินในการเลี้ยงดูเด็ก วงเงินนี้ก็สามารถนำไปพัฒนาเด็กได้อย่างแท้จริง หากหน่วยงานรัฐเอาใจใส่ในการใช้เงินก็หวังว่า เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดจะนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ งานวิจัยจากทั่วโลกให้ข้อสรุปตรงกันว่า เงินอุดหนุนโดยส่วนใหญ่จะต้องถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็ก อย่างกรณีแม่ที่ยากจนหรือเสี่ยงต่อความยากจนจริง ๆ รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ เช่น การหาผู้รับรอนสถานะครัวเรือน การเบิกจ่ายเงินล่าช้าในบางกรณี เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่อยู่ในวิสัยที่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งต้องติดตามกันต่อ แต่เชื่อว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขอย่างเต็มกำลังเพื่อร่วมกันหาแนวทางที่ดีที่สุดให้โครงการนี้เกิดประโยชน์สูงสุด บรรลุเป้าหมาย แก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและทำให้ไทยก้าวเข้าสู่สังคมที่มีคุณภาพ พร้อมสร้างระบบสวัสดิการถ้วนหน้าสำหรับทุกคน และทุกช่วงวัย

จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินส่วนนี้จะนำไปใช้เพื่อดูแลคุณภาพชีวิตลูก เช่น

1. ครัวเรือนที่ได้เงินอุดหนุนฯ เด็กจะมีพัฒนาการด้านน้ำหนักและส่วนสูงที่ดีกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้เงิน แสดงถึงการได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในปริมาณที่เพียงพอ

2. ครัวเรือนที่ได้เงินอุดหนุนฯ มีแนวโน้มจะนำเด็กไปพบแพทย์มากกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้เงิน สาเหตุเพราะหลายบ้านอยู่ห่างไกลโรงพยาบาล และการไปพบแพทย์ย่อมมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การไปพบแพทย์ย่อมหมายถึงพ่อแม่จะได้รับคำแนะนำในการดูแลลูกอย่างถูกวิธี รวมถึงเด็กเองจะได้รับการฉีดวัคซีนครบถ้วน ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพและพัฒนาการของเด็กด้วย

3. ครัวเรือนที่ได้เงินอุดหนุนฯ พบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้เงิน ข้อค้นพบนี้สันนิษฐานว่า อาจเป็นเพราะครัวเรือนที่ได้รับเงิน เมื่อแม่คลอดลูกแล้วก็ไม่จำเป็นต้องรีบออกไปทำงานทำโดยทันที แต่สามารถใช้เวลาอยู่กับลูกนานพอสมควรจึงให้นมลูกได้

4. ครัวเรือนที่ได้เงินอุดหนุนฯ สถานะของผู้หญิงในครอบครัวดีขึ้น เนื่องจากผู้ได้รับเงินส่วนใหญ่คือคนเป็นแม่ เมื่อได้ถือเงินนี้ย่อมมีอำนาจต่อรองและตัดสินใจในบ้านเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ หลักการและเหตุผลสำหรับความสำคัญและความจำเป็น ที่ต้องมีการคุ้มครองทางสังคมด้านเด็กในสังคมไทย เรื่องเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูบุตร อาจกล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินงานการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด แบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กแรกเกิดผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัว และผลที่เกิดขึ้นกับสังคมในแต่ละด้าน มีผลดังนี้

1) **ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กแรกเกิด** เห็นว่า โครงการเงินอุดหนุนฯ มีผลที่เกิดขึ้นกับเด็กแรกเกิด เด็กแรกเกิดมีสิทธิเข้าถึงสิทธิสวัสดิการของรัฐ เด็กแรกเกิดสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุข เช่น การได้รับวัคซีน การดูแลสุขภาพ เป็นต้น หรือเด็กแรกเกิดได้รับสารอาหาร เช่น นม/อาหารที่มีคุณภาพ ถือว่าเป็นการช่วยเหลือเด็กแรกเกิด ให้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่จากแม่และคนในครอบครัว และลดปัจจัยเสี่ยงการทอดทิ้งเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจน

2) **ผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัว** เห็นว่า โครงการเงินอุดหนุนฯ มีผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ได้แก่ การช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครัวเรือน การหนุนเสริมกำลังใจให้กับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว หรือแม่ในภาวะยากลำบาก รวมทั้งพ่อแม่หรือผู้ดูแลหลักมีการนำเด็กเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ ทำให้เด็กได้พบแพทย์ตามนัดหมาย เพื่อติดตามพัฒนาการเด็ก พ่อแม่หรือผู้ดูแลหลัก ดูแลเอาใจใส่เด็กแรกเกิด เป็นการลดความเดือดร้อนในครัวเรือน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในการเลี้ยงดูเด็ก

3) **ผลที่เกิดขึ้นกับสังคม** เห็นว่า โครงการเงินอุดหนุนฯ มีผลที่เกิดขึ้นกับสังคม ได้แก่ การจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ส่งเสริมให้แม่และเด็กได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานรัฐ เกิดระบบฐานข้อมูลเด็กแรกเกิด ที่รัฐจะนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาเด็กในระยะยาว การจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าต่อเด็กในระยะยาว เน้นการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กและครอบครัวตามสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กแรกเกิดให้มีคุณภาพ มีสุขภาพที่จะเติบโตเป็นเด็กที่ดี เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ หน่วยงานภาครัฐได้ทราบถึงสถานการณ์การเลี้ยงดูเด็ก ส่งผลให้สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาเพิ่มมากขึ้น เช่น การติดตามผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จะทำให้หน่วยงานได้ทราบถึงความรู้ ทักษะในการเลี้ยงดูเด็กในอนาคตต่อไป

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทย

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยเฉพาะ “ยาบ้า” เป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน รัฐบาลในแต่ละชุดต่างมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง อาทิ กำหนดให้การแก้ไขปัญหายาเสพติด “เป็นวาระแห่งชาติ” ตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้กับผู้ผลิตยาเสพติด ผู้ค้า ยาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังด้วยการ “ประกาศสงครามยาเสพติด” กำหนดให้มีคณะกรรมการและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คือ “สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส)” ใช้แนวทางตามนโยบาย “ผู้เสพคือผู้ป่วย ผู้ขายคือ อาชญากร” การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อเป็นการ “คืนคนดีสู่สังคม” รวมถึงการรณรงค์ ให้เห็นถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลแต่ละชุดจะมีนโยบายและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ มีนโยบายการดำเนินการขั้นเด็ดขาดเพื่อตัดตอนปัญหายาเสพติดให้หมดสิ้นไป จนนำมาสู่นโยบายในให้โอกาสผู้เสพยาเสพติดกลับตัวเป็นคนดี สามารถใช้ชีวิตในสังคมเฉกเช่นคนทั่วไปได้ โดยยังคงดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้ผลิตยาเสพติดและผู้ค้ายาเสพติดซึ่งเป็นขบวนการที่ทำให้ยาเสพติด แพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดสิ้นไปได้ การดำเนินการขั้นเด็ดขาดของรัฐบาลทำให้ขบวนการค้ายาเสพติดเกิดปัญหาและอุปสรรคบางประการ ขบวนการลำเลียงยาเสพติดเกิดการชะงัก ผู้ขายและผู้เสพยาเสพติดต้องหลบซ่อนหรือหลบหนีการติดตาม จับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งสามารถป้องปรามได้เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ต่อมา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลชุดใหม่ แนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ประกอบกับ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่บังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง รวมถึงมีส่วนได้ ส่วนเสียในขบวนการค้ายาเสพติด เรียกรับผลประโยชน์ ก็จะทำให้ปัญหายาเสพติดยากต่อการแก้ไข การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ไม่สิ้นสุดนี้ ยังส่งผลในวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้นำทางศาสนา และกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมนับตั้งแต่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พ.ศ. 2562-ถึงปัจจุบัน) ขบวนการค้ายาเสพติดได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ มีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรกลที่ทันสมัย ในการผลิตยาเสพติดให้ได้จำนวนมากและรวดเร็วกว่าอดีต ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดส่งยาเสพติด ผ่านช่องทางโลจิสติกส์หรือไปรษณีย์เอกชนอันเป็นการลดต้นทุนและลดความเสี่ยงจากการถูกจับกุมของ เจ้าหน้าที่รัฐ เสมือนการขายตรงถึงมือผู้เสพได้ในทุกพื้นที่ ทุกชุมชน เข้าถึงกลุ่มผู้เสพได้ง่ายและแพร่กระจาย ในวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีการจูงใจให้ร่วมขบวนการขนยาเสพติดที่เรียกว่า “เด็กเดินยา” โดยจ่ายเงินค่าจ้างจำนวนมาก ก่อนที่กลุ่มคนเหล่านี้จะเห็นช่องทางในการหารายได้เพิ่มเติมด้วยการผันตัวเป็น ผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย มีการโอนเงินผ่านทางออนไลน์ที่เรียกว่าระบบอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งในบัญชีของบุคคลที่ รับจ้างเปิดบัญชีเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่สืบทราบและสาวถึงต้นตอของขบวนการค้ายาเสพติด ส่งผลให้ยาเสพติดที่ออกสู่ตลาดมีปริมาณมากเกินความต้องการของผู้เสพ เป็นผลให้ยาเสพติดมีราคาถูกลง รวมถึง

ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งเป็นสื่อออนไลน์ในการขยายเครือข่ายให้มากขึ้นด้วยการลด แลก แจก แถม โดยไม่จำเป็นต้องติดต่อพบเห็นหน้ากันจริงดังเช่นอดีต ผู้เสพยาเสพติดเกิดความสะดวกสบาย และก่อให้เกิดความต้องการซื้อขายเสพติดในปริมาณที่มากขึ้นเพื่อที่จะได้รับโปรโมชันในราคาเฉลี่ยที่ถูกลงด้วย

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นที่สนใจของประชาชนทั่วประเทศอีกครั้ง จากกรณี “โศกนาฏกรรมหนองบัวลำภู” เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2565 คนร้ายก่อเหตุกราดยิงภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ ต.อุทัยสวรรค์ อ.นากลาง จ.หนองบัวลำภู ทำให้มีผู้เสียชีวิต 37 ราย (รวมผู้ก่อเหตุ) และบาดเจ็บอีกจำนวนมาก จากการสอบสวนพบว่า ผู้ก่อเหตุเป็นอดีตข้าราชการตำรวจ มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาอย่างต่อเนื่องจนถูกจับกุมและถูกดำเนินการทางวินัย ลงโทษไล่ออกจากราชการ จะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจาก “ยาเสพติด” ที่เป็นสาเหตุทำให้ผู้ก่อเหตุเกิดปัญหาชีวิตตามมา คือ ขาดอาชีพ ไม่มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัว ก่อให้เกิดความเครียด ความกดดัน และรวมถึงความแค้น จนในที่สุดได้ก่อเหตุโศกนาฏกรรมสะเทือนขวัญครั้งใหญ่ขึ้น โดยเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้เสียชีวิต ครอบครัวผู้ได้รับบาดเจ็บ ครอบครัวผู้ก่อเหตุ หน่วยงานหรือองค์กรที่เคยเป็นต้นสังกัดของผู้ก่อเหตุ ทำให้รัฐบาล ประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมเกิดการตื่นตัวและต้องการ “ถอดบทเรียน” เหตุการณ์โศกนาฏกรรมหนองบัวลำภูเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง

สถานการณ์ยาเสพติด (ภายหลังเหตุการณ์โศกนาฏกรรมหนองบัวลำภู)

ที่	วัน/เดือน/ปี	สถานการณ์ยาเสพติด
1	7 ต.ค. 2565	จ.ลำปาง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.แม่พริก ได้ตรวจยึดยาบ้าจำนวน 618,000 เม็ด ได้ที่บริเวณบ้านแม่เชียงรายลุ่ม ภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ สกัทยาเสพติดบริเวณหน้า อ.ต.แม่พริก พบความผิดปกติของรถต้องสงสัย ทั้งนี้ไม่พบตัวผู้ขับ
2	7 ต.ค. 2565	จ.แพร่ เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ต้องหาจำนวน 2 ราย ได้ที่ด่านตรวจยาเสพติดห้วยไร่ อ.เด่นชัย พบของกลางยาบ้าจำนวน 10 กระสอบ จำนวน 2,000,000 เม็ด
3	7 ต.ค. 2565	จ.สุพรรณบุรี เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบชายแต่งกายเป็นพระสงฆ์ ขอเรียไรกับแม่ค้าในตลาด พบเป็นพระจริง แต่ทำการเรียไรโดยผิดกฎหมาย ตรวจปัสสาวะพบเป็นสีม่วง
4	8 ต.ค. 2565	จ.กระบี่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจับกุมผู้ต้องหาหญิงอายุ 76 ปี เปิดร้านขายของชำในพื้นที่ ต.อ่าวลึกน้อย พบของกลางยาเสพติดจำนวน 164 เม็ด ผู้ต้องหารับสารภาพว่านำยาเสพติดมาขายในราคาเม็ดละ 30 บาท โดยจะได้ส่วนแบ่งจากการขายและได้นำมาเสพวันละ 2 เม็ด

ที่	วัน/เดือน/ปี	สถานการณ์ยาเสพติด
5	12 ต.ค. 2565	จ.สมุทรปราการ เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ต้องหาชายรายหนึ่ง อายุ 35 ปี เกิดอาการเครียด ก่อเหตุใช้มีดจับลูกชายอายุ 8 เดือนเป็นตัวประกัน ภายในลานจอดรถของหอพักแห่งหนึ่งในพื้นที่ตำบลบางเมือง และตรวจพบสารเสพติดในปีสสาวะ
6	13 ต.ค. 2565	จ.สมุทรปราการ เกิดกรณีมารดา อายุ 51 ปี ได้เดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อร้องขอให้นำลูกชายจำนวน 2 คน ไปบำบัด เนื่องจากติดยาเสพติดอย่างหนัก ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับตนเองและครอบครัว
7	14 ต.ค. 2565	จ.เชียงราย เจ้าหน้าที่ตำรวจวิสามัญนายจะทอ อายุ 34 ปี ซึ่งขับรถหลบหนีและใช้อาวุธปืนยิงต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ โดยในที่เกิดเหตุตรวจพบยาบ้าจำนวนซุกซ่อนภายในห้องโดยสาร จำนวน 4,000,000 เม็ด
8	15 ต.ค. 2565	ประเทศญี่ปุ่น เจ้าหน้าที่ศุลกากรญี่ปุ่นจับกุมหญิงไทย อายุ 41 ปี ชาว จ.สกลนคร ตรวจพบของกลางไอซ์ น้ำหนัก 282.4 กรัม บรรจุในถุงยางอนามัย ซุกซ่อนมาในช่องคลอด เหตุเกิดในพื้นที่สนามบินนานาชาตินาริตะ
9	18 ต.ค. 2565	ประเทศเกาหลี พบข้อมูลสถิติชาวต่างประเทศที่ถูกจับในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีสูงราว 1,000 คน และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยคนไทยถูกจับกุมมากที่สุด (นับถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 มีคนไทยถูกจับกุม 2,971 คน) มากกว่าประเทศจีนที่เคยมีสถิติการจับกุมก่อนหน้านี้
10	19 ต.ค. 2565	จ.สงขลา เกิดเหตุขบวนการค้ายาเสพติดจำนวน 20 คน พร้อมอาวุธปืน ได้ชิงยาเสพติดและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษ ฝ่ายปกครอง จ.สงขลา ขณะเข้าล่อซื้อยาเสพติดจากผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
11	19 ต.ค. 2565	จ.หนองคาย เจ้าหน้าที่ตำรวจขยายผลจับกุมขบวนการค้ายาเสพติดในพื้นที่ อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย จับกุมผู้ต้องหา 3 ราย ยึดยาบ้า จำนวน 10,000,000 เม็ด
12	20 ต.ค. 2565	จ.สมุทรปราการ เจ้าหน้าที่ตรวจปีสสาวะพระวัดหนึ่งจำนวน 38 รูป หลังมีประชาชนร้องเรียนว่ามีการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยพบพระ 6 รูป มีสารเสพติดในร่างกาย ในขณะที่พระวัย 70 ปี รับสารภาพว่าเสพติดจริงแต่นานๆ ครั้ง ซ้อมาราคาเม็ดละ 100 บาท

ที่	วัน/เดือน/ปี	สถานการณ์ยาเสพติด
13	23 ต.ค. 2565	จ.นนทบุรี ตำรวจชุดปฏิบัติการพิเศษ จับกุมผู้ต้องหา 3 ราย พร้อมด้วยของกลาง ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ไอซ์) จำนวน 162 กิโลกรัม เฮโรอีน 120 แห่ง วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทประเภทที่ 2 (คีตามีน) จำนวน 97 กิโลกรัม พร้อมอาวุธปืน ภายในบ้านหลังหนึ่งในซอย 19 หมู่บ้านฮาบีเทีย - บางใหญ่ ต.บางเสาธง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี
14	24 ต.ค. 2565	จ.สุพรรณบุรี เจ้าหน้าที่พิเศษฝ่ายปกครองจังหวัดสุพรรณบุรีจับกุมชายรายหนึ่ง อายุ 36 ปี พร้อมยึดของกลาง 808 เม็ด โดยผู้ต้องหารับว่าได้ซื้อมาในราคาเม็ดละ 10 บาท เพื่อจำหน่ายในราคา 15 บาท
15	24 ต.ค. 2565	จ.นครศรีธรรมราช เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.สีชล จับกุมตัวชายที่มีอาการคลุ้มคลั่งอาละวาดทำร้ายแม่ของตนเองที่ป่วยติดเตียงและข่มขู่ทำร้ายคนในหมู่บ้าน ภายหลังเพิ่งพ้นโทษจากคดีเสพยาเสพติดและก่อเหตุควั่นท้องหลายชาย อายุ 28 ปี เมื่อ 3 ปีก่อน
16	25 ต.ค. 2565	กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.เตาปูน จับกุมชาย อายุ 26 ปี พร้อมยึดของกลาง เคตามีนจำนวน 14 กิโลกรัม ยาไอซ์ จำนวน 6 กิโลกรัม ยาบ้า จำนวน 20,000 เม็ด เฮโรอีน จำนวน 1.2 กิโลกรัม และยาอี 4,000 เม็ด ผู้ต้องหารับจ้างส่งยาตามจุดต่าง ๆ ริมถนน (มีรายได้ครั้งละ 2-3 หมื่นบาท) พฤติการณ์ทั้งเสพและค้า โดยมีประวัติถูกจำคุกในคดียาเสพติดมาก่อนหน้านี้แล้ว 5 ครั้ง
17	25 ต.ค. 2565	จ.สงขลา ศาลจังหวัดสงขลา อนุมัติหมายจับปลัด และ อส. จำนวน 6 ราย ชุดปราบปรามยาเสพติดฝ่ายปกครองสงขลา พบหลักฐานเรียกรับผลประโยชน์ เพื่อแลกปล่อยตัวพ่อค้ายาเสพติด หลักฐานการต่อรองผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ แลกกับเงิน 1,000,000 บาท ก่อนมีการต่อรองเหลือ 300,000 บาท หรือให้นำยาบ้าจำนวน 200,000 เม็ด หรือ ไอซ์ จำนวน 10 กิโลกรัม อย่างใดอย่างหนึ่งมาแทนเพื่อแลกตัวผู้ต้องหา
18	26 ต.ค. 2565	กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลกว่า 100 นาย ตรวจค้นสถานบันเทิงแหล่งมั่วสุมยาเสพติด ถ.เจริญราษฎร์ พื้นที่ สน.ยานนาวา เขตสาทร พบนักท่องเที่ยง 237 ราย มีสัญชาติจีนทั้งหมด ตรวจพบสารเสพติดในร่างกายหลายราย และพบยาเสพติด ได้แก่ ยาเค ยาแฮปปี้ไฟว์ บรรจุอยู่ในซองพลาสติกจำนวน 300 ซอง จำหน่ายซองละ 10,000 บาท และยังพบยาเสพติดกระจายตามห้องคาราโอเกะ

ที่	วัน/เดือน/ปี	สถานการณ์ยาเสพติด
19	27 ต.ค. 2565	กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตำรวจตรวจค้นห้องพักย่านรัชดาซอย 5 เขตห้วยขวาง ขยายผลการจับกุมนักท่องเที่ยวชาวจีนในพื้นที่ สน.ยานนาวา โดยสามารถจับกุมชายสัญชาติสิงคโปร์ พร้อมของกลางยาเสพติด Happy Water และยาเสพติดอื่น ๆ ที่ส่งขายตามแหล่งบันเทิงทั่วกรุงเทพมหานคร
20	30 ต.ค. 2565	จ.เชียงราย เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมนายตำรวจรายหนึ่ง ยศร้อยตำรวจตรี ภายหลังจากขยายตรวจสอบเส้นทางการเงินพบว่าตำรวจคนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเครือข่ายค้ายาเสพติด
21	31 ต.ค. 2565	จ.นราธิวาส เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการขยายผลเพื่อนำไปสู่การจับกุมชาย อายุ 19 ปี ผู้ร่วมขบวนการที่รอรับยาเสพติดที่ส่งผ่านระบบ Logistics จากพื้นที่ภาคกลางไป จ.นราธิวาส ก่อนจะส่งต่อไปต่างประเทศ พบพัสดุ 2 กล่อง มียาบ้ากล่องละ 110,000 เม็ด รวม 220,000 เม็ด
22	2 พ.ย. 2565	จ.บุรีรัมย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.โนนสุวรรณ จับกุมชาย อายุ 30 ปี มีอาการคล้ายคนคลั่งยาเสพติด ก่อเหตุวางเพลิงเผาบ้านและเตรียมก่อเหตุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เจ้าหน้าที่เกรงว่าสู่มเสี่ยงจะเกิดเหตุอันตรายเหมือนโศกนาฏกรรมหนองบัวลำภู แต่ปรากฏว่าผู้ก่อเหตุไม่สามารถเข้าไปในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ เพราะเจ้าหน้าที่ป้องกันไว้ก่อนแล้ว
23	2 พ.ย. 2565	จ.ปทุมธานี เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการนำหมายค้นจากศาลจังหวัดธัญบุรี เข้าตรวจค้นบ้านพักแห่งหนึ่งใน ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี จับกุมหญิงสาวพร้อมยึดของกลางยาบ้า จำนวน 60,900 เม็ด โดยผู้ต้องหาได้ชี้ตลอบได้ว่าได้ซื้อยาบ้ามาจากชายรายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
24	4 พ.ย. 2565	จ.สุรินทร์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจแถลงผลการจับกุมเครือข่ายยาเสพติดในพื้นที่จังหวัด ตรวจค้นทุกพื้นที่ จำนวน 55 เป้าหมาย สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ จำนวน 270 คน ของกลางยาบ้า จำนวน 27,630 เม็ด อาวุธปืน จำนวน 80 กระบอก
25	4 พ.ย. 2565	จ.ราชบุรี เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมกลุ่มวัยรุ่นนจำนวน 24 ราย ภายในรีสอร์ทแห่งหนึ่ง ในอำเภอบ้านคา พบการมั่วสุมเสพยาเสพติด ยึดของกลางผงเฮโรอีน จำนวน 2 ถุง ยาเค จำนวน 6 เม็ด ยาอี จำนวน 2 เม็ด และอาวุธปืน จำนวน 2 กระบอก

ที่	วัน/เดือน/ปี	สถานการณ์ยาเสพติด
26	7 พ.ย. 2565	จ.พังงา ตำรวจชุดสืบสวนภูธรจังหวัดพังงาวิสามัญชาย อายุ 45 ปี เนื่องจากผู้ต้องหาหลบหนีและยิงต่อสู้เจ้าหน้าที่ (ตามหมายจับของศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีในความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดประเภท 1 ของกลางยาบ้า 150,000 เม็ด ยาไอซ์ 2.3 กิโลกรัม เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2565)
27	8 พ.ย. 2565	จ.พิษณุโลก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมอบนโยบาย “โครงการสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดรองรับประมวลกฎหมายยาเสพติด” ระบุถึงการแก้ปัญหายาเสพติดที่มุ่งเน้นไปที่การยึดอายัดทรัพย์สิน เพื่อตัดวงจรขบวนการยาเสพติด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สามารถยึดอายัดทรัพย์สินได้จำนวน 11,003 ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีการตั้งเป้าอายัดทรัพย์สินจำนวน 1 แสนล้านบาท ขณะนี้ผ่านมา 1 เดือน สามารถอายัดทรัพย์สินได้แล้ว 3,178 ล้านบาท
28	12 พ.ย. 2565	จ.หนองคาย หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง ร่วมกันจับกุมชาย 2 รายพร้อมเคตามีน 44 กิโลกรัม ใต้ที่โรงไฟฟ้า บ้านแดน เมือง ต.วัดหลวง อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
29	30 พ.ย. 2565	จ.เพชรบูรณ์ พบพระสงฆ์หลายรูป จาก 4 วัดในพื้นที่ อ.บึงสามพัน จ.เพชรบูรณ์ มีสารเสพติดในปัสสาวะ โดยเฉพาะวัดแห่งหนึ่งซึ่งมีพระสงฆ์จำพรรษาทั้งหมด 4 รูป รวมทั้งเจ้าอาวาสที่บวชมานานกว่า 10 พรรษา พบปัสสาวะสีม่วงทุกรูป จึงคุมตัวพระลูกวัด 3 รูปไปทำการสืบ ส่วนเจ้าอาวาสหลังทราบผลตรวจได้หายตัวออกจากวัดไป
30	27 ธ.ค. 2565	จ.สิงห์บุรี เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกตรวจค้นวัดแห่งหนึ่งในพื้นที่อำเภอบางระจัน เพื่อขอพบเจ้าอาวาส อายุ 44 ปี โดยแจ้งว่ามีพ่อค้ายาบ้าซัดทอดว่าได้ขายยาให้กับเจ้าอาวาส มีหลักฐานทั้งการคุยซื้อขายกันในแอปพลิเคชันไลน์ และตรวจยึดยาบ้า 198 เม็ด
31	13 ม.ค. 2566	จ.เชียงใหม่ ขยายผลจากการจับกุมผู้ต้องหาจากการตรวจสอบเส้นทางการเงิน และกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ลำเลียง โดยตั้งด่านสกัดจับบริเวณถนนเชียงใหม่-พร้าว ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย แต่พอขบวนการขนยาเสพติดเห็นตำรวจ จึงพยายามขับรถยนต์หลบหนี รดเสียหลักตกไหล่คนขับและผู้โดยสาร 3 คน จึงพากันวิ่งหนี ตรวจสอบภายในรถยนต์พบยาเสพติด 11 กระสอบ จำนวนยาบ้าประมาณ 1,990,000 เม็ด

ที่	วัน/เดือน/ปี	สถานการณ์ยาเสพติด
32	13 ม.ค. 2566	จ.เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จับกุมชายรายหนึ่งพร้อมของกลางยาบ้าประมาณ 222,000 เม็ด หลังพบว่ามีการลักลอบจำหน่ายยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน โดยมีพฤติกรรมให้ผู้ซื้อนำอาวุธปืนมาแลกกับยาเสพติด นัดหมายส่งมอบตามจุดต่าง ๆ ซึ่งจากพยานหลักฐาน ตำรวจยังพบว่างานนี้มีผู้สั่งการอยู่เบื้องหลัง รวมทั้งเครือข่ายอีกจำนวนมาก จะต้องสืบสวนขยายผลต่อไป
33	30 ม.ค. 2566	จ.อุดรธานี หญิงรายหนึ่ง อายุ 25 ปี เสพยาบ้าตั้งแต่ตั้งครรภ์ได้ 4 เดือน โดย 1 อาทิตย์ก่อนคลอดยังเสพยาบ้าอยู่ อ้างว่ามีปัญหาชีวิต ทะเลาะกับสามี เมื่อเกิดปัญหาจึงหันไปพึ่งยาเสพติดเพื่อหวังให้สบายใจขึ้น แต่สุดท้ายเมื่อลูกคลอดออกมา ปรากฏว่าลูกมีปัญหาเพดานโหว่
34	4 ก.พ. 2566	จ.เชียงราย เกิดเหตุคนร้ายซึ่งเป็นอดีตตำรวจมีพฤติกรรมที่พัวพันกับเรื่องของยาเสพติดและอาวุธปืน ไม่ยอมให้ตำรวจค้น ชักปืนยิงตำรวจเสียชีวิต
35	2 ก.พ. 2566	จ.พระนครศรีอยุธยา ชายอายุ 42 ปี ลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ภาคกลาง โดยใช้เส้นทางถนนสายเอเชีย เจ้าหน้าที่ชุดจับกุม จึงเรียกให้หยุดและแสดงตนเข้าตรวจ ผลการตรวจค้นพบยาเสพติดของกลางซุกซ่อนอยู่ที่พื้นและเพดานของรถที่ทำเป็นช่องลับเพื่อซุกซ่อน ตรวจพบยาเสพติดซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 รวม 1,739,980 เม็ด ยาแสบปี วอเตอร์ (HAPPY WATER) ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ลักษณะเป็นผงสีน้ำตาลคล้ายกาแฟสำเร็จรูป แบบทรีอินวัน จำนวน 34 ซอง และอีลิมิน 5 (ERIMIN5) หรือ ไฟว์ ไฟว์ ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ประเภท 2 จำนวน 1,690 เม็ด โดยยาเสพติดทั้งหมดหากนำไปจำหน่ายในท้องตลาดจะมีมูลค่าสูงถึง 35 ล้านบาท
36	8 ก.พ. 2566	จ.หนองคาย มีการตรวจยึดยาบ้า จำนวน 99,600 เม็ด ไอซ์ 493 กรัม หลังได้รับแจ้งจากสายลับว่าจะมีการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศ บริเวณบ้านแดนเมือง ต.วัดหลวง อ.โพนพิสัย
37	12 ก.พ. 2566	จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีการจับกุมชายวัย 55 ปี ชาวอังกฤษ ผู้ต้องหาดีลักลอบนำยาเสพติดแอมเฟตามีนเหลว มูลค่า 8 ล้านบาท เข้าไปในอังกฤษ ใน พ.ศ. 2559 ก่อนจะหลบหนีออกจากอังกฤษใน พ.ศ. 2561 เข้ามาในประเทศไทย

สาเหตุที่ยาเสพติดราคาถูกลง

หนึ่งในปัจจัยการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันมีมากหรือน้อยมักพิจารณาจาก“ราคายาเสพติด” กล่าวคือ เมื่อพิจารณาตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์ “อุปสงค์-อุปทาน” หาก “ยาเสพติดมีราคาแพง” ย่อมแสดงถึงปริมาณความต้องการเสพยาเสพติดมีมากกว่าปริมาณยาเสพติดที่มีอยู่ในท้องตลาด แต่หาก “ยาเสพติดมีราคาถูกลง” ย่อมแสดงว่าปริมาณยาเสพติดที่มีอยู่ในท้องตลาดมีมากเกินไปปริมาณความต้องการเสพยาเสพติด ปัจจุบันพบว่า ยาเสพติดมีราคาถูกลงมาก จากกรณีที่มีการล่อซื้อยาบ้าในพื้นที่ จ.ลพบุรี พบว่ายาเสพติดมีราคา “เม็ดละ 2 บาท” โดยใช้เงินจำนวน 4,000 บาท ล่อซื้อยาบ้าได้ถึงจำนวน 2,000 เม็ด¹ ในขณะที่ราคายาบ้าในอดีตเคยมีราคาสูงถึงเม็ดละ 200-300 บาท²

การที่ยาเสพติดมีราคาถูกลงและมีการแพร่ระบาดในวงกว้าง ใช้เงินจำนวนเพียงเล็กน้อยในการซื้อ ยาเสพติดมาเสพ อาจทำให้เกิดกลุ่มผู้เสพนานาใหม่ขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ กรณีปัญหาราคา ยาเสพติดที่มีราคาถูกลงนั้น พบว่ามีสาเหตุ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

สาเหตุประการที่หนึ่ง เทคโนโลยีการผลิต การขนส่ง และสารที่ใช้ในการผลิตมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นกว่า 100 เท่า โดยในอดีตสามารถผลิตยาบ้าได้ประมาณ 2,700 เม็ด/ชั่วโมง ในขณะที่ปัจจุบันได้พัฒนาขึ้น มีการใช้ระบบไฮดรอลิกผลิตยาบ้าได้ประมาณ 288,000 เม็ด/ชั่วโมง³

สาเหตุประการที่สอง สารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตหาง่ายและมีจำนวนมาก ในอดีตสารตั้งต้นที่ใช้ ในการผลิตยาบ้ามีจำนวนน้อยและมีอุปสรรคในข้อกำหนด เช่น สารซุโดเอเฟดริน ในขณะที่ปัจจุบัน มีสารที่ใช้ในการเป็นสารตั้งต้นผลิตยาเสพติดจำนวนมาก เช่น สารโซเดียมไซยาไนด์ แม้ว่าสารดังกล่าวจะเป็น วัตถุอันตราย แต่สามารถขออนุญาตในการนำเข้า หรือส่งออกได้ ซึ่งเป็นสารที่มักใช้ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และเป็นส่วนประกอบของยามาแมลง

ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ระบุว่าสารโซเดียมไซยาไนด์ จำนวน 1 กิโลกรัม สามารถผลิตยาเสพติดได้ประมาณ 22,000 เม็ด โดยใน พ.ศ. 2565 พบว่าประเทศไทย มีการนำเข้าสารโซเดียมไซยาไนด์ประมาณ 1,150 ตัน ใช้ในอุตสาหกรรมชุบโลหะภายในประเทศ ประมาณ 310 ตัน และส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์ประมาณ 810 ตัน โดยคาดการณ์ว่าสารโซเดียมไซยาไนด์ ที่ส่งออกปริมาณดังกล่าวจะสามารถผลิตยาเสพติดได้ประมาณ 16,060 ล้านเม็ด⁴

เมื่อพิจารณาปัญหาของการนำสารโซเดียมไซยาไนด์มาใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดนั้น ขบวนการค้ายาเสพติดได้อาศัยช่องว่างของกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดข้อจำกัดในการจัดหาสารตั้งต้น อย่างไรก็ตาม

¹ อึ้งถึงผะ! ยาบ้าเม็ดละ 2 บาท หลังตำรวจขยายผล วางแผนล่อซื้อ สุดตะลึง. (4 พฤศจิกายน 2565). สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก https://www.khaosod.co.th/crime/news_7349412

² ยาบ้าราคาตกหลังปลดล็อกกัญชา จากเม็ดละ 200-300 บาท เหลือหลัก 10 บาท. (18 มิถุนายน 2565) สืบค้น 31 มกราคม 2566 จาก <https://www.77kaoded.com/news/thanapat/23003355>

³ ป.ป.ส. ชี้ช่องโหว่ ยาบ้าระบาด เครื่องผลิตระบบไฮดรอลิกผลิตได้ 2.88 แสนเม็ด/ชั่วโมง. (17 ตุลาคม 2565). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://today.line.me/th/v2/article/zNgmzkj>

⁴ “สมศักดิ์” ถกแก้ปัญหายาเสพติด อดช่องว่าง “สารโซเดียมไซยาไนด์”. (31 ตุลาคม 2565). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.mcot.net/view/k36yEELC>

พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เสนอให้ชะลอการส่งออกสารโซเดียมโซยาไนด์ เนื่องจากเห็นว่าสารชนิดนี้มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมบางประเภทเท่านั้น และหากจะต้องส่งออกไปต่างประเทศ ควรจะต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานของรัฐโดยมีการพิจารณาประเทศปลายทางว่ามีการนำไปใช้จริง ซึ่งการชะลอการส่งออกสารโซเดียมโซยาไนด์จะช่วยทำให้ลดสารตั้งต้นชนิดนี้ในการผลิตยาเสพติด และอาจเป็นแนวทางหนึ่งในการลดปริมาณยาเสพติดที่จะเข้าสู่ตลาดในอนาคต

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าราคายาเสพติดจะแสดงถึงปริมาณของยาเสพติดในท้องตลาดและปริมาณความต้องการเสพยาเสพติดได้ แต่ราคายาเสพติดไม่ว่าจะมีราคาถูกหรือมีราคาแพง ก็แสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดยังไม่ประสบผลสำเร็จ ด้วยเหตุนี้จึงเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทบทวนนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะการควบคุมหรือชะลอการส่งออกสารโซเดียมโซยาไนด์ไปต่างประเทศ เพื่อให้ขบวนการค้ายาเสพติดเกิดข้อจำกัดในการหาสารตั้งต้นสำหรับการผลิตยาเสพติด ส่งผลกระทบในเชิงปริมาณที่ลดลงและทำให้การเข้าถึงยาเสพติดยากยิ่งขึ้น

สถิติการจับกุมยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรม

สถิติคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (ด้านยาเสพติด) พ.ศ. 2564

ประเภท	คดี	คน
ผลิต	12,148	11,197
นำเข้า	165	98
ส่งออก	97	38
จำหน่าย	9,816	10,860
ครอบครองเพื่อจำหน่าย	63,446	67,646
ครอบครอง	84,910	87,161
เสพยาเสพติด	230,338	234,253
อื่น ๆ	217	216
รวม	401,137	411,469

หมายเหตุ: ข้อมูลล่าสุดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ที่มา: สถิติฐานความผิดคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานทั่วประเทศ (1 มกราคม 2564 – 31 ตุลาคม 2564), โดย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2564, สืบค้นจาก <https://www.crimespolice.com/portal/wp-content/uploads/2021/11/2564-สถิติฐานความผิดคดีอาญาคดี-4-กลุ่ม.pdf>

สถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ พ.ศ. 2563-2564

พ.ศ.	จำนวนคดี	เฮโรอีน (กก.)	ยาบ้า (ล้านเม็ด)	กัญชาแห้ง (กก.)
2563	114,058	1,877.40	384.27	44,788.96
2564	105,501	3,332.16	515.47	71,769.54

หมายเหตุ: ข้อมูลล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ที่มา: ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2564 (น. 5), โดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564, สืบค้นจาก <https://www.oncb.go.th/DocLib/ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2564.pdf>

สถิติการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ พ.ศ. 2563-2564

ยาเสพติด	ข้อมูล	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	
ยาบ้า	10,000-99,999 เม็ด	จำนวนคดี 565	618	
		ของกลาง (เม็ด)	15,809,932	18,261,006
	100,000-999,999 เม็ด	จำนวนคดี 213	250	
		ของกลาง (เม็ด)	63,113,405	80,334,004
	1,000,000-9,999,999 เม็ด	จำนวนคดี 79	109	
		ของกลาง (เม็ด)	245,943,868	373,819,109
10 ล้านเม็ดขึ้นไป	จำนวนคดี	4	3	
	ของกลาง (เม็ด)	47,676,000	32,209,000	
กัญชาแห้ง	1-49.99 กิโลกรัม	จำนวนคดี 179	155	
		ของกลาง (กก.)	1,133.14	1,119.09
	50-99.99 กิโลกรัม	จำนวนคดี 10	12	
		ของกลาง (กก.)	755.10	807.80
	100-499.99 กิโลกรัม	จำนวนคดี 63	81	
		ของกลาง (กก.)	15,517.22	21,935.73
500 กิโลกรัมขึ้นไป	จำนวนคดี	34	70	
	ของกลาง (กก.)	27,178.00	48,002.86	

หมายเหตุ: ข้อมูลล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ที่มา: ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2564 (น. 6-7), โดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564, สืบค้นจาก <https://www.oncb.go.th/DocLib/ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2564.pdf>

สถิติจำนวนผู้ต้องหาคดียาเสพติดรายใหม่กับจำนวนผู้ต้องหาคดียาเสพติดทั้งหมด พ.ศ. 2563-2564

พ.ศ.	ผู้ต้องหาคดียาเสพติด รายใหม่	ผู้ต้องหาคดียาเสพติด ทั้งหมด
2563	93,255	167,583
2564	69,279	132,675

หมายเหตุ: ข้อมูลล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ที่มา: ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2564 (น. 9), โดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564, สืบค้นจาก <https://www.oncb.go.th/DocLib/ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2564.pdf>

จำนวนผู้ต้องหาในข้อหาเสพยาบ้า (รายใหม่) พ.ศ. 2557-2564

พ.ศ.	จำนวนผู้ต้องหาในข้อหา เสพยาบ้า (รายใหม่)
2557	57,379 คน
2558	35,132 คน
2559	28,599 คน
2560	36,140 คน
2561	53,469 คน
2562	45,316 คน
2563	28,701 คน
2564	31,620 คน

หมายเหตุ: ข้อมูลล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ที่มา: ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2557-2564, โดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สืบค้นจาก https://www.oncb.go.th/SitePages/narcotics_effect.aspx

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัญหาสาเหตุติดกับการก่ออาชญากรรมนั้นพบว่า ได้มีการศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีการตั้งประเด็นสำหรับการศึกษาว่าปัญหาสาเหตุติดมีความสัมพันธ์กับการก่ออาชญากรรมหรือไม่เพียงใด รวมไปถึงปัญหาว่าสิ่งใดคือสาเหตุและสิ่งใดคือผล และมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกหรือไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาวิจัยบางเรื่องพบว่าสาเหตุติดนำไปสู่อาชญากรรม ในขณะที่การศึกษาวิจัยบางเรื่องกลับพบว่าการก่ออาชญากรรมมีมาก่อนสาเหตุติด อย่างไรก็ตามการพิจารณาว่าสิ่งใดเกิดขึ้นก่อนกันนั้นอาจไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญเท่ากับการพบความสัมพันธ์ของปัญหาดังกล่าว ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจ ความร่ำรวย การมีงานทำและความยากจนนับเป็นปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องในความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย โดยผู้เสพยาเสพติดที่มีฐานะดี ร่ำรวย หรือมีงานทำมักจะไม่น่าพบประวัติอาชญากรรมมาก่อนการเสพยาเสพติด ในขณะที่ผู้เสพยาเสพติดที่มีฐานะยากจน หรือไม่มีงานทำ อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด มักจะพบประวัติอาชญากรรมมาก่อนการเสพยาเสพติด จึงกล่าวได้ว่าสาเหตุติดกับการก่ออาชญากรรมมีความสัมพันธ์กันในระดับหนึ่งในกลุ่มผู้เสพยาเสพติดที่แตกต่างกัน

สำหรับการป้องกันอาชญากรรมและการบังคับใช้กฎหมายพบว่า กระบวนการยุติธรรมที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะปรากฏในบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรง มีการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดตลอดชีวิตและรวมถึงการลงโทษประหารชีวิตผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ เป็นต้น

แนวคิดการครอบครองยาบ้าเกิน 1 เม็ดให้เป็นผู้ค้า

กรณีมีแนวความคิดเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์กำหนดการครอบครองยาบ้าเกิน 1 เม็ดให้เป็นผู้ค้า⁵ จะเห็นว่าอาจทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่กระทำความผิดหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดซึ่งการป้องกันอาชญากรรมและการบังคับใช้กฎหมายที่มีการกำหนดโทษที่มีความรุนแรง มีข้อดีในการก่อให้เกิดผลสำเร็จในทางปฏิบัติอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อเสียที่พึงจะต้องพิจารณาควบคู่กันคือ การกำหนดโทษที่มีความรุนแรงกับผู้กระทำความผิดนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ใช่การป้องกันให้อาชญากรรมหมดไปอย่างแท้จริง จึงได้มีการเสนอให้ใช้แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจให้เกิดความเหมาะสม สร้างความรักความผูกพันให้เกิดขึ้นในครอบครัวเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปฐมภูมิในการขัดเกลาทัศนคติและการดำเนินชีวิต มีกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างแท้จริง สถาบันการศึกษาถ่ายทอดความรู้และคุณธรรม ปลูกฝังจิตสำนึกในการเลือกคบเพื่อนที่ดีให้กับนักเรียน การสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบของสื่อ มีการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาถ่ายทอดเพื่อสั่งสอนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และให้โอกาสผู้เคยกระทำความผิดได้ใช้ชีวิตในสังคมโดยไม่ซ้ำเติมว่าเป็นอาชญากรจนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ จึงกล่าวได้ว่าแนวทางในการปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจจะมุ่งเน้นกระบวนการยุติธรรมโดยใช้หลักนิติรัฐ โดยสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (presumption of innocence) ที่มีหลักการว่าผู้ถูกกล่าวหาที่กระทำความผิดทางอาญาทุกคน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดจริง แม้ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษแล้วก็ควรที่จะได้รับโอกาสในการแก้ไขในสิ่งที่ตนทำผิด ด้วยการใช้นโยบายว่า “อาชญากรคือผู้ป่วย” ที่จำเป็นจะต้อง

⁵ ‘อนุทิน’ เตรียมแก้กฎกระทรวงครอบครองยาบ้า 1 เม็ดเป็นผู้เสพ ส่วน 2 เม็ดเป็นผู้ค้า. (30 มกราคม 2566). มติชนออนไลน์. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_3797262

ได้รับการบำบัดรักษา เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมที่ตึกลับคืนสู่สังคม โดยแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจมีข้อดีที่เด่นชัดคือการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่ต้นเหตุของปัญหา อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อเสียที่พึงจะต้องพิจารณาควบคู่กันคือก่อให้เกิดผลสำเร็จในทางปฏิบัติที่ล่าช้า ต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจเพื่อให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีในสังคม

การตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากรนับเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันการก่ออาชญากรรมได้ กล่าวคือ มีการใช้เทคโนโลยีในการป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากร อาทิ การใช้เทคโนโลยีเพื่อวางแผนจัดวางผังเมืองและบ้านเรือนประชาชนให้มีความปลอดภัย ติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในบริเวณจุดเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม มีอุปกรณ์เตือนภัย อุปกรณ์ไฟฟ้า อาวุธปืน ซึ่งการป้องกันอาชญากรรมเหล่านี้ประชาชนสามารถทำได้ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว เนื่องจากมีข้อดีคือสามารถป้องกันการก่ออาชญากรรมได้ สะดวกต่อการใช้ แต่ก็มีข้อพิจารณาบางประการคือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ ในขณะที่การก่ออาชญากรรมมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายหรือเคลื่อนย้ายไม่แน่นอน ด้วยเหตุนี้ความร่วมมือของชุมชนและสังคมเป็นแนวทางที่สำคัญในการป้องกันการก่ออาชญากรรมได้อย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบของคนในชุมชนและสังคม ประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วน และประหยัดค่าใช้จ่าย

กล่าวโดยสรุป การแก้ไขปัญหายาเสพติดและการแก้ไขปัญหการก่ออาชญากรรมจะต้องดำเนินการควบคู่กัน ไม่สามารถนำหลักการหรือแนวความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะมาแก้ไขได้ ควรนำหลักการหรือแนวความคิดที่เป็นผลดีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อแสวงหามาตรการที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดและการแก้ไขปัญหการก่ออาชญากรรมทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พิจารณาปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเรียกรับผลประโยชน์หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดและปัญหการก่ออาชญากรรม มีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดและการแก้ไขปัญหการก่ออาชญากรรมในเชิงรุก รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างยั่งยืน

การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนภายในประเทศ แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับการขยายตัวด้านการผลิต การบริโภค การค้าการลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศ การท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะป่าสงวนแห่งชาติ และอุทยานแห่งชาติ ที่มีการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ การบุกรุกที่ดิน เพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และเป็นอยู่อาศัย ทั้งถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมการปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาครอบครองที่ดินในป่าไม้ต่าง ๆ อย่างไม่ถูกต้อง

1. ภาพรวมพื้นที่ป่าไม้รายภาคของประเทศไทย พ.ศ. 2516-2564¹

ใน พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ (พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่อุทยานแห่งชาติ) รวมทั้งสิ้น 102,212,434.37 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 31.59 ของประเทศ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ในภาคเหนือ 38,228,700.46 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ในภาคตะวันตก 20,101,055.48 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 15,702,387.78 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ในภาคกลาง 12,240,542.44 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ในภาคใต้ 11,218,546.38 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ในภาคตะวันออก 4,721,201.84 ไร่ ตามลำดับ

จากรายงานโครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2564² ของกรมป่าไม้ ได้ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2564 สามารถพิจารณาเป็นสองช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2541 และช่วงระหว่าง พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2564 เนื่องจากมาตราส่วนที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ก่อน พ.ศ. 2543 ข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้ถูกจัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่ายเทียมที่มาตราส่วน 1:250,000 แต่ภายหลังจาก พ.ศ. 2543 มีการเปลี่ยนแปลงมาตราส่วนที่ใช้สำหรับการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้เป็น 1:50,000 และมีการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) มาใช้ในการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ดังนั้นผลจากการกำหนดมาตราส่วนของภาพถ่ายเทียมที่ต่างกันดังกล่าว ทำให้ตัวเลขพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีความแตกต่างกันชัดเจน คือ

ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2516–2541: รวมระยะเวลา 26 ปี): พื้นที่ป่าไม้ลดลงจาก 138,566,875.00 ไร่ ใน พ.ศ. 2516 เหลือ 81,076,250.00 ไร่ ใน พ.ศ. 2541 หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้เท่ากับ 2,211,177.88 ไร่ต่อปี

¹ สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้. (2564). **พื้นที่ป่าของประเทศไทย พ.ศ. 2516-2564**. สืบค้น 1 มกราคม 2566 จาก [https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2564/Table%201\(1\).pdf](https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2564/Table%201(1).pdf)

² สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้. (2564). **บทสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2564**.

ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2543-2564: รวมระยะเวลา 22 ปี): พื้นที่ป่าไม้ลดลงจาก 106,319,237.50 ไร่ ใน พ.ศ. 2543 เหลือ 102,212,434.37 ไร่ ใน พ.ศ. 2564 หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้เท่ากับ 186,672.87 ไร่ต่อปี

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ระหว่าง พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2564 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาลดลง 141,050.39 ไร่ และยังคงพบพื้นที่ป่าไม้ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในรอบปีที่ผ่านมาถึง 102,092,538.58 ไร่ ดังตาราง

ปี พ.ศ.	ภาคเหนือ North		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ North - East		ภาคตะวันออก East		ภาคกลาง Central		ภาคตะวันตก West		ภาคใต้ South		รวม Whole Kingdom		Year
	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	
2516	70,996,875.00	66.96	31,669,375.00	30.01	9,397,500.00	41.19	14,981,250.00	35.56			11,521,875.00	26.07	138,566,875.00	43.21	1973
2519	63,954,375.00	60.32	25,933,750.00	24.57	7,894,375.00	34.60	13,641,250.00	32.38			12,586,875.00	28.48	124,010,625.00	38.67	1976
2521	59,335,625.00	55.96	19,513,125.00	18.49	6,898,125.00	30.24	12,766,250.00	30.31			11,001,875.00	24.89	109,515,000.00	34.15	1978
2525	54,847,500.00	51.73	16,178,750.00	15.33	5,000,000.00	21.92	11,572,500.00	27.47			10,276,250.00	23.25	97,875,000.00	30.52	1982
2528	52,578,750.00	49.59	15,987,500.00	15.15	4,993,750.00	21.89	11,053,125.00	26.24			9,678,125.00	21.90	94,291,250.00	29.40	1985
2531	50,251,250.00	47.39	14,808,125.00	14.03	4,896,250.00	21.46	10,777,500.00	25.59			9,143,750.00	20.69	89,876,875.00	28.03	1988
2532	50,138,750.00	47.29	14,741,250.00	13.97	4,866,250.00	21.33	10,764,375.00	25.55			9,125,000.00	20.65	89,635,625.00	27.95	1989
2534	48,214,375.00	45.47	13,624,375.00	12.91	4,806,875.00	21.07	10,385,000.00	24.65			8,405,625.00	19.02	85,436,250.00	26.64	1991
2536	47,019,375.00	44.35	13,420,625.00	12.72	4,771,250.00	20.29	10,255,000.00	24.34			8,005,000.00	18.11	83,471,250.00	26.03	1993
2538	46,178,750.00	43.55	13,290,625.00	12.59	4,744,375.00	20.80	10,180,000.00	24.17			7,784,375.00	17.61	82,178,125.00	25.62	1995
2541	45,662,625.00	43.06	13,115,000.00	12.43	4,691,875.00	20.57	10,030,625.00	23.81			7,578,125.00	17.15	81,076,250.00	25.28	1998
2543	60,168,926.72	56.75	16,579,338.12	15.71	5,273,927.01	23.12	13,413,654.05	31.84			10,883,393.57	24.62	106,319,239.47	33.15	2000
2547	57,542,765.00	54.27	17,559,806.00	16.64	5,150,204.00	22.57	13,277,026.00	31.52			11,214,559.00	25.37	104,744,360.00	32.66	2004
2548	55,863,118.75	47.31	15,834,125.00	15.00	4,959,887.50	21.74	12,924,112.50	30.68			11,044,568.75	24.99	100,625,812.50	31.38	2005
2549	55,230,068.75	52.09	15,343,675.00	14.54	4,927,262.50	21.60	12,846,918.75	30.50			10,809,943.75	24.46	99,157,868.75	30.92	2006
2551	59,421,715.33	56.04	17,222,213.98	16.32	5,020,875.00	21.01	13,892,232.01	29.81			11,683,995.69	27.03	107,241,031.25	33.44	2008
2556	56,283,600.00	52.36	15,813,931.25	15.09	5,139,025.00	22.45	13,832,637.50	32.79			11,050,350.00	23.95	102,119,537.50	31.57	2013
2557	56,537,481.25	52.60	15,748,931.25	15.02	5,076,312.50	22.18	13,863,193.75	32.86			11,059,475.00	23.97	102,285,400.00	31.62	2014
2558	56,496,886.23	52.56	15,660,166.45	14.94	5,091,779.16	22.25	13,918,144.83	33.02			11,074,005.17	23.99	102,240,981.88	31.60	2015
2559	56,433,986.90	52.50	15,647,822.51	14.93	5,107,774.29	22.32	13,908,388.47	32.98			11,076,832.92	24.00	102,174,805.09	31.58	2016
2560	56,379,408.55	52.45	15,655,553.80	14.94	5,113,613.42	22.34	13,919,431.31	33.01			11,088,343.45	24.02	102,156,350.53	31.58	2017
2561	56,480,932.45	52.55	15,750,098.53	15.03	5,126,835.05	22.40	13,923,207.47	33.02			11,207,228.70	24.28	102,488,302.19	31.68	2018
2562	56,392,370.41	52.46	15,751,998.41	15.03	5,128,000.46	22.40	13,983,942.96	33.16			11,227,760.46	24.33	102,484,072.71	31.68	2019
2563	56,304,603.27	52.38	15,718,049.67	14.99	5,126,304.72	22.40	13,982,552.23	33.16			11,221,974.88	24.31	102,353,484.76	31.64	2020
2564	38,228,700.46	63.66	15,702,387.78	14.98	4,721,201.84	21.91	12,240,542.44	21.51	20,101,055.48	59.05	11,218,546.38	24.31	102,212,434.37	31.59	2021
รวม	พื้นที่ภาคเหนือ		พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		พื้นที่ภาคตะวันออก		พื้นที่ภาคกลาง		พื้นที่ภาคตะวันตก		พื้นที่ภาคใต้		พื้นที่ประเทศ		Total
	60,048,349.14		104,823,709.22		21,550,883.56		56,912,645.90		34,038,210.42		46,154,981.40		323,528,699.65		

ที่มา: พื้นที่ป่าของประเทศไทย พ.ศ. 2516-2564, โดย สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้, 2564. สืบค้นจาก [https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2564/Table%201\(1\).pdf](https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2564/Table%201(1).pdf)

จากข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ในแต่ละปี สามารถนำมาใช้ในการติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ป่าไม้รายปี ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีได้ 3 รูปแบบ คือ พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าไม้ลดลง และพื้นที่ป่าไม้ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดย

พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น มีสาเหตุสำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติ (natural forest expansion) การปลูกป่าเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น สวนป่า (plantation) หรือการปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายของต้นไม้และสิ่งมีชีวิต เป็นต้น

พื้นที่ป่าไม้ลดลง มีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (land use change) จากพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่ป่าไม้ เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง หรือเกิดจากปัญหาไฟป่า (forest fire) เป็นต้น

1.1 พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2563³

ภาค Region	2559 2016		2560 2017		2561 2018		2562 2019		2563 2020	
	ป่า	ตร.กม.	ป่า	ตร.กม.	ป่า	ตร.กม.	ป่า	ตร.กม.	ป่า	ตร.กม.
	unit	km ²	unit	km ²	unit	km ²	unit	km ²	unit	km ²
เหนือ North	257	111,875.04	257	111,875.04	257	111,875.04	257	111,875.04	257	111,875.04
ตะวันออกเฉียงเหนือ North-east	353	55,333.40	353	55,333.40	353	55,333.40	353	55,333.40	353	55,333.40
กลาง และ ตะวันออก Central and East	143	34,889.06	143	34,889.06	143	34,889.06	143	34,889.06	143	34,889.06
ใต้ South	468	28,183.15	468	28,183.15	468	28,183.15	468	28,183.15	468	28,183.15
รวม Total	1,221	230,280.65	1,221	230,280.65	1,221	230,280.65	1,221	230,280.65	1,221	230,280.65

หมายเหตุ: 1. เนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติในตารางนี้เป็นเนื้อที่รวมทั้งหมดตามที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยังไม่ได้หักเนื้อที่ซ้อนทับและเนื้อที่เพิกถอนเพื่อใช้ประโยชน์ออก

2. จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร และอุทัยธานี รวมอยู่ในภาคเหนือ

จากตารางพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2563 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 1,221 ป่า มีเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 230,183.15 ตารางกิโลเมตร

และจากข้อมูลชุดป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2564 (สำรวจเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2564) พบว่า ป่าสงวนแห่งชาติในประเทศไทยจากจำนวน 66 จังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 1,221 ป่า โดยมีเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ 143,925,404.30 ไร่ หรือประมาณ 234,390 ตารางกิโลเมตร⁴

³ อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2563). พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2563. สืบค้น 1 มกราคม 2566 จาก <http://it2.dnp.go.th/th/statistic-2563/>

⁴ กรมป่าไม้ (2564). ชุดข้อมูลป่าสงวนแห่งชาติ. สืบค้น 2 มกราคม 2566 จาก https://data.go.th/dataset/reserve_forest

สถิติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564⁵

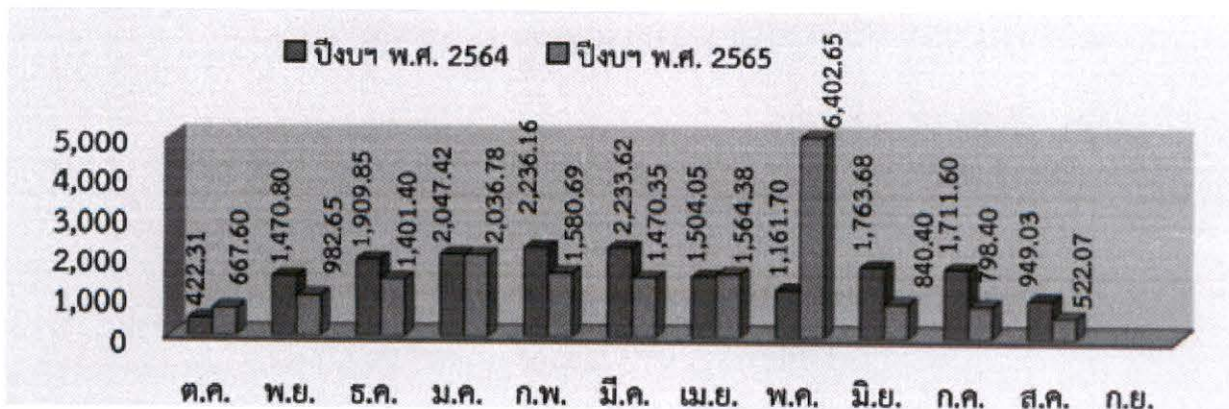
ลำดับ	เดือน	จำนวนคดี				พื้นที่บุกรุก (ไร่)	ไม้ของกลาง			
		บุกรุก	ทำไม้	ล่าสัตว์ป่า	ของป่า		ท่อน	ปริมาตร	แปรรูป	ปริมาตร
1	ตุลาคม 2563	87	94	-	-	422-1-25	2,230	440.42	2,260	29.67
2	พฤศจิกายน 2563	122	97	-	2	1,470-3-12	3,559	356.46	3,347	84.88
3	ธันวาคม 2563	157	96	1	2	1,909-3-38	2,499	458.91	1,100	28.35
4	มกราคม 2564	208	138	-	3	2,072-1-80	2,079	324.49	2,483	50.18
5	กุมภาพันธ์ 2564	187	127	-	-	2,229-1-93	2,248	605.12	6,083	52.73
6	มีนาคม 2564	223	117	-	2	2,342-1-84	1,972	514.62	2,309	75.12
7	เมษายน 2564	161	116	-	6	1,536-0-74	1,857	556.59	7,154	121.56
8	พฤษภาคม 2564	146	94	-	1	1,161-2-81	2,391	257.14	17,739	73.01
9	มิถุนายน 2564	173	103	-	1	1,764-2-41	1,839	416.66	3,523	44.69
10	กรกฎาคม 2564	150	97	-	2	1,750-3-93	2,981	378.21	7,281	58.15
11	สิงหาคม 2564	168	165	-	4	1,024-3-88	2,520	343.78	4,308	101.31
12	กันยายน 2564	111	82	-	2	1,025-2-20	1,084	192.93	1,755	39.21
รวม		1,893	1,326	1	25	18,711-1-29	27,259	4,845.33	59,342	758.86

ที่มา : สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า

Source : Forest Protection and Fire Control Bureau

จากตารางสถิติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบว่า จำนวนคดีที่จับกุมได้เกี่ยวข้องกับบุกรุกพื้นที่ป่า จำนวน 1,893 คดี การตัดทำไม้ จำนวน 1,326 คดี การล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 คดี และการหาของป่า จำนวน 25 คดี

แผนภูมิเปรียบเทียบสถิติการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ “คดีพื้นที่บุกรุก” รายเดือนระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565⁶

⁵ สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า. (2564). สถิติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สืบค้น 2 มกราคม 2566 จาก [https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2564/Table%2011\(1\).pdf](https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2564/Table%2011(1).pdf)

⁶ กรมป่าไม้. (2565). แผนภูมิเปรียบเทียบสถิติการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ “คดีพื้นที่บุกรุก” รายเดือนระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565. สืบค้น 9 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.forest.go.th/protect/ผลการปฏิบัติตามเป้าหมาย/>

1.2 พื้นที่อุทยานแห่งชาติ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา จำนวนทั้งสิ้น 133 แห่ง สํารวจใน พ.ศ. 2562 โดยมีเนื้อที่อุทยานแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 39,707,805 ไร่ หรือประมาณ 63,532.49 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 12.38 ของเนื้อที่ประเทศไทย (ข้อมูลจากกรมแผนที่ทหาร) พื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย มีทั้งสิ้น 320,696,887.50 ไร่ หรือประมาณ 513,115.02 ตารางกิโลเมตร⁷

สถิติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ (อุทยานแห่งชาติ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2565

รายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำผิด	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
	2561	2562	2563	2564	2565
คดีบุกรุกพื้นที่ (คดี)	1,544	1,074	788	482	235
1. ผู้กระทำความผิด (คน)	268	214	187	143	50
2. พื้นที่ถูกบุกรุกรวม (ไร่-งาน-ตร.วา)	21,896-0-75.44	18,352-1-27.04	6,106-2-74.72	2,047-1-47.34	1,112-2-74.82
3. พื้นที่ถูกบุกรุก (จำนวนไร่)	21,896.19	18,352.32	6,106.69	2,047.37	1,112.69

ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2565 ฝ่ายคดีและของกลาง ส่วนยุทธการด้านป้องกันและปราบปราม สำนักป้องกัน ปราบปราม และควบคุมไฟป่า
ที่มา: สถิติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2565, โดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2565. สืบค้นจาก

<https://portal.dnp.go.th/DNP/FileSystem/download?uuid=bee1bb-dd76-49db-b24d-36dde2560b84.pdf>

2. เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในพื้นที่ป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ และอุทยานแห่งชาติ

1) การบุกรุกป่าและชุดทราย จังหวัดระยอง⁸

เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565 เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการทำทรายในพื้นที่ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เพื่อตรวจสอบกรณีการดำเนินกิจการดังกล่าวได้รับอนุญาต และได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อห้ามข้อบังคับตามที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ ประกอบกับในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำหลากตามธรรมชาติ ทำให้น้ำล้างทรายไหลลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ จนน้ำขุ่นไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้

การลงพื้นที่ตรวจสอบพบว่า มีผู้ประกอบการ จำนวน 1 ราย นำเครื่องจักรไปดำเนินการชุดทรายนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต อันเข้าลักษณะการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติโรงงานฯ มาตรา 18

⁷ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ. (2562). สืบค้น 2 มกราคม 2566 จาก <https://data.go.th/dataset/1a8f7c01-11bf-4597-a5dc-42c9feb63897/resource/38ed7af2-6283-430e-84aa-c42d6906814e/download/xx.pdf>

⁸ ทำทรายระยองรุกป่า เจอนักการเมืองอยู่เบื้องหลัง. (2565). สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://news.ch7.com/detail/606339>

ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขยายโรงงาน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต กรณีดังกล่าวอุตสาหกรรมจังหวัดระยองจะดำเนินการตามขั้นตอนและระเบียบเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาดำเนินการตามกฎหมาย และพบว่าพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจการรุกป่าเข้าไปในแนวเขตของพื้นที่ป่าไม้บางส่วน และมีการถมถนนขวางลำน้ำสาธารณะประโยชน์ (คลองหลอด) ซึ่งจะตรวจสอบโดยละเอียดและประสานหน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นอกจากนี้ จากการข่าวพบว่าการประกอบกิจการดังกล่าว มีกลุ่มนายทุนและนักการเมืองเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง ซึ่งคณะพนักงานสืบสวนจะเร่งดำเนินการตรวจติดตามและขยายผล ทั้งนี้ หากพบว่าเข้าข่ายเป็นคดีพิเศษ จะดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ต่อไป

2) การก่อสร้างถนนลูกรังในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู จังหวัดมุกดาหาร⁹

เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2565 นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ 1 (ม.ท.1) พร้อมด้วยตัวแทนพรรคการเมืองหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ ได้ทำการตรวจยึดเครื่องจักรกลขนาดใหญ่ ขณะเข้าทำการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมูทางทิศตะวันตก บ้านสามขา ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ต่อเนื่องท้ายหมู่บ้านดอนม่วงพัฒนา ตำบลโพนทราย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ในขณะที่เข้ามาทำถนนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้

จากการตรวจสอบ พบว่า การทำถนนดังกล่าวเป็นโครงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งในจังหวัดมุกดาหาร โดยก่อสร้างเป็นถนนลูกรัง สายบ้านดอนม่วงพัฒนา ตำบลโพนทรายถึงบ้านนาคำน้อยตำบลคำป่าหลาย ระยะทาง 575 เมตร วงเงินก่อสร้าง 498,500 บาท โดยผู้รับจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดแห่งหนึ่งซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้เข้าตรวจสอบและทำการตรวจยึดภายหลังจากได้รับการร้องเรียนจากประชาชน ส่วนผู้ต้องหา/คนงาน พวกกันวิงหลบหนีเข้าป่า จากการลงพื้นที่ตรวจสอบเพิ่มเติมของเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าตรวจสอบพบว่ามีการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู เพิ่มเติมออกไปอีกประมาณ 1,500 เมตร กว้างประมาณ 8 เมตร เป็นลักษณะการเปิดทางใหม่ไม่ใช้การซ่อมแซมเส้นทางเดิม มีการโค่นล้มต้นไม้เป็นจำนวนมาก จึงได้ทำการอายัด ตรวจยึด พร้อมแจ้งความลงบันทึกประจำวันต่อสถานีตำรวจภูธรคำป่าหลาย และนำไม้ของกลางมาไว้ที่หน่วยป้องกันรักษาป่า ม.ท. 1 ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 มีราษฎรในพื้นที่แจ้งว่า พบบุคคลเข้าไปบุกรุกป่าทำถนนลูกรังในพื้นที่บ้านสามขา เชื่อมต่อบ้านดอนม่วงพัฒนา จุดบ้านนาคำน้อย เจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบพบกลุ่มบุคคลกำลังทำถนนลูกรังอยู่ ซึ่งเป็นลูกชายของหุ้นส่วนจำกัดชื่อดังในจังหวัดมุกดาหาร พร้อมด้วยรถเกรด 1 คัน รถบดอัด 1 คัน รถแบ็คโฮ 1 คัน จึงได้เข้าไปสอบถาม ได้รับแจ้งว่าได้รับอนุญาตแล้วพร้อมยื่นเอกสารให้ดู ซึ่งเป็นเพียงเอกสารที่ยื่นเมื่อปีที่แล้ว เจ้าหน้าที่จึงควบคุมตัว พร้อมเครื่องจักร ส่งสถานีตำรวจภูธรคำป่าหลาย เพื่อดำเนินคดี นอกจากเครื่องจักรแล้ว ยังมีไม้ 38 ต้น จำนวน 40 ท่อน ในที่เกิดเหตุ

⁹ “ป่าไม้” จับลูกน้องนักการเมืองบุก “เขตป่าสงวน” ป่าดงหมู ตัดไม้ทำถนน. (2565). สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.komchadluek.net/news/518762>

ตัวแทนพรรคการเมืองหนึ่ง ประจำจังหวัดมุกดาหาร กล่าวว่า ได้รับการร้องเรียน จึงลงพื้นที่พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ทหาร ได้ตรวจยึดและอายัดรถที่ใช้ในการบุกเบิกทำถนนลูกรัง บ้านดอนม่วงพัฒนา ไปจนถึงบ้านนาคำน้อย ประมาณ 1,600 เมตร สำหรับข้อมูลเป็นโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมุกดาหาร ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชน เข้ามาทำถนนลูกรังในพื้นที่เขตป่าสงวน ป่าดงหมูและพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในโครงการพระราชดำริ ฯ และรับทราบข้อมูลว่ามีนักการเมืองและผู้ใหญ่ในจังหวัดมุกดาหารที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้รับเหมา นอกจากนี้ เข้าตรวจสอบรถของกลางว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ สำหรับเรื่องดังกล่าวเป็นการทำงานของหน่วยรัฐ ในฐานะตัวแทนของพี่น้องประชาชนจะไม่เข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงหรือครอบงำการทำงานของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมุกดาหาร เจ้าหน้าที่ศูนย์ป่าไม้มุกดาหาร ตัวแทนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร และตัวแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ลงพื้นที่ตรวจสอบกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีโครงการก่อสร้างถนนลูกรังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตตามที่ได้รับแจ้งจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Corruption Deterrence Center : CDC) และเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2564 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ได้มีคำขอใช้พื้นที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา 13/1 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู ตำบลโพนทราย ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ 13 ไร่ 3 งาน เพื่อดำเนินการตามโครงการก่อสร้างถนนลูกรังสายทางบ้านดอนม่วงพัฒนา ตำบลโพนทราย-บ้านนาคำน้อย ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร (ช่วงที่ 5) ระยะทาง 6,800 เมตร

ต่อมา ใน พ.ศ. 2565 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ได้ดำเนินการก่อสร้างถนนลูกรังในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู สายบ้านดอนม่วงพัฒนา ตำบลโพนทราย-บ้านนาคำน้อย ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ระยะทาง 575 เมตร งบประมาณ 498,500 บาท ซึ่งดำเนินการโดยห้างหุ้นส่วนจำกัดแห่งหนึ่ง และดำเนินโครงการก่อสร้างถนนลูกรัง ซึ่งดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร โดยข้อเท็จจริงปรากฏว่าการขออนุญาตใช้พื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมูขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ยังอยู่เพียงขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาตเท่านั้น และการดำเนินการดังกล่าวยังไม่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ จากการตรวจสอบพบว่า การดำเนินการทั้ง 2 โครงการ ได้มีการตัดต้นไม้ตลอดเส้นทางที่อยู่ในแนวเขตการก่อสร้างถนนลูกรัง โดยไม่ได้รับการอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 54 มาตรา 11 มาตรา 69 ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจยึดเครื่องจักรที่ใช้ในการกระทำความผิดและไม้ที่ถูกตัดไว้เป็นของกลาง โดยได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรคำป่าหลายแล้ว ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดมุกดาหาร ได้รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดไปตรวจสอบ และหากพบว่าการกระทำดังกล่าว

มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกระทำความผิดด้วย และจะดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ต่อไป

3) ก่อสร้างศาลาและสะพานรูกทะเล จังหวัดกระบี่¹⁰

เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2565 เจ้าหน้าที่ศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนจังหวัดกระบี่ เจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กก.4 บก.ปทส.) เจ้าหน้าที่เจ้าท่าส่วนภูมิภาคสาขากระบี่ ได้เข้าตรวจสอบพื้นที่ร้องเรียน การก่อสร้างศาลาและสะพานทำเป็นทางเดินบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนยื่นผ่านเข้าไปในพื้นที่ของทะเลท้องที่บ้านเขาทอง หมู่ที่ 2 ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่ามีการก่อสร้างศาลาทำเรือ ขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 5 เมตร และมีการก่อสร้างสะพานทำเป็นทางเดิน เสาทำด้วยไม้ป่าบก ขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 92 เมตร และส่วนปลายสุดของสะพานมีการปักเสาด้วยไม้ ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 6 เมตร ปูพื้นไม้สภาพพื้นที่น้ำทะเลท่วมถึง พิกัดพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองกาไทรด-ป่าคลองหิน และป่าชายเลนอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่ได้ทำบันทึกตรวจสอบ และเข้าแจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอวังทองที่เกิดเหตุเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี

ผู้อำนวยการศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน จังหวัดกระบี่ ตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่ากรกระทำของชาวบ้านเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ฐานก่อสร้างแผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยเพื่อตนเอง หรือผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และกระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559 ฐานยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดี มีทั้งชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้านท้องที่และนักการเมืองท้องถิ่น ประมาณ 7-8 คน หลังจากนั้นจัดการทรัพยากรป่าชายเลนจังหวัดกระบี่ ได้ทำหนังสือสอบถามไปยังจังหวัดกระบี่เพิ่มเติมว่า มีการทำหนังสือขออนุญาตไปยังหน่วยงานใดบ้าง เนื่องจากมีการอ้างว่าได้ทำหนังสือขอสร้างสะพานจากจังหวัดแล้วซึ่งทางจังหวัดได้แจ้งกลับมาว่าไม่มีหนังสือขอสร้างสะพานดังกล่าว นอกจากนั้น ได้มีการลงพื้นที่ในตำบลเขาทอง ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบการสร้างสะพานที่รุกล้ำลำน้ำยื่นลงไปทะเลในพื้นที่ตำบลเขาทอง จำนวน 3 แห่ง พบว่าไม่มีการขออนุญาตก่อสร้างแต่อย่างใด ซึ่งหลังจากนี้จะตรวจสอบเอกสารหลักฐานและเข้าแจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

¹⁰ ผู้ใหญ่บ้าน-นักการเมืองท้องถิ่นตกเป็นผู้ต้องหาสร้างสะพานรูกทะเล. (2565). สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://mgronline.com/south/detail/9650000103612>

3. ข้อเสนอแนะการจัดการปัญหาการบุกรุกและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยมิชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)¹¹

การจัดการปัญหาการบุกรุกและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยมิชอบ โดยเฉพาะในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นโยบายของภาครัฐ เช่น นโยบายเพื่อการแก้ปัญหาที่ดินทำกินในเขตป่าไม้ การปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ และการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ เป็นต้น ได้เปิดช่องให้มีการบุกรุกและใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยมิชอบมากขึ้น ที่สำคัญนอกจากนโยบายของภาครัฐดังกล่าว มีความเสี่ยงที่จะเปิดช่องและเอื้อประโยชน์ให้ “นายทุน” ใช้เป็นช่องว่างในการบุกรุกที่ดินของรัฐและ พบว่าหลายกรณีมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีเจตนาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและร่วมกันทุจริต

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้เสนอแนะ เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยมิชอบ กรณีปัญหาการบุกรุกและใช้ประโยชน์ในที่ดินป่า ต่อคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการจัดที่ดินทำกินให้กับชุมชนภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

1.1 คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ควรบูรณาการหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดการที่ดิน ประกอบด้วย ข้อมูลการถือครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐในภาพรวมทั้งประเทศ ทั้งกรณีที่มีเอกสารสิทธิและไม่มีเอกสารสิทธิ และข้อมูลการยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภท รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณชนด้วย

1.2 คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ควรตรวจสอบและคัดกรองผู้มีคุณสมบัติด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลักกับฐานข้อมูลระบบสวัสดิการแห่งรัฐ และข้อมูลการถือครองที่ดินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม และต้องไม่เอื้อประโยชน์ให้กับนายทุนในการครอบครองที่ดินของรัฐ รวมทั้งให้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการให้ตัวแทนอำพราง (Nominee) ถือครองที่ดินแทนด้วย

1.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงที่ดินของรัฐจากการบุกรุก และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างสม่ำเสมอทุกปี เพื่อมั่นใจว่าที่ดินที่มอบสิทธิในการใช้ประโยชน์ให้กับชุมชน ไม่ได้มีการขยายขอบเขตเพิ่มเติม และไม่ได้มีการถูกโอนหรือเปลี่ยนมือไปเป็นของนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล รวมทั้งมีการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การลงโทษ การยึดคืนที่ดิน และการลงโทษข้าราชการที่เป็นตัวการผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนให้เกิดการบุกรุกและการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐโดยมิชอบ

1.4 สำหรับพื้นที่ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินไปแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแผนงานโครงการในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับผู้ได้รับจัดที่ดิน รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ให้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายเปลี่ยนมือที่ดิน

¹¹ สำนักข่าวอิศรา. (2565). เปิดข้อเสนอ ป.ป.ช.! ป้องกัน ‘นายทุน’ ยึดที่ดินหลวง ก่อนฟัน ‘สุนทร-กนกวรรณ’ รุกเขาใหญ่. สืบค้น 1 มกราคม 2566 จาก <https://isranews.org/article/isranews-scoop/110114-gov-NACC-Preventing-encroachment-state-land-report.html>

2. ด้านการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ

2.1 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน 1 : 4000 (One Map) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สัมฤทธิ์ผล สามารถบูรณาการแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจนและไม่ทับซ้อนกัน และให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) กำหนดแผนการดำเนินงาน และกรอบระยะเวลาการดำเนินการที่แล้วเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) เกิดความล่าช้า ให้มีการประกาศใช้แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) เฉพาะบริเวณพื้นที่ผ่านการปรับปรุงแนวเขตที่ดินที่เสร็จแล้ว และไม่มีปัญหาความขัดแย้งก่อน รวมทั้งให้เร่งรัดดำเนินการในพื้นที่เศรษฐกิจซึ่งที่ดินมีราคาสูงด้วย

2.2 ในขั้นตอนการดำเนินงานปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) แบบบูรณาการ ควรชี้แจงและทำความเข้าใจกับประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบ เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติและการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน

2.3 เห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ ในบริเวณพื้นที่ที่อยู่ระหว่างการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ รวมทั้งการพิจารณาช่วยเหลือเยียวยา หากการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน

2.4 เมื่อดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) แล้วเสร็จ ในพื้นที่จังหวัดใดเห็นควรให้ดำเนินการเปิดเผยแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) ที่ผ่านการรับรองแล้วในระบบอินเทอร์เน็ตหรือแอปพลิเคชัน (Application)

3. ด้านการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกที่ดินของรัฐ

3.1 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เห็นควรให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการดูแลรักษาที่ดินของรัฐทุกประเภท โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 เมื่อมีการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแล้ว ควรตรวจสอบแนวเขตที่ดินของรัฐอย่างละเอียดรอบคอบ โดยจะต้องดำเนินการจัดให้มีหลักเขต ป้าย และเครื่องหมายแสดงแนวเขตให้ชัดเจน และต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ที่รับผิดชอบเพิ่มเติม รวมทั้งพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้บุกรุกในพื้นที่ใหม่ด้วยความรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geo-Information-Technology)

3.1.2 ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมีการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐอย่างมีส่วนร่วม

3.1.3 เพิ่มมาตรการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ให้ผู้กระทำความผิดมีความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มิใช่เพียงการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ควรบูรณาการหน่วยงานทั้งหมดที่มีการบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2465 เป็นต้น

3.2 ด้านการบูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

3.2.1 เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้จังหวัดดำเนินการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และให้จำนวน คุณภาพ และขนาดที่ดินของรัฐเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญด้านประสิทธิภาพในการบริหารราชการของผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหารพื้นที่ที่ดินของรัฐซึ่งต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานในทุก 6 เดือน และ 12 เดือน

3.2.2 หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาที่ดินของรัฐทุกประเภท เช่น สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมธนารักษ์ เป็นต้น ควรพิจารณากันพื้นที่ป่าที่มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์ หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 และส่งมอบให้กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อสร้างมาตรการป้องกันและดูแลให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

3.2.3 ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ จัดบริการดังกล่าวแก่ผู้ที่บุกรุกที่ดินของรัฐ เช่น การออกเลขที่บ้าน น้ำประปา ไฟฟ้า การส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมปลูกพืชเศรษฐกิจ การจดทะเบียนสถานประกอบการ เป็นต้น และให้ลงทะเบียนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวอย่างจริงจัง

3.2.4 หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาที่ดินของรัฐทุกประเภท ควรมีการส่งเสริมการสร้างทัศนคติและปลูกจิตสำนึกให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการทุจริต และให้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและช่องทางของประชาชนในการเฝ้าระวัง และแจ้งเบาะแสการบุกรุกที่ดินของรัฐ

4. ด้านการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินป่าไม้

4.1 การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินป่าไม้ทุกประเภทของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ เห็นควรปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ โดยจะต้องได้รับอนุญาตก่อน จึงจะเข้าดำเนินการได้ หากปรากฏว่ายังมีส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐใดเข้าทำประโยชน์ในที่ดินป่าไม้ก่อนได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบ ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ให้กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ ในขั้นตอนการขอจัดสรรงบประมาณของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่มีแผนงานโครงการในที่ดินป่าไม้ เห็นควรประสานหน่วยงานผู้อนุญาตก่อนล่วงหน้า และหากยังมิได้รับอนุญาตห้ามมิให้จัดสรรงบประมาณให้

4.2 หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทุกประเภทควรจัดทำแผนที่แสดงความเหมาะสมการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ โดยการจำแนกพื้นที่ต่าง ๆ (Zoning) ตามหลักวิชาการและหลักเกณฑ์การอนุญาตตามระเบียบการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าไม้

เพื่อใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐใช้ในการวางแผน และใช้ในการพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณะ

4.3 เห็นควรให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทุกประเภท ดังนี้

4.3.1 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอนุญาตให้มีความชัดเจน เพื่อลดปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐในการพิจารณา เช่น กรณีการกำหนดคำนิยามคำว่า “ไม่เป็นพื้นที่ป่าที่มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์” ตามกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตทำประโยชน์ในเขตป่า พ.ศ. 2558 ให้มีความชัดเจน

4.3.2 ปรับปรุงการพิจารณาอนุญาต ให้มีการพิจารณาผ่านคณะกรรมการในระดับจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ และองค์ประกอบของกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่มีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบตามกฎหมายทุกแห่ง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ป่าแห่งนั้นตั้งอยู่ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.3.3 ปรับปรุงขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้เสีย จากโครงการของรัฐหรือที่รัฐอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการใช้ประโยชน์ในที่ดินป่าไม้ทุกประเภท ให้มากขึ้น เช่น การประชาพิจารณ์ การสำรวจความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น โดยมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้นรวมทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย

4.3.4 การติดตามเงื่อนไขการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าไม้ เห็นควรให้ภาคประชาชน ชุมชน ผู้นำท้องที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และจะต้องเปิดเผยข้อมูลการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ ชื่อหน่วยงาน/นิติบุคคล/บุคคลที่ขอใช้/บุคคลที่อยู่ระหว่างการขอ วัตถุประสงค์ การขอใช้แผนที่ ระยะเวลาเช่า และจำนวนพื้นที่ที่ขอใช้ทำประโยชน์ต่อสาธารณะ

กรณีข้าราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรียกรับเงินจากเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช¹

23 กุมภาพันธ์ 2565 มีคำสั่งแต่งตั้งอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

24 กุมภาพันธ์ 2565 อธิบดีกรมอุทยานฯ ลงนามหนังสือแจ้งเวียน ด่วนที่สุด เรื่องซักซ้อมแนวทางปฏิบัติการมอบหมายให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการ แจ้งให้ข้าราชการในสังกัดถือปฏิบัติ โดยมีเนื้อความดังนี้

1. กรณีกรมอุทยานฯ มีคำสั่งมอบหมายให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการในสังกัดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ ให้ปฏิบัติราชการตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายต่อไป จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

2. กรณีกรมอุทยานฯ มีคำสั่งมอบหมายให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการ หรือไปช่วยปฏิบัติราชการ ต่างสังกัด (ภายในกรม) รวมทั้งผู้ที่มาช่วยปฏิบัติราชการจากส่วนราชการอื่น ให้ปฏิบัติราชการตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายต่อไป จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2565

3. กรณีกรมอุทยานฯ มีคำสั่งมอบหมายให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วน หัวหน้ากลุ่ม และ/หรือหัวหน้าหน่วยงานใดแล้ว ให้ผู้ซึ่งทำหน้าที่นั้นอยู่เดิม กลับไปปฏิบัติราชการต้นสังกัด หรือไปปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ให้ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ทุกสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ผู้อำนวยการกองทุกกอง และหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกอื่นที่ขึ้นตรงต่ออธิบดี จัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ข้าราชการ ซึ่งกลับไปปฏิบัติราชการ ต้นสังกัดตามข้อ 3 ทูลรายชื่อ²

28 กุมภาพันธ์ 2565 อธิบดีกรมอุทยานฯ มีคำสั่งแต่งตั้งโยกย้าย ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ทุกสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ผู้อำนวยการกองทุกกอง ขนาดใหญ่ทั่วประเทศจำนวนหลายคำสั่ง

4 สิงหาคม 2565 ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 อุบลราชธานี ร้องเรียนให้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กรณีอธิบดีกรมอุทยานฯ มีพฤติกรรมใช้อำนาจหน้าที่ในทางไม่เหมาะสม กลับแก้งโยกย้าย ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ ที่ไม่ยอมจ่ายเงินวิงเงิน จำนวน 500,000 บาท ให้ไปดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ที่ห่างไกลจากภูมิลำเนา หรือที่พักอาศัย

นอกจากนี้ ยังมีพฤติกรรมเรียกเก็บเงินจากหัวหน้าหน่วยงานภาคสนาม คิดตามอัตราส่วนจากหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ เช่น อุทยานแห่งชาติ, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะเก็บร้อยละ 18.5 จากหมวดงบดำเนินงานและค่าใช้จ่าย หน่วยป้องกันไฟป่าร้อยละ 30 จากหมวดงบดำเนินงานและค่าใช้จ่าย³

¹เปิดใหม่ไลน์คดีอธิบดีกรมอุทยานฯ เรียกสินบนค่า “ซื้อตำแหน่ง” จากผู้ใต้บังคับบัญชา. (13 มกราคม 2566). The MATTER สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://thematter.co/quick-bite/director-general-of-department-of-national-parks/194468>.

² หนังสือแจ้งเวียน : ปมสินบนกรมอุทยานฯ หรือไม่. (8 มกราคม 2566). ไทยพีบีเอส (Thai PBS). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/323324>

³ เปิดแผนจับอธิบดีกรมอุทยานฯ เรียกเงินวิงเงินตำแหน่ง ?. (27 ธันวาคม 2565). workpointTODAY. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://workpointtoday.com/polcase-for-money/>

26 ธันวาคม 2565 เจ้าหน้าที่สำนักสืบสวนและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (บก. ปปป.) ได้ดำเนินการวางแผนเข้าจับกุมอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยนัดหมายส่งมอบเงินซึ่งเจ้าหน้าที่ได้เก็บหลักฐานไว้แล้ว จำนวน 98,000 บาท ให้แก่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในวันที่ 27 ธันวาคม 2565 เวลา 09.00 น. ณ ห้องทำงานของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

27 ธันวาคม 2565 เวลาประมาณ 09.10 น. ซึ่งเป็นเวลานัดหมาย เจ้าหน้าที่สำนักสืบสวนและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (บก. ปปป.) ได้นำเงินสด จำนวน 98,000 บาท ที่ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานแล้วไปส่งมอบให้กับผู้เสียหาย เพื่อนำไปมอบให้แก่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เมื่อได้มีการส่งมอบเงินแก่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชแล้ว เจ้าหน้าที่จึงได้เข้าไปยังห้องทำงานของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งเป็นจุดส่งมอบเงินในทันที พร้อมแสดงตัวเป็นเจ้าหน้าที่เข้าทำการจับกุมผู้ต้องหา โดยได้ตรวจค้นพบว่าเงินสดจำนวน 98,000 บาท วางอยู่บนโต๊ะทำงานของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช นอกจากนี้ ยังพบของกลางเป็นเงินสดอีกจำนวนเกือบห้าล้านบาท อยู่ในบริเวณห้องดังกล่าว สอบถามแล้วบุคคลดังกล่าวอ้างว่าตนไม่ทราบเรื่องที่มีการเรียกรับเงินจากผู้ใต้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่จึงตรวจสอบเงินสดจำนวน 98,000 บาท ดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา พบว่าหมายเลขธนบัตรตรงกับหมายเลขธนบัตรที่ลงบันทึกประจำวันไว้ทุกฉบับ จึงได้แจ้งพฤติการณ์และข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบว่ามีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงาน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ทราบ เบื้องต้นในชั้นจับกุม ผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ โดยพนักงานสอบสวน บก. ปปป. จะได้สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำส่งสำนวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาตามกฎหมายต่อไป⁴

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง โดยมีรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง⁵

28 ธันวาคม 2565 คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 336/2565 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2565 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มาปฏิบัติราชการสำนักนายกรัฐมนตรีจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

⁴ป.ป.ช. สนธิกำลังกับ บก. ปปป. จับกุมอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เรียกรับเงินจากผู้ใต้บังคับบัญชาทั่วประเทศ. (27 ธันวาคม 2565).สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/2018083118464105/20221227160028?>

⁵โฆษกรัฐบาลนำแถลงข่าวความคืบหน้า ตามข้อสั่งการของนายฯ ในการตรวจสอบเหตุการณ์ และการกระทำผิดกฎหมายที่เป็นเรื่องสำคัญอยู่ในความสนใจของประชาชน. (20 มกราคม 2566). สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63981>

5 มกราคม 2566 คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ได้ทำการสอบสวนพบว่ามิมีมูลกระทำผิดตามข้อร้องเรียน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวินัยร้ายแรง

3 กุมภาพันธ์ 2566 ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออกคำสั่งให้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎ ก.พ.ฯ ข้อ 83 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566 เป็นต้นไป⁶

⁶ มีผล 3 ก.พ.! ให้ออกจากราชการ “รัชฎา” อธิบดีกรมอุทยานฯ ปมเรียกเงินสินบน. (3 กุมภาพันธ์ 2566). สำนักข่าวอิศรา. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://isranews.org/article/isranews-news/115797-isranewssss.html>

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2